

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENEK

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Pozdrav Vstalega

Komaj je Kristus vstal od smrti, je šel takoj k svojim in jih pozdravil z besedami: Mir vam bodi!

Mir — to bi naj postala oznaka novega časa, nove civilizacije, geslo odrešenega človeštva. Rekel je: Po tem vas bodo spoznali, da se ljubite med seboj! Mir: to naj bi bilo bistveno znamenje krščanskega ljudstva.

Sicer jih je bilo že ob Odrešenikovem času mnogo, ki niso hoteli miru. Ne v Betlehemu in ne v Jeruzalemu mirovno oznanilo ni našlo Bog ve koliko pristašev. Samo ponižni in ubogi so imeli smisel zanj, le oni so sledili novi luči in se dali ogreti od novega plamena. Herod je začel takoj z vojsko in preganjanjem, prav tako tudi sinedrij, vrhovni judovski svet.

Tudi še danes ni mnogo drugače. Koliko ljudi bo v letošnji vračajoči se pomladi, ko bodo slišali stari krščanski pozdrav na veliko noč: mir vam bodi, nezaupljivo in maloverno zmajalo 'z glavo, češ: Kaj je mir? To vprašanje se v okoliščinah, v katerih bo zastavljeno, ne bo mnogo ločilo od posmehljivega Pilatovega vprašanja: Kaj je resnica? Pilat ni verjel v resnico in tudi tisti, ki danes zdvajajo nad mirom, ne bi hoteli odgovoriti na vprašanje, kaj je mir. Saj svet res ne ve več, kaj je mir; je to ideja, o kateri sicer vsi govorijo, a je ne poznajo; mir je za današnji čas zaklad, ki je zavajen v skrivnost, je le še izgubljen ideal, le še lepa pravljica.

Človeštvo se je utrudilo na poti dvajsetih stoletij. Očitno blodi v strašnem labirintu brez izhoda. Kajti zopet je na početku pota. Letošnjo veliko noč je namreč njegovo vrhovno geslo spet stari poganski izrek: Če hočeš mir, pripravljaj vojno! Beseda: mir z vami, pomenja: oborožujte se! Zato se vse oborožuje: tisti, ki so že v vojni in tisti, ki se še mislijo vojskovati. Očitno je, da bo tudi letošnjo veliko noč Kristus govoril človeštvu o miru, ki pa ga svet ne more dati in si ga ne more dati! Res nismo daleč prišli v tisočletjih. Še vedno so tu vprašanja brez odgovora. Še vedno se dogaja, da je pravični žrtvovan na ljubo Barabe in je nedolžnost izdana z izdajalskim poljubom.

V čem smo torej napredovali? Gotovo smo naravi izmamili mnoge njene skrivnosti in odkrili premnoge tajne sile. Prepričujemo se, da je le še vprašanje časa, ko nam bodo najbolj skrite tajne narave odgrnile svoje zavese. Ko smo vendar premagali prostor in čas; zemeljsko os smo zmanjšali na milimetre in dan na eno sekundo! Poznamo televizijo, dvigamo se v stratosfero in trkamo na duri nebesnih teles. V enem dnevu izdelujemo stvari, ki jih v teku devetnajst stoletij človek ni mogel zgraditi v enem letu; ki jih sploh še nikdar ni storil! Z gibom roke, s pritiskom na gumb spremenimo noč v dan, cela mesta se kopljejo v luči, se premikajo gore, se namakajo rodovitna polja...

Vse znamo, vse premoremo, razen enega edinega, ki je potrebno za resnično kulturo, brez česar je civilizacija le mehanika; le sredstvo, a ne cilj, le orožje, pa ne zmaga. Brez onega edinega nas ves napredek le uspa, da ne iščemo prave civilizacije, tehnika nam samo služi, da prikrijemo svoje barbarstvo. Kajti, ali bi se ne mogli voziti tudi ljudozrec z najmodernejšim čezoceanskim parnikom, sedeti za volanom elegantne limuzine, se v fraku in cilindru razkazovati po prekrasnih sprehajališčih in plesati ples, ki smo si jih itak izposodili v njegovi domovini?

Tisto edino potrebno so pred 2000 leti doumeli in sprejeli skromni in ponižni tega sveta in se mu pravi: živeti v sreči, v zadovoljstvu in v miru. Oni so sprejeli mir, ki ga je Zveličar prinesel na svet. Danes spet hrepeni veliki svet po tem skritem zakladu, ki ga služi in oklevajoče išče. Danes, potem ko je sezgal knjige, ki so oznanjale mir in vrgel nosilce pravega miru v ječe. Danes, ko je na vse strani sveta razglasil, da evangelij moči in veličine naroda ni združljiv z evangelijem krščanstva. Danes, ko spoznava, da pogansko geslo: če hočeš mir, pripravljaj vojno! ne more razorožiti sre in rastoče zavisti med narodi. Danes, potem ko je deset let vzgajal mladino, da je največji ponos nove mladine sovraštvi vse, kar ni iste krvi in jezika.

Danes se nam godi, kakor svetopisemskemu učenčemu sinu ali kakor Gospodovim učencem na veliki petek. Domotožje je prevzelo mnoga še plemenita srca. Že tisoč let ni človeštvo slišalo besed, kakor jih mi slišimo danes. Roosevelt, predsednik najmočnejše in najbogatejše države sveta upira svoj pogled k njemu, ki je namestnik Kristusa na zemlji in se ne sramuje pred vsem svetom izjavljati, da samo sv. oče more dati veljavne smernice za ureditev sveta. Voditelje velikega britanskega in francoskega imperija slišimo govoriti, da je treba sbrati stare temelje krščanske kulture...

Ali so njihove besede iskrene? Vemo, da nekateri osporavajo njih iskrenost, nekateri, ki pa tudi od svoje strani iščejo potov v isti večni Rim. Daleč je od nas, da bi na podlagi teh pojavov hoteli že sklepati gotove račune in napovedovati nek določen razvoj za bodočnost. Prepričani smo namreč, da so vsi ti pojavi znaki iskanja, ki se je porodilo iz privida apokaliptične vojne, iz spoznanja, da

Reynaudova vlada že v krizi

Vlada je v parlamentu dobila samo en glas večine Najbrž bo vlada takoj odstopila

Pariz, 22. marca. t. Havas. Danes dopoldne so vse parlamentarne skupine na svojih sestankih obravnavale sestavo nove vlade in določile stališče, ki ga bodo zavzele po govori v parlamentu.

Vsi sklepi pa so le teoretični, kajti posamezne skupine bodo zavzele svoje pravo stališče šele tik pred glasovanjem o zaupnici vladi.

Toda socialistična parlamentarna skupina je že sklenila v celoti soglasno glasovati za zaupnico novi vladi.

Člani republikanske zveze mislijo, da bi bilo dobro, če bi se danes še vzdržali glasovanja in nekateri izmed njih bodo tudi razložili, zakaj so zavzeli takšno stališče.

Zmerne stranke so nekoliko rezervirane; njihove parlamentarne skupine so sklenile, da dajo svojim članom popolno svobodo o tem, kako naj glasujejo v parlamentu. Demokratska levica v senatu misli zavzeti isto stališče.

Pariz, 22. marca. t. Havas. Nova vlada se je dopoldne ob 10. sestala na sejo v Elizejski palači

pod predsedstvom predsednika republike Lebruna. Seja se je končala ob 10.45.

Predsednik vlade je na seji prečital vladno izjavo, ki bo dopoldne predložena parlamentu. Vsi člani vlade so odobrili besedilo vladne izjave.

Po seji je notranji minister Henry Roy izjavil časnikařem, da bo vladna izjava zelo kratka.

Pariz, 22. marca. t. Havas. Dopoldne je bilo objavljeno, da sta bili v parlamentu vloženi dve interpelaciji o tem, kako je bila sestavljena nova vlada in kako misli vlada nadaljevati svojo vojno politiko. Obe interpelaciji sta vložila dva člana radikalno socialističnega poslanskega kluba.

Predsednik vlade Reynaud bo zahteval, da naj se razprava o interpelacijah nadaljuje takoj potem, ko bo sam prečital izjavo nove vlade. Razprava v parlamentu pa bo najbrž kratka, kajti Reynaud namerava takoj po seji v parlamentu oditi v senat in tam prečitati vladno izjavo. V senatu bo Reynaud takoj zahteval, da naj senat odobri vojne izdatke za drugo četrtletje. Te izdatke je parlament že odobril.

Današnja številka »Slovenca« z velikonočno prilogo obsega 30 strani in je tiskana v 55.000 izvodih.

sar ne bomo opustili, da jim ne bi dali vedeti, da se ne borimo proti delavskim pravicam, ko se borimo proti komunistom, ki so se vpregli v službo izdajalcev. Komunisti se danes bore proti Franciji in mi jih bomo uničili. (Odobranje.)

Zelo veliko vlogo bo imelo posledje ministrstvo za informacije in propagando.

Toda največja dobrina našega naroda je svoboda. V borbi za svobodo želimo, da bi se tudi drugi narodi priključili tej naši borbi, ki je vodimo skupno z Anglijo. Z Anglijo smo povezani v tesno zavezanstvo, toda ta pogodba ne zatemačuje v nas občutja vzajemnosti latinskih narodov.

Naša politika zavezanstva z Anglijo stremi za tem, da bi se ustvarila nova Evropa, v kateri bi živeli vsi narodi v popolni svobodi. Toda pri tem so moralne vrednote prav tako važne kakor materialne. Naš narod pa je navajen na počasen ritem življenja. Vlada bo v vseh oziirih skušala pospešiti vse dele našega javnega življenja, če bo zbornica izrekla zaupnico novi vladi.

Vlada je dobila samo en glas večine

Pariz, 22. marca. t. Reuter: Po govoru Leona Bluma, ki je izjavil, da bo socialistični klub glasoval za zaupnico vladi, je predsednik vlade Reynaud izjavil, da sprejema samo predlog za zaupnico, ki ga je stavil poslanec Brunet. Takoj nato se je začelo glasovanje.

Za vlado je glasovalo 268 poslancev, proti vladi pa 156 poslancev, 111 poslancev pa se je vzdržalo glasovanja.

Vlada Paula Reynauda je torej danes dobila prav za prav samo en glas večine. Ta izid je povsod vzbudil silno začudenje. Pa ne samo v Franciji, ves svet najbrž ne bo razumel, kako je v današnjih razmerah v Franciji kaj takega mogoče.

Po glasovanju se je vlada takoj sestala na sejo, kjer bo razpravljala o stališču, ki ga naj zavzame k temu izidu glasovanja.

Senat odobril soglasno vse vojne kredite

Pariz, 22. marca. t. Stefani: Senat je soglasno odobril vse vojne kredite za drugo četrtletje, kakor je to zahtevala nova vlada. O interpelacijah o vladni politiki bo senat razpravljal dne 9. apr. ko se bo nadaljevalo sedanje zasedanje. — Seje parlamenta so bile odložene do 2. aprila. Vlada se je po glasovanju v zbornici sestala na sejo ob 19.45, da bi razpravljala o glasovanju.

Reynaudov govor

Pariz, 22. marca. t. Reuter. Po interpelacijah je govoril Reynaud in izvajal med drugimi: Kakšno politiko bomo izbrali sedaj v vojni? Strategija je umetnost, kako voditi narode v vojnem času, pri tem pa je treba gledati na to, da se vse narodne sile usmerjajo samo na en cilj. Včasih je imela vsaka država za svojo obrambo na razpolago svojo armado, danes pa se vsa Francija bori za isti cilj.

Nismo pozabili na bolesterne ure zadnje vojne. Tedaj so se godile napake, toda teh napak ne bomo več ponavljali. Daladieru se je posrečilo, da je štedil s človeškim življenjem. Kaj smo pa mi dolžni napraviti našemu narodu? Mi moramo v najkrajšem času zgraditi najbolj moderna vojna sredstva.

V zunanji politiki se bom držal načel, ki jih je na zadnji tajni seji parlamenta razložil Daladier. Najhujši zločin bi bil, če bi v tem trenutku kdo svoja osebná čustva predpostavil splošnim koristim. V zunanji politiki se bomo držali samo tega načela, da bomo na prijateljstva odgovarjali s prijateljstvom, na sovražnosti pa s sovražnostmi. Naša vladna izjava pa bodi čisto jasna: Niče-

Seja zbornice

Pariz, 22. marca. t. Havas: Popoldanska seja parlamenta se je začela ob 15.10 in je novi predsednik vlade Reynaud takoj dobil besedo, da prebere vladno izjavo.

Pred sejo se je sestel najmočnejši klub, to je klub radikalnih socialistov. Večina poslancev se je izrekla za to, da bi se poslanci vzdržali glasovanja. Vendar pa bo najbrž še tik pred glasovanjem nov sestanek tega poslanskega kluba in bodo radikalni socialisti svoje stališče najbrž izpremili. Vsekakor pa poslanski klub radikalnih socialistov ne bo zahteval, da bi vsi poslanci morali enotno glasovati, ker Reynaud ni član tega poslanskega kluba.

Vladna izjava

Francija je stopila v totalno vojno. Sovražnik je močan, organiziran, odločen, vzgojen za vojaške namene in usmerjen tako, da zna usmeriti vse ljudsko delavnost za doseg zmage. Podprti z izdajo Sovjetov prenaša borbo na vsa poprišča in združuje vse udarce, katere zadaja z neko vrsto rušilnega genija, pri čemer mi zelo dobro razločujemo tisto, kar je veliko, pa tudi tisto, kar je istočasno gnusno (burno odobravanje). Iz samega dejstva, da gre za totalno vojno, izvira, da se nahaja na kocki vse. Zmagati, pomeni rešiti vse. Podležti, pomeni izgubiti vse, gospoda. Skupščina je kot izraz narodovih čustev pretehtala vsa ta dejstva v vsej njihovi obsežnosti. Zato vlada, katere se vam danes predstavljá, nima drugega razloga za obstoj in ga tudi drugega ne bo imela, razen tega: zbuditi in zbrati vse francoske sile in jih voditi za borbo in zmago in za zlom izdajstva, pa naj pride od katere koli strani (frenetično odobravanje). Z našim zaupanjem in z vašo podporo bomo izvršili to nalogo. Če nam bo potrebna še druga podpora, se bomo morali opreti samo na ogromne viře domovine in imperija, morali bomo pogledati v oči naše divne zaveznike ter pokazati hrabrost našega naroda, delavnost naših delavcev in kmetov, moč naših armad, polet naših vojakov, sposobnost njihovih šefov — in končno mislimo tudi na večni genij Francije.

Razprava o interpelacijah

Pariz, 22. marca. t. Havas. Za Reynaudom je prvi govoril poslanec Galimand, ki je razlagal svojo interpelacijo. Uvodoma je najprej izjavil, da se čudi temu, da ima nova vlada toliko ministrov. Prav posebno pa se mu zdi sumljiva navzočnost socialistov v novi vladi; socialisti se bodo najbrž postavili proti temu, da bi vlada ostreje nastopila proti komunistom in njihovem rovarjenju po deželi.

smo na prelomu zgodovine in da nosi sodobna civilizacija vse znake tistih dob, katerim je sledil propad. Nihče se ne čuti več absolutno zavarovanega in varnega, tudi tiste vladavine ne, ki so gradile svoj sistem »za tisočletja«. Pod nogami se nam majo zemlja in če bi danes prišel nekdo z nauki so večnem, neprestanem napredku in samoodrešenju človeka, — nauki, ki so še pred desetletji bili velika moda sveta —, bi se nam zdel ne le smešen, ampak naravnost bogokleten!

Ta spoznanja človeške nemoči usmerjajo misli in pota mnogih sodobnih voditeljev držav in narodov k tistem, ki je varuh večne, nadnaravne resnice, ki drži v rokah skrivnostni ključ miru. Kaj odgovarja sv. oče vsem iskajočim in vprašujočim? Nič drugega kot to, kar si je sedanjí papež izbral za geslo svojega papeževanja: Mir je sad pravičnosti!

To je geslo Cerkve za današnji čas, to je odresilni program vsemu človeštvu! Samo pravičnost vodi do resničnega, trajnega miru. Pravičnost pa zahteva, da najprej posamezni

in celi narodi dajo Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. Pravičnost dalje zahteva medsebojno spoštovanje. Da drug v drugem spoštujemo človeško dostojanstvo, njegovo čast in njegove pravice, ki jih ima od Stvarnika samega. Pravičnost zahteva, da se prav tako spoštujemo tudi narodi med seboj; da veliki narodi spoštujemo tudi male in najmanjše narode, njihovo čast, njihovo ozemlje, njihov jezik in kulturo. Samo na teh osnovah je mogoče trajno urejeno mednarodno življenje. Pravičnost mora biti osnova sožitja v družini, v občini, v državi in med narodi.

Čim bo človeštvo zavrglo moderno pogansko načelo, ki se je pričelo uveljavljati v naši dobi, da je moč nad pravico in da je nasilje že tudi pravica in zakon, se bo takoj z ogromnim korakom približalo krščanstvu in tistemu miru, ki ga je oznanil od smrti vstali Zveličar; Miru, ki je sad pravičnosti. Potem se bodo narodi spet lahko veselili krščanskega praznika vstajenja in se radostnih sre pozdravljali na velikonočno jutro: Kristus je vstal! — Mir z vami!

Drin

Borba za severno obrambno pogodbo

Italijanski tisk opozarja na razmah sovjetskega imperijalizma

Rim, 22. marca. t. Havas. V Rimu menijo, da je sklep sovjetske vlade proti zavezniki obrambni pogodbi severnih držav moral zelo bolno zadeti posebno Švedsko in Norveško. Finsko vlado pa je morala ruska prepoved zelo hudo prizadeti, ker je bilo v moskovskem diktatu rečeno, da ohrani Finska popolno svobodo pri svojih političnih odločitvah.

List »Messagero« piše, da je sedaj sovjetski imperializem krenil na isto pot kot je Rusiji začrtal Peter Veliki. Ta ruski car se je tudi boril za to, da bi moč Rusije raztegnil čim bolj proti zapadu; doseči je hotel norveška atlantska pristanišča in želel je, da bi bil Baltik navadno rusko

jezero. Sedanja sovjetska vlada želi, da bi se njena moč raztegnila na kakšno atlantsko pristanišče na Norveškem, kajti šele tedaj bi se lahko sovjetska trgovina in industrija dovolj trdno razvijali. Tak razmah sovjetskega imperializma pa bi lahko preprečila zavezniška obrambna pogodba skandinavskih držav. Sovjetska vlada želi tedaj samo, da bi se med skandinavskimi državami ustvaril tak položaj, da bi bile te države čimbolj ločene, če ne že sprte med seboj.

Seveda bodo sovjetski imperialisti trdili, da ni res, da bi Sovjetska Rusija imela take namene. Toda sovjetski korak proti severni obrambni zvezi opravičuje prepričanje, da se tam gori na severu pripravljajo težki in usodopolni dogodki.

List meni, da se bodo skandinavske države le s težavo uprle sovjetskemu pritisku. Sedaj so skandinavske države na križišču, dasi so do sedaj več desetletij živele v lepem miru.

Helsinki, 22. marca. t. Dnevnik »Sanomat« razglablja danes v svojem uvodniku, zakaj so se Sovjeti izrekli proti načrtu severne zavezniške obrambne pogodbe. Članek meni, da Sovjeti nimajo pravice zavirati pogajanj za to pogodbo, ker so se Sovjeti izrecno odrekli pravici, da bi vplivali na politični razvoj na Finskem. Sklep finske vlade, da bi se Finska pridružila severni obrambni pogodbi, pa je čisto političen in se nanaša samo na finsko zunanjo politiko. Finska javnost se tem bolj čudi temu sklepu sovjetske vlade, ker je bila sovjetska vlada že pristala na to, da bi Švedska in Finska lahko utrdili Aalandske otoke.

Pariz, 22. marca. t. Havas. Tukajšnji diplomatski krogi menijo, da morajo dvomiti o tem, kar se širi po svetu o potovanju berlinskega sovjetskega veleposlanika Škvarceva v Moskvo. V tujih listih so se razširile domneve, da je Škvarcev zato odpotoval v Moskvo, da bi pripravil bližnji Molotovov obisk v Berlinu. Na tem berlinskem obisku bi se naj dosegla sprava med Italijo in Sovjetsko Rusijo, naker bi lahko ugotovili, da se je vpostavil blok treh držav, in sicer Nemčije, Sovjetske Rusije in Italije.

Veselo Alelujo

voščita vsem svojim naročnikom, prijateljem, bralcem, sotrudnikom in inserentom
uredništvo in uprava »Slovenca«

Politični zapiski

Spletkar falzificira

»Hrvatski dnevnik« dne 21. t. m. je prinesel uvodnik o spornih zadevah Subotice, Bosne itd., kjer so, kakor smo že večkrat naglašali, najbolj občutljiva mesta hrvatsko-srbskega spora. Med drugim pravi »Hrvatski dnevnik«, govoreč o Bosni: »V istem duhu se je istočasno delalo in se dela v Bosni, kjer se dr. Džafer Kulenović ne more preveč pohvaliti z lojalnostjo svojih strankarskih tovarišev. Iz muzeja je prišel dr. Šefkija Behmen, ki naj bi baje miniral dr. Džaferja Kulenovića, čeprav je znano, da so muslimani ali pa avtonomni Bosne in Hercegovine ali pa za smer k Zagrebu...« »Jutro« z dne 22. t. m. pa je med svojimi »beležkami« prineslo na dveh krajih grdo spletko, ki sloni na navadnem falzifikatu ter pripisuje Hrv. Dnevniku besede, ki jih ta list sploh ni napisal. V eni »beležki« poroča, da se je dr. Korošec na svoji poti v Dubrovnik sešel v Sarajevu z dr. Behmenom ter piše: »Sestanek je vzbudil v politični javnosti precejšnjo pozornost in nanj reagira tudi »Hrvatski dnevnik«, katerega izvajanja navajamo na drugem mestu.« Na drugem mestu pa navaja list besede uvodnega članka »Hrvatskega dnevnika«, ter jih tako le navaja: »V istem duhu se dela v Bosni, kjer se dr. Kulenović ne more preveč pohvaliti z lojalnostjo svojih strankarskih tovarišev. V tej zvezi omenja list (»Hrv. dnevnik«) sestanek dr. Korošca z dr. Behmenom in sodi o slednjem, da hoče med muslimani minirati dr. Kulenovića.« Zgoraj smo nalašč dobesedno navedli, kaj »Hrv. dnevnik« o dr. Behmenu piše. Iz tega se more vsakdo prepričati, da »Hrvatski dnevnik« v zvezi z vodilno idejo svojega članka nikjer ni imenoval niti namignil na dr. Korošca, pač pa je zdaj »Jutro« pisec besede hrvatskega lista ponaredil, da bi mogel spletkariti ter sejati nezaupanje in sovraštvo med hrvatsko in slovensko politiko, ki se je zadnje čase, hvala Bogu, začela razvijati v znamenju pristržnih odnosov. To pa spletkarju, ki je v »Jutru« zagrešil tak grd falzifikat, ni po godu. Sodbo o tem naj si vsakdo sam napravi! Mi smo ugotovili dejstva!

»Središnja blagajna za banovino Hrvatsko«

Kakor poroča »Zagrebaški list«, je na znani konferenci glede delavskega zavarovanja bilo sklenjeno, naj se delavsko zavarovanje takoj preuredi. Ko je komisar SUZOR ugovarjal, je zastopnik banke uprave naglasil, da banka oblast želi tudi vprašanje rešiti in da je konferenca prav za prav sklicana le za to, da bi se dogovorili, kako naj se SUZOR likvidira. Tajnik HSS je prebral pripravljeno uredbo, ki ima 5 § in ki določa likvidacijo SUZOR ter ustanovitev hrvatskega delavskega zavarovanja pod naslovom »Središnja blagajna za banovino Hrvatske«. Vse kompetence ministra za socialno politiko preidejo zdaj na hrvatskega bana, pač pa naj minister za socialno politiko likvidira SUZOR ter naj v ta namen imenuje likvidacijski odbor. Likvidacija SUZORja mora biti končana do 31. decembra 1940. Dokler likvidacija ni končana, mora sedanji SUZOR dati »Središnji blagajni« na razpolago prostore in inventar. Ti izdatki naj gredo na račun kvote, ki bo pripadla na Hrvatsko po likvidaciji.

Kaj pravi SUZOR-jev komisar

»Hrvatski dnevnik« prinaša tole izjavo: »Glede zadnje ankete o teritorialni in premoženjski delitvi SUZORja nas komisar SUZORja g. Juraj Gašparac prosi, da ugotovimo, da je tudi on za reorganizacijo SUZORja in za koristne reforme, da pa je načelno zoper delitev, ki bi mogla ogroziti interese te socialne ustanove in tudi interese hrvatskega delavstva.« »Hrvatski dnevnik« tej izjavi dodaja svojo opombo, ki se glasi: »Prinašamo to ugotovitev komisarja Gašparca, moramo pa povedati, da je za reformo SUZORja merodajno stališče hrvatskih delavcev in hrvatskih namestnikov, ki so organizirani v HRSu ozir. v SHPNu.«

Belgrajske novice

Belgrad, 22. marca. m. Iz Niša poročajo, da se je zdravstveno stanje Stanojevića zelo zboljšalo ter da se bolnik počuti dobro.
Belgrad, 22. marca. m. V Belgradu je umrl ter je bil danes pokopan član državnega sveta Dobrosav Jovičić, bivši narodni poslanec.

Pečnikovo truplo so potegnili iz Kolpe

V vodi je še več trupel. — Lokomotivo so potegnili iz vode. — Nevarni plazovi se ponavljajo

Karlovac, 22. marca. b. Zgodaj jutraj se je končno posrečilo prevrniti lokomotivo. Dela bodo trajala še danes ponoči, ko bodo demontirali posamezne dele, tako da bo ostal le parni kotel lokomotive. Ko so delavci lokomotivo prevrnili, se je med njo in prvim vagonom pokazala praznina. Tam so opazili še dve trupli, ki sta bili pod kolesjem vagona. Trupli najprej ni bilo mogoče potegniti izpod razvalin, ker so morali preje dvigniti tudi vagon. Končno je reševalcem le uspelo, da so spravili eno truplo iz razbitin. Ugotovili so, da je to pogrešani Jože Pečnik iz Ljubljane.

Okrog poldne sta prispela iz Karlovca zopet potapljača Rakič in Štelanič ter se je Rakič takoj zopet spustil pod vodo ter skušal podreti v notranjost razbitega vagona. Zopet se je nabralo na obali Kolpe precej ljudi. Domnevajo, da mora biti pod gručem še več trupel, ker so ljudje, ki so poskakali iz vagonov, zbežali proti reki, ker so se bali velike množine kamenja, ki se je odtrgalo z brega nad železnico.

Danes dopoldne je bila policija v Karlovcu telefonično obveščena iz Ljubljane, da je neznan ženska, ki so jo pokopali v Ozlju, Franciška Celar, 45 letna gostilničarka iz Benkovca. Njo je spoznala

družina po fotografiji, ki je bila objavljena v časopisu. Dela se vodijo z vso naglico noč in dan. Dela pa ovira kamenje, ki se še vedno ruši na progo.

Včeraj jutraj se je zgodila zopet manjša nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala nobene žrtve. Ko je prvi jutranji vlak iz Karlovca privozil nekaj po 5 pred postajo Bujnarce, kjer je ob progi tudi zelo nevarna strmina, je padel na lokomotivo več sto kilogramov težak kamen. To se je zgodilo pred samo postajo. K sreči je vlak vozil zelo počasi in je bila poškodovana le lokomotiva. Razumljivo pa je med potniki nastala velika panika, ki pa se je podela šele tedaj, ko so se prepričali, da ni nove nevarnosti.

Tudi pred kakimi osemimi dnevi je padel večji kamen na lokomotivo nekaj sto metrov pred samim krajem nesreče in je tedaj poškodoval parni kotel in pa zavoro lokomotive. Čeprav ta slučaj ni imel težjih posledic, je vendar povzročil paniko in vznemirjenje, obenem pa je bil zadnji opomin, da je treba ta del proge temeljito urediti in zavarovati.

Delo na čiščenju proge bodo trajala tudi čez velikonočne praznike. Vodi jih šef sekcije iz Maribora Anton Hützel.

Nova železniška nesreča

Ekspresni vlak se je zaletel v tovarnega

Ivaničgrad, 22. marca. b. Davi okrog 5 je orient ekspres zadel v tovarni vlak na železniški postaji Ivaničgrad. Tovorni vlak je maneviral nekoliko dalje od kolodvorske postaje. Tovorni vlak je privozil iz Zagreba, orient ekspres pa iz Belgrada in sicer po progi, ki gre mimo Dugega Sela. Vsi znaki manevriranja vlaka so bili na železniški postaji točno postavljeni, toda strojevodja orient ekspresa ni mogel videti znakov, ker je bila huda megla, razen tega pa se ekspresni vlak na postaji Ivaničgrad ne ustavlja. Strojvodji enega in drugega vlaka sta v zadnjem trenutku spoznala nevarnost, nista pa mogla več preprečiti trčenja vlakov.

Ob času trčenja so potniki v orient ekspresu spali. Ko je bil tovarni vlak že precej daleč od kolodvora, je pridrvel orient ekspres, ki je imel pred-

pisano brzino, ter udaril z vso silo v lokomotivo tovarnega vlaka. Čeprav je prvotno kazalo, da bo nesreča katastrofalna, pa jo k sreči ni nihče plačal z življenjem. Lažje sta ranjena le oba strojevodja in en kurjač. Od potnikov iz orient ekspresa ni bil nihče ranjen. Nasprotno pa je materialna škoda zelo velika. Lokomotiva tovarnega vlaka je popolnoma razbita, hudo poškodovana pa je tudi lokomotiva orient ekspresa. Dva vagona tovarnega vlaka sta prav tako hudo poškodovana. Udarci je bil tako močan, da je proga na nekaj sto metrov pokvarjena.

Davi je prišel na kraj nesreče ravnatelj zagrebske železniške direkcije inž. Trček, da ugotovi, kdo je zakrivil nesrečo. Promet je vpostavljen le proti Zagrebu, proti Belgradu pa ne. Pričeli pa bodo takoj delati, da se promet vpostavi tudi na to stran.

KINO KODELJEVO — Telefon 41-64

Vesele in blagoslovljene velikonočne praznike želimo svojim cenj. obiskovalcem ob našem odličnem sporedu:

Češki velefilm

Župnikov križev pot

Zgodba o nedolžno preganjanem duhovniku, ki se bori za pravico in svobodo

Predstave: v soboto ob pol 9; v nedeljo in ponedeljek ob pol 3, pol 6. in pol 9. uri

Ameriška senzacija

Kina dobiva orožje

Dolores del Rio, Georg Sanders, Bombardiranje Šangaj! Boj s tibetaci orožja! Napet!

Politično gibanje med Srbi

Belgrad, 22. marca. m. Kakor vsako nedeljo, bodo tudi na katoliško veliko noč posamezne politične stranke priredile več sestankov v srbskem delu države. JRZ je že poslala na teren več svojih uglednih prvakov, ki bodo članstvu tolmačili politično - narodni sporazum. V zvezi s sklepom zadnjega sestanka predsedstva stranke se bo v najkrajšem času sestel tudi strankin banovinski odbor za drinsko banovino, ki bo 29. t. m. v strankinih prostorih v Belgradu.

Več zborovanj so sklicali tudi posamezne opozicijske skupine. Demokrati so tudi za nedeljo pripravili več komemorativnih sestankov v spomin pokojnega Davidovića. Na tem sestanku v Skoplju bo govoril predsednik glavnega radikalnega odbora demokratske stranke Milan Grol.

Radikalni glavni odbor pa bo imel samo nekaj manjših konferenc, kakor tudi druge politične skupine. Tak sestanek je imela na primer snovi v Zemunu JNS, na katerega je prišel kar cel štab JNS z Živkovičem, ki je tudi govoril. V svojih izjavah je med drugim tudi omenil svojačasno ponudbo JNS demokratski stranki radikalnega glavnega odbora zaradi skupnih nastopov proti vladi narodnega sporazuma z ozirom na odklonilno stališče vseh teh skupin dosedanjega sporazuma z Hrvati. Zato se je Živkovič v svojem govoru tudi nadalje držal na sedanjih razmerah v banovini Hrvatski in je v zvezi s tem izrazil upanje in željo, da bi demokratska stranka in radikalni glavni odbor sprejela ponudbo JNS za skupno nastopanje. Kakor smo že poročali, se demokratska stranka in radikalni glavni odbor prav nič ne navdušujeta za sodelovanje z JNS zaradi njene težke politične preteklosti. Tega se JNS tudi zaveda in za vsak slučaj pripravlja na najhujše, kar bi jo moglo zadeti, da bo pri bodočih poslanskih volitvah morala nastopiti sama. Zato je tudi iz vrst svojega političnega odbora izvolila še poseben volilni odbor.

Na terenu so začeli nastopati tudi levicari dr. Dragoljub Jovanovića in se, kakor znano, organizira tudi narodna kmečka stranka. V zvezi s to akcijo poroča nocojšnji »Trgovski glasnik«, da bo po njegovih informacijah iz vodstva narodne kmečke stranke ta politična skupina pričela delovati, ne da bi izpolnila gotove politične formalnosti ter

se bodo funkcionarji te stranke »poslužili izjave, ki sta jih svojačasno dala dr. Maček in g. dr. Marković.« Zato sta stranki, po mnenju njenih prvakov, tako zaključile »Trgovski glasnik«, smatrali, da za njeno delovanje ni potrebna predhodna prijava oblastem.

Osebnosti

Belgrad, 22. marca. AA. Na predlog prometnega ministra so napredovali: za višjega svetnika 4-1 inž. Karl Petelin; za svetnika 4-2 inž. Karl Ermenc; za poverjenika 6. skupine Franjo Kozina; za višjega pristava 7. skupine Guido Miller; za glavnega arhivarja 7. skupine Josip Modic; za višje prometnike 7. skupine Ljudevit Adamič, Franjo Heinrich, Ivan Hajnič; za višjega svetnika 4-1 Frančišek Urbas; za svetnika 5. skupine dr. Meliva Viktor in Frančišek Hvastja; za inspektorje 5. skupine Felika Cerček, Karl Regoršek in Janez Pipan; za poverjenike 6. skupine inž. Franc Jagodič; za kontrolorje 6. skupine Emil Skender, Mihael Nagelšmit, Jožef Božič, Janez Puh, Stanislav Potočnik; za kontrolorja 7. skupine Ivan Otrin; za glavnega arhivarja 7. skupine Pavla Klemenc, Ivan Toplikar, Franc Slak; za prevajalca 7. skupine Pavlina Rešetar; za prometnike 7. skupine Janez Iraša, Martin Cerjak, Josip Kern, Leopold Zavadlal, Karol Zalelet, Feliks Završnik; za višjega strojevodjo 7. skupine Jožef Bukovšek; za višjega nadzornika 7. skupine Andrej Jorda; za višje nadzornike signalov v 7. skupini Karol Gerbina in Alojz Pipan.

»Osservatore Romano« o brennerskih sestankih

Rim, 22. marca. t. »Osservatore Romano« je objavil dolg članek o sestanku na Brennerju. V članku obravnava vse domneve, ki se širijo o sklepih in zaključkih z ugotovitvijo, ki jo je objavilo glasilo italijanskega zunanjega ministra »Telegrafo«, ki pravi, da Italija danes misli v prvi vrsti nase in na svojo bodočnost, pridržujoč si popolno svobodo, kaj namerava in kaj bo naredila.

Ni petroleja!

Vendar dobite izvrstno svetlobo

Z DOMAČIM GORIVOM!

Štedilna SVETILKA na

ŠPIRIT "LILIPUT"

za vsi avta, kompletna s priborom

250 - lit. - brez razpisovanja! - Še

ne kadi, ne žumi! Zajemčeno de-

lovanje!

PETRO-LUX, Zagreb

Radišina 9

Sprejmemo prodajalec

Prospekt pošljemo zastonj in franco

Hrvatski preračun končan

Iz Zagreba poročajo listi, da je prvi preračun banovine Hrvatske že dokončan ter dan v tisk. Natančne številke preračuna še niso znane, vendar je prišlo v javnost toliko, da hrvatski preračun znaša nekako 1.500.000.000 dinarjev do 1.700.000.000 dinarjev. Znano je še tudi to, da v novem preračunu zavzemajo precejšnje številke osebni izdatki, ker je treba vse osebe takorekoč na novo postavljati ter premeščati. V tej zvezi bo zanimivo, kar piše spletski »Hrvatski glasnik«, ki je glasilo HSS za Dalmacijo. Ta list prinaša iz Belgrada dopis, ki v njem napoveduje bližnjo rešitev finančnega vprašanja banovine Hrvatske. V članku pripoveduje, kako težko je bilo najti pravo rešitev glede dohodkov. Med drugim list poroča: »Treba je bilo iti s stališča, da državni dohodki znašajo 12 milijard 200 milijonov dinarjev. Od teh dohodkov je šlo za skupne zadeve 6 milijard 200 milijonov dinarjev. Ta številka je bila podlaga obravnavi. Izdatki za skupne zadeve se bodo krili iz dohodkov monopolov, carin, posrednih davkov in trošarin. Za avtonomne svobodne zadeve vse države bi ostalo nekako 6 milijard dinarjev. Ta denar prihaja iz neposrednih davkov in taks. Po ključu odpade od tega na banovino Hrvatsko 620 milijonov dinarjev neposrednih davkov, 300 milijonov iz taks, kar da skupaj 920 milijonov. Tej vsoti je treba prišteti še 300 milijonov, ki jih bo vrgla najnovejša uredba dr. Šuteja. Poleg teh dohodkov pa bi banovina Hrvatska imela še svoje takse, ki bi utegnile znašati 300 milijonov dinarjev. Tako bi skupni preračun banovine Hrvatske znašal eno milijardo in 500 milijonov dinarjev.«

Konec starih kovancev po 20 din

Belgrad, 22. marca. AA. Ker je ves srebrni denar v kovancih po 20 din izkovan, je izdal finančni minister sledeči odlok: da se stari denar po 20 din, ki je bil skovan po zakonu o kovancu srebrnikov po 10 in 20 din z dne 28. novembra 1931, umakne iz obtoka najkasneje do 30. aprila t. l. Od 1. maja 1940 neha biti srebrni denar po 20 din zakonito plačilno sredstvo in ga bo mogoče v naknadnem roku 6 mesecev, to je do 1. novembra 1940 zamenjati brez odbitkov za novo skovani denar samo pri blagajni Narodne banke in pri državnih finančnih ustanovah. Odpis starega srebrnega denarja po 20 din, ki se s tem ukinja, je obveljaven po zakonu o kovancu srebrnega denarja po 10 in 20 din (Službene novine št. 280. z dne 20. novembra 1931). S tem odlokom se izpreminja odlok finančnega ministra št. 46320-VIII., z dne 31. julija 1939, v kolikor se nanaša na umik starega srebrnega denarja po 20 din iz obtoka.

Izjava angleškega generala Na'oge zavezniške vzhodne vojske

London, 21. marca. t. Reuter: Londonski radio je prinesel intervju, ki ga je dal nekemu ameriški častnikarju sir Archibald Wawel, glavni poveljnik britanskih sil na srednjem vzhodu. General je izjavil:

Ta britanska armada ima že čez 100.000 moč, zraven pa še sijajno letalstvo. Del te armade je zbran v Egiptu, drugi pa v Palestini in je izpopolnjen s francosko vojaško silo v Siriji, ki je več kakor dvakrat večja. Številčna moč teh sil neprerastano raste. Skupno predstavlja močno udarno silo, ki je dobro opremljena in sijajno izurjena.

Prva dolžnost teh sil je v tem, da ščitijo Sueški prekop, njihova druga dolžnost pa je v tem, da branijo petrolejska polja v Iraku in Iranu; in tretja dolžnost, da podpo naše zaveznike Turke in da izpopolnijo naša jarmstva Romuniji. — Kombinirana s turško armado predstavlja ta vojska bojno silo, ki lahko postane odločujoč činitelj v vojni.

Rim, 22. marca. b. Iz Bukarešte in Carigrada poročajo, da so zadnje dni prišli v Jaffo novi transporti avstralskih in kanadskih čet. V Beyruhu in Port Said so prispeli tudi novi veliki transporti orožja, letal in vojnega materiala. V Siriji organizirajo oddelke prostovoljcev, ki prihajajo največ iz Poljske v Francijo, od kjer jih pošiljajo na bližnji vzhod.

Dr. Funk mora odstopiti

Amsterdam, 22. marca. t. Reuter: Berlinski dopisniki nizozemskih listov poročajo, da v nemški prestolnici krožijo vesti, da bo gospodarski minister dr. Walter Funk moral kmalu odstopiti, in sicer iz zdravstvenih razlogov.

Za njegovega naslednika bi naj bil imenovan dr. Körner, ki že sedaj deluje v Göringovem generalnem štabu za narodno gospodarstvo.

V Berlinu pa se širijo vesti, da dr. Funk ne bo odstopil iz zdravstvenih razlogov. Baje se je sprl z maršalom Göringom na nekem sestanku v Leipzigu med zadnjim veleseljem.

Ribbentrop pride v Belgrad

Rim, 22. marca. t. Stefani: Italijanski tisk objavlja danes vest, da bo nemški zunanji minister von Ribbentrop prav kmalu obiskal Belgrad.

Sovjeti bodo zopet napadli Finsko

Rim, 22. marca. b. Vatikansko uradno glasilo »Osservatore Romano« objavlja uvodnik o odnosih med Finsko in Sovjetsko Rusijo ter pravi med drugim:

Devet dni po podpisu mirovne pogodbe med Finsko in Sovjetsko Rusijo je Sovjetska Rusija že pričela diktirati Finski, kako mora voditi svojo zunanjo politiko, prav tako pa hoče delati ovire zunanji politiki Švedske in Norveške. List je mnenja, da bo Sovjetska Rusija potem, ko bo uredila svojo novo mejo, izvršila nov sovražni pokret proti Finski.

Jeruzalem, 22. marca. AA. Večje število uglednih Zionistov iz Poljske je prispelo z italijansko ladjo »Marco Polo« v Palestino. Posrečilo se jim je pobegeti iz Poljske čez Litvo.

Nenadoma nam je umrl v ozaljski nesreči naš brat, stric in svak, gospod

Josip Pečnik

trgovski zastopnik in posestnik

v 41. letu svojega življenja. Pogreb bo v nedeljo, dne 24. marca 1940 ob 4 popoldne iz rojstne hiše v Stožicah št. 29 na domače pokopališče.

Stožice, dne 23. marca 1940.

Žalujejo rodbrine: Pečnik, dr. Jedlička, Mencinger, dr. Pavšič

Velikonočna blagovest mladini

Velika noč, praznik vstajenja, prerajenja vere in obnovljenega življenja, je prvenstveno praznik, ki govori na srce mladini. Za to tudi ni čudno, ako v zadnjih 4 tednih, ko se je po izredno hudi zimi začela oglašati epomlad, razni državniki in javni delavci povečajo posebno pozornost mladini in vlogi, ki naj jo ima v sedanjih svetovnih stikah.

Tako je v svojem velikem govoru dne 7. marca pred akademiki vseučilišča v Ljubljani dr. A. Korošec z izrednim poudarkom opozoril žensko in moško mladino Slovenije na naloge, ki jo čakajo. Namreč na vero v Boga, na vero v svoj narod in v svojo državo, na zvestobo, ki jo je treba ohraniti preizkušenim in od starih rodov izročenim duhovnim vrednotam, kakor tudi na nevklonljiv odpor, s katerim je treba odbijati razne krive nauke, ki so drugod speljali mladino stran od nekdajne zvestobe.

Ta govor pa ne predstavlja osamljenega dogodka na burnem odru sodobnega življenja. Poglejmo samo po anglo-saskih deželah, v Ameriko in v Anglijo. Tudi tamkaj bomo opazili, da se ženska in moška mladina enako zbira okrog tistih gesel. Le da je to gibanje v Združenih državah Severne Amerike še nekam zmedeno in povezano z velikimi težavami. Tamkaj si stojijo nasproti dve komunisti in dve fašistični struji, da si osvojit — mladino. Vemo, da bo njihovo prizadevanje zaman in da se bo razbilo ob skalo demokratičnega duha in ljubezni do duhovne svobode. Nedavno je bil v Washingtonu takimenoval »Kongres mladine«, ki so se ga udeležili predstavniki kulturnih, socialnih in političnih mladinskih združenj. Med njimi so se nahajali tudi zastopniki komunistov. Toda skrbni varuhi ameriške demokracije tega dejstva niso spregledali. Eden najboljših sodobnih piscev Združenih držav SA Miss Dorothy Thomson je takoj na to poslala na naslov tega »kongresa« naslednje odprto pismo, ki je bilo objavljeno v »New York Herald Tribune«: »Fanteje, ki ste na kongresu, dovolite mi, da vam stavim nekaj vprašanj. Vi izjavljate, da jamčite za svobodo vesti in svobodo izvrševanja vere. Vi pravite, da ste poroki za obrambo naših narodnih izročil. Vi trdite, da ustvarjate nova socialna sredstva za obrambo ustave kakor tudi za odpor proti vsem nedemokratskim strujam ter proti vsaki obliki diktature. Dobro. Toda vprašam vas, kako je mogoče, da trpite v svoji sredi komuniste, kajti noben komunist ne veruje v izpoved, ki ste jo izrekli. Komunisti ne verujejo v versko strpljivost, komunisti za vero sploh nimajo prostora. O veri pravijo komunisti, da je »mamilo«, ki ga ponujajo zli kapitalisti. Kakor ne verujejo v Boga, tako ne verujejo tudi v nobeno svobodo.

Neki drugi znani ameriški pisec Walter Lippman pa je o tem »kongresu« zapisal: »Dejstvo je in ostane, da ustvarjate s tem, ko hočete odpraviti dotedanje avtoritete in disciplino, neko strašno praznino, ki jo potem napolni nujnostno neka druga avtoriteta. Vi na eni strani »odrežujete« mladino iz pod takolimenovane tiranije sedanjih vrednot, a jo s tem tudi že potiskate na kolena pred krivimi bogovi.

To borbo med pogansko in duhovno strujo, ki se bori za posest mladine, je kraeno opisal tudi angleški zunanji minister lord Halifax, ko je kot kancler oksfordske univerze tamošnjo akademsko mladino nagovoril z naslednjimi besedami:

»Strašnega položaja, v katerem se nahaja sedanjaja Evropa, ni zakrivil starejši rod, ampak je nastal iz krivo tolmačenih in krivo pojmovanih nalog sodobne mladine. Mladina države, proti kateri se borimo, ta mladina, ki je bila načrtno oropana vsake možnosti evobodne presoje, nosi namreč odgovornost za gibanje, katerega gonila moč je izključno poganska vera v surovo silo. Stališče te mladine je popolnoma protivno vašemu. Oni ne morejo razumeti vaše miselnosti. Vaši ideali so njim prazni. Oni hodijo za svojimi ideali, ki se nam zdijo ekvarjeni. In to je tista nepretrdnost, ki vas loči od njih in ki jo bo treba na kakoršen koli način podreti, ako hočemo doseči, da evropska mladina ne bo vedno živela v sedanjem etrahotnem položaju.

»Danes se ne bje borba med starim rodom in med mladino. Ne! Danes gre borba med mladino in mladino. Dobro bi bilo, če bi resnico tega stanja vsi spoznali, kajti od tega spoznanja je odvisno, kako bomo urejali druga vprašanja. Nesporazumjenja so bila, odkar obstoja svet in človeški rod na njem. To so normalni, zdravi pojavi življenja, v njih ni ničesar, kar bi moglo dovesti do sporov. Nasprotno. Če bi na svet gledali tako, kakor gledam jaz, ali če bi jaz življenje gledal tako, kakor vi gledate nanj, potem bi meral s strahom ugotoviti, da nekaj ni prav, bodisi pri vas, bodisi pri meni. Nesrečo pa vidim v strašnem pojavu, da med mladino te in one države vstajajo tako temeljna nesoglasja in gledanju na svet in njegov razvoj. V tem nasprotju, ki vstaja med mladimi samimi, vidim prihajati največjo nevarnost za temelje človekovega udeleževanja.

»Ako torej hočemo nadaljevati svoje lastno narodno življenje, potem ne smemo zapuščati verskih, нравnih in socialnih osnov, na katerih je trdno zgrajeno. Ne delajmo si nikakršnih utvar. Ni je države, ni ga naroda, ki bi mogel živeti mir na znotraj in mir na zunan na kakšni drugi osnovi. Kajti današnji nered na svetu ni nič drugega, kakor izraz in odraz nereda, ki vlada v dušah sodobnega človeštva. Če nam je na tem, da hočemo spet najti ključ do novega pravega mirnega mednarodnega življenja — v tem primeru govorim o vseh narodih — potem je dolžnost nas vseh, da najprej vsak za sebe v svoji notranjosti oživimo tista verska, moralna in socialna načela, ki bodo s pomočjo jeklene discipline prinesla nam in vsem narodom svobodo ter jamčile za njeno trajanje.

»Ni treba obupavati glede bodočnosti zato, ker smo razočarani nad prošlostjo. Upanje je še vedno bilo in ostane najboljši — in tudi najbolj modri — svetovalec. Brez upanja namreč ni mogoče doumeti moči dveh drugih velikih krščanskih čednosti, namreč vere in ljubezni, o katerih pa vemo, da sta edini, ki moreta tvoriti vez miru med vsemi člani človeške družine.

»Dejal sem, da se dandanes bje prava borba med mladino in mladino in da so ideali nemške mladine popolnoma protivni vašim idealom. Nauk o plemenski nadvrednosti, kot jo razlaga narodni socializem, je prav lahko — in po mojem mnenju tudi je — navadna neumnost. Mi smo prav gotovo tako malo pripravljeni, da bi sprejeli nauk o nadvrednosti nemškega plemena nad našim, kakor se tudi ne trudimo, da bi dosegli priznanje nadvrednosti svojega rodu nad drugimi. Ako bi ostalo samo pri nauku, potem ga jim prepustimo, naj ga

imajo, če jim dela veselje. Toda kakor hitro se tega nauka poslužujejo v to, da druge narode podjarmljajo, potem pa takšen nauk postaja zločin proti človečanstvu. Ta nauk namreč ne zanika samo pravice mož in žena, da se svobodno organizirajo v narodne skupnosti, ampak zanika v mnogo večji meri tudi svobodno izražanje človeške osebnosti, katere pravice se opirajo na večnostne vrednote človeške duše. Pravi narodni ali plemenski ponos, dobiva svoj izraz v obnašanju do lastnih krvnih soratov in do drugih narodov. Pravi plemenski ponos bo sam preprečil, da bi se v odnosih z drugimi posluževali obnašanja, ki bi ga nas samih moralo biti sram v zasebnem življenju. Med tema dvema pojmovoma o plemenski nadvrednosti, kot jo učijo nemški filozofi, in o pravem narodnem ponosu, je nepreločen prepad. Nemški narod se danes pod vodstvom svojih sedanjih vodij samega sebe kruto vara, a vara tudi človeško skupnost, pri napredku katere bi moral prispevati svoj delež, a ne prispeva ničesar. Največja tragedija, ki je zajela današnjo nemško mladino, pa je v tem, da se pri njej zlorablja najbolj plemeniti goni požrtvovalnosti in zveste vdanosti v službi tako surovega materialističnega nauka.

»Tako dolgo, dokler ti krivi nauki ne bodo opušteni in jih ne bo nadomestili drugi bolj človeški nauk, tako dolgo bodo dvigali proti sebi odpor, kajti bodočnost človeškega rodu ne sme postati povsem odvisna od ljudi, ki ga hočejo zapreti in zasužnjiti.

»Radi priznamo, da smo tudi mi, kakor tudi drugi ljudje in drugi narodi, grešili in se svojih idealov nismo vedno držali. Naša zgodovina je polna velikih napak. Trajalo je dolgo časa, da so se povsod uresničila načela, o katerih danes smemo trditi, da so od nas vseh sprejeta. Tudi v današnjem političnem življenju imamo še mnogo pojavov, proti katerim se je treba z vso silo boriti, čeprav ne z istim orožjem, s katerim se borimo proti sovražniku. Toda zgodovinska resnica je, da v devetnajstem stoletju, ko je bila sila angleške države nesporna v Evropi, noben evropski narod zaradi angleške moči ni živel v strahu za svoj svobodni obstoj, ampak so vsi radi priznavali, da služijo angleška moč ohraniti miru na evropski celini. Pax Britannica — angleški mir ni bila prazna beseda. Bila je stvarnost. Resnica je tudi, da se je kjer koli po širokem svetu Anglež uveljavil svojo oblast in svoj vpliv, tamkaj naselila tudi svoboda in spoštovanje do nje.

»To je bistvo idealov, za katere se bori današnja angleška mladina. Ne pozabimo, da se je proti tem idealom dvignil neki drugi, poganski nauk, ki ima v sebi veliko življenjsko silo in za seboj velikansko armado mladine. Ne pozabimo, da hoče ta drugi, nasprotni nauk doseči popolno zrušitev vseh duhovnih vrednot, ki jih je posvetilo krščanstvo in ki mi v nje kot kristjani verujemo. Zato pa tudi ni prazna beseda, ako pravimo, da se v sedanjih vojni borimo za to, da se določi, kakšen značaj bo imela bodoča človeška omika, ali poganskega, ali krščanskega.

Navedene besede angleškega odličnega državnika, ki je dejavni kristjan, so takšnega značaja, da jim je treba posvetiti največjo pozornost. Njegov govor je najlepša ponazoritev starega izreka, da je zlo nauhuje, kadar se najboljši pokvarijo (corruptio optimi pessima).

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščanje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih. Naglo suši od znoja ali mokrenja opaljeno in odrgneno kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 10— za skatlico.

Od nedelje do nedelje Zunanji pregled

Zunanje-politični dogodki preteklega tedna so bili naravna posledica diplomatskega poraza, ki sta ga doživeli Anglija in Francija zaradi miru, ki ga je bila prisiljena skleniti nepremagana Finska s sovjetsko vlado v Moskvi zato, ker Švedska ni dovolila, da bi Anglija in Francija poslali finski vojaški pomoč akozi ozemlje skandinavskih držav, to je Norveške in Švedske. To dejstvo je vzbudilo veliko nejevoljo tako v Angliji, kakor v Franciji in zaradi tega je prišlo do

izpremembe francoske vlade oziroma do sestave nove vlade, kateri je stopil na čelo Paul Reynaud. V tej vladi so zastopane vse stranke, izjemno skrajne desničarje ali monarhiste. Bivši predsednik vlade Daladier je ostal v novi vladi kot vojni minister, ker je v vojski zelo priljubljen. Nova vlada si je postavila za nalogo, da vojno nadaljuje do konca, to je do popolnega poraza nasprotnika. Na Angleškem pa do izpremembe vlade ni prišlo, ker so tam vsaj odlični krogi s Chamberlainom slejkoprej zadovoljni. Na sestavo nove francoske vlade v smislu bolj odločnega vodstva vojne je vplival tudi sestanek Mussolinija in Hitlerja na Brennerju.

O tem sestanku krožijo najrazličnejše vesti, od katerih pa prav nobena ne sloni na pravih in zanesljivih informacijah, ampak so vse le več ali manj verjetne ali neverjetne domneve. Brez dvoma je, da se je Italija naglala sedaj bolj v stran Nemčije in da ni več pričakovati, da bi se pridružila zapadnim demokratskim velizilam. V marsičem se Mussolini in Hitler slejkoprej ne ujemata, ujemata se pa brez dvoma v tem, da želita, da se Balkan ne bi nagljal na stran Anglije in Francije in da bi se na jugovzhodu Evrope, ako bi kdo želel postaviti vojno fronto na Balkanu in ob Črnem morju ter mogoče do Perzije, zgodilo to, kar se je na severu, da bi namreč balkanske države vztrajale pri svoji nevtralnosti in preprečile poseg vojne na njihovo ozemlje. Je pa to odvisno zlasti od stališča, ki ga bo zavzela Sovjetska unija z ozirom na njene znanje težnje, da bi se vadržala na Balkanu. Nemčija se trudi, da bi se Italija sprijaznila s Sovjetsko unijo in da bi se na tak način ustanovila nekaka zveza med Berlinom, Moskvo in Rimom, vendar pa ta stvar še ni dozorela, ako bo sploh kaj iz tega. Zaenkrat se ve zame, da bo sovjetski zunanji komisar Molotov prišel te dni v Berlin. Medtem pa računata Francija in Anglija na to, da bi mogla stopiti v akcijo

armada zaveznikov na Bližnjem vzhodu. Ta armada stoji deloma v Siriji deloma v Egiptu in je v najozži zvezi s turško armado ter ima namen, da štiti Sueski prekop, da brani petrolejska polja v Iraku

Vojna na zahodu

V zraku

London, 22. marca. AA. Reuter: Angleška admiraliteta sporoča: Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo vest, da so nemška letala napadla neki angleški konvoj ter potopila več vojnih in trgovinskih ladij s skupno tonažo 42.000 ton. Dalje pravi sporočilo nemškega nemškega vrhovne poveljništva, da je bilo več trgovinskih ladij s skupno tonažo 11.000 ton poškodovanih in da so nemška letala napadla več oboroženih trgovinskih ladij v Rokavskem prelivu ter jih poškodovale.

Konvoj, ki ga ima po vsej priliki v mislih nemško vrhovno poveljništvo, je obstojal iz več nevtralnih ladij, ki so prispele v luko nepoškodovane. Nobena vojna ladja, ki se je nahajala v spremstvu tega konvoja, ni bila poškodovana, in istotako ni bila nobena ladja potopljena. Kakor je angleška admiraliteta že sporočila, so nemška letala, ki so poskušala izvršiti napad na ta konvoj, bila napadena od angleških letal ter je bilo ob tej priliki eno nemško letalo uničeno, drugo pa zadeto. Tri nevtralne ladje so bile poškodovane, kakor je bilo to sporočeno. Te potniške ladje so norveška ladja Linde (1281 ton) norveška ladja »Erlit« in neka potniška ladja severne angleške obalske plovbe (1211 ton). Vse te ladje so javile svoj prihod v luko ter so torej lažje poškodovane. Trgovinska ladja, ki je bila napadena v Rokavskem prelivu, je neoborožena angleška ladja »Burnhit« (5439 ton), ki pa ni pripadala konvoju. Požar, ki je nastal na ladji, so pogasili ter se ladja sedaj nahaja na varnem kraju. Nemška vest o potopitvi ladij s skupno tonažo 42.000 ton je torej točno za 42.000 ton neresnična. Ta vznemirajoča vest je bila objavljena, da bi se prikrih uspeh angleškega letalstva o priliki napada na nemško letalo oporišče na otoku Sylt. Vest, da so bile ladje s skupno tonažo 11.000 ton poškodovane, ker je bilo ob omenjeni priliki res poškodovanih več ladij s skupno tonažo 11.580 ton.

London, 22. marca. AA. Havas: Maršal letalstva Gosave je imel večeraj govor po radiu, v katerem je opozoril Nemčijo, da bo Anglija v primeru bombardiranja angleških mest izvršila takoj represalije. Operacije, ki so se doslej vodile, so služile po njegovem mnenju samo za merjenje moči obeh nasprotnikov. Na koncu je maršal dejal, da je angleško letalstvo sedaj dovolj pri ktično izu-eno in da je pripravljeno sprejeti tudi močnejše sovražne napade.

Rim, 22. marca. AA. DNB: »Giornale d'Italia« trdi, da so nevtralni opazovalci neuspelega angleškega napada na Sylt lahko ugotovili, da je bila škoda, ki so jo angleška letala povzročila, neznatna. V tukajšnjih političnih krogih je napravilo velik vtis dejstvo, da so imeli tuji novinarji priliko s posebnim letalom odleteti na otok Sylt ter se na licu mesta prepričati o stanju stvari. Ob tej priliki so lahko ugotovili, kakor tudi berlinski dopisnik lista »Giornale d'Italia«, da na otoku Syltu ni bil zbit rezervuar s pogonskim gorivom in tudi ne skladišča streliva, temveč je bila podrt samo neka privatna hiša.

Otok Sylt, 22. marca. AA. DNB: Predstavniki tiska nevtralnih držav so imeli večeraj priliko prepričati se o neuspehu angleškega napada na otok Sylt. Za časa vojnje s kopnega po Hindenburgovem nasipu do otoka Sylta se je pokazalo, kako neresnične so angleške trditve, da je Hindenburgov nasip uničen. Predstavniki tiska so se vozili mirno in varno po Hindenburgovem nasipu, ki

je dolg 11 km. Za časa vojnje ni bilo opaziti niti najmanjšega sledu eksplozij angleških bomb.

Predstavniki tiska so se spomnili ob tej priliki angleške vesti, da je zaradi napada bil ves nasip zavil v gost dim. Dopisniki so se spraševali, kako je mogel biti nasip zavil v dim, ko obstoja iz samih zidov in peska. Ko je vlak pripeljal čez nasip, so predstavniki tiska z desne in leve strani proge videli mirne ljudi, ki so oprav-

ljali vsakdanje delo. Pred hišami so se igrali otroci, na travnikih so se pasle ovce itd. Vse, kar se tu vidi, je v velikem nasprotju z angleškimi trditvami, da je bil otok Sylt v noč za časa napada ves v plamenu. Tudi za časa potovanja z zapadnega dela proti južnemu koncu otoka, kjer se nahaja letalsko oporišče Hörnem, ki mu je bil namenjen glavni napad angleških letal, se je pokazala ista slika mirnega življenja na otoku. V samem letalskem oporišču se je lahko ugotovilo, da je bila poškodovana samo ena hiša in to ambulanta postaja, katere streho je zadela bomba, ki pa ni prodrla do ostalih prostorov, ker se nahaja pod streho betonska plošča. Nekoliko razkopnin in razbitih oken, ki so popokala zaradi zračnega pritiska o priliki eksplozije bombe, so edini dokazi šesturnega angleškega letalskega napada na letalsko oporišče na tem otoku. Vse ostale ambulante postaje so ostale nepoškodovane. Več angleških bomb je bilo vrženih v bližino nekega vojaškega poslopja, ki se nahaja več kilometrov oddaljeno od Hörnoma. Te bombe pa niso povzročile nobene škode. Nemško protiletalsko topništvo je onemogočilo Angležem masševati se za nemški napad na Skapa Flow. Angleži so poslali veliko število letal na otok Sylt ter vrzli v 6 urah okoli 100 bomb. Vreme za napad je bilo ugodno. Navzile temu pa je uspeh minimalen.

Amsterdam, 22. marca. t. Reuter: Danes je bil opoldne na nemško-nizozemski meji sestreljen angleški bombnik Letalo se je moralo boriti z dvema nemškima letalom v zelo veliki višini nad Lobithom. Letalo je v zraku začelo goreti in je padlo nato v nizozemsko reko Oudewaal. Oba letala sta bila mrtva.

Na morju

London, 22. marca. AA. Reuter. Danska motorna ladja »Algire« (1654 ton) je bila potopljena od neke podmornice v Atlantskem oceanu. Ladja se je potopila v treh minutah. S potopljene ladje »Algire« se je rešilo 20 oseb, med njimi neka žena, ki je v trenutku, ko je bila ladja torpedirana, skočila v morje. Posadka ladje je prebila več ur v vodi, nakar jih je rešila angleška ladja »Menks King« ter jo izkrcala v neki angleški luki. Danska ladja je bila potopljena brez predhodnega opomina. Ladja »Algire« je bila torpedirana v noči. Člani posadke so izjavili, da so o priliki eksplozije bili uničeni trije rešilni čolni in da jim je ostal vseh en čoln za reševanje. Ko je kapetan Larsen videl, da ni druge rešitve, je zapovedal vsem mornarjem, naj skočijo v morje. Vsi razen petih so ubogali kapetana, skočili v morje ter se na ta način rešili.

London, 22. marca. AA. Reuter. Dve majhni nevtralni ladiji, in to danska ladja »Ingce« (1153 ton) ter danska ladja »Votal« (2109 ton) sta bili torpedirani in potopljeni v škotskih teritorialnih vodah. Rešenih je bilo sedem mož posadke. Ostalih 33 članov posadke je verjetno utonilo.

London, 22. marca. t. Havas. Danski parnik »Harkov« (1206 ton) se je potopil na vzhodni škotski obali. Nikdo ne ve, kaj se je zgodilo s posadko. To je četrti danski parnik, ki je bil potopljen v zadnjih 48 urah.

London, 22. marca. t. Havas. Angleška admiraliteta poroča, da je 21. marca angleška podmornica ujela in potopila nemški parnik »Hedderheim« (4947 ton). To se je zgodilo osem milj od danske obale. Vsa posadka je bila rešena.

Pri težavah vsled hemoroidov

pomagata že 1 do 2 Leo-pilule, če jih jemljete po jedi. To sredstvo pomaga že po petih, šestih urah do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

Zastopnik banske oblasti je odgovoril, da je banska oblast tako uredbo že pripravila in da bo skoraj uveljavljena. Za hrvatsko se namesto SUZORja ustanovila »Hrvatska središnja blagajna«. S tem pa bo konec tudi sedanjega vsemočnega SUZORja. Za njim ne bo nihče jokaj, pač pa bo čas misliti na to, da se bo premoženje SUZORja, ki so ga pomagali znašati skupaj tudi žulji slovenskih delavcev, pravilno razdelilo.

Zemunska vrem. napoved: Precej tople bo. Delno in pretežno oblačno bo v sredini države. Tu pa tam utegne priti do lahkih nalivov.

Dokler traja
zaloga nudi
prvovrstne

PARKETE

po stari
ceni

REMEC-CO. KAMNIK

Gospodarstvo

Kontrola cen se izvaja

Dovoljeni dve povišaji

Lanska uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije se ni dosti izkazala. V glavnem se je njeno izvajanje omejilo na kontrolo označevanja cen, ki je bila dobro izvedena in zaradi prestopkov v tem pogledu je bilo izrečenih mnogo kazni. Toda uredba ni preprečila dviga cen, ki je nastopil v znatnem obsegu.

Na osnovi prve uredbe je bila dana možnost za izvajanje kontrole cen. Uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije je vsebovala v svojem čl. 9 pooblastilo za uveljavljanje kontrole cen. Čakati smo morali do srede februarja, da je izšla uredba o kontroli cen. Obveljal je drugi načrt, ki se je bistveno razlikoval od prvega. Kmalu po uveljavljanju uredbe o kontroli cen, ki je stopila v veljavo dne 14. febr. 1940, je bil objavljen tudi seznam predmetov, ki spadajo pod kontrolo cen. Vseh teh predmetov je bilo 28, razdelili pa bi jih lahko v večje skupine: 1. kruh itd., 2. mast in meso, 3. uvoženo specerijsko blago, milo in sveče, 4. kurjawa, 5. vrst tekstilnega blaga in 6. poljedelsko orodje. Vsako zvišanje cen navedenih predmetov morajo uvozniki, trgovci na debelo in proizvajalci javiti pristojnemu oblastvu, ki to povišanje odobri ali ne. Pristojno oblastvo je banska uprava.

Naša banska uprava se je dala takoj na delo, kajti dobila je kmalu že prve prijave (prva prijava je prišla že 28. februarja, sledile pa so nadaljnje, prijave so za zvišanje cen moke, sladne kave, volne, mesa itd.). Banska uprava je angažirala več strokovnjakov, ki so preizkusili verodostojnost podatkov, s katerimi se opravičuje za-

prošeno zvišanje cen. Prvega je angažirala načelnika mestnega kontrolnega urada, gospodarskega svetovalec g. ing. Lojzeta Pipa, skupno pa bodo poslovali trije izvedenci za njeno področje.

Sedaj je banska uprava odobrila prvo povišanje cen t. j. za volneno predivo, sladno kavo, sladni ječmen in praženi ječmen. Tozadevna odloka kr. banske uprave sta naslednja:

Kr. banska uprava je odobrila tvrdki Karl Prelog v Ljubljani, da sme zvišati ceno za volneno predivo AXF/24 16/2—4 na 250 din za kg; AXL/24 16/2—4 na 250 din za kg; FF/24 9/4 na 200 din za kg in SBISF/24 12/24 na 240 din za kg.

Nadalje je odobrila Pražarni Žiki, d. z. o. z. v Ljubljani, da sem povišati ceno sladne ržene kave, sladni ječmen in praženi ječmen in sicer sladno rženo kavo »Žikac« v zavrtkih po pol kg od 11.75 din na 13 din; v zav. po ena petina kg od 12.75 din na 14 din; sladnega ječmena: v zavrtkih po pol kg od 9 na 10 din, v zavrtkih od ena petina kg od 10 din na 11 din za dobave na področju dravske banovine, za ostale dobave pa ceno sladnega ječmena v zavrtkih po pol kg od 9 din na 10.50 din, v zavrtkih po ena petina kg od 10 din na 11.50 din; praženega ječmena: v zavrtkih po pol kg od 6 din na 6.50 din, v zavrtkih po ena petina kg od 6.50 din na 7.25 din, v vrečah od 4 din na 4.50 din oz. 4.75 din. Povišanje se dovoljuje le s pogojem istih prodajnih popustov od 8 do 16 odst. pri sladni rženi kavi »Žikac«, 6 odst. pri sladni ječmenovi kavi in 3 odst. popustu pri praženem ječmenu za čas sedanjih žitnih cen.

Važno opozorilo!

Še vedno se lahko naročite na novi ilustrirani družinski mesečnik »Obisk«. Dosedaj so izšle že tri številke. — Njihova zanimiva in pestra vsebina: romani, povesti, zabavni in poučni članki, lepe slike, izvršene v knjižotisku in bakrotisku, krasne umetniške večbarvne priloge i. dr. razvesele vsakogar. — Poleg tega je za naročnike, za one, ki so že naročeni in tudi za nove, ki se še naroče, zapisano nagradno žrebanje dne 10. maja 1940, čigar pogoji so razvidni iz razglasa v 3. številki »Obisk«. — Postanite naročnik tudi Vi, ako še niste. — Naročnina znaša: 72 din za celo leto, 38 din za pol leta, 20 din za četrt leta. — »Obisk«, ilustrirani družinski mesečnik, Ljubljana, Kopitarjeva 2.

Inozemski ali domači kmetijski stroji

V nekaterih listih so bili zadnji čas iznešeni razni očitki na račun celotne naše domače industrije kmetijskih strojev. Trdilo se je, da se našim izdelovalcem kmetijskih strojev ni posrečilo, da bi dosegli inozemske proizvajalce tako glede na kakovost kakor tudi glede na konkurenčnost v ceni, čeprav so imeli za to dvajset let časa. Zadrževalo se je zaradi tega, naj država sploh ukinе uvozno carino na kmetijske stroje, češ da bo to našemu kmetiču stanu v veliko korist.

Ali pa ti očitki drže in ali bi bila splošna ukinitve uvozne carine na kmetijske stroje našemu kmetiču in sploh narodnemu gospodarstvu res v korist?

Po nepristranskem preudarku bomo prišli do popolnoma drugačnega zaključka. Poizkusimo najti odgovor na nekaj vprašanj, ki se nam ob tem razmišljanju vsiljujejo:

1. Zakaj so nekateri inozemski kmetijski stroji cenejši od naših?

Predvsem vplivajo na to izvozne premije, ki jih dobivajo inozemske tovarne za vsak izvožen stroj. Stroj n. pr. ki velja nemškega kmeta 700 dinarjev, velja, postavljen na našo območno postajo, samo 528 din. V takih primerih je jasno, da naši izdelovalci kmetijskih strojev glede cene ne morejo biti konkurenčni inozemskim tovarnam. Potrebna je zaščitna carina v vsaj toliki višini, kolikršna je izvozna premija, ki jo na izvoz dotičnih strojev dajejo tuje države.

Res je, da mora naš kmet plačati zaradi tega zaenkrat stroj nekaj dražje, toda če bi zaradi začasnega »dumpinga« tujih tovarn propadla vsa domača industrija kmetijskih strojev, bi imel škodo predvsem naš kmet: cene tujim kmetijskim strojem bi se spet tem bolj dvignile, kadar bi se tujim tovarnam ne bilo več treba bati domače konkurence, po drugi strani pa bi s propadom domače industrije izgubila možnost eksistence kmetiča mladina, ki zdaj najde kruha v domači industriji.

2. Ali so inozemski kmetijski stroji res boljši od naših? Priznati je treba, da naša mlada in skromna industrija kmetijskih strojev nekaterih vrst strojev sploh še ne izdeluje, nekateri pa trenutno po kvaliteti res še zaostajajo za tujimi proizvodi.

Toda, če hočemo, da se naša država in naš narod sploh kdaj gospodarsko in s tem tudi politično in narodnostno osamosvoji, moramo omogočiti vsej naši domači industriji razvoj in s tem tudi izboljšanje proizvodov.

Vendar se vpraš o kmetijskih strojih ne da trditi, da so domači izdelki slabši od inozemskih. Nasprotno, in kdor pozna ene in druge, posebno pa, kdor je imel priliko preizkusiti, bo rad potrdil, da so n. pr. mlatilnice, slamoreznice, okopalniki, brzoparilniki in drugi stroji, ki jih izdelujejo naši domači izdelovalci, predvsem tvrdke F. Kremžar v št. Vidu nad Ljubljano, J. Otorepec v Ljubljani itd. za potrebe našega kmetijstva veliko uporabnejši kot inozemski ter da jih je po kvaliteti izdelave in po raznih prednostih in izboljšavah ne le dosegajo, temveč daleč prekašajo.

Nadalje so domači izdelovalci v stalnem stiku s kmetovalci in vedno zvedo od njih, kaj bi bilo za naše razmere pri strojih treba spremeniti ali še izboljšati, kajti izkušnja je najboljši učitelj. Zato opazoma skoraj vsako leto pri naših domačih kmetijskih strojih razne izboljšave in dopolnilne ume, ki jih inozemski stroji nimajo, katerih izme-

nost pa se pokaže šele pri praktični uporabi.

Iz izkušenj trdimo, da je včasih samo ena taka izboljšava na domačem stroju desetkrat več vredna, kot znaša razlika v ceni med domačim in inozemskim strojem.

3. Kaj je za kmetovalce koristnejše, kupiti stroj domačega ali tujega izdelka?

V kolikor se nanaša to vprašanje na morebitno razliko v ceni ali kakovosti, smo že odgovorili. Toda še druga dejstva moramo upoštevati: prvič, da lahko kmet domačega izdelovalca kadarkoli pokliče na odgovornost, če bi stroj ne deloval v redu. Pri inozemskih strojih je to nemogoče. Nadalje je pri strojih domačega izdelka popravilo in nadomestilo posameznih delov vedno mogoče in poceni, pri inozemskih kmetijskih strojih pa je to vprašanje, na katerega nam marsikdo ne ve odgovora.

Največja korist nakupa domačega kmetijskega stroja pa je v tem, kar pomeni vsak doma izdelani stroj kamen k zgradbi našega domačega narodnega gospodarstva. Kajti izmed vseh industrij, ki delajo na naših tleh, je ravno industrija kmetijskih strojev v celoti zares naša, zares domača!

In prav kmetije ne bomo dopustili, da ta naša industrija propade, temveč ji bomo z doslednim nakupovanjem domačih strojev, v kolikor se že izdelujejo, omogočili razvoj in napredek, naš ideal pa bodi, da jo, kjer je mogoče, še dopolnimo z novimi tovarnami in to — na zadržni podlagi!

Ne nazaj — naprej!

— Korulentnim in mišičastim, pri katerih se kažejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomoč večtedensko pitje naravne »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg po min soc pol tn a zdr S-br 15 485 25 V 35

Druga visoka peč na Jesenicah

Pred 70 leti je gorelo po naši gorenjski zemlji še 19 plavžev. Mali so bili in preprosti, toda vzdrževali so železarsko obrt in jo vzdržali do nove dobe modernega topilništva. V njih so topili domačo rudo izpod naših gora. Imena krajev: Rudno polje, Bogatini, Zeleznički, Savske jame govorijo o tem, pod Golico, Rožico in pod Stolom pa so vidni še rovi in naprave nekdanjih rudokopov. Delo v domačih rudokopih je bilo opuščeno s pogasitvijo plavžev nekako pred 45 leti, delno pa so delali v rovu pod Zelenico še leta 1914, ko so pospravili zadnjo rudo in jo dobavili v Witkovice.

Toda jeseni leta 1937. je zagorel na Gorenjskem prvi nov plavž, nekako po 40 letih, odkar je bil na Savi pogasjen zadnji plavški ogenj.

Ko je bil v februarju ugasnjen plavž zaradi nujnega popravila, so sicer nastale okrog te ustavitve razne govorice, toda samo pri tistih, ki dela ne razumeje. Plavž je bil potreben prvega popravila. Običajno je, da romajo po svetu za taka popravila posebne tvrdke, ki se pečajo samo s takim delom, ki ni najlažje. Kdor bi videl, kako je bil zadelan jeseniški plavž, bi šele mogel občudovati delo jeseniških kovinarjev, mojstrov in inžen-

nirjev, ki so v rekordnem času vzpostavili delo na plavžu brez vsake tuje pomoči.

V četrtek ob pol 11 so se zbrali ob plavžu vsi plavžarji in topilci s svojimi mojstri in z obratovodjem na čelu. K plavžu je prišel tehniški ravnatelj dr. inž. Klinar, ki je neumorno bdel nad popravili, da so tekla varno in strokovno. Tik pred pričetkom važne in tihe slovesnosti je prisel upravni svetnik KID g. J. Pfeifer, nakar je gospa dr. Klinarjeva prižgala ogenj, ki naj gori v dobrobit ljudstva in domovine. Ravnatelj g. dr. Klinar se je zahvalil delavcem, mojstrom in obratovodjem za požrtvovalno delo na vzpostavitvi tega važnega obrata, ki so ga opravili v rekordnem času.

Tako važen obrat, kot je visoka peč, ne more biti nikoli sam. Zato je potreben nov plavž. Tik ob sedanjem že gradijo temelje za novo visoko peč, ki bo dala dela in zaslužka mnogim družinam, jugoslovanski železarski podjetnosti pa novih količin železa. Naša domovina je bogata na železni rudi, toda treba je velikih investicij, treba je zupanja, treba podjetnosti, kajti potrebno nam je še in še novih plavžev.

V JANUARJU SO NARASLE VLOGE PRI 13 SLOVENSKEH HRANILNICAH.

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle v januarju vloge na knjižice pri 8 hranilnicah (izmed 29 slovenskih hranilnic), vloge v tekočem računu pri 11 (izmed 20, ki vodijo sploh tekoče račune), skupne vloge pa pri 13 hranilnicah. Povečanje vlog se je upoštevalo seveda le pri onih hranilnicah, ki so imele dejanski v januarju več vlog kot dvigov, torej ne glede na pripisane obresti za leto 1939, katere so nekatere hranilnice pripisale že v januarju. — Stanje vlog na knjižice je znašalo 589.5 milijonov din (v decembru 585.9), vlog v tekočem računu 432.6 milij., skupno stanje vlog pa 1.022.152.623, torej za 300.000 manj kot 31. decembra 1939. Iz tega izhaja, da so pri številnih hranilnicah (skoraj pri polovici) vloge večje kot dvigi, dočim se pri drugih vlagatelji še niso popolnoma pomirili. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri 7 zavodih, število tekočih računov pri 4, skupno število vlagateljev tudi pri 4 zavodih in znaša 128.084. V primeri z jesenskimi mesečnimi izkazi kaže ta izkaz prav ugoden razvoj.

ŠPORT

Šport čez praznike

V LJUBLJANI: v nedeljo: ligaška tekma Concordia: Ljubljana na igrišču Ljubljane ob 15; predtekma ob 14.

V ponedeljek: prijateljsko srečanje Concordia: Ljubljana na igrišču Ljubljane ob 15.30; predtekma ob 14.

V nedeljo: Mladinski turnir SK Mladike ob 10 in ob 15. Sodelujejo Hermes, Mars, Moste in Mladika. Spored je naslednji: ob 10: Hermes: Moste, ob 11: Mladika: Mars, ob 15: premagane, ob 16: zmagovalca (finale).

NA POKLJUKI: v ponedeljek: medklubska skakalna tekma na 40-metrski skakalnici ob 13.

GOLTE NAD MOZIRJEM: v ponedeljek: veleslalom SPD Celja ob 9 dopoldne.

OSTALE LIGA-TEKME NA VELIKO NEDELJO:

V Zagrebu: Gradjanski: Slavija (Varaždin), v Subotici: Bačka: SASK, v Osijeku: Slavija: HASK, v Splitu: Hajduk: Split, v srbski ligi igrajo: V Belgradu: Jedinstvo: ZAK, Jugoslavija: Zemun, v Novem Sadu: Vojvodina: BASK, v Borovu: Bata: BSK, v Sarajevu: Slavija: Gradjanski (Skopje).

Srbija: Hrvatska (juniorji) 3:1.

Državna reprezentanca (II. garnitura): Belgrad (kombinirano) 8:2 (7:1).

ZFO

Orodna telovadba — višek telovadne umetnosti

Težje je prisoditi popolnoma objektivno znamko pri orodnih vajah, kakor na primer pri teku, kjer pokaže ura-stoperica točen čas, ali pri skoku, kjer se z metrom do milimetra točno določi, koliko je kdo skočil. Toda s tem se pa vrednost orodne telovadbe nikakor ne zmanjša, še manj pa privlačnost, zlasti kadar nam pravi mojstri na tem ali onem orodju kažejo svoje sposobnosti, moč lepoto in drznost, kateri včasih skoraj ne najdemo primere. Skoki v vodo in pa skoki smučarjev sližijo deloma vrhunskim vajam na orodju; tudi tu je treba velike spretnosti, prisotnosti duha kakor pri vrstolomnih orodnih vajah. Vseeno pa je le razlika med omejenimi telesnimi panogami. Povsod je nekaj skupnega: precejšnjo porcijo poguma potrebuje eden ko drugi, ko izvaja v zraku vrstolomne akrobacije. Med tem, ko ima glavno vlogo tako pri skokih v vodo, kakor pri smučarskih skokih ravnovesje, imamo pri orodnih vajah poleg tega zelo sumo raznih prvin in gibov, nanizanih med seboj, tako da je treba pri eni sami vaji izvesti razne prijemne, obrate, premete, prevrate, premake itd. Poleg tega pa se je treba pri eni sami vaji včasih po večkrat z obema rokama spuštiti, da se ponovno nahajamo med zemljo in nebom. Saj na stvari za izkušenega telovadca končno ni kaj posebnega, toda vselej moramo paziti, da se točno spustimo in da pravočasno spet primemo za orodje. Samo en napačni prijem, ali samo en zamujeni trenutek, in lahko je vaja usodna za telovadca. Zatorej je splošno znano, da zlepa ni treba toliko paziti pri kakšni športni panogi, kakor ravno pri orodni telovadbi.

Mlad človek ljubi šport, odnosno take telesne vaje, ki zahtevajo veliko spretnost. To-liko gibčnosti, prisotnosti duha, poguma in vztrajnosti menda res pri nobenem športu ne potrebujemo, kakor uprav pri orodni telovadbi. Vztrajnost pa je menda glavni vzrok, da se mladina ne oprijemlje z istim veseljem orodnih vaj kakor drugih športov. Dolgo je treba

Borze

Ljubljana, 23. marca.

Vrednostni papirji

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100 denar, agrarji 53 denar, vojna škoda promptna 433.5—435, begluške obveznice 77.50—77.75 (77.50), dalm. agrarji 71—71.65 (71.75, 71.50), 4% severni agrarji 51.25 denar, 6% šumske obveznice 70.75—71.50, 8% Blerovo posojilo 101—101.75 (101.50), 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar. — Delnice: Narodna banka 7.775 denar (7.800), Priv. agrarna banka 194.50—196.

vaditi, preden dosežemo kak uspeh, mesece in mesece je treba piliti posamezne gibe, preden preidejo v meso in kri, leta in leta moramo vaditi, da lahko rečemo, da spadamo med boljše telovadce. Izredno veliko zahteve se pa stavijo zlasti na mednarodne tekmovalce. Če takole pogledamo izvežbanega mednarodnega telovadca, ki izvaja najtežje vaje na orodju z največjo fineso in lahkoto, kakor bi bila njegovemu telesu odčarana vsa teža, potem si mislimo, da na stvari ni nič kaj posebnega. Ko bi pa vedeli, koliko večerov, mesecev in let je skritih za tem uspehom, koliko truda in trpljenja tiči za vajo, ki nam jo predvaja vrhunski telovadelec, potem bi šele mogli pravilno oceniti umetnost orodne telovadbe, potem bi šele vedeli ceniti idealno delo teh fantov, ki v resnici zaslužijo za svoje izvedbe ime mojster.

Naši fantje se nam bodo predstavili s svojimi vrhunskimi vajami v nedeljo 31. marca v Kranju na II. orodnih tekmah posameznikov za prvenstvo ZFO. V teh najtežjih tekmah ZFO nam bodo pokazali, na kaki stopnji je danes pri nas orodna telovadba, pokazali nam pa bodo obenem koliko so napredovali od lanskega leta, ko so tekmovali na prvih takih tekmah v Celju.

Po pripravih sodeč, bodo letošnje tekme pravi užitek ne samo za prijatelje orodne telovadbe, temveč za vsakogar.

Norvežani odklanjajo alpsko disciplino smuk za ženske

Norveška smučarska zveza se je izjavila proti smuku za dame. Kljub temu, da so imele norveške smučarke na zadnjih olimpijskih igrah lepe uspehe (Laila Schou-Nilsen), vendar nameravajo tekmovalje za ženske na Norveškem zabraniti ter nameravajo tudi mednarodni smučarski zvezi predlagati, da se črta program smuka za ženske.

Proti tej nameri norveške smučarske zveze so se pa v sami Norveški našli protivniki, ki se ne strinjajo z mnenjem svoje smučarske zveze. Norvežanka Turig Jespersen pravi, da je pravi smučarski šport samo smuk. Ne strinja se s tem, da je moment nevarnosti pri ženskah prevelik in se vprašuje: ali ni nevarnost pri moških neprimerno večja? Poleg tega pa tekmujejo ženske na precej krajših progah in porabijo običajno več časa za vožnjo, radi česar sklepamo, da se tekmovalja v smuku docela prilagode ženskam. Kdo naj bi se zadovoljil samo z višinsko razliko 100 m?

Norveški list »Aftenposten« pa piše med drugim: Skušnje srednjeevropskih specialistov v smuku so narekovale norveški smučarski zvezi, da je napravila tak sklep, ki je pa prežgoden za popolno ukinitve tekmovalj v smuku za ženske. V pogledu tekmovalj v Chamoniux in Zakopanem smo tudi mi mnenja, da ni manjkalo tudi senčnih strani. Zakaj pa se ne predlaga sprememba, namesto da se toliko kaže na slabe strani, ki bi končno nogle dovesti do ukinitve tega tekmovalja. Maska in ženska tekmovalja so se v poslednjih letih vršila na enih in istih progah s to razliko, da so ženske startale nižje. Glede na to so bile težkoče za oba spola enake — in tu bi bilo treba spremembe. Ali bi bilo treba izpeljati različne proge, ali bi pa morali nevarna mesta zastaviti z vratici, katerih bi se morale tekmovalke izogniti, odnosno bi morale brzino zmanjšati. Taka sprememba bi imela več izgledov, da bi jo sprejela mednarodna smučarska zveza, kakor pa, da bi popolnoma opustili tekmovalje v smuku za ženske.

Snežne razmere

Pokljuka 1300 m: —3, jasno, mirno, 15 cm sršica na 70 cm podlage.

Savinjska dolina in hmelj

Lepa si zemlja slovenska! Lepa ne samo zato, ker si naša, ampak, ker si tako majhna in tako polna krajinskih lepot. Ravno pri nas so se zadnjikrat odele Alpe v svojo prelestno obleko, predno so se združile z brezkončnimi Panonskimi nizinami. Sivo skalovje z belimi snežišči, opasano na dnu z zelenimi borovci, pod njimi pa bistra mlada Sava, nad vsem pa azurno nebo — ali ni to nekaj izredno lepega v svojih barvnih kontrastih? Notranjska s svojimi temnimi gozdovi in čudežnimi podzemskimi jamami, vodami ponikalnicami in presihajočim Cerkljanskim jezerom — same čudovite pravljice v naravi! Pa tudi Dolenjska ne zaostaja. Z valovitimi griči, posejanimi z belimi cerkvami in tajstvenimi gradovi, z bujnimi gozdovi, zelenimi pašniki ter veselim goricami — kako naglo se izmenjavajo miniaturne raznolikosti! Prekmurje z brezkončnimi nizinami, ravnimi topoli in otožno melodijo je lepo že radi tega, ker je tako svojevredno.

Kaj bi dejali o naši Spodnji Savinjski dolini? Lepa je, ker jo obkrožajo v daljavi Savinjske alpe, lepa je, ker jo spremljajo grčki z belimi cerkvami na levi in desni, lepa je, posebno takrat, kadar zaživi šala in petje, ko romajo v košare vonjavi, zeleni kobulji. Hmelj! S hmeljem je pravzaprav zaživela vsa dolina.

Naravni vplivi na hmeljarstvo

Zemeljsko lice se je tudi tu, kjer se razteza danes Savinjska dolina, mnogo izpreminjalo. V davni, sivi preteklosti se je raztezalo tu sklenjeno gorovje. Zemlja pa se je ohlajevala, gostota se je izpreminjala, iskala, je ravnotežja, nastale so gube na njej, nova gorovja, nastali pa so tudi udori in prelomi. Ko se je porodila velikanska Panonska udorina, so nastale ob njenem obrobju tudi manjše udorine, med njimi celjska, katere del je Spodnja Savinjska dolina. V ledeni dobi je tu odlagal savinjski ledenik svoje naplavinne, ko je iz njega pritekla reka, je pa ona nanašala svoj material: pesek in prod. Spodnja Savinjska dolina ni enoten nizek svet. V njej se združujejo številne ozke doline, ki jih namakajo Poljska, Paka, Hudinja in Vogljava.

Na jugu oklepa Savinjsko dolino sklenjeno gorovje Velike Planine, Javorja, Mrzlice in Gozdniaka. Pred tem gorovjem se nahaja niz nižjih vrhov, ki padajo strmo v dolino. Z zahodne strani obdaja dolino v polkrogu dvojje strmih gorskih skupin, Savnice in Dobrovlja, na severu pa Sv. Križ in Sv. Ursula. Le proti severovzhodu se dvigajo tla prav položno z grički, katere zaključuje Oljka in Kunigunda. Na severu se odpira v dolino položna valovita pot, zato se severni veter pomika le polagoma in nastopa kot zmeren veter. Iz južne in zahodne strani pa vpadajo vetrovi vsled neposredne bližine in strmine gora s silno brzino kot burja v dolino. Ta veter lahko povzroča škodo hmeljskim kulturam.

Jarki Savinje in njenih pritokov z nizkimi prehodi v drugo vodno ožljuje in raznolikost teh zarez z ozirom na nebesne strani povzroča raznovrstne zračne tokove in s tem veliko zračnost hmeljskega ozemlja. Zračnost pa je eden glavnih predpogojev za uspevanje kakovostnega hmelja. Hmelj zahteva zmerno moko podnebje. Prevelika vlaga mu škoduje, škoduje pa mu tudi prehud mraz. Hmelj tudi ne prenaša velikih toplotnih razlik. Najboljša je taka lega, da je zavarovan v času pred obiranjem kobuljev pred jugozahodnimi vetrovi in obenem pred mrzlim severom — torej jugovzhodna lega. V Savinjskem hmeljskem ozemlju ima najpovoljnejšo lego hmelj okoli Ponikve, Galicije in St. Andraža.

Tudi glede zemlje ima hmelj svoje zahteve. Najboljša zemlja je zanj črnica, ali pa mora vsaj črnica prevladovati nad glino in ilovico. Zato uspeva hmelj dobro na humozno preperlemu prostu v bližini Savinje, na grobo prodnatem pasu tik Savinje ga pa ni. Čim debelejša je plast preperle zemlje, ki ji mora slediti v globini nepropustna plast, tem boljša je zemlja za hmelj, zato so zlasti ugodna tla ob desnem bregu Savinje do Loznice, od Podvina do izliva Loznice v Savinjo. Tu je tudi prvo jedro hmeljarstva. Drugo jedro pa tvori severno zaledje Boljske z manjšimi pritoki.

Iz zgodovine hmeljarstva

Prvotna domovina hmelja je bila Srednja Evropa, kjer so ga uporabljali kot zdravilno sredstvo stari Grik in Rimljani. Že Plinij je poročal o tem. V srednjeveških listinah je prvič imenovan hmelj v daritveni listini kralja Pipina nekemu francoskemu samostanu. S hmeljem tedaj še niso bila zasajena večja sklenjena ozemlja. Gojili so ga posamično zlasti samostani, pozneje pa pivovarska mesta, ki so pritegnila k pridelovanju tudi podložne kmete.

Pod vplivom Nemcev se je tudi na slovenski zemlji uvedel bavarski način gospodarstva in z njim tudi hmeljarstvo. Prvič je omenjen hmeljarstvo na posestvih Freisinske škofije v okolici Skofje Loke. V poznem srednjem veku je bila uporaba hmelja že splošna, pričeli so ga že smotrno gojiti. Viharni dogodki koncem srednjega in začetkom novega veka pa so skoro v vsej Srednji Evropi uničili cvetoče nasade. Ohranila so se deloma le ona hmeljišča, ki so bila po kakovosti najboljša (Sev. Češka).

Pri nas pa je propadlo hmeljarstvo radi tega, ker je bilo pivovarstvo še nerazvito, vinarstvo pa že dovolj zastopano. Tade prilike je še pospeševala cerkev, ki je podpirala vinarstvo tudi tam, kjer niso bili dani zanj dovolj ugodni podnebni pogoji. Zagotoviti si je morala vino za cerkveno rabo. Šele početkom 19. stoletja se pričnjo pri nas nov, bolj uspešen razvoj hmeljarstva. Tedaj so gojili hmelj zlasti okoli St. Andraža pri Velenju, okoli Maribora in Ptuja in pri Račjem.

Savinjski kmet je živel tedaj svoje borno življenje od izkupička žita, zlasti pšenice, grašak pa poleg tega tudi od izkupička lesa. Pa srednjeevropsko žito tedaj že ni moglo uspeš-

no tekmovali s prekomorskim. K temu so se pridružile še trajne finančne in zunanje politične krize. Savinjski kmet je zahajal v vedno težji gospodarski položaj. Posvetva v Spodnji Savinjski dolini so le srednjevelika, zato so se posebno številne družine vedno težje preživljale. Tudi gozdarstvo in živinoreja nista mogla preživljati kmeta. Gozdovi so omejeni predvsem na obrobne zapadne hribovite predele ter na borove lege na poplavnem ozemlju savinjskih prodišč. Travnikov in pašnikov ima kmet še danes premalo, pa še ti se razprostirajo le na vlažnih tleh in takih, ki jih potoki tudi preplavijo. Glaven vir dohodkov je bilo kmetu torej le žito. Ta denar pa je komaj zadostoval za plačevanje davkov. Industrije pa tedaj še ni bilo prav nobene zastopane v dolini. Radi tega je živel kmet v dolgovih, mladina pa se je tudi mnogo izseljevala. Take razmere so nujno zahtevale od pomoči. Veleposelniki so našli izhod iz težav v hmeljarstvu. Njim so sledili polagoma drugi posestniki. Tako so nastali številni hmeljniki okoli Celja in Zaleca, Gornjega Gradu, Vranskega, Šmarja ob Jelšah, Laškega, Sevnice, Brežic, Maribora, Slovenske Bistrice in drugod.

Na Kranjski je prodrl hmelj šele početkom 20. stoletja. Gojili pa so ga le v malih količinah, v okolici Ljubljane (Sv. Križ, St. Vid). Od vseh številnih poizkusov hmeljarstva v okolici večjih krajev slovenskega Štajerja, pa se je ohranilo hmeljarstvo do danes le okoli Marenberga, Ptuja in pri Žičah.

Krepko pa se je razvilo hmeljarstvo le v Savinjski dolini, kjer so bile še najbolj povoljne podnebne in talne razmere, predvsem pa je bilo v dobi razvoja dovolj nemških strokovnjakov na razpolago. Najprvo so pričeli uvajati fini žateški hmelj, ki pa se ni mogel prilagoditi talnim, še manj pa podnebnim razmeram doline. Trajna gojitev hmelja pričnjo v Savinjski dolini šele tedaj, ko je prišel na grašično Novo Celje oskrbnik Jožef Bilger, po rodu Virtemberžan. To je bilo v drugi polovici 19. stoletja. Ta je pričel uvajati manj občutljivi, pa tudi slabši hmelj iz Tettinaga. Njegovemu vzgledu pa so sledila prvotno le veleposetva. Kmetje so se ga oprijeli tedaj, ko so mu močno porasle cene, ko je bilo končno rešeno vprašanje, katera vrsta hmelja bo v

Savinjski dolini najbolj sigurno uspevala. Hmelj je namreč zelo občutljiv za tla in podnebje. Leta 1886. so spoznali, da bo angleški golding najboljši. Še danes tvori ta hmelj tri četrtine savinjskih hmeljskih nasadov.

Narodno gospodarstvo in hmelj

Golding je jako občutljiv napram suši. Rodi le srednje. Po kakovosti je izbojen, čeprav ne doseže žateškega hmelja. Odlikuje se po malih kobuljih, tankemu peclju, sočnati barvi, lepem sijaju, predvsem pa intenzivnem vonju. Na svetovni izložbi v Berlinu je dobil skoro enako število točk kot žateški. Goldingu se ima zahvaliti Savinjska dolina za dvig svojih gmočnih razmer, za svoje urejeno gospodarsko življenje. Zrasli so trdni kmečki domovi, pričela se je razvijati obrt in industrija. Ravno hmelj pa je zlasti izpremenil gospodarsko lice Celju, ki se je razvilo v eno najmočnejših trgovskih središč bivše Mariborske oblasti. Pozitivne plati savinjskega hmeljarstva pa so spremljale tudi nekatere negativne. Nagla obogatitev je marsikje vodila v alkoholizem, ki je bil posebno škodljiv, ker so cene hmelju kmalu močno fluktuirale. Neugodne klimatične razmere zadnjih let pa so povzročile degeneriranje goldinga. Za borbo proti degeneraciji pa je pokazal savinjski kmet večkrat premalo odločnosti.

Nasadi hmelja so pri nas rapidno naraščali. Še l. 1924. so obsegali hmeljniki 850 ha, a leta 1928. že 2.420 ha. Produkcija je premočno narasla. Hmeljska trgovina ni bila od naše strani dovolj organizirana. Mi nismo imeli skoro nič domačih hmeljarjev-izvoznikov. Nastopiti je morala kriza. Ta kriza bo prinesla v naše hmeljarstvo potrebno razčiščenje. Kmet bo spoznal, da je hmelj dovolj vreden le tedaj, če je prvovrstne kakovosti. Spoznal bo pa tudi, da forsiranje enega samega pridełka ne sme iti predaleč, zlasti, ako se tako silno izpreminjajo potrebe po hmelju na svetovnih tržnicah. Domačo hmeljsko trgovino pa čaka sicer težka, a hvaležna naloga. Pridobiti si bo morala v inozemstvu direktnih odjemalcev. Sloves našemu blagu pa bo priborila na ta način le, ako bo razpolagala s prvovrstnimi kvaletetami.

Modernizacija ceste Črnuče - Domžale

Nad 9 kilometrov državne ceste bo veljalo 13,626.000 din

V kratkem se bodo začela dela, ki morajo biti do jeseni 1941 gotova

Ljubljana, 22. marca.

V začetku februarja je bila druga licitacija za modernizacijo 9 km dolge državne ceste od Ježice do Domžal. Proračun za modernizacijo je znašal 16.417.000 din. Ker so se licitacije udeležili trije podjetniki, in sicer J. Slavec iz Kranja, Josip Dedek iz Ljubljane in Ivan Bricej iz Ljubljane, je licitacija uspešna. Največ ponusta je ponudilo podjetje J. Slavec, namreč 17% na proračunano ceno: S tem je znižalo proračunsko vsoto za 2.790.000 din. 29. februarja je ministrijski svet potrdil predlog gradbenega ministra go. dr. Kreka, naj se licitacija sprejme in je bilo delo oddano podjetju J. Slavec za 13.626.000 din. Podjetje že hiti z vsemi predpripravi za začetek gradbenih del in kakor čujemo, bodo v aprilu že začeli na cesti s prvimi zemeljskimi deli.

Kako bo speljana modernizirana cesta

Modernizacija ceste se ne bo začela takoj za savskim mostom na Ježici. Od mosta se bo cesta poleg, razen prav malenkostnih in neopaznih popravkov ves čas držala dosedanje smeri ceste. Šele tri kilometre od savskega mosta naprej, v Dobravi, kjer se približa cesti kamniška železnica, ki teče potem do Trzinu vzporedno ob cesti, bodo izravnavali neugodno, v obliki črke »S« speljano cesto, tako da bo ta dvojni ovinek popolnoma odpadel. Prav tako bodo na tem mestu ublažili klanec. Od tod naprej se drži modernizirana cesta do Trzinu ves čas stare ceste. V Trzinu pa se kakih 200 metrov pred mostom čez Pšato umakne nova cesta s stare smeri in zavije v blagem loku čez Pšato tako, da se izogne ostremu ovinku pred prihodom na stari most. Čez Pšato bo šla cesta v ravni črti in se bo kakih 100 m za mostom zopet združila s staro cesto. Od tod naprej bo še majhna preložitve pri odcepu trzinske ceste v Kamnik, tako da bo ovinek državne ceste ublažen. V smeri proti Depali vasi bo zopet cesta v dolžini kakih 300 metrov odrezala nepotrebni ovinek stare ceste ter se v Depali vasi zopet priključila na staro smer. Ob koncu Depale vasi, kakih 400 m pred Stobom, pa bo modernizirana cesta popolnoma zapustila staro državno cesto, ki gre proti vzhodu. Modernizirana cesta bo zavila v glavnem ovinku proti severovzhodu in bo šla severno od Domžal ter bo zavila zopet proti vzhodu in se bo končala kakih 200 metrov pred Kamniško Bistrico. Modernizirana cesta bo ležala ob svojem koncu kakih 20 metrov severno od stare državne ceste in bo v svoji nadaljnji modernizaciji dobila tudi nov most čez Kamniško Bistrico, ki bo prav tako zgrajen nad dosedanjim mostom. V tej novi smeri je najbolj zanimiv tisti odsek ceste, ki leži za Medičevo tovarno barv in škroba in za železniško postajo. Tu se bo namreč cesta začela dvigniti v 800 metrov dolg nasip, ki bo ob presečišču ceste z železniško progo dosegel že tako višino, da bo šla železniška proga pod cesto v podvozu. Kakih 150 metrov za tem pa bo prav tako v nasipih izpeljana križišče modernizirane ceste s cesto, ki gre iz Domžal v Kamnik. Cesta bo tudi še v nasipu, ko bo šla čez Mlinšico. Vsa ta zadnja preložitve od konca Depale vasi je dolga 2 kilometra 300 metrov.

Kakšna bo modernizirana cesta

Razumljivo je, da bo modernizirana državna cesta imela povsod izravnan nepotrebne klančice

in vzpetine. Prav tako bodo ovinki, kjer bo potrebno, ublaženi. Kakor večina modernih cest, bo tudi ta betonirana in bo plast betona debela 20 cm. Betonsko cestišče bo izdelano prav tako, kakor je bilo že izdelano na cesti od Jeperce do Kranja. Srednji betonski pas bo širok 6 metrov, na vsaki strani pa bodo dodali še tričetrt metra širok betonski pas. Za tem pa pride še na vsako stran

Ob 60 letnici univ. prof. dr. Fr. Kidriča

Danes praznuje 60 letnico plodnega znanstvenega življenja predstavnik slovenske in slovenske literarne zgodovine na naši univerzi in član Akademije univ. prof. dr. France Kidrič, doma iz Radanske vasi pri Rogški Slatini. Jubilant spada med stebre slovenske univerze, med njene prve profesorje, ter tudi med glavne nosilce ideje slovenske znanstvene Akademije, med katere prvimi

knjižnimi izdajami je tudi njegova knjiga o Zoisovi korespondenci; tako je z njegovim imenom zvezan začetek slovenskega akademskega literarnozgodovinskega delovanja. Del, razprav, študij in člankov ter kritičnih preizkusov je v svojem 34 letnem znanstvenem delu (začel je leta 1906) napisal tako številno, da jih ne moremo tu niti glavnih navedi, ker bi nas vrglo preko meje teh besed, ki naj naše občinstvo samo opozore na pomen Kidričevega dela. In pomen Kidričevega dela je v tem, da je kot izrazil idejni pozitivist in realisti, ki zaupa samo dejstvu in dokazljivi vzročnosti, znova poiskal, razbral in uredil slovensko literarno zgodovinsko gradivo, ga kritično ocenil, prevrednotil in obiščenega postavil na temelje nove podobe slovenskega narodnega razvoja. Tako je nanovo preiskal vse socialne, politične, verske in druge tokove ob najstarejši naši zgodovini, da bi ugotovil vzroke, zakaj se ni razvilo slovensko pismenstvo pred Trubarjem, v čemer ga dopolnjuje drugi letošnji 60 letnik dr. Grafenauer. Lotil se je vse literature o našem protestantskem gibanju, odklonil vse nedokazno in sprejel, kar se je sprejelo dalo ter tako dal nove podobe Trubarja in vseh stranknih vprašanj ob protestantizmu (gle. dolišča, vloga slovenskega jezika, cerkvene ordinacije, bivaljska prvih slovenskih knjig, bibliografije protestantizma itd.) in to ob glavni ideji vodilni: kako se je javljala slovenska zavest in kaj bi utegnili biti plodno za nadaljnji razvoj Slovencev kot naroda. Več podrobnih študij je posvečenih katoliški protireformaciji (Alasia Somaripa, Candek, Hren, bibliografija vseh izšlih knjig v katoliškem razdobju itd.), še več po preporodu, kateremu je posvetil veliko moči in simpatij in celotno knjigo (ob Dobrovskega stoletnici).

ob reumi

poskusite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod št. 3497 od 22. XII. 1938.

tričetrt metra banketa. Vsega skupaj bo torej betonsko cestišče široko 7 in pol metra. Cesta sama bo z banketom vred široka 9 metrov, imela pa bo pomembno novost. V smeri od Ljubljane proti Domžalam bo na njeni desni strani zgrajena posebna 1½ metra široka kolesarska steza, ki bo šla ves čas po tej strani. Ta steza bo sprameksirana in bo približno za pol metra odmaknjena od desnega banketa. Vsega skupaj bo torej cesta široka s kolesarsko potjo vred okrog 11 metrov. Kolesarska pot se bo torej začela takoj za savskim mostom, ta pa je širok le šest metrov s hodniki vred. Zaradi tega bodo na mostu odstranili hodnike in razširili cestišče. Na isti strani mostu, ki je proti vzhodu, torej v smeri toka vode, pa bodo most razširili za tri metre. Ta razširitev bo zadoščala za kolesarsko stezo. Kljub temu, da se cesta večinoma diži stare smeri, bodo pri zemeljskih delih morali vendarle izkopati nad 30.000 kubičnih metrov zemlje in gramoza, v nasipe pa bodo nasuli nad 57.000 kubičnih metrov. Izredno velike množine bodo šle seveda v nasip nad Domžalami. V proračunu se niso obsežni stroški za most čez Pšato v Trzinu in stroški za železniški podvoz ter most čez Mlinšico. Tudi ta gradbena dela bodo v kratkem prišla posebej na licitacijo, tako da zaradi njih modernizacija ceste ne bo zadržana. Razumljivo je, da bo podjetje letošnje poletje izkoristilo, da bo opravilo čim več del, saj ima razmeroma kratek gradbeni rok. Vsa modernizacija mora biti opravljena v 18 mesecih, tako da bo na jesen leta 1941 cesta že v prometu. Prav tako je seveda tudi poskrbljeno, da se bo med gradbenimi deli lahko vzdrževal promet, četudi bo cesta sama na nekaterih odsekih za promet zaprta.

S posebnimi monografijami se je bavil z začetki romantike (Primčeve korespondence, Zoisom, Vodnikom, Vrazom in štajerskimi prepoditeltji) ter predvsem z ljubljanskim Copovim krogom (Korytko, Kastelic itd.) predvsem s Prešernom, ki ga je proti idealističnim razumevanjem deduciral na prijemljive realistične dokaze. Vse to mnogostoransko delo je bilo samo težaško delo ob iskanju in kritičnem rešetanju gradiva za dve njegovi osrednji življenjski deli: za zgodovino slovenskega slovstva do Prešerna in za Prešerna posebej. Prva monumentalna knjiga je izhajala več let pri Matici in kaže — ne toliko ob estetskih merilih, ki jih je za to dobo težko uporabljati — temveč ob ideji vodnjic narodnega prepoda rast slovenske narodne zavesti ter kulturnega dela, ki se kaže tako v knjigah — pismenstvu ter uporabi jezika in učil in to ob primerjanju z razvojem drugih evropskih narodov in podobnih slovenskih. V njej je nanovo prevrednoteno gradivo in pokazano v novi notranji odvisnosti. Prešerna pa sta izšla dva zvezka, v katerih je moderniziral Prešernov tekst in dal ves material o Prešernu, ki je dokazano, bodisi biografskega, sociološkega ali tudi estetskega formalističnega značaja. Tako je Prešerna postavil na zemljo, odkoder ga je še mogoče dvigniti ob drugi metodi v duhovne vrtnice.

Samo na kratko je tako označeno ogromno Kidričevo delo, ki ga postavlja za največje slovenskega literarnega kritika pozitivističnega značaja, to je takega znanstvenika, ki zaupa in veruje samo dokazom, dokazljivim prijemom in je pripravljen vsak nov dokaz sprejeti odprte volje in se korigirati, kar je velika prednost. Zato ni v njem nič apriorističnega ter je vsa moč v gradivu, materialu. Tako postavlja slovensko znanost na trdna tla, odkoder bo šele moči zidati v idealistične višave, kjer človek tako rad izgubi oporišče in iz vrtoglavičnega pada v praznoto. Po Kidričevem delu bo to lažje. Zato pomen Kidričevega dela ne bo nikdar manjši, kajti gradivo ostane, le duh, ki ga oblikuje, se spreminja. Ob njegovem jubileju se ga spominjamo kot neizmerno požrtovalnega slovenskega kulturnega delavca, dasi izpovedovalca pozitivističnega materializma v gledanju na literarno-zgodovinske probleme, toda objektivnega znanstvenika, nad vse zaslužnega učitelja, organizatorja slovenskih znanosti in voditelja najvišjih naših kulturnih ustanov.

Grobnice in spomenike
kamnoseško stavbna, cerkvena
dela izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko podjetje
FRANJO KUNOVAR
nokopališče Sv. Križ-Ljubljana
telefon 49-09

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vsi vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše ček, račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-68, Ned Dienst; Luksemburg: št. 5087, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima vse, ki bolehalo na astmi, katarrju, na pljučih, zastarelem kašlju, zasluženju, dolgotrajni hripavosti in hripi, pa doslej niso našli zdravlila. Vsi taki bolniki dobe od nas **popolnoma brezplačno knjigo s slikami**, izpod peresa gospoda dr. med. Guttmana. Treba je pisati samo dopisnico (frankirano z Din 2-) s točnim naslovom na:

PUHLMANN & Co., BERLIN 619, Muggelstrasse 25-25-a

Oglas reg. od ministrstva socialne politike, sanitetno oddeljenje S, br. 2416 od 12. XII. 1933.

Droline novice

Koledar

Sobota, dne 23. marca: Vel. sobota; Jožef Oriol; Pelagija, mučenica. Ščip ob 20.33. Herschel napoveduje sneg in dež.

Nedelja, dne 24. marca: Velika noč; Vstajenje Gospodovo; Gabriel, nadangel; Simon, muč.

Ponedeljek, 25. marca: Velikonočni ponedeljek; Oznanjenje Marije Device.

Torek, dne 26. marca: Emanuel, muč; Maksima, muč.

Sreda, dne 27. marca: Janez Damaščan, c. uč.; Rupert.

Novi grobovi

† V Ljubnem ob Savinji je umrl g. Atelšek Martin, posestnik in gostilničar, star 61 let. Pokojnik je bil brat sedanjega g. dekana v Braslovcah. Pokopali so ga včeraj. Svetila mu večna luč! Sorodnikom globoko so žalje!

Osebnosti

= Zemljiškoknjižni izpit. Pred izpraševalno komisijo ljubljanskega apelacijskega sodišča sta včeraj napravila zemljiškoknjižni izpit sodni uradnici ga. Ela Berčič in gdč. Pepina Lumpretova. Čestitamo!

Letošnje birmovanje v ljubljanski školi

Kanonična vizitacija in birmovanje v ljubljanski školi bo letos v naslednjih župnijah:

Dekanija Kranj: Kranj, v nedeljo, 28. aprila; Predosje, v ponedeljek, 29. aprila; Besnica, v torek, 30. aprila; Mavčiče, v sredo, 1. maja; Smartin, v četrtek, 2. maja; Naklo, v petek, 3. maja; Trzin, v nedeljo, 5. maja; Lom, v ponedeljek, 6. maja; Kovor, v torek, 7. maja; Križe, v sredo, 8. maja; Duplja, v četrtek, 9. maja; Podbrezje, v petek, 10. maja; Gorice, v ponedeljek, 17. junija; Trstenik, v torek, 18. junija; Predvor, v sredo, 19. junija; Kokra, v četrtek, 20. junija; Jezersko, v petek, 21. junija; Cerklje, v nedeljo, 23. junija; Smednik, v ponedeljek, 24. junija; Trboje, v torek, 25. junija; Valesovo, v sredo, 26. junija; Št. Urška gora, v četrtek, 27. junija; Započe, v soboto, 29. junija; Šenčur, v nedeljo, 30. junija.

Dekanija Radovljica: Bled, v nedeljo, 19. maja; Bohinjska Bela, v ponedeljek, 20. maja; Ribno, v torek, 21. maja; Zasip, v sredo, 22. maja; Gorje, v nedeljo, 9. junija; Bohinjska Bistrica, v ponedeljek, 10. junija; Srednja vas, v torek, 11. junija; Koprivnik, v sredo, 12. junija; Ovišje, v četrtek, 13. junija; Dobrava, v petek, 14. junija; Kamna gorica, v soboto, 15. junija; Kropa, v nedeljo, dne 16. junija.

Dekanija Trebnje: Trebnje, v nedeljo, 26. maja; Št. Lovrenc, v ponedeljek, 27. maja; Catež, v torek, 28. maja; Sv. Križ, v sredo, 29. maja; Mirna, v četrtek, 30. maja; Št. Rupert, v petek, 31. maja; Trebelno, v soboto, 1. junija; Mokronog, v nedeljo, 2. junija; Trzin, v ponedeljek, 3. junija; Št. Janž, v torek, 4. junija.

Dekanija Litija: Zagorje, v nedeljo, 21. aprila.

Čateške toplice

pošta Brežice

Najbolj vroči (59°C) radioaktivni vreli v dravski banovini.

Sezona od 1. maja do 30. septembra, v predin posezoni znatni popusti. Prospekte razpošilja uprava Čateških toplic.

Zdravilo se z neprekosljivim uspehom boleznim: visok krvni pritisk (hipertenzija), revmatizem sklepov in mišičevja, vnetje, protin, nevraltično trganje ter predvsem išias, nevralgija, zastarele poškodbe kosti in sklepov, ohromelost, kronični ekzemi in vnetja, ženske bolezni in drugo. — Rekonvalescenti, slabotni in slabokrvni najdejo tu svoje izgubljeno zdravje.

— Banovinsko tajništvo JRZ v Ljubljani želi vsem krajevnim organizacijam JRZ, vsem svojim sodelavcem, članom in somišljenikom blagoslovljene velikonočne praznike.

— Duhovniki — člani UA (Unio Apostolica) z dežele imajo v sredo 27. marca v Domu duhovnih vaj v Ljubljani mesečno rekolekcijo. Začetek ob pol 10 dopoldne. Na sporedu je tudi predavanje g. kancelarja Jagodica o nadškofu Jegliču, iskreno so povabljeni tudi vsi drugi duhovniki izven Ljubljane. — Škofijsko vodstvo.

— Aljažev klub v Ljubljani obvešča vse prijatelje planin, da bo za velikonočne praznike sveta maša na sledečih postojankah: V nedeljo ob 10 na Pokljuki, ob 7 na Kureščku. V ponedeljek ob 10 na Pokljuki, ob 10 na Kureščku in v Kamniški Bistrici tudi ob 10.

— Maserski tečaj v splošni državni bolnišnici v Ljubljani. Na številna vprašanja sporočamo, da tečaja s 1. majem t. l. ne bo, pač pa verjetno 1. septembra letos. Ker bo sprejem omejen, naj se interesi prijavijo neobvezno po možnosti vsaj do

konca avgusta t. l. ekonomatu obče državne bolnišnice v Ljubljani. Pristopnine bodo verjetno dosežane, vendar se bodo mogle dokončno določiti šele pozneje. Splošni pogoji za sprejem so najmanj 18 letna starost, 4 razredi osnovne šole in navedena neoporečnost. O sprejemu bo odločalo vodstvo maserskega tečaja. — Uprava splošne državne bolnišnice v Ljubljani.

— Izletniški vlaki ob praznikih. Na velikonočni ponedeljek vozi na Gorenjsko osebni vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.40 kot izletniški vlak. Za povratek je pa izletniški vlak oni, ki prihaja v Ljubljano ob 22.10. Oba vlaka, jutranji in večerni, imata zvezo z Bohinjsko Bistrico in z Radečami-Planico.

— Prodaja konj. V torek, dne 26. marca 1940 ob 4 popoldne bo carinarica I. reda na Rakeku javno prodajala 11 konj, ki so bili zaplenjeni v izvoznem tilotapstvu. O tem se obveščajo vsi zainteresirani z vabilom, da se prodaje udeležijo.

— Ljubljanski kvartet (gg. Pfeifer, Stanič, Sušteršič, Müller) bo v torek, 26. t. m. koncertiral v Zagrebu v dvorani Hrv. glasbenega zavoda. Program obsega kvarteta Mozarta in Zike, ter César Franckov klavirski kvintet. Pri slednjem sodeluje priznana naša pianistka gdč. Zora Zarnikova. Mladim umetnikom želimo k njihovu prvega nastopa mnogo uspeha!

— Miniatura izdaja Izbranih pesmi Antona Askerca je pravkar izšla! Uredil dr. Pirjevec. Cena 20 din. Akademsko založba, Ljubljana.

ZÜNDAPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI O.ŽUŽEK
MOTOCIKLI LJUBLJANA
VSAK MODEL DOBITE TAKOJ. TAVČARJEVA 11

— Podpore brezposelnim. Javna borza dela v Ljubljani je prejela za podpiranje onih, sedaj brezposelnih delavcev, ki so pripadajočo brezposelno podporo že izrabili povodom orožnih vaj, nekaj izrednih kreditov in bo izplačevala izredne podpore po sledečih navodilih: 1. Pravico do te izredne podpore ima le oni delavec, ki je sedaj brezposeln, a ne more dobiti redne podpore, ker jo je delno ali v celoti izčrpal že lansko leto v septembru do novembra, ko je bil na orožnih vajah. 2. Prizadeti delavci naj se javijo potem občin pristojni borzi dela, kateri naj predlože delavsko knjižico in potrdilo občine, da so brezposelni. 3. Borza dela jim bo nakazala toliko izrednih podpor, kolikor rednih podpor so prejeli od borze za čas orožnih vaj.

BOUVIER
VINO V STEKLENICAH
GORNJA RADGONA

— Udeležite se potovanja na Milanski velesejem od 20. do 23. aprila! Med vožnjo si bomo ogledali Benetke, Padovo, dalje se bomo peljali mimo Gardskega jezera, preko Bresce v Milano. Cena tega potovanja je nizka! Zadržite se na podrobnosti informacij v izletni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5, telefon 22-50.

— Roblekov dom bo za veliko noč in vsako nedeljo dalje odprt.

— Vsi rezervni podoficerji iz Ljubljane in okolice se vabijo, da se udeležijo članskega sestanka, ki bo v torek, dne 26. marca t. l. ob 20 v salonu gostilne »Derenda« na Borštnikovem trgu št. 2. Razpravljalo se bo o društvenih zadevah. Predaval bo tudi tov. Primarš Miroslav o »Državi — njeni moči in solidnosti z vidika rez. podoficerja«. Posebej se vabijo tudi vsi tovariši-nečlani. — Pododbor URP v Ljubljani.

— Važno za davkoplačevalce! Izšli sta novi po najnovejši davčni noveli z dne 22. decembra 1939 prirejeni proračunski tabeli za plačilo: 1. tedenskih ponavljajočih se dohodkov in 2. za preračunavanje posebnega prispevka za narodni obrambni fond. Cena vsaki tabeli je 1 dinar. Dalje priporočamo tudi novo tiskovino za plačilo uslužbenškega davka, za narodni obrambni fond in bednostni sklad, sestavljeno po najnovejših davčnih predpisih. Pola stane 1.50 din. Vse navedene kakor tudi druge davčne tiskovine se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Pregled avtomobilov in motornih koles bo za območje okrajnega načelstva Ljubljana v sredo, dne 3. aprila 1940 ob 8 do pol 12 pred poslopijem oddelka za kontrolo mer v Ljubljani. Grudnovno nabrežje št. 17 in od 15 do 17 na Vrhniki pred gasilskim domom. Okrajno načelstvo poziva vse lastnike motornih vozil, da pripeljejo svoja vozila pravočasno na kraj pregleda, zlasti oni vrhnjskega sodnega okraja naj se poslužijo ugodne prilike, sicer bodo k naslednjemu pregledu pozvani v Ljubljano.

— Glavni dobiček na loteriji! Igralci mrlžni pričakujejo zadnji dan zbiranja. Po zbiranju je mnogo razočaranih! Razočaranja pa ni pri negi kože s kremo Babymira, ker je Babymira-creme odlično in preizkušeno sredstvo proti opeklinam, pršcem, ranam, razpokani koži itd.

— Službo cestarja razpisuje banska uprava pri okrajnem cestnem odboru v Novem mestu in sicer: na banovinski cesti št. 11-134 Ljubljana - Sv. Jakob - Dašnik - Litija - Polšnik - Tihoboj - Mirna od okrajne meje v km 60.911 do km 60.000. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredbе o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih priložnih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim

kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogami (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navedeno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljublja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 30. marca 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Novem mestu.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

PFAFF
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK. TAVČARJEVA 7

— Važno za naglušne! Znano je, da je naglušnost posebno razširjena v Angliji. Zato ni čudno, če so raziskavanja za pobijanje te nadloge najbolj napredovala prav v tej deželi. Po več letih znanstvenega dela je družba European Vibraphone Co. London W. 1 dala v promet svoj aparat Vibraphon. Čez razmeroma malo časa je dosegel aparat Vibraphon nepristransko priznanje strokovnjakov v mnogih državah ter najširšo uporabo. Univerzitetne klinike so preiskovale delovanje Vibraphona, o katerem so bile objavljene številne znanstvene izjave. Vibraphon je majhen, srebrni aparat, ki se nosi skoraj neopazno v ušesu, brez baterije, brez žic in brez vsake druge priprave. Da bi bilo pomagano tudi naglušnim v Jugoslaviji, je European Vibraphone Co. odprla podružnico v Zagrebu (Dep. 11. O.), Tomislavov trg 17, kjer kaže brezobvezno aparat Vibraphon ter na željo pošilja brezplačne prospekte in pogoje za tridesetdnevno poskušnjo.

KRUPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI O.ŽUŽEK
TOVARNI AVTO LJUBLJANA
TAVČARJEVA 11

— Odlično naravno zdravljenje je spomladanska kura s »Planinka« zdravilnim čajem, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Dolgoletna izkušnja nam namreč potrjuje, da je »Planinka« zdravilni čaj, ki ima v sebi preizkušene in dobre zdravilne sestavine, regulator za čiščenje. Zdravljenje od 6—12 tednov s »Planinka« zdravilnim čajem deluje izredno, in sicer brez strupov, pri vseh sledečih boleznih: pri slabih prebavi želodca in zaprtju telesa, slabem delovanju črevesja in napetosti telesa, omotici in slabosti, obolenju hemoroidov in boleznih jeter. »Planinka« zdravilni čaj pospešuje apetit. Zahtevajte v lekarnah samo pravi »Planinka« čaj, ki se ne prodaja odprt, temveč samo v originalnih, plombriranih zavojih po 20 din in 12 din z napisom proizvajalca: Lekarna Mr. pharm. I. Bahovec v Ljubljani, Kongresni trg. (Reg. S. Br. 3408/1933.)

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode:

Pri ledvičnih kamnih in kamnih v mehurju je dobro piti čim večje količine iz vrele Tempel

Po državi

• Bivši ruski general — hlapec. V Sokirevih pri Djakovu je umrl bivši ruski general Maksim Skolnikov, ki je polnih dvajset let služboval kot hlapec pri premožnem kmetu Miju Rakitiču. Skolnikov je kmalu v ljubljil podeželsko življenje in poljsko delo in ni hotel sprejeti službe državnega uradnika, ki so mu jo pred leti ponudili. V Rusiji je Skolnikov pustil svojo mater in ženo, o katerih pa ni nikoli več ničesar slišal.

• Potniški parnik »Knežinja Olga« prodan. Te dni je paroplovna družba »Jugoslovanski Lloyd« prodala svoj potniški parnik »Knežinja Olga« neki paroplovni družbi v Lizboni, ki ga bo uporabljala na morski progi med Portugalsko in portugalskimi kolonijami v Afriki. Parnik bodo deloma predelali v spilitki ladjedelnici. Parnik »Knežinja Olga«, največji jugoslovanski potniški parnik, že leto dni ni več vozil.

• Mater je oslepil. 30 letni kmet Vladislav Runjanin je lani 23. marca prišel s polja domov, ko sta se med seboj pretepali njegova mati in žena, ki se nista razumeli. Markovič se je takoj potegnil za svojo ženo in udaril mater s pestjo po obrazu in ji ranil eno oko. Čeprav je stara žena takoj šla k zdravniku, se je njen vid vedno bolj slabšal in pred kratkim je popolnoma oslepela na obeh očesih. Te dni se je Markovič zagovarjal pred okrajnim sodiščem v Loznici zaradi hude telesne poškodbe. Oslepel mati, ki jo je vodila njena hčerka, je prišla k razpravi in pričala proti sinu. »Pred enim letom sem videla ves svet, danes ne vidim nikogar več. To je mogel storiti samo zločinec, ne pa sin.« Markovič je bil obsojen na leto dni ječe.

• 12 gimnazijcev izključenih. V Šabcu je povzročila veliko pozornost izključitev dvanajst dijakov iz tamkajšnje gimnazije. Dva dijaka sta bila izključena za dve leti, deset pa za eno leto, ker so obiskovali razne nočne lokale in tam cele noči prekalali.

9. MAJA 1940

v Neaplju otvoritev prve trienalne razstave italijanskih prekomorskih posesti. Največji pregled italijanske sile ekspanzivnosti in volje v stoletih od Cezarja do Mussolinija. — Razstava je najpopolnejša dokumentacija vsega, kar so uresničili italijanski geniji, energičnost in ustvarjalna sila v pokrajinah onkraj morja.

TRIEVALNA RAZSTAVA ITALIJANSKIH ČEZMORSKIH POKRAJIN

NEAPELJ

9. MAJA DO 15. OKTOBRA 1940

Pojasnila: E. N. I. T., Terazije 16, Beograd in vse potovalne pisarne

Ljubljana, 23. marca

Gledališče

Drama: Vel. sobota, 23. marca: zaprto. — Vel. nedelja, 24. marca: »Praznik cvetočih češenj«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Vel. ponedeljek, 25. marca: »Zene na Niskavuorij«; Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. — Torek, 26. marca: zaprto. — Sreda, 27. marca: »Praznik cvetočih češenj«. Red Sreda.

Opera: Vel. sobota, 23. marca: zaprto. Vel. nedelja, 24. marca: »Adriana Lecouvreur«. Izven. — Vel. ponedeljek ob 15: »Pri belem konjičku«. Izven. Izredno znižane cene od 24 din navzdol; ob 20: »Frasquita«. Izven. Gostovanje Zlate Gjunganjeve. — Torek, 26. marca: zaprto.

Dnevna blagajna v Operi je odprta na vel. soboto samo dopoldne do pol 13.

Radio Ljubljana

Poslušalce radia opozarjamo, da bo imel prof. Rancigaj na Veliko soboto ob 17.40 v cerkvi sv. Petra orgelski koncert za prenos v radin. Program bo obsegal skladbe Bacha, Bossija, Premrla in Gollerja.

Sobota, 23. marca: 12 Plošče — 12.30 Poročila — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 17 Prenos vstajenja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani — 17.40 Orgelski koncert (g. prof. Pavel Rancigaj) — 18.30 Nadaljevanje prenosa vstajenja — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Umetnost in nacionalizem (dr. Drago Cvetko, Ljubljana) — 19.40 Plošče — 20 Zunanje-politični pregled (g. dr. A. Kuhar) — 20.30 Velikonočne pesmi poje šentpeterski cerkveni zbor — 21.15 Koncert radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Narodne pesmi (plošče).

Nedelja, 24. marca: 8 Praznični pozdrav (plošče) — 8.45 Verski govor (g. ravnat. Jože Jagodic) — 9 Napovedi — 9.03 Komorni zvoki (plošče) — 9.20 Tamburaški orkester: Velikonočne pesmi (vodi L. Karmelj) — 10 Cvetke v glasbi (plošče) — 10.15 Prenos službe božje iz cerkve sv. Petra v Rimu — 12.15 Naši odmevi (plošče) — 12.45 Prenos iz Vatikana: Blagoslov ev. očeta Pija XII. — 13 Napovedi — 13.02 Velikonočni koncert. Solist g. docent Karlo Rupel, igra povečani Radijski orkester, dirigira D. M. Šijanec — 17 Slavoslovi napravi (plošče) — 17.30 Koncert pevskega zbora »Gospodstveni zvon« — 18.15 Domači koncert Radijskega orkestra — 19 Napovedi — 19.20 Nac. ura: Balkan, edinstveno gospodarsko področje (Gustav Ogrizek, Beograd) — 19.40 Objave — 20 Preludij in melodije (plošče) — 20.30 Koncert vojaške godbe 40. pp. Triglavskega, dirigent viš. kap. Ferdo Herzog — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Oddaja za izseljence. Sodelujejo Radijski komorni zbor in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec: Slovenske velikonočne pesmi.

Ponedeljek, 25. marca: 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. Ciril Potočnik) — 11.20 Tjardovci: Mala Floram (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koncert narodne pesmi. Sodelujejo gg. Miroko Premelj, Andrej Jarc in N. Stanko (harmonika) — 14 Otrčka ura (gdč. Manica Komarova kramlja) (oddaja prekinjena od 14.30 do 17 ure) — 17 Zakaj nazadnje prekriža meš z domačo klavno živino (g. dr. Zibert Simon) — 17.30 Kmečki tri in Jožek in Ježek — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zadržanje Srbov ob ustaji v Hercegovini in Boki (dr. Drag. Strnjakovič, Beograd) — 19.40 Objave — 20 Pomladni večer. Sodelujejo: Fantje na vasi gdč. Sonja Ivančič in Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za boljšo voljo (plošče).

Prireditve in zabave

Prešernov sonetni venec kot Škerjančeva kantata za soli, zbor in orkester se bo ponovil v petek, dne 29. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki unionski dvorani. Delo bodo izvajali isti sodelavci kakor pri krstni izvedbi. Vstopnice, ki so bile kupljene za prvotno napovedani dan, ostanejo v veljavi. Sicer so sedeži na razpolago še po znižanih cenah v knjigarni Glasbene Matice.

Proslava 20 letnice Orkestralnega društva Glasbene Matice ljubljanske bo na simfoničnem koncertu, ki bo v ponedeljek, dne 8. aprila ob 20 v veliki Unionski dvorani. Kot solist bo sodeloval znani pianist Ivan Noč.

Predavanja

Šentjakobsko prosvetno društvo priredi v farni dvorani, dne 27. t. m. ob 8 zvečer predavanje. Stevilne skriptne slike bodo ponazorjevale predavanje priznanega predavatelja g. prof. Janka Mlakarja »Iz mojega nahrbtnika«. Predprodaja vstopnic v trgovini Kavčič. Vabljeni!

Sestanki

Združenje jugoslovanskih agronomov, sekcija Ljubljana, ima v soboto, dne 30. marca 1940 ob 15 v prostorih kmečke sobe restavracije Slamič v Ljubljani redno skupščino. Na dnevnem redu je sprememba pravil.

Naše dijaštvo

Akademiki-Štražarji! Popoldne ob 4 se zberemo za stolnico, da se udeležimo velikonočne procesije. Vsi in točno.

Akademikarke! Akademiki! Danes se bomo udeležili stolne procesije. Zbirališče bo popoldne ob štirih za stolnico. Pridite v čim večjem številu in povabite še druge akademikarke in akademike! Društva naj pošljejo zastopnike! — Akademika zveza.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj mestni zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova št. 18, telefon št. 30-24. — V ponedeljek ob 8 jutraj do torka do 8 jutraj bo na opravljal mestno zdravniško dežurno službo mestni zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ulica št. 7, I. nad., telefon št. 36-41.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: V soboto in nedeljo: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta. — V ponedeljek: dr. Piccoli, Tyrseva 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gariš, Mostje-Zaloška cesta. — V torek: dr. Kmet, Tyrseva 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravno »Franz-Josef« grenčice.

LJUBLJANA

Velikonočne procesije

Pri uršulinkah: Ob 3 zornice, ob pol štirih procesija, ki gre po Kongresnem trgu.

V stolnici: Popoldne ob pol treh blagoslov jestvin; ob štirih slovesne velikonočne jutranjice, ob pol petih procesija, ki se razvije po sporedu, ki smo ga objavili včeraj.

V Trnovem: Ob pol petih zornice, okrog tri četrti na pet procesija, ki gre po običajnem potu.

Pri sv. Petru: Molitve ob petih, ob pol šestih gre procesija. Po procesiji v cerkvi sklepni blagoslov.

Pri oo. frančiškanih: Ob 6 molitve, ob četrti na 7 procesija.

Sv. Jakob: Ob pol treh v cerkvi sv. Florijana blagoslov jestvin, dalje vsake pol ure do petih in tudi na Rakovniku ob petih. Ob 6 zornice, ob pol sedmih procesija.

Pri sv. Joželu: Ob pol osmih procesija.

V Križankah: Ob pol osmih zvečer molitve, okrog osmih procesija.

Pri sv. Družini v Mostah: Ob pol osmih zornice, ob trideset na osem procesija.

V nedeljo jutraj:

Pri Sreč Jezusovem: Prva sv. maša ob četrti na štiri. Ob štirih slovesno Vstajenje in procesija.

Na Viču: Ob 5 slovesne zornice, ob četrti na 6 procesija. Po procesiji slovesna sv. maša.

Na Rakovniku: Ob 5 tiha sv. maša, ob pol šestih slovesne jutranjice, ob tri četrti na šest procesija. Po procesiji bo zahvalna pesem in sv. maša s petjem slovenskih velikonočnih pesmi.

V Šiški: Ob četrti na šest molitve, ob pol šestih procesija.

Pri sv. Cirilu in Metodu, Bežigrad: Ob šestih slovesne molitve, nato procesija.

V cerkvi sv. Terezije D. J. na Kodeljevem: Ob petih sv. maša, ob pol šestih slovesne jutranjice, nato procesija.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik

LJUBLJANA, STRITARJEVA UL. 6 - Tel. 44-86

ZEISS - PUNKTAL - STEKLA

velika izbira

VSakovrstnih OČAL

dalnogledov, mikroskopskih, povečevalnih stekel, toplotmerjev, barometrov, hygrometrov itd.

I Maša za turiste in izletnike bo jutri, v nedeljo, in na velikonočni ponedeljek v kapeli Vzajemne zavarovalnice, ob 6.20 zjutraj. Danes popoldne ob 14 bo v tej kapeli tudi blagoslov velikonočnih jedil.

I Odbor Slov. kat. akad. starešinstva vabi svoje ljubljanske člane, da se danes — na veliko soboto v čim večjem številu udeležijo slovesne procesije Vstajenja v stolnici v Ljubljani. Zbirališče med stol. cerkvijo (glavni vhod) in škofijsko palačo ob pol 5 popoldne.

EGIDIJ ŠUSTERŠIČ - soboslikarstvo

Ljubljana, Igriška ulica 14, telef. 31-01

želi vsem svojim strankam
vesele velikonočne praznike
in se za nadalje priporoča!

Najnovejši vzorci! Solidne cene!

I Stolna kongregacija Marijinega varstva za gospe v Ljubljani v ljudo vabi vse svoje članice, da se polnoštevilno udeležijo današnje procesije Vstajenja v stolnici. Zbirališče je ob štirih popoldne v škofijski palači.

I Šentpetrska prosveta. Zbirališče članov za procesijo vstajenja je ob 5 v parku pred trafiklo.

I Križanske kongregacije v ljudo vabimo, da se drevi polnoštevilno udeležijo velikonočne procesije v Križankah. Zbirališče ob pol 8 zvečer pri zastavi pred cerkvijo. Sveče se dobe na samostanskem dvorišču.

Zobozdravnik dr. Verčon

ne ordinira do 1. aprila

I Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani vabi svoje članstvo, da se zanesljivo in v čim večjem številu udeležijo velikonočne procesije v frančiškanski župnici. Procesija se prične ob 18, zbirališče za članstvo je ob trideset na 6 na poti, poleg kipa sv. Antona.

I Pri sv. Tereziji D. J. na Kodeljevem. Blagoslov velikonočnih jedil je ob 1. Ponovi se vsake pol ure. Zadnji blagoslov je ob 4. Pri slovesni

maši ob 9 se bodo pele sledeče skladbe z orkestrom: St. Premrl: »Kristus je vstal!«; Faist: latinska maša v es-duru; Gruber: »Graduale op. 147«; Filke: »Offertorium v c-molu op. 70«; St. Premrl: »Jezus premagovalec groba«.

I Vozna olajšava. Za osebnih vlak, ki odhaja na Gorenjsko ob 11.45 velja ob sobotah že nedeljska povratna karta. Ta vlak bodo gotovo radi uporabljali smučarji in turisti, ki žele že v soboto doseči kako višje ležečo planinsko postojanko, saj ima ta vlak zvezo do Rateč-Planice in do Bohinjske Bistrice.

Specijalno Tomislav pivo 18% se toči v restavraciji hotela Strudel.

I Občni zbor Tujskoprometne zveze v Ljubljani bo v torek, 16. aprila, v veliki dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, z običajnim dnevnim redom.

I Prosvetno društvo Trnovo priredi v nedeljo, 31. marca ob 20 v društvenem domu »Materinsko proslavo« s peštrnim sporedom, na katero že danes opozarjamo vse prijatelje društva.

I Poslušalce radia opozarjamo, da bo imel prof. Rančigaj na vel. soboto ob 17.40 v cerkvi sv. Petra orgelski koncert za prenos v radio. Program bo obsegal skladbe Bacha, Bossija, Premrla in Gollerja.

IZSEL JE ZBORNİK PREDAVANJ O VAŽNIH SLOVENSКИH VPRAŠANJH BOHINJSKI TEDEN
Naroča se: SKAD ZARJA, UNIVERZA

I Zamenjava poslovnih knjižic. Uprava policije v Ljubljani poziva vse one, ki so zaprosili do 31. decembra 1939 pri upravi policije v Ljubljani za zamenjavo poslovnih (delavskih) knjižic, da dvignejo iste v dneh od 26. marca do 4. aprila 1940 na upravi policije, soba št. 2a-pt., po sledečem redu: dne 26. marca oni, čiji priimki začnejo z črkami A, B, C; dne 27. marca s črkami D, E, F, G; dne 28. in 29. marca s črkami H, I, J, K; dne 30. marca s črkami L, M, N, O; dne 31. marca s črkami P, R; dne 3. aprila s črkami S, Š in dne 4. aprila s črkami T, U, V, Z, Ž. Z ozirom na veliko množino še ne izdanih knjižic naj se prizadeje v lastnem interesu točno držati objavljenega razporeda, ker se bodo knjižice izdajale le po objavljenem vrstnem redu. Zamudniki bodo dobili knjižice šele v dneh po 4. aprila 1940.

FOTOAMATERIJ! Samo 2.- din plačate za razvijanje filma, kopije à 1.— din, povečave od 1'50 din naprej.
Samo prvovrstne izdelave, sveži filmi vedno na zalogi.
Foto Franjo Maver, Miklošičeva c. 6.

I V počastitev spomina prof. Gabrijela Majcena, očeta pomočnika bana g. dr. St. Majcena, je poklonilo uradništvo kralj. banske uprave dravske banovine din 4204.75, univ. doc. dr. V. Murko pa din 200 Društvu prijateljev Slov. gorice v Ljubljani za njegovo socialno-higiensko akcijo na Koroškem in v Prekmurju. Društvo se najlepše zahvaljuje vsem številnim darovalcem za velkodušen dar v korist najpotrebnejših mater in otrok na naši severni meji.

I Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu je poklonil g. prof. Vernik Feliks 50 din namesto šopka na grob pokojnega prof. Karla Kieslicha. Iskrena hvala.

Dentist- tehnik Franjo Radovan
jepreseli svoj zobni atelje iz Celovške ceste 14 v Fračiškansko ulico 2/L (Hotel »Union«)

I Damske pomladne plašče, kostume in obleke nudi najceneje tvrdka Gorlach, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. Velika izbira stolov ter se izdeluje tudi po meri.

I Vremenska hišica v Zvezdi nam hvalabogu za praznike obeta lepo vreme. To smo mogli ugotoviti kljub temu, da so šipe hišice tako zamazane, da človek skoraj ne vidi več skozi nje. Upamo, da bo velikonočna čistilna deležna tudi vremenska hišica vsaj po veliki noči. Tudi ne bi škodovalo, če bi se dokončno izpeljala električna osvetlitev hišice, za katero je v glavnem že vse pripravljeno najmanj pol leta.

I Dobavo službene obleke je mestno poglavarstvo spet razpisalo v »Službenem listu«

Pomladni plašči, površniki

v največji izbiri po nizkih cenah

KONFEKCIJA **Lukič**
Stritarjeva ulica 9

Celjske novice

c Velikonočne procesije v Celju bodo po naslednjem redu: Danes ob 4 popoldne pri oo. kapucinih, ob 5 v župnijski cerkvi, jutri v nedeljo ob 5 pa pri cerkvi sv. Jožela nad Celjem.

c »Gejša«, opereto v treh dejanjih bo uprizorilo Narodno gledališče iz Maribora v petek, 5. aprila ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču.

c Materinsko proslavo z lepim sporedom priredi Katoliško prosvetno društvo v Celju na belo nedeljo ob 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice.

Za pomlad

Gospodje: Lepo obleko, pomladanski plašč, lepo in fino perilo po meri.

Dame: Za pomladanske kostume, plašče volnene obleke, svito za obleke in perilo

Gospodine: Razen lepega blaga za obleke in perila, vse, kar potrebujete za balo, si lahko nabavite še po ugodnih cenah v **manufakturi in močni trgovini**

Franč Dobovičnik - Celje
ki ima še veliko blaga po starih nizkih cenah na zalogi.

c Služba božja na Oljki bo na velikonočni ponedeljek ob 10 dopoldne.

c Katoliško prosvetno društvo v Celju priredi za binkošne praznike romarski izlet v Trsat, Plitvička jezera in naše Hrvatsko Primorje. Interesente prosimo, da se čimprej prijavijo v Prosvetni pisarni, Cankarjeva 4.

c Zborovanje trgovcev iz okrajev Celje, Gornjograd in Smarje pri Jelsah bo v četrtek, 28. marca v veliki dvorani Narodnega doma v Celju.

Bogato in lepo izbiri

vseh vrst manufakturnega blaga za pomlad po nizkih cenah Vam nudi

modna in manufakturna trgovina
ANION PETEK, Celje, Prešernova ul.

c Kozjanski obrtniki zahtevajo svoje združenje. Pretekli dan je bilo dobro obiskano zborovanje obrtnikov kozjanskega sodnega okraja. Na zborovanju je obrtniško soglasno zahtevalo svoje združenje s sedežem v Kozjem. Na Jožefovo je bilo v Smarju zborovanje obrtnikov. Tudi to zborovanje je bilo dobro obiskano. Po dolgem razpravljanju so soglasno sklenili, da je za šmarnski okraj nujno potrebno, da ostanejo v okraju tri skupna združenja in sicer za vsak sodni okraj (Kozje, Rogatec in Smarje). Na obeh zborovanjih se je razpravljalo tudi o drugih važnih vprašanjih.

Slike za legitimacije

in za amatere najhitreje, točno in dobro izvršuje

foto Pelikan, Celje, Razlagova ulica.

c »Celjski Zvon« želi vsem članom (icam) in prijateljem vesele velikonočne praznike.

c Godbeno društvo poštnih nameščencev v Celju želi vsem dobrotnikom veselo veliko noč. Ob tej priliki izreka tudi iskreno zahvalo za vso dosedanja naklonjenost s prošnjo, da nam isto ohranijo tudi v bodoče.

Priznana lepa trajna ondulacija

barvanje las z novimi preparati.
R. GROBELNIK, CELJE

Table tenisa, katerega so nameravali prirediti za praznike v Celju, ne bo, ker je isti dan tekma za državno prvenstvo v Zagrebu.

c Mesrice in stojnice v Celju bodo na velikonočne praznike dne 24. in 25. marca ves dan zaprte.

c Živahno obrtniško gibanje v Celju. V celjskem Obrtnem domu se že dalje časa opaža zelo živahno in uspešno delo celjskih obrtnikov. Vsak dan, zlasti zvečer so vsi prostori zasedeni z raznimi prireditvami. Poleg raznih sej in sestankov SOD in ZPO je trikrat na teden knjigovodski tečaj, dvakrat tedensko pevske vaje, skoraj vsak večer je tečaj za aranžerje. Slovensko obrtno društvo je priredilo dva važna obrtniška sestanka, ki sta bila zelo dobro obiskana. V glavnem so obravnavali vprašanja novih

davčnih predpisov, o reorganizaciji združenj, o kolektivnih pogodbah, o cenah v prehranjevalni stroki in podobno.

c Tekma v veleslalomu na Golteh nad Mozirjem. Zimskosportni odsek Savinjske podružnice SPD v Celju priredi na velikonočni ponedeljek 25. marca tekmo v veleslalomu na Golteh. Tekmovanje se bo pričelo ob 9 dopoldne. Tekmuje se za Mestrov pokal.

c Samarijanski tečaj RK bo ob ponedeljskih in četrtskih od 7 do 9 zvečer v predavalnici Zdravstvenega doma.

Vsem svojim cenj. odjemalcem želi srečne in vesele velikonočne praznike trdka

Valentin HLADIN, Celje

Prešernova ul.

Jesenice

Velikonočni spored kina Krekov dom. Na veliko soboto ob 8 zvečer španski film »Andaluzijske noči«, na veliko nedeljo ob 3 popoldne dunajski film »Marika«, zvečer ob 8 »Andaluzijske noči«, isti film se predvaja na velikonočni ponedeljek ob 3, ob 8 zvečer film »Marika«. Za dodatek izboren in izbran tednik.

V založbi tiskarne ANTON BLAŽEJ JESENICE-FUZINE

je izšla knjižica Fr. Klinarja: Dve burki eno-dejanki in sicer: »Serum večne mladosti« in »Ljubosumnost Lipeta Petersiljčka«.

Cena 12 din.

Jesenjski dijaški odsek »Razor« ima 1. izredni občni zbor na velikonočni ponedeljek ob 10 dop. v Krekovem domu.

Kupim buteljke in literske steklenice. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« Jesenice.

Kranj

Automehanično delavnico sem odprl v Kranju-Labore.

Popravila osebnih in tovornih avtomobilov, motociklov in koles bom izvrševal strokovno in solidno

Rajko Božič

Neznani umorjenec prepoznani

Ljubljanska policija, ki je na povabilo sodne komisije tudi preiskovala skrivnostno najdbo neznanega umorjenca pri Klečah, je dosegla že lep uspeh. Posrečilo se ji je ugotoviti identiteto neznanca. Umorjenec, ki je umrl zaradi dveh hudih udarcev za tilnik in bil potem zakopan v jamo nasipnico na njeni posestnici Ivana Kregarja, je 23 letni invalid Hribernik Anton. Umorjen je v oktobru leta 1939 najel stanovanje v Ljubljani, in sicer v Rožni dolini, Cesta VII/36. 3. januarja je odšel iz stanovanja in pred odhodom se povedal, da se bo hitro vrnil. Kljub temu pa ga ni bilo več nazaj in gospodar stanovanja je mislil, da je najbrž odšel domov v Horjul. Odpeljal se je namreč s kolesom in zaradi tega gospodar dalj časa ni slutil ničesar hudega. Hribernik pa sploh ni prišel na dom in od tedaj manjka vsaka sled za njim. Truplo umorjenca je bilo sicer še dosti dobro ohranjeno, vendar ga ne bi bilo tako lahko prepoznati, če mu ne bi manjkala leva roka. Ko je Hribernik Anton, ki je bil izučen ključavničar, bil za javenja pri ključavničarskem mojestvu v Horjulu, se je pri delu ranil. Tedaj se mu je rana zastrupila in zastrupljenje se je začelo tako močno širiti po roki, da so mu zdravniki morali v ljubljanski bolnišnici odrezati levo roko nad zapestjem. S tem so rešili Hriberniku življenje, ta pa je postal deloma nesposoben za delo in je prejel invalidsko odškodnino v skupnem znesku 19.000 dinarjev. Nekaj tega denarja je imel Hribernik prihranjenega, čeprav je bil zadnje čase brezposeln. Lani je imel tudi opravka z ljubljansko policijo in je bil tedaj fotografiran. Prav to dejstvo pa je olajšalo njegovo prepoznanje. Zdravniška obdukcija je tudi ugotovila, da je truplo v jami nasipnici pod gnojem lahko ležalo dva do tri mesece. Ohranilo pa se je tako dobro zaradi tega, ker smo imeli zadnje mesece skoraj ves čas hud mraz. Nadaljna preiskava, ki jo vodi ljubljanska policija, bo gotovo odkrila še marsikaj. Prav verjetno pa je, da Hlaca tega amora ni zagrešil.

Velik požar pri Slov. Konjicah

Huda nesreča je zadela tri posestnike na Tepanjskem vrhu pri Slov. Konjicah. Požar je upepelil gospodarska poslopja posestnikom Francu Faktorju, Alojzu Videčniku in Antonu Sircu. Ogenj je nastal pri Francu Faktorju v gospodarskem poslopiju okrog pol 12 ponoči. Zaradi močnega vetra se je požar hitro razširil na sosedna Videčnikova in Sircova poslopja, ki so vsa pogorela. Ker je bila pozna nočna ura, so vsi spali. Ko so se prebudili, je bilo že vse v ognju, kar je zelo otežkočilo reševanje. Zgorle so svinje, kokoši, poljsko orodje, vozovi, žito, seno, slama, obleka in podobno. Gasit so prihiteli konjski gasilci z motorno brizgalno.

Najhuje je prizadel Anton Sirc, kateremu je prizadejana škoda za okrog 50.000 din Faktor trpi škodo za kakih 30.000 din in Videčnik za kakih 10.000 din. Vsi trije so bili sicer zavarovani, vendar skoraj niti ne za polovico prizadejane škode. Sircovo poslopje je bilo pred nekaj leti novo zgrajeno.

Kdo je zažgal, se ne ve. Sum je padel na nekoga R., ki so ga orožniki aretirali. Prišel je nekaj navzkriž s Faktorjevimi najemnikom Cesarkom in mu baje nekaj s požigom grozil.

Danes (velikonočna sobota) ob 21. uri premiera!

Materina ljubezen

KATHE DORSCH, PAUL HÖRBIGER, WOLF ALBACH
RETTY, HANS HOLT in drugi

Predstave oba praznika dopoldne ob 10.30 (znižane cene) ob 15. 17. 19. in 21. uri

KINO UNION. telefon 22-21

Visoka pesem, posvečena vzvišeni materinski ljubezni, zlatemu materinemu sreču, ki se bori za srečo svojih otrok do zadnjega utripa, pripravljeno za največje žrtve!

Najlepši film sezone! Vsak, kdor je kdaj občutil ljubezen svoje matere, se bo pri tem filmu spomnil nanjo, solze se bodo zalesketale v njegovih očeh, ko bo videl in gledal v filmu svojo lastno mater!

Poseben dodatek tednika: Posnetki ogromne železniške katastrofe pri Olzju.

Najgenijalnejši mojster nemškega filma, mož, ki je ustvaril največje, nepozabljive filmske umetnine, počenši od »Hrepenenja«, »Mazurke«, »Serenade« itd.

v najnovejšem filmu novega žanra
v katerem igra sam dvojno vlogo. — Sodelujejo:
Otto Tressler, Paul Hörbiger, Gusta Dlessl, Trude Marlen itd.

Kino Sloga Telefon 27-30

Slovesna premiera na velikonočno soboto ob 21. uri!

Predstave oba praznika: ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Willy Forst: Sebastian Ott

Nape'a, tajinstvena vsebina! Pustolovščine ki popeljejo gledalca preko Dunaja, Kopenhagne, Prage v vsa večja evropska mesta! Zapletljivi, ki se razodevajo s franantno logiko; publika strmi in se odlično zabava. Film izdela z najbogatejšim razkošjem in edinstvenim mojstrsko režijo. — Kljub ogromni nabavi cen za ta film — cene nepovršene!

FOTO-DROGERIJA „HERMES“ - Miklošičeva cesta 30 - Ljubljana

ima stalno na zalogi fotoaparate in fotopotrebščine tvrdk: Zeiss Ikon, Leitz, Kodak, Avia, Ba'da, Ihagel Benzin, Linhof, Welta, Voigtlander, Franke & Heidecke itd., zlasti pa znane aparate Leica, Contax Robot, Exakta, Rollei-fliex, Reflex-Korelle, Super Ikonta, Tenax, Bessa z daljinomerom, Rollop, Makina, Primarflex, Retina II. in I., Karat itd. — Na željo pošljemo podrobne prospekte. Cene izredno nizke!

Za prvovrstno izdelavo amaterskih del jamči samostojni oddelek FOTO-HERMES — Istotam.

MARIBOR

m Služba božja v stolnici na veliko noč. Službe božje na veliko noč se vsrjo v mariborski stolnici po sledečem eporedu: od 5 naprej vsake pol ure sv. maša, od pol 7 slovesna župnijska sv. maša, ob pol 10 pa je slovesna škofova služba božja, ki se začne s slovesnim vzhodom Prezvišene v stolnici. Pridigo bo imel prevz. gospod knezoškof. Pridigi sledi slovesna škofova sv. maša. V jutranjih urah bo pri vsaki maši prilika za sv. obhajilo. Zadnja maša bo ob 11. uri.

Plašči najnovejši modeli pri »LAMA«, Mar bor

m Planinska maša. Na velikonočno nedeljo in ponedeljek bo na Klopem vrhu dopoldne ob 10 sv. maša za turiste.

m Dijaški kuhinji v Mariboru sta nakazala gospa Liza Seražnikova in rodbina ravnatelja Kocmuta mesto venca na grob rajnega Gabrijela Majcna 150 din. Iskrena hvala.

Dospeli so novi modeli DKW motornih koles in Adler dvokoles M. Ozvalič, Maribor, Čalova 1

m Družba za izvoz sadja »KANADA« se preselila v firmo »Kanada« — M. Palouc brez vsake izpremembe v lastništvu ali vodstvu.

m Mestni vodovod ima že več vode. Vodstvo mestnega vodovoda nam javlja, da se je vodostaj v črpalnih vodnjakih izboljšal ter se zaradi tega ukinja odredba o večernem zapiranju glavnih ventilov pri hišnih vodovodnih napeljavah.

m Umrli sta 65letna Marija Kruplež v Barvarski ulici, v bolnišnici pa 66letna raznašalka časopisov Ana Kočvar. Naj počivata v miru!

m Srebrne in sinje lisice v veliki izbiri nudi krznarstvo P. Semko, Maribor, Aleksandrova 13.

m Velikonoči v gledališču. Na velikonočno nedeljo se vprizori v gledališču dve zabavni opereti: popoldne pri znižanih cenah in zadnjič »Navhanka«, zvečer pa »Gejša«. Na velikonočni ponedeljek popoldne se ponovi Golarjeva veseliga »Vdova Rošinka«, zvečer pa opereta »Cigan baroni«.

Moško perilo po meri

ceneno in solidno izdeluje Ivan Babič, Maribor, Gosposka ulica 24

m Birmanske točno idočo ure kupujte pri grajskem urarju Ignacu Janu!

m Pogrešanega posestnika našli v Dravi. Pod Sv. Petrom pri Mariboru so našli včeraj popoldne v sredini Drave na mali sipini truplo nekega utopljenca, katerega so spravili na čolnu na breg. V mrtvašnici na pokopališču v St. Petru so v mrtvecu spoznali posestnika Jakoba Visočnika z Meljskega hriba pri Mariboru, ki je že 8. novembra l. l. odšel neznan.

Ptuj

Velik uspeh telovadne akademije ptujskega FO in DK. Ptujška katoliška mladina je tudi letos proslavila praznik sv. Jožefa, posebno še, ker je bil blagoslovljen prenovljeni stari orlovski prapor. Zjutraj je bila slovesna sv. maša, med katero je mladina pristopila k sv. obhajilu, potem ko je bil blagoslovljen prenovljeni prapor, ki bo v ponos ptujskega FO in DK. Sv. maša je daroval gvardian g. p. Mirko Godina. Po sv. maši je bila slovesna zaobljuba članstva v odsekih sobi. Popoldne pa se je vršila v mestnem gledališču krasno uspeha telovadne akademije s pestrnim sporedom. Nastop naše mladine nas je vse presenetil, obenem pa pokazal, kako intenzivno deluje naša mladina. Vse gledališča je bilo do zadnjega kotička napolnjeno. Akademiji je prisostvoval okrajni glavar dr. Farčnik, bivši narodni poslanec g. Marko Kranjc, župan g. dr. Remec, gvardian g. p. Mirko Godina, ravnatelj Alič z gospo, več gg. oficirjev tukajšnjega pontonirskega bataljona, številna duhovščina in drugi. Za konec je sledila skupna slika vseh nastopajočih in orlovska himna, ki jo je pela vsa dvorana. Omeniti še moramo, da so pri sv. maši prisostvovali zastopniki JS, gasilske čete, CMD in drugih društev.

Redna skupščina Združenja trgovcev za mesto Ptuj bo v soboto 30. marca ob 19 v posebni sobi gostilne M. Brenčiča na Ormoški cesti.

ROYAL KINO - PTUJ

Naš velikonočni spored:

Danes in jutri (Velika noč) nastopa najboljši komik Heinz Rühmann v filmu:

»OCKA SEM...«

kjer se boste nasmejali do solz.

Na velikonočni ponedeljek in v torek pa prinašamo muzikalni film, razkošen v inscenaciji in prvovrsten v režiji:

»ROSALIE« z Eddy Nelsonom in Eleanor Powell v glavni vlogi.

kam od doma in ga že od takrat pogrešajo. Visočnik ni zapustil nobenega pisma.

m Zrtev streljanja z lastno iznajdbo. Iz Jarenine so pripeljali v mariborsko bolnišnico 19letnega kolarknega vajenca Alojzija Ambroža, ki je imel hude poškodbe na obrazu, na roki pa dva odtrgana prsta. Fant se je ponesrečil pri streljanju z možnarjem, ki je v Slovenskih goricah za veliko noč v navadi. Nabil je v možnar neko eksplozivno zmes, ki jo je sam sestavil iz kalijevega klorata in žvepla. Možnar pa mu je razneslo ter so ga drobci poškodovali.

Žične vložke, železno pohištvo

in otroške vozičke dobavlja poceni »OBNOVA« F. NOVAK, Jurčičeva 6.

Zobna ordinacija dentist Maks Wolf

se je preselil na Kralja Petra trg 9/1

Za velikonočno šunko vzemi

najboljši

rženi kruh »Turist«

od Feleritaga. Dobiš ga v Belnavski ulici 43, v Ulici X oktobra 5, na Mejski cesti 65, na Glavnem trgu 14 v trgovini Skaza in v Pristaniški ulici 2

Gledališče

Sobota, 23. marca: Zaprtlo.

Nedelja, 24. marca ob 15: »Navhanka«. Znižane cene. Zadnjič. — Ob 20: »Gejša«.

Dornova pri Ptuj

Fantovski odsek in dekliški krožek sta letos prav slovesno obhajala praznik sv. Jožefa. Ob 10 je bila sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Med sv. mašo je imel navdušen govor na zbrano mladino p. Stefan Savinšek. — Popoldne po večer. nica je bila v šolskih prostorih res lepo uspeša akademija s slavnostnim govorom g. duh. vodje p. Stefana, ki je ob tej priliki sprejel v organizacijo 22 mladcev. Spored akademije je bil zelo pester. Posebno je občinstvu ugajal nastop fantov na drogu in bradli, kjer so pokazali s svojo gibčnostjo in disciplino velik napredek v telovadbi. Z enako navdušenostjo je spremljalo ljudstvo nastop deklet, ki so res dovršeno izvedle dve simbolični vaji. — Na zahtevo občinstva je odbor bil primoran obljubiti, da bo podoben nastop fantov in deklet priredil na prostem v polnem času. Fantovskemu odseku kakor tudi dekliškemu krožku čestitamo na uspehu in želimo še večjega razmaha. Obenem obveščamo občinstvo, da priredi dekliški krožek na velikonočni ponedeljek po večernih akademijah v čast slovenskim materam. Vabljeni vsi, zlasti matere in otroci!

Nočavice, kombinirane, rokavice, modrčke, najnovejši kroje, steklice po meri in v veliki izbiri dobite najugodnejše pri

»LUNA« Maribor

Glavni trg pri avtobusni postaji

Pozor! Staro železo, kovine, rabljene stroje, cunje, papir kupuje po zelo visokih cenah, kar se blagovolite preprčati, tvrdka Justin Gustinčič Maribor, Ulica kneza Kocelja in podružnica Tuzno, vogal Ptujke in Tržaške ceste.

ŽOLČNI KAMENČKI

Znani SALVAT ČAJ proti žolčnim kamenčkom in bolečinam žolčnega mehurja se dobiva pri glavnem zastopniku: Apoteka Sv. Ivana Zagreb, Kaptol 17. — Prospekte o zdravljenju pošiljamo zastonj. O. z. S. br. 27870-1936. En. 3487.

Neprozorno steklo

gladko in hrapavo, kombinirano, mat, muslin in progasto steklo, v vseh debelinah (tudi 2 mm) — izdeluje:

»Spectrum« - J. Krstič - Osijek

Danes ob 9. uri premiera

najnovejšega **Zarah Leander** filma

Pesem pustinje

Spomnite se njenih filmov »Domovina« in »Kajkovski«! — Na novo Vas bo očaral tožnostni glas te edine, velike umetnice in pevke

Veliki šlager film, divnih melodij, iskrene ljubezni, požrtvovanja, prijateljstva in misterija Orijenta

Blagajna odprta od pol 8. ure naprej

Oba praznika predstave: 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

Kino Matica, tel. 21-24

Trbovlje

Velikonočna procesija bo letos ob pol šestih zjutraj, ne ob petih kakor doslej.

Za rudarske upokojece. G. prof. Bitenc, bivši poslanec, se je obrnil na vsa pristojna mesta za zboljšanje pokojnine rudarskim vpokojejem, predvsem staroupokojejem. Obljubljeni je, da se bo vse storilo in se že dela, da se bodo našla sredstva za povišanje posebno najbednejšim staroupokojejem.

Volitve za brtovsko skladnico v Trbovljah bodo na belo nedeljo. Nobena strokovna organizacija nima organiziranih ene desetine rudarjev, zato morajo poleg kandidatne liste zbrati še 100 podpisov — predlagatelj. Kandidatna lista pa ima 79 odbornikov in toliko namestnikov, to je precej trdo delo za organizacijo. Nasprotniki so upali, da se ZZZ to ne bo posrečilo, ker je pri prvem nastopu za volitve zaupnikov dobila 171 glasov, sedaj pa je treba toliko več samo kandidatov in predlagateljev, a je ZZZ to delo gladko pravila. Zato z gotovostjo upa na porast glasov na belo nedeljo. Njena glasovnica bo zelena.

Občina bo dajala v najem svoje njive in travnike 27. t. m. popoldne ob dveh pri občinskem domu. Najemnino bo treba plačati takoj.

Dobrepolje

»Ob času obiskanja«. Naznanjamo, da se bo pasijonska igra »Ob času obiskanja« ponovila na velikonočni ponedeljek ob 3 popoldne in na belo nedeljo ob 3 popoldne za odrasle. Samo za otroke pa bomo priredili v torek 26. marca ob 3 popoldne. Za otroke je vstopnina 3 din. Ponovili bomo na splošno željo občinstva. Gledalci so ob pogledu na prizore Kristusovega trpljenja v dno duše ganjeni. Nekateri so prišli že po 3-krat k predstavi.

Vesele velikonočne praznike

želi vsem cenjenim odjemalcem tvrdka

FRANJO VEHOVAR

stavbno in pohištveno mizarstvo CELJE - KERSNIKOVA ULICA

NIBOL

TABLETE - MAST

Pri revmatizmu, gihtu in išijas masirajte boleče dele z »Nibol« mastjo in vzemite »Nibol« tablete. Tudi pri prehladu, gripi in glavobolu pomagajo »Nibol« tablete.

»Nibol« v lekarnah Din 20—

Apoteka Mr. BAHOVEC, Ljubljana

Reg. br. 17, 816/35

AVGUST

Vodovodne instalacije

Strokovna uređitev

toplovođnikov

in sanitetnih naprav

Splošno kleparstvo

Kritje streh zvonikov

Naprava in preizkušnja

strelovođov

Postrežba točna

in solidna

Zahtevajte proračune

ŠTOK, CELJE

AŠKERČEVA 8, TELEFON 218

Golob Karol

splošno mizarstvo

Celje - Gaberje

Gostilna pri Fajmoštru

Sv. Petra nasip 5

prporoča za praznike prvovrstna vina:

Dingač 14.— Silvanec 16.—
Rizling 12.— Cviček, Gadova peč 12.—
Namizno belo . . . 10.— čez ulico 1 din ceneje.

Telefon 25-53 • Ustanovljeno l. 1879

Ključavničarstvo

Avgust Martinčič

Ljubljana, Cesta 29. oktobra 14
(prej Rimska cesta)

Najstarejše podjetje v Sloveniji za napravo novih jeklenih valjanih zastorov in popravo starih

Vse blago, spadajoče k temu ima stalno na zalogi

Izdeluje sončne plahte, vsakovrstna okrižja od preproste do najrazkošnejše izvedbe, škarijasta omrežja, železje za štedilnike, ventilacije vseh vrst, razno okovje, železna vrata, okna in okrogla stopnišča, železne in bakrene predpečnike itd. Za naročila se toplo priporoča

Avtogensko in električno varenje in rezanje
Stalna zaloga štedilnikov, izdelanih priznano vestno in solidno

Vsemogočni je poklical k Sebi našo ljubljeno

Mileno Matkovo roj. Rosina

soprogo banovinskega zdravnika v Radečah

Po dolgem in težkem trpljenju je luč njenega življenja ugasnila danes, dne 22. marca 1940. — Njeni zemski ostanki bodo položeni k večnemu počitku v rodbinsko grobnico na župnem pokopališču v Radečah dne 24. marca 1940 ob 16. uri. — Prebлага pokojnica nam ostane nepozabna.

Radeče, dne 22. marca 1940.

Dr. Karel Matko, ban. zdravnik v Radečah, soprogo:
dr. Erno Rosina, odvetnik v Gornjem gradu, brat — in ostalo sorodstvo.

Gospod je vstal..

Žegnani kolači

Pavlina je stala v kamri pred oknom in si lase nabirala v dlan, da bi jih spletla v kito. Bila je zatopljena v misli, ki so se ji zdele lepe in čudovite kot cvetoča pomlad zunaj v sadovnjaku. Sonce je tako toplo sijalo, kot bi ga Bog nalašč za ta dan blagoslovil, čebljanje ptičev ji je božalo uho. V ljubezenski prešernosti so si nagajali po vejah na drevju, njih pesmi o večni zvestosti so se dvigale in utripale v čistem sončnem dnevu kot skriti nemir v Pavlini duši. Prišlo je to pomladno razkošje, ki ga Pavlina dotlej še nikdar ni tako z vsem srcem pričakovala. Pomlad in velikonočni prazniki z njo! Koliko noči je prečula ob mislih na vse to. Velika sobota!

Miza v hiši je bila težko obložena. Nov jermas, pleče, gnat, pogača, kolač, hrenove korenine, pirhi...

Orehar je bil dobre volje kot že dolgo ne. Menda ga je srknil kak požirek. Ves teden je bil on gospodar, danes je gospodinja dobila besedo. Ona bolj ve, kako je treba.

»Vse bi bilo dobro, da bi le Pavlina zmogla z bolno nogo. Če zvrne...«

Oreharica je skomignila z rameni.

Orehar je stal, kot da za hip preudarja. Dozdej še pomislil ni, da Pavlina prav za prav ne more, ker ima bolno nogo. Lahko se ji kaj primeri in potlej bo spet treba dohtarja.

»Pa bi Rozalka nesla. Zdrava in močna je dovolj.« je umirjeno dejal.

»Misliš?« je Oreharica okrenila glavo od skrinje, v kateri je iskala prte, ki so bili v rabi samo enkrat v letu. »Ne vem,« je spet posegla nazaj na dno in molče izvlekla prt z velikimi čipkami.

Popustila je skrinjo odveznjeno in zavila proti kamri. Odprla je vrata in z očmi objela Pavlino, ki si je spletala lase.

»Naj bi Rozalka nesla. Če ne moreš...«

Prej tako žareči obraz ji je v hipu poblede. Besede so Pavlino zaskalele, kot bi jo kdo s šibo udaril čez obraz. Roke so se ji povesile in še do besede ni mogla. Naj bi zvešala nesla Rozalka? Le kaj jim pade v glavo.

»Kdo je dejal, da ne morem?«

S tako začudenim in presenečenim obrazom je zastavila to vprašanje, da ni mati nič več spravevala.

»Le tako sem vprašala,« je samo še pristavila in se umaknila v hišo.

Pavlina se ni mogla takoj znebiti tesnega občutka, ki jo je prevzel ob materinih besedah. Prej smehljajoče jamice v licih so izginile, njeno nedolžno hrepenenje je bilo skaljeno. Res, priznati si je morala, da še čuti bolečino v nogi. Toda zmogla bo, ker mora. Čutila je dovolj moči v sebi. Zdaj še posebno. Le dobre pol ure še in že bo stopila na pot z žegnomo na glavi. Prvič. Tako bo že pravo dekle.

Druga leta je Tončka imela to čast. Štiri leta zapovrstjo. Lani, tri tedne po beli nedelji pa se je poročila. Zdaj je Pavlina kar z gotovostjo računala, da prihodnjič ponese žegen ona.

Komaj si je dodobra osvojila to misel, se ji je pripetila nesreča. Takrat je šlo že na zimo, ko so drva napravljali v hosti. Oče in Janez sta podirala drevesa, jih prežagovala in klestila. Pavlina je vlačila in spravljala veje na kup. Pri zadnji bukvi, ki se je pri podiranju obesila v rogovi drugo bukve, je sama prišla sekuro in klestila veje, medtem ko sta onadva spodekavala in spodžagovala rogovi-lasto bukev, da bi oboje padlo na tla. Sam Bog vedi, kaj je takrat mislila, ko je tako nerodno mahnila po veji, da ji je sekira spodletela kot bi trenil in ji priletela v kost pod kolenom. Zakričala je na ves glas in se sedela na tla. Saj ni bilo globoko, toda bolelo jo je, da se ji je meglico pred očmi...

Ves mesec ni mogla stopiti na nogo. Skelilo jo je, kot bi ji kdo strupa nakapal v rano. Bili so strašni dnevi. Prej tako lepe misli in kopnenja so ji izginile kot sneg v soncu. Veliko noči je prehitela v postelji pod odejo, morala je dati duška svoji žalosti in bolečini. Zdaj je vedela, da bo Rozalka nosila žegen, ona bo prevzela, kar je po vsej pravici pripadalo njej. Stela je dneva kdaj bo smela prvič stopiti v tisto vrsto pisanih oblek, ki jih je sama tolikokrat opazovala in se jim čudila. Na četrto nedeljo je bila že popolnoma trdna v nogah. Nesla je že škaf krme prašičem, hodila okrog hiše kot drugičkrat, nosila drva iz drvarnice in celo k teti v Spodnjo Drago, ki je bila uro daleč hoda, si je upala.

Dekleta, po žegen

Pri nas je velika noč sveta, zgrnite se skupaj, dekleta, že čaka vas jermas visok in težak, da dvigne ga komaj mladenič krepak.

Pa ve ste pogumne, vesele, roke se vam bodo napele in jermas zadal vam najmanjši bo trud, na glavo bo zletel kot lahka perut.

Do cerkvice ljubljene, bele kot srnice boste hitele, Zveličarju boste molile na čast in v žegen se vliila nebeška bo slast.

Potem pa spet kakor za stavo pohitel bo jermas na glavo. Saj tista, ki prva bo z žegnomo doma, najlepšega fanta dobi za moža!

(Franjo Neubauer.)

Ko je prišla velika sobota, se je Pavlina čutila zdravo in močno kot prej.

V hiši na mizi je že čakal žegen. Jakec in Lojze sta sedela za mizo in z dlanmi uprtimi v brado zijala. Oče je stal sredi hiše, s prižgano pipo v ustih in spuščal počasni pa-požno oblaček dima pod strop. Janez je sedel zunaj za hišo na češnjavi špeviti in čakal, kdaj se prva prikaže z žegnomo na vasi...

V svetlobarnem krilu, ki je izdajal oblike života, je bila Pavlina zares mikavna in ljubka kot biserna rosa v majniškem jutru. Bel predpasnik jo je še posebej napravljal privlačno. Zdaj je bila srečna, presrečna...

Mati je odprla vrata in obstala na pragu. »Si gotova? Treba bo iti...«

Stopila je bliže k njej in ji začela ogledovati obleko. Na vsako malenkost je mislila. Pregledala je vso njeno zunanost. Lepa mora biti, kar je najbolj moči.

Pavlina je videla, kako jo objemalo skrbne materine oči. Stala je z resnim obrazom kot otrok pri birmi. Zdaj pa zdaj se je pogledala po životu, po novih solnih, občutek sreče ji je prešinjal vse ude. Le nekaj minut še in že bo stopala po mehki stezi proti Strnadovi sadni sušilnici, kjer bo krenila na pot mimo Rekarjeve domačije in Smolarjeve in Dragarjeve proti kapelici tam na križpotju ob koncu vasi. Iz vseh hiš bodo gledali za belimi postavami, ki se bodo pomikale proti kapelici; opazovali njihove kretnje, obleke. Tajni šepet

se bo dvigal med fanti, ki bodo napenjali oči za belimi golobicami in tešili željnost svojih oči...

Iz Rekarjeve hiše so pritekli otroci, za njimi je oče prinesel v rokah žegen, potlej je stopala mati in nazadnje je pridrobila še Francka. Tudi pri Dragarjevih in Gorjanovih je oživelo pred hišo.

Janez je ostal v špeviti in se ozrl okrog, glej, po dolini je prihajal gospod župnik.

»Gospod župnik gredo, brž, brž...«

Oče je že čakal, da ponese Pavlini žegen iz hiše. Zdajci se je sklonil, objel jermas z obema rokama, ga pritisnil k prsim in dvignil. Procesija domačih se je pomikala ven. Janez je odpiral vrata. Vsem se je brala resnoba z obrazov.

Zunaj je sijalo sonce mehko in toplo. Sončni sij se je pozibaval v zraku kakor veliko jezero luči. Tišina je vladala vsenaokrog, še pasjega laježa ni bilo čuti nikjer. Edino škinkavci in vrabci so se preletavali po vejah in iskali ljubezni.

Pavlina je pred hišo povsila svitek na glavo, oče je dvignil jermas.

»Da bi Bog obilno blagoslovil!« Počasi ga je položil na glavo, kot bi se bal, da bo izgubil oporo. Pa ni. Pavlina je trdno stala, le kri v licih ji je lahno vzvalovila.

Od vseh hiš so se pomikali jermasi, široki beli predpasniki in brhka dekleta. Obrazi so jim cveteli in rdeli, telesa so se zibala, mladost, zdravje in rast je napolnjevala čisti pomladanski zrak. To je bil pogled; prava paša za oči. Obrazi so sijali po oknih in pasli radovednost po vasi. Vsak je hotel preužiti, kar največ je mogel. Zdaj si lahko pogledal celo za Gorjanovo Julčko, za tistim parkljem nagajivim, ki se tako lepo razvija in se ob nedeljah tako umika fantom spred oči...

Pavlina se je čutila strašno utrujeno, ko je prišla do kapelice. Ko bi bilo še pol toliko pota, ki ne zmogla več. Komaj je zdržala. Bolečina v nogi ji je kljuvala kakor bi jo kdo zbadal z žarečim priostrenim ogljem. V strahu je stiskala zobe, da se ne bi izdala. Ni mislila, da bo tako hudo.

Rekarjeva, Gorjanova, Dragarjeva, Martičkova, Streškova so že bile tam. Vsem so žarele oči in so jim rdeli obrazi, ko so se ozirale po vasi. Vsaka zase je najbolj vedela, kdo jo posebno opazuje. Pa nobena ni drugi tega izdala. Le dražile so se in se poredno hihitale, te zvite lisičke.

Ko se je Pavlina ustavila pred njimi, so se vse obrnile k njej. Nasmejale so jim je,

čeprav bi najraje zavpila od bolečin. Gorjanova Julčka je brž priskočila in ji pomagala jemati jermas z glave.

»Kajne, Pavlina, za pol leta ga boste imeli zadosti, ko je tolikšen...«

»Velik ni, težak pa,« se je po sili nasmejala in hotela biti pogumna. Za vse na svetu si ni upala pokazati, kako jo v nogi boli. Začetek je dobro prestala, da bi le še nazaj mogla. Sedla je na klop poleg žegna, roke so ji obležale v naročju. Težak in globok vzdih se ji je izvil iz prsi. Rana pod kolenom se ji je tako razbolela, da ji je silila megla na oči.

Grandetova Hanca in Pintarjeva Metka so prišle zadnje. Pavlina se jima je morala umakniti s klopi, ker drugje ni bilo prostora. Vstopila se je poleg svojega jermasa, stoječ le na desni nogi, z levo se je opirala. Skoraj tako jo je bolelo kot takrat, ko se je vsekala v kosti. Le svet in občutki so bili zdaj čisto drugačni. Ni se zmenila za poglede in obraze okrog sebe, zdaj je imela le eno misel, ki se ji je vrtela v glavi: kako bo prinesla žegen domov.

Dekleta okrog nje so potihnele. Pavlina je dvignila glavo in ugledala župnika, ki je obstal pred njo.

»Bog z vami, dekleta!« mu je dobrodušno zazvenel glas. Prijazen smehljaj se mu je zibal na ustnicah. »Ampak danes pa danes, od sile ste zavber. Človek vas mora biti vesel...«

»Saj smo luštne pa mlade, kakaj bi zavber ne bil,« je popadel besedo Boštjanov Tomaž, ki je prav tedaj prišantal s cekarjem v roki do njih. Tomaž je bil starih, ki je živel v zaplankani bajti pod gozdom in se ubijal z zaplato zemlje, ki jo je dobil po materi, o kateri so pravili, da je bila ciganka. Vsi v

Misel na vstajenje

Boš, zemlja, še kdaj lepa, kot si bila, boš še cvetela kot nekdanje dni, ko si otroku mi srcé mamila, mi v dalj kazala čudežne poti?

Boš še kdaj tlela v srcu vera živa v dobrine večne, vzore in značaj, v načela trdna in neomahljna, v svetost oltarja in v rodu sijaj?

Boš še, ljubezen, kdaj srcé ogrela, ljubezen topla, čista ko zlato, ki bi za bližnjega križ nase vzela, podala v sili še sovražniku rokó?

Boš še kdaj, še kdaj mi srcé gorele za drago zemljo, dom očelni svoj, prečiščeno v odpovedi voljnó trpelo, služeč le temu, kar je n a d teboj?

O kdaj boš čista, dobra vstala, duša, kot si izšla iz Stvarnikovih rok — zapela alelujo, ki posluša neštetá družba božjih jo otrok?

Griša Koritnik.

Pavlina se je oprla na stol in se dvignila. Morda bo le šlo. Prva slabost je rahlo popustila. Kakor da mora še minuto počivati in zbirati moči, je stala nepremično in gledala druge, ki so imele žegne že na glavah in hite domov.

»Kaj stojiš in gledaš,« jo je stresnil za roko Tomaž. »Daj, da še tebi pomagam...«

Prijel je žegen in ji ga dvignil na glavo. Pavlini se je zdelo, da seda nanjo oblak, ki jo bo zdrobil pod seboj. Mrzlo jo je spreletelo v noge, ki so trepetale pod životom. Z negotovostjo se je pognala naprej, ne vedoč, če ji je pri naslednjem trenutku ne zmanjka tal pod nogami. Opetekla se je na pot. Dolga vrsta žegnanih kolačev se je vila pred njo. Kot obupen krik iz daljave ji je bela črta lebдела pred očmi. Ni čutila pogledov iz vasi, ki so jo gledali kot zadajo v vrsti, vedela je le, da se mora vsak čas zgoditi nekaj, česar se je bala. Napela je vse moči, da bi pregnala silno bolečino, ki jo je žgala in kljuvala v nogi.

Iz rane v nogi so se porajale bolečine kot studenec iz gore in napajale ude in ves život z boleznim občutkom. In bolečine so rasle, se raztezale in použivale poslednje moči, ki jih je še čutila v sebi. Pred oči se ji je nabiral ognjen obroč, ki je z vsakim hipom prehajal v groznejši vrtnec. Belina oči je izstopila in obvisela pod gostimi temnimi obrvmi kot bela steklena kroglá s črnim madežem v sredi.

Pavlini se je zdelo, da je morala biti že mimo prvih hiš. Ni se zmenila zanje, stopala je po peščenih poti, ne da bi zasukala oči v levo ali desno, zdaj se ni mogla ustaviti.

Ko je razločneje zableščala pred njo svetla lisa, Dragarjeva hiša, jo je nenadno zgrabilo v nogah. Zvezalo vse ude, v dušičnih temnih kolobarjih, ki so se z neznansko silo sukali pred njo, je izgubila poslednjo svetlobo pred seboj, zmanjkalo ji je tal pod nogami, žegen ji je omahnil z glave, telebnil na tla, zavehala je, se opotekla in zgrudila...

Le počasi se je osveščala v Dragarjevi hiši, ko so ji močili obraz. Bleda, izmučena je ležala na postelji. Dragarica je stala kraj nje, mali Tinček, dekla Polona in ob vzglavju Tone, tisti Tone, kateremu se je vedno izmikala... Ko ga je zagledala, ji je bilo nerodno in se je oprla na komolec, da bi vstala. Komaj pa je premaknila nogo, jo je zabolelo v kosti, da je zajecala in zdrknila nazaj. Tone ji je položil roko na čelo in jo pobožal po laseh...

»Pavlina...«

Njuna pogleda sta se ujela in njej je izginil strah.

»Tone...«

Zdajci so se odprla vrata in vstopila je Oreharica in Orehar, zatem še Lojze in Jakec, vsi preplašeni, z začudenimi obrazi. Oreharica je pransila v jok.

»Saj sem pravila, da nikar...« Jok in tarnation je napolnjeval prostor.

Pavlina je molčala, ležala je kot v dremavici z napol priprtimi očmi. Čutila je, kako ji počasi izginja mrak z duše, kako ji vstaja pozabljena podoba, čista in jasna, s pomladnim cvetjem obdana, zdaj je vedela, da se je moralo tako zgoditi. Znova ji je oživela lepa slika današnjega dne in bila je srečna, presrečna...

(Lokar France.)

Že pticki pojo, že rožice cveto

Razkošnost v prirodi

Pri živalih večkrat dobimo, da se kak ud ali udni sestav čezmerno razvije in nastane razkošna oblika (luksuzna oblika), ki jo ima žival prav samo zaradi lepšega. Če je ta razkošna oblika samo zaradi lepšega, ni nevarna za žival, saj se taka oblika omejuje samo na oblike, ki jih žival ne potrebuje za življenje, in ki je tudi ne ovirajo. Tovrstne razkošne oblike so se kot dedni znaki ohranile iz različnih razredov kraljestva živali v prekrasnih primerih. Človek gleda nanje kot na oblike lepote ali muhaste izrodke ali

Slika 3.

meznih organov izrabljena po posredovanju človeka. Semkaj utegnemo dati do 2 m dolgo vlečko na repu japonskega petelinčka (sl. 7).

Vse lepote in razkošne oblike pa niti ne izboljšajo niti ne poslabšajo oblike živali. Vse so izraz nagone, ki že od začetka tiči v celicah in nima nobenega posebnega namena, in ni ne v prid ne v škodo živali.

Nekatere živali pa vsebujejo take svoje oblike tako, da z njimi napotijo druga živa bitja, na primer kako rastlino, da se prav tako obda z razkošjem, ki ji ni potrebno. Čudovit primer za to je kljun kolibrija, ki se nagiba k temu, da postaja tanjši in daljši, tako da je slednjič že tako dolg kot ves ptič 11 cm (sl. 8). Toda priroda ne obstane pri tem. Izkazalo se je celo, da v bližini teh kolibrijev, ki se preživljajo s cvetličnim medom, rastlin, na primer orhidej, ki svoje cvetove v istem razmerju daljšajo, tako da so videti kakor nožnica, ki je

in orhidejami. Orhideje dajejo kolibrijem hrano, kolibriji pa jih v zahvalo s prenosom prahu s prašnikov od cvetice do cvetice oplojavajo. Na kratko povedano je to skupnost živali in rastline, ki zares skupno živita in se celo po zunanjem videzu prilagajata drug drugemu.

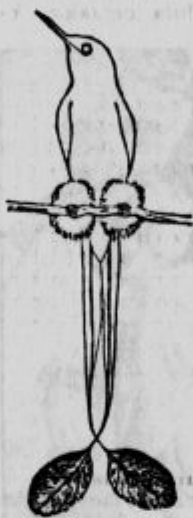
Zunanje razkošje pa utegne živalim in rastlinam škodovati (kakor tudi človeku). Sleherni enostranski razvoj, ki se mu preda kako bitje, omejuje njegovo zmogljivost odzivanja. Potisne ga v stran in more biti le dotlej brez škode na bitju, dokler ni ovirana skupnost notranjega ustroja.

Navzlic temu je v slehernem poedinem primeru težko določiti, ali je kaka žival, ki

Slika 7.

Če pregledamo današnja živa bitja, moramo v slehernem razredu živali s prstom pokazati na tiste vrste, ki so svojo najlepšo dobo razvoja že do končale in se pri njih že razvijajo oblike razkošja, ki pa ni treba, da bi bile vse tako kriče vidne, kot so prej omenjene. Vsa ta, že precej iz življenja potisnjena bitja, bodo nemara še dolgo obstojala na svetu. Vendar se ne bodo v ničemer več razvijala, ker jim razkošne tvorbe na njih tako rekoč onemogočajo, da bi

Slika 5.

ima razkošne oblike, tudi že obsojena na konec svojega razvoja. Slonu današnjih časov se je brez dvoma posrečilo doslej, da je vse svoje telo preumiril na čezmerno podaljšanje oklov. A če bi se zgodilo, da bi se okla še bolj daljšala, bi mu pretel prav tak konec, kakor nekaterim njegovim sorodnikom, ki jim je zobovje zrastle kar zares čez glavo. Zakaj, tudi slon je imel spočetka le dva čelkana, ki sta bila majhna. Mogoče

Slika 8.

začela razreševati kake nove naloge. Sicer ne vemo, ali ima naša zemlja še kaj takih nalog v ozadju. Vendar nam je zemlja od te do one dobe nudila že tolikanj presenečenj, da nam bi utegnili tudi v bodočnosti postreči z nepričakovanimi domisleki.

Slika 6.

pa je, da se okla ne bosta več daljšala in v tem primeru ni nobene ovire za njegov življenjski obstoj.

luknjo, ki je imela le 30 cm premera. Skozi to luknjo se je brhka korenina prerinila skozi, se je na drugi strani nagnila spet nizdol in je spet rasla v smeri proti kanalu, dokler ga slednjič le ni dosegla. Kako naj bi si razlagali ta smisel drevesa za kraj? Ali je moči misliti, da je korenina, ki je že tako na daleč slutila vodo, že prej vedela, da bo v zapreki luknja in da se izplača rasti navzgor? In kako naj bi to zvedela, ko nima ne oči ne ušes? Kako bi si utegnili pojasniti vse to logično dogajanje?

Ali kako naj bi razumeli to, da ženski cvet, oziroma brazda rastline hibiscus, slično kot pri orhideji more razločevati, ali je zrnec, ki ga veter vrže na brazdo v cvet peščeno ali pa od cvetličnega prahu? Še več! Če je to prašnikovo zrnec, ki je tako majcen, da je komaj še vidno, že usahlo zaradi dolgega romanja, se brazda v cvetu zapre, medtem ko ostane odprta pri zrcu, ki je zmogljivo oplojanja. Kateri človeški čut je tako fin in tako dražljiv, da bi mogel take razlike spoznati in nato pravilno ravnati?

Najčudovitejše zagonetke

K najbolj čudnim rastlinam, ki ravnajo tako, kakor bi s pametjo preudarjale, pa spada južnoameriško drevo imbauba, neke vrste akacija (ki jo prištevamo — s tujim imenom — k cecropiam) in ki je v Braziliji tako domača kot pri nas češnja. Vse njene veje in vejice so — volle; taka je pač. Mravlje, ki so to odkrile — prijateljstvo s to akacijo je že staro — so spriče te akacije miroljubne, a spriče slehernega drugega živega bitja, tudi napram mravljam, so nenavadno divje in popadljive. Prebivajo v votlinah tega drevesa. Prihajajo in odhajajo skozi stanjšana mesta v lubju, čigar raztezno kožico pregrizejo, ne da bi to drevesu kaj škodovalo. Ta akacija skrbi torej za var-

no, nikomur dostopno stanovanje. A kaj je s prehrano? Sicer mravlje ne zametujejo nobene prehrane, vendar imajo najrajši masno in sladko piščo. Kaj napravi imbauba? Sladkarje si njeni gostje sami preskrbijo, saj se ukvarjajo z rejo listnih usic, ki jim dajejo mnogo sladkornega soka. Drevo jim dobavlja sočivje, majhna, jajčasta, bela zrnca, ki ležijo na rjavih, zametastih blazinah povsod, kjer se začenja žila lista na veji. Mravlje jih slastno govtajo. Zrnca se večno obnavljajo in jih drevo brez dvoma ne dobavlja sebi v prid, zakaj, če ni mravelj v imbaubi, ostanejo zrnca na blazinah in se posušijo.

Na nekem drugem drevesu te vrste v tropični Ameriki pa živijo popadljivi varuhi v velikih, votlih trnjih, ki jih mravlje najprej izvotlijo. Sicer pa dobijo, vsaj dokler traja vplivanje deževne dobe, tudi med mladimi lističi obilo sladkornega soka, ki se sam od sebe nabere zmeraj, čim so živi lončki izpraznjeni. Kasneje pa, ko je drevo popolnoma razcveteno, proizvaža na koncih listov zrnca, ki so polna beljakovine in maščobe in ki jih mravlje neznanske rade jedo in jim — kakor sočivje druge vrste — jako prija.

Čemu torej akacije tako pripravljajo vse te prijetnosti, ko nim samim vendar nič ne koristijo? Odgovor je jako preprost. Te vrste mravlje, ki bivajo na drevesih, so tako popadljive, močne in srborite, da morejo sleherni rastlino, katero ščitijo, popolnoma obvarovati spriče listnatih rezarjev, to so one črede mravelj, ki jih na tisoče lazi po pragozdu, ki napadajo krošnje dreves in ki razrežejo vse liste in jih v koščkih zvlečejo v svoje mravljišče, da si na njih gojijo gobice. Pred njimi beži ves pragozd prav do indijancev. Samo te popadljive mravlje se jih upajo lotevati in se iz trnjev in votlih vej v tisočih množicah spuščajo na sovražnika.

O človeku, ki bi ravnal kakor ta drevesa, ne bi niti pomislili in bi brž rekli, kako je pameten in preudaren. Zakaj se rastlina tako vede? Ali je to res samo nagon in ali ni nagon tisti brezosebni mehanizem, ki se človeku dozdeva tako ničvreden? Ali pa je tu nekaj, kar je sorodno našemu mišljenju?

Takih ugank, ki so zares čudeži iz Stvarnikovih rok, najdeš povsod v množicah in vendar so še ljudje, ki pravijo, da v čudeže ne morejo verjeti in da jin ni!

(A. Francé.)

Spet je pomlad

Zemlja je že zmeraj rjava in uboga na zelenju. V jarkih se izgublja divji led. Toda spet pomladi je vendarle povsod slišati: ob potoku, ob reki, kraj gozda. Povsod se nekaj giblje. Tla so mehka in gruda diši. Človek gleda s povsem drugačnimi očmi.

Prej, ko sem stal ob reki, se je spreletaval par rac pred menoj. V nekem zvenenju je bila že melodija bodočega. Srce mi je kar zaplalo, skoraj prestrašilo se je, kakor vodovje pod ledom, ko začuti pomladanske sapa. Potem sem šel dalje, semkaj na grič, odkoder vidiš čez barje do sinjih gozdov. Vem, da sem vso pot požvižgaval predse, a kaj je to bilo, ne vem. To je pač pomlad.

Veseli sem se, da smem takole tavati okoli, da sem ribič in lovec, da je vse tole moje, vsa ta priroda, polje, voda z ribami in gozd, nad katerim visijo črni oblaki. Presneto! Saj več niti nočem nel!

Koliko časa bo še trajalo, pa bo že vse živo med vrhami! Kar koj bo regrat vzcvetel kraj poti, in pri ribjem lovu ob reki me bodo ves dan spremljale marjetice, same majhne sončne ure. Dokler imajo odprto srce, moreš z muho loviti postvri. Zvečer pa, ko so globoki bregovi že zasenčeni in ko utrujene povešajo glave, je pa čas, da začneš loviti večje ribe — roparice, kot ščuko in druge, ki prežijo na mladi zarod. To je do zvonjenja Marije najlepše.

Nato pa na pot proti domu, skozi koprneči somrak, skozi bele vasi z nizkimi strehami, kjer posedajo možje pri vrtovih in pojejo dekleta na njivah.

Ko so južne sapa mimo, se pojavijo golobje. Na najvišjih smrekah, v vejevju bukev in hrastov bodo sedeli in njih perje se bo jekleno svetlikalo.

Pa divji petelin! Sedi ti in kliče in se ničesar ne zaveda. Mala krogla ne povzroča poka. Bržčas še poje svojo pesem, ko že leži na tleh. Lepo je takole umreti...

To napravi vigred, da je človek takih misli. Da je tako trd in hkrati tako mehak. Da se ko divji petelin ne zmeniš za nevarnosti in bi le ljubil in se bojeval. Do krvi! Prekrasno je življenje, a šele smrt da to spoznanje.

Kaj bi bilo postalo iz tega dneva brez teh težkih oblakov, ki se tamle na zahodu koplčijo? Ali prinašajo spet sneg in led? Pa glej!

Vse svežle so vrbe. V lesu nastajajo sokovi, da so vsi popki napeti. Sijaj v ozračju, vonj razodete zemlje in glas moje krvi — naj pride karkoli: Danes ali jutri mora, mora priti pomlad na zemljo!

(O. E.)

G. A. Lutterbeck-L. Stanek:

Vigred

Ko z neba
kaplja kane,
glavica
se ti zgane,
anemone.

K tlom cvet bel
zdrav in cel,
nizko sklanjaš,
z njim pozvanjaš,
anemone.

Da bi rastline mislile?

Res je, da vprašanje, ali znajo rastline misliti, ne spada k poglavitnim vprašanjem človeštva. Zakaj, spoznanje, da so rastline živa bitja kakor človek in žival, še niti ni staro sto let. Pa dajmo, da dejstva govorijo:

Skromne črtice.

Po vsej Evropi in še daleč tja po Aziji je razširjena jako skromna, majhna skalnata rastlina, ki jo je bržkone že vsakdo videl, pa se ni za to majceno zelišče niti zanimal. Ta majcena rastlina je čeladnica, in njeni nežno-lilasti in znotraj lepo pozlačeni cvetovi so videti kakor ljubke, voščene čeladice. Vse to rastlinsko bitje najrajši visi na kaki prav strmi pečini. V takem stanju je tudi prisiljena, da se ženi in plodi. Zenitev ni v tem manj ali bolj senčnatem kotu, kjer prebiva, prav nič preprosta zadeva. Ta cvetlica je odvisna od oplojenja po žuželkah, zlasti po majhnih cvetličnih čebelah in te so rajši na travnikih in v vrtovih. Cvetlica stori, kar more, to je da iztegne tanki cvetlični vratak čim bolj daleč proč od skalnate stene, da so žuželke tako bolj opozorjene na cvet.

Učenjak reče temu »negativni geotropizem« in pozna več rastlin, ki so slično ustvarjene. A pride čas zorenja. Kaj napravi čeladnica, ki si je doslej toliko prizadevala, da bi dosegla lahko dosegljivo in izpostavljeno pozicijo? Če bi to po-

zicijo svojih cvetov obdržala tudi za svoje sadeže, bi semena padla na tla, ali bi jih odplnil veter ali bi se sploh kako porazgubila. Najbolj prilika je torej reza v skali, ki je tako varna za nadaljno rast, kakor je kak dojenček zavarovan z dediščino hiše ali kake rente svojih staršev. Čim je torej cvet oplojen, raste steblo dotlej obrnjeno k steni, ali tako rekoč tako dolgo tipa po skali, dokler ne najde priprave reze. V to rezo zleze in odloži ondi zreli plod, nič drugače kakor znese kak ptič jajce v gnezdo. Po popolnem zorenju steblo usahne, semena popadajo v rezo in kmalu tudi vzkalijo. Smoter je dosežen — in na kak drugačen način pač ne bi mogel biti dosežen. Ali torej čeladnica kaj misli ali ne?

Slične stvari vemo še o mnogih rastlinah.

Evkaliptna drevesa in druge uganke

O teh je znano, da znajo iztakniti najfinejše in najskrivnejše vodne žilice v zemlji in prav tako so jih v Italiji zasadili povsod tam, kjer je treba pobijati mrzlico z osuševanjem. Mimo tega pa je znana o evkaliptusu prilika, ki je več kot goli primer. Drevo je raslo blizu prekopa in je v to smer poglajlo korenino, ki je rasla 20 m kar naravnost. Po tem je zadela na zid. Pod zidom ni mogla nikamor, zato je začela ob tem zidu rasti kvišku, dokler ni v prejšnji višini našla

Družina

Velikonočni čas

Navzlic vsem zimskim viharjem je vendarle prišla pomlad. Z vrta se nam smeje podlessek in drevesa že kažejo brstenje v popkih. Čeprav je hudi mrz grozil, da bodo vsi zvončki ostali v zemlji, pa so se le primotvilili na dan.

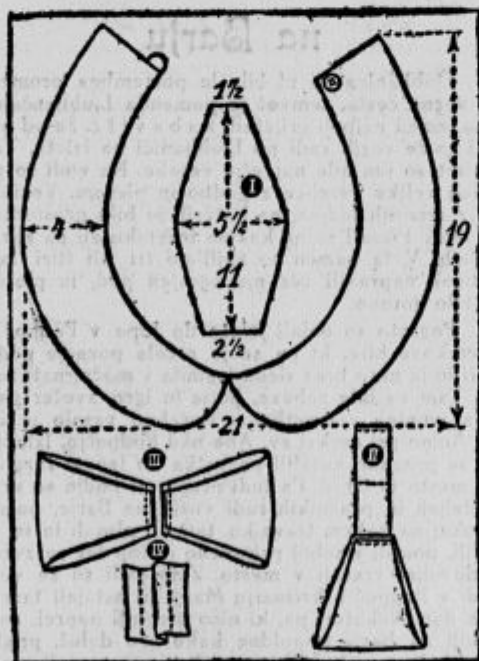
In danes se že oglasijo velikonočni zvonovi. Pozabljene so mrke ure Golgote, onemela je žalost velikega petka. Veselje, vzklikanje, zmaga nad smrtjo. Če je tisti tukaj, ki je premagal smrt, potem je tudi tukaj, da razklene drugačne vezi in napolni dušo z velikim veseljem.

Res je pa, da nismo bili še nikdar tako potrebni vernega pogleda v Zmagovalca človeške neumnosti in hudobnosti, v božjega Premagovalca smrti in pekla kakor dandanes, ko nas prešinja resna skrb, ali bo sploh še mogoče zatreti divjega duha zlobe, ki je začel uni-

čevati duše in ljudstva z vso silo in sovraštvom in lažjo svojega vladanja in ograja vse, kar je resnično, plemenito in sveto.

A bodite potolaženi! Odkar je Kristus vstal, nimajo ljudje nobene pravice več, da bi zdvajali o zmagi nobene pravice, da bi bridkosti še tako črno in težko pritiskajo na svet in čeprav laž, oblast in samoljubje še tako bahavo proslavljajo zmago: Tisti, ki kraljuje v nebesih, se jim smeje. Naj se le hudobija še dalje šopiri na površju! Njene korenine so razrezane, nič več jim ne more priskrbeti sokov iz globin, odkoder se mora preživljati vse, kar ustvarja življenje in blagoslov. Seveda, svetovna ura bolj počasi niha kakor naše prehitvejoče se ure v stolpih in doma, in božji mlini meljejo počasi, pa gotovo. Zatorej obnovimo v sebi v teh praznikih zaupanje v zmago dobrega!

Doma storjeni ovratnik

ženo pa je s tančico (stila). Tako se ovratnik lepše uleže.

Sprednji privesek pa je narejen iz dvojnatga blaga. Urežes po navodilih z načrta I in sicer 10 enako velikih delov, ki jih paroma sešiješ narobe skupaj, nakar jih obrneš, zlikaš in oba konca sešiješ, tako da nastane polovična pentlja. Kakih 9 cm dolga proga iz dvojnatga tančice (stila) (sl. II) prišiješ spredaj na ovratnik in pritrdiš one tri polovične pentlje v primerni razdalji, kakor kažejo črtice. Poslednji dve polovični pentlji pritrdiš s konicami na ovratnik in pokriješ zvoco z majhnim kosčkom blaga (sl. III, IV). Ovratnik se zadaj zapne z zanko in gumbom.

Nekaj za vsak dan

Z oljnato barvo prepleskane predmete očistiš tako, da olupiš nekaj debelih krompirjev, jih opereš in surove nastrgaš. Na to naliješ sveže vode, premešaš, krpico pomakaš v to kaso in obrišeš vse take predmete. Nato umiješ s čisto vodo in obrišeš do suhega.

Tudi oljnate slike očistiš s krompirjevo vodo in gobico. Barva ne bo nič trpela in vsa umazanija bo izginila.

Umazane rogoznice so kmalu spet čiste. V topli vodi raztajaš pest soli, pomočiš vanjo krtačo in skrtaiš rogoznico.

Drobno veselje

Če imamo srečo, so na mejnikih našega življenja velike radosti, ki so: uspeh v poklicu, srečen zakon, zvesto prijateljstvo, mogoče tudi materialni dobiček, ugled pri ljudeh in stanovitnost v veri do konca.

Med temi mejniki pa so dolge dobe, ki ne vsebujejo velikih radosti in ki bi morali biti en sam žalosten dan, če bi ne imeli drobcev. Ti drobci nam pomagajo obhajati praznike, a če le ni niti teh drobcev, tedaj si jih moramo sami pripraviti.

Vprav za praznike se ko nalašč nabira v nas slaba volja, posebno gospodinje so od prejšnjega dela natakknjene, pač zato, ker so preveč utrujene. Zato je malo volje v njih, da bi še druge razveseljevale. Drobno veselje pa zahteva preudarjenja in poglobljenja. Za velik denar kmalu kaj dobiš, vendar je treba pomi-

Dober okus

sliti, da so časih ljudje bolj veseli majhnega spomina kot pa bogatega darila. Od takih majhnih drobcev veselja zavisi tudi obstoj zakona in prijateljstva.

V skupnosti dveh človekov je toliko dni, ki so pomembni za obstojanje in za rast skupnosti in ki zaslužijo prav toliko ali še več prazniškega spominjanja, kakor glasni, splošni dnevi. So pa tudi taki odločilni trenutki, ki imajo vpliv na bodočnost in na notranji preobrat. Brž moramo biti pripravljeni za to, da take prilike praznujemo.

Velika noč vsebuje pomen pomladi, vstajenja duha in mesa. Napak bi bilo, če bi tedaj v družini ne bilo veselja, smeha in petja. Vse to se dá izsiliti iz sebe in podariti drugim. Mislino na to, ko se usedemo k žegnju. Proč skrb in žalost in nerganje! Otroci hočejo veselja, želijo si velikonočnih počitnic na vse plati. Ne ovirajmo jih, saj raste z drobci veselja skladnost v družinskem krogu, kar nam olajša borbo z zopnostmi od zunaj. — Ti časi res da niso primerni za veselje. A če pomislimo, da pomenujo ti prazniki poraz smrti, tedaj že smemo toliko v Boga zaupati, da nas ne bo pustil v samih črnih dneh, ampak da nam bo pomagal, da vstanemo v svetel dan.

V Prlekiji, kot menda nikjer ali vsaj ne v takem številu, tudi moški nosijo k žegnju. Slika kaže dva moška, ki nesete jerbasa že od žegna.

Kuha kave drugače

Kavo pravilno skuhati in ohraniti aromo, a hkrati izrabiti vso moč, je umetnost. Imamo toliko raznih načinov za kuho kave kakor različnih cedilčkov (filtrir). Medtem ko v južnih krajih kavo kuhajo, pa jo mi poparimo. S pomočjo filtra za kavo vlivamo vrelo vodo na kavo. Zmleta kava ostane v filtru in visi v vrču, tako da zmeraj prodira voda in soprova v kavo in so vse snovi zares izkoriščane. Novi liter za kavo sestoji iz lija in cedila, ki se drži skupaj. Ko obesiš filter na vrč, izliješ najprej vrelo vodo v lij in pustiš, da se zmleta kava do cedila dvigne. Potem doliješ toliko vode, kolikor hočeš imeti

kave in pustiš filter nekaj časa viseti v vrču. Tega novega kavovega filtra, ki je iz aluminija in ima še cedilo zraven, bo sleherni gospodinja vesela, ker je potem kava zares dobra in močna. Pripravo moreš izlasko očistiti s krtačico. Sicer pa glej sliko!

Na božji brvi

Kristusovo velikonočno vstajenje od mrtvih je največje zgodovinsko dejstvo in najtrdnjejši temelj naše vere. Primerneje ni mogel evangelist označiti ure Gospodovega vstajenja kakor z besedo, ki točno pove: »na vse zgodaj, ko je sonce vstalo«. Saj je Kristus naše duhovno Sonce.

Sonce je med vsemi retni, kar jih moremo doseči s čuti: najčistejši, najlepši, najljubeznivejši ter najezvišenejši pojav. Luč je po svojem bistvu tako skrivnostna, da je še nihče ni pretuhtal in proučil. Bolje namreč vemo, kaj da luč ni, kako pa, kaj da luč je.

Stara filozofija je poudarjala zlasti sedem učinkov sonca. Sonce prešinja, sonce razsvetljuje, sonce ogreva, sonce užiga, sonce oživilja, sonce razširja, sonce dviguje, sonce oblikuje. Vse to dela na skrivnoten način v duši Kristusa, naše duhovno Sonce.

Vsi ti mnogovrstni mogočni učinki so se pokazali v dušah že takoj tistikrat, ko se je Kristus svojim večkrat prikazal. Ali nista bila po tem Soncu vsa duhovno prešinjena in razsvetljena dva učenca iz Emavs? Ali ni Magdalena vsa vneta hitela bratom sporočiti vesele velikonočne vesti? Ali niso bili apostoli oživiljeni, ko so ga častiljivega zagledali v svoji sredi? Ali ni bilo ženam toplo pri srcu, ko so zaslišale njegov klic »Pozdravljene!«? Ali se ni srce razširilo celo v dvomih stisnjenu Tomažu? Ali se ni Peter pred množico dvignil iz prejšnje boječnosti in malodušnosti? Ali ni to Sonce izoblikovalo po svojih žarkih, po svojih zakramentih izoblikovalo vseh učencev, da so postali njegovi verni spoznavalci?

Kristus, naše duhovno Sonce je vstalo in ne bo več šalo v svoji Cerkvi. »Jaz ostanem z vami vse dni do konca sveta.« Kristusova milost in ljubezen še vedno prešinja, razsvetljuje, ogreva, dviguje in oblikuje svoje verne učence in učenke. Vsakdo izmed nas more vsaki čas, kadar le resno hoče, praznovati v duši s Kristusom praznik vstajenja.

Kvišku srca! Če smo v Kristusu duhovno vstali, se nam ni bati ničesar več. S Kristusom imamo sedaj vse skupno: pogovore, opravila, čustva, želje, žrtve, interese in še končno zmago. Aleluja!

Okras vaze spomladi

Spomladanske cvetice so drage, a zato ni treba, da bi imeli prazne vaze. Jako lepe so videti vejice, pravkar odprtih popkov z vrtnega grmičevja. V vazo daš toplo vodo. V topli sobi bodo vejice kmalu vzbrstle. Vejice pa lahko dobiš tudi v gozdu, lepe so tudi brezove vejice.

Spomladanska bolezen otrok

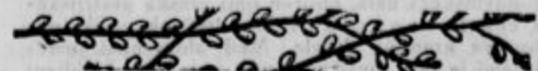
vsebuje skrbi, ki jim ni konca ne kraja. Otroci životari, je zmeraj utrujen, se mu ne ljubi ne jesti in učiti se. Zdravnik odredi praške za moč, otrok se malo popravi, ko je zdravljenja konec, se ponovi stara pesem. Zakaj? Ker ostane način življenja isti. Tu so tudi napake, ki povzročajo slabokrvnost. Zdravniška veda spet in spet poudarja, da zavisi zdravje od pravilne prehrane in zdravnik predpiše preparate železa. Pomanjkanje železa je vzrok slabokrvnosti. Če hočemo otroke obvarovati te bolezenske »lebove«, mu moramo dati hrano, ki vsebuje več železa. Mogoče ni splošno znano, koliko železa je v naših živilih. Tu navajamo, koliko miligramov železa je v sto gramih snovi v suhem stanju:

Rumenjak vsebuje 10 do 24 železa, 380 apnenca; rdeče jagode imajo 8 do 9 železa, 483 apnenca; grozdje vsebuje 3 do 6 železa, 60 apnenca; otrobov kruh ima 5 do 6 železa, 77 apnenca; špinača 5 do 6 železa, 19 apnenca. Poleg železa so najvažnejše hranilne snovi: apnenec, natrij in fosfor. Gospodinjam in materam moramo nujno priporočati, naj se poučijo o tem, koliko hranilnih soli je v živilih, saj zavisi od tega zdravje otrok.

Neka bivša učiteljica pove iz lastne izkušnje: »Če so se matere slabokrvnih otrok pritoževale, so večkrat dodale:

Saj ne veste, koliko mleka popije moj otrok! Vsak dan en liter in če je žejen, še več!« In vendar je bil otrok kot iz voska in mršav in bled. Drugi, ki je tudi dosti mleka popil, pa je zabuhel in debel. Potem sem opazovala otroke revnih staršev, ki so vse dopolne zaužili samo kosček kruha ali pa črno kavo. In prišla sem do zaključka, da ni dohva pitu veliko mleka, da to preveč nasiti in da samo mleko piti ni dobro.

Treba je torej dajati mlečna jedila le čas, a zato več sadja in zelenjave. V novejšem času uporabljajo zoper slabokrvnost tudi umetno sončenje. Slabokrvnosti je treba zmeraj stopiti na noge, saj je podlaga hudih boleznih, ki se kasneje razvijajo.

Življenje ob stari Ljubljani

Stara grška pravljica pripoveduje, da je bažal kraljevi Jazon z ugrabljenim zlatim runom in s svojimi tovariši Argonavti na ladji Argo iz Črnege morja v Donavo in naprej po Savi v Ljubljano. Na mestu sedanje Ljubljane je ustanovil naselbino, iz katere je nastala poznejša rimska Emona. Nato je Jazon odplul po Ljubljani do Vrhnike. Odtod naprej so Argonavti potiskali ladjo na valjarjih čez Kras do Jadranskega morja, ter so se po morju vrnili v domovino. Tolklo pravljica, ki pa živo pričča o staremu prometu po naših rekah.

Ljubljana v najstarejših časih

Ljubljano barje je bilo nekdanje veliko, plitvo jezero, a že za časa Rimljanov se je toliko osušilo, da so delali čez močvirje ceste. Sedanja struga Ljubljane ni naravna vodna pot, temveč je umetno izkopan prekop. Znameniti kraški jamar Viljem Putick in učeni naš domači zgodovinar Simon Rutar sta to znanstveno dognala pri Podpeču, kjer je bila reka umetno speljana na južni rob, da so mogli že stari Rimljani s čolni izvažati kamenje iz podpeškega kamnoloma. Tako vidimo tudi še vedno med Podpečjo in Notranjimi goricami staro strugo, »Stara Ljubljana« imenovano. Ljubljana je bila že v najstarejši dobi zelo pomembna vodna in trgovskoprometna žila v naših deželah. Tako Ljubljana kakor Vrhnika sta bila v času Rimljanov bogata in znamenita trgovska kraja. Plovitev po Ljubljani se je vršila deloma s čolni, iztesanimi iz enega drevesnega debla, deloma z velikimi tovrnimi ladjami. Pogosto so povezali po več ladij skupaj in jih pustili plavati po reki.

Iz starih časov imamo že poročila o raznih prireditvah na Ljubljani. Tako piše zgodovinar Halberg o bojnih igrah in slavnostih leta 1079 na Ljubljani. Meseca maja 1092 so priredili ljubljanski mestni očetje čolnarjem tekmo na vodi. Za zmagovalce so bila določena trojna darila: tovor vipavskega vina, tri vatre sukna in par volnenih nogavic. Za prvo darilo sta tekmovala po dva čolnarja z dvema veslačema. Tekmovalce je moral, na ključno čolna stojiče, z dolgim drogom napasti nasprotnika in ga pahnuti v vodo. Za drugo in tretje darilo so tekmovali v veslanju. Ti dve darila sta viseli na najstarejšem ljubljanskem, današnjem Čevlarskem mostu. Kdor je prvi dospel tja, je dobil darilo. — Valvasor poroča o neki rokoborbi na vodi leta 1210. Mestni očetje so dali napraviti čez Ljubljano na Bregu ozek most iz čolnov. Na eni strani so šli na most krakovski ribiči, od druge strani pa so prišli trnovski čolnarji. Na dano znamenje so se zagnali drug proti drugemu z golimi pestmi. Tista stranka, ki je spehala nasprotnike do zadnjega moža v vodo, je dobila darilo: tovor sladkega vipavca.

O Valvasorjevi dobi

V Valvasorjevi dobi je imela vsaka ladja na Ljubljani po enega čolnarskega mojstra in pet hlapcev. Mojstri so imeli stalno plačo, hlapci pa so dobivali od vsake ladje in za vsako vožnjo tja in nazaj po Ljubljani po 1 goldinar 48 krajcarjev. Njihov zaslužek je bil prav dober, saj je v tisti dobi zaslužil najboljši plačan čolnar komaj po 14 krajcarjev na dan. Mojstre in hlapce je najemal v službo in jih odpustil cesarski mitničar. V Valvasorjevo dobo je bilo vseh čolnarjev s hlapci vred okrog 50. — O takratnem življenju in prometu na Ljubljani pravi Valvasor v 2. knjigi svojega znamenitega dela »Die Ehre des Herzogthums Krain«: »Ljubljana je polna čolnov ter vozi razno blago, tako, ki prihaja iz Italije, in tako, ki se pošilja tjakaj. Prevaža se vedno, ponoči in podnevi, ne le v majhnih, temveč tudi v velikih čolnih in ladjah. Manjši so stesani iz enega samega debla, imajo pa lesene stene, če je potrebno, da se kadarkoli prekrije ter se more lepo mirno ponoči — ker se navadno v manjših vozi ponoči — spati in se obvaruje pred dežjem. Tako se more biti tudi pozimi dovolj v zatistju in na gorkem pod streho. Večje ladje so stesane iz več debel in nosijo nad 300 stotov.« — Na Kozlerjevem posvetu na Barju so izkopali leta 1890 izpod šote tako tovrno ladjo, zarito v belo glino, polkarico imenovano. Ladja je bila dolga 26 m in 35 cm visoka. Posnetek ladje se nahaja v ljubljanskem Narodnem muzeju.

In se piše Valvasor: »Ljubljana je vedno polna ladij ter se vozi po njej gor ravno tako lahko kakor dol, to pa ne le zato, ker se poganja z vesli, temveč tudi zato, ker se ta reka tako tiho in neopaženo plazi naprej, da skoraj ni videti, ali stoji ali teče. Vendar pa je 3, 4, 5 in celo 6 sežnjev globoka. Na obeh bregovih stoji zelo veliki hrasti, ki zakrivajo vodo tako ugodno, da se poleti prav prijetno vozi v senci. Ob povodnji se razlije med Ljubljano in Vrhniko veliko jezero, po dve ali še več milj na dolgo in široko, tako da ni videti drugega, kakor le nekaj dreves, ki molé iz njega. Ob taki priliki čolnarji zunaj reke kar čez travnike in barje navzgor in navzdol, naravnost in po najkrajši poti.«

V Valvasorjevi dobi je vozilo po Ljubljani 7 velikih ladij, ki pa so prešle iz mestne v cesarsko last, najbrž zato, ker magistrat ni mogel vzdrževati reda na Ljubljani. Na Bregu je bilo glavno pristanišče in skladišče za blago, ki se je tukaj natovarjalo in razkladalo. Bregovi Ljubljane takrat niso bili tako strmi kakor dandanes. Na Bregu se je nahajala položna rampa ter so bile na onem mestu tudi široke stopnice.

Oladarji se vozijo po Ljubljani

Ob raznih visokih obiskih so se vozili po Ljubljani, kot prometni vodni poti in v zabavo, razni cesarji, nadvojvode, knezi in drugi odličniki. Tako se je pripeljal spomlad 1623 skozi Ljubljano neki »macedonski knez«. Izkazal se je s potnim listom in spremnim pismom, da se mu mora brezplačno postreči z vsem, kar bi želel. Ljubljanski magistrat ga je dal po njegovi želji peljati po Ljubljani na Vrhniko ter je plačal čolnarje za prevoz 2 goldinarja, vojača, ki sta ga spremljala, pa sta dobila vsak pol goldinarja za popotnico.

Naš domači zgodovinar Valvasor nam je ohranil v 10. knjigi svojega, zgoraj omenjenega zgodovinskega dela, obširen opis obiska avstrijskega cesarja Leopolda I. leta 1660 ob priliki poklonitve kranjske dežele. Med slovesnimi prireditvami je bila izmed najlepših vožnja po Ljubljani

10. septembra. Kranjski deželni stanovi so poklicali v ta namen 14 italijanskih ladijskih tesarjev in mornarjev, ki so stesali dvajset ladij. Seveda je bila najlepša ladja ona, v kateri se je vozil cesar. Bila je umetno izrezljana, poslikana in bogato pozlačena. Na jamboru so bila tri jadra, krasno rdeče-belo vezena. Na ključno ladjo je stala Fortuna z razpetim svilenim jadrom, na krovu sta bila dva topa. Znotraj je bila ladja prevlečena z rdečim suknom, mize in klopi s škrlatnim baržunom, nad tem je bil baldahin z zlatimi čopi. Krmilar in brodarji so imeli jopiče iz srebrnega atlasa, svilene prepasnice, rdeče, zelo široke dokolenke in rdeče čepice, kar je spominjalo na avstrijske barve. Tudi ostale ladje so bile zelo lepo okrašene, med njimi najlepša in najbogatejša deželna. Zelo sta se odlikovali kapiteljska in mestna. Prva je lepo izrezljana in pokrita z rdečbaržunastim nehom, druga ladja je imela zelen atlar, na njem je držal orel z razpetimi peruti mestni grb v krempljih.

Cesar Leopold I. se je vozil s svojim spremstvom na izlet po Ljubljani eno miljo daleč. Na svojo ladjo je povabil deželnega glavarja; cesarjevi in nadvojvodiški komorniki ter ostali visoki dostojanstveniki in spremljevali pa so stopili na druge ladje. Cesarju je lepa jesenska vožnja zelo ugajala. Ko se je odlična družba vračala, jo je pozdravilo grmenje topov z Grada. Cesar je odpotoval 15. septembra s svojim dvorom na slavnostni ladji na Vrhniko ter se je po obisku Gorice, Devina in Trsta vračal 4. oktobra popoldne na isti ladji v Ljubljano.

Drugo tako praznično vožnjo po Ljubljani so obdržali naši predniki 30. avgusta 1728, ko je obiskal cesar Karol VI. deželo Kranjsko. Zopet so bili deželni stanovi tisti, ki so morali kolikor mogče slovesno in okusno urediti vožnjo po Ljubljani do Vrhnike. Jadrnica, določena za cesarja, je bila izdelana od izkušnega ladijskega tesarkega mojstra po vzorcu jadrnic na Jadranskem morju. Znotraj je bila prevlečena z dragocenim baržunom in damastom, zunaj pa okrašena s pozlačeno rezbarijo. Veslalo je šest ljubljanskih čolnarjev in šest italijanskih gondolirjev, ki so bili vsi oblečeni v lepe svilene obleke v deželnih barvah. Cesar je stopil na ladjo popoldne, obdan od svojih dvornih kavalirjev in deželnega glavarja. Na dvajsetih manjših, rdečih in belo okrašenih ladjah so sledili ostali odlični spremljevalci kakor tudi vsi v Ljubljani navzočni odposlanci in člani deželnih stanov. Cesar je dospel zvečer na Vrhniko in prenočil v Collinjevi hiši. Tudi na povratku 20. septembra si je cesar izvolil vožnjo po Ljubljani, rajši kakor da bi potoval z vozom. — Se so bile nato svečane vožnje po Ljubljani leta 1790, ko je obiskala nadvojvodinja avstrijska Elizabeta Ljubljano in ob prvem odhodu Francozov iz Kranjske leta 1797.

To slavnost je opisal Valentin Vodnik v »Ljubljanskim Novicah« takole:

»Torek poprejšnja tedna so musikaniti Ljubljanskega mesta se z' musiko gori po Ljubljani na čolnih pelali, inu zvečer ob deseti uri nazaj peršili. Čolnari so bili z' lučmi inu baklami raz-solteni. Eden je pustil eno razveselenje z' ognjem narediti, to je, rakete z' pulfram napolnene peržigati, to so šli ovisko na kolu, so se razpocili, inu podobno ob kač ali pak od zbeza imeli, iz mesta se vse gledat vrela, kakor bi bil poln sod odsmatji. Četerke so oficijirji tukej okoli stoječih razpustili inu batalionov eno vožnjo po Ljubljani z' musiko naredili, inu zraven z' enim kanonom, kateriga svinec je z' a kugle po doanajst liber, strelat pustili, da so luda na zabjaki šipe po oknih pokale. Ludi je vkup perteklo bres številla, ziale prodajat.«

Velikanska slovesna vožnja po Ljubljani je bila 1. julija 1810 v splošno poroko cesarja Napoleona I. z Marijo Ludviko, avstrijsko nadvojvodinjo. Po Ljubljani se je vozilo 35 svetlim in zelenem okrašenim čolnom. Na Gradu so streljali s topovi, najbolj odlična plemiška, vojaška in meščanska gospoda se je odpeljala proti Vrhniki. Spremljali sta jih dve godbi, filharmonična in vojaška. Veselice se je udeležil tudi guverner Ilirskih provinc, maršal Marmont s soprogo. Vozili so se eno uro daleč do veselilnega prostora. Tukaj so pozdravili Marmonta praznično oblečeni fantje in dekleta, čestitali in nato plesali pred maršalom v veliki, iz vej spleteni dvorani razne kmečke plesse. Pozneje je gospoda posešla v čolne k slavnostnemu obedu. Potem so se odpravili po reki navzdol nazaj v Ljubljano. Blizu mesta so opazovali velikanski umetni ogenj, pri katerem je vojaštvo izstrelilo nad 4000 raket. Prekrasen je bil ognjeni prizor, ki je predstavljal velik tempelj, nad njim pa črke Napoleonovega in Marijinega imena. Veselico je zaključil sijajen ples v guvernerjevi palači. (Lalbacher Wochenblatt, 1810).

Trnovski in krakovski čolnarji

Vožnja po Ljubljani je bila tako imenitna, da so si deželni knezi pridržali predpravo in imeli na reki svoje ladje, katere so za dogovorjeno plačo in odškodnino prepustili ljubljanskim čolnarjem. Čolnarji so bili takrat nekaki cesarjevi fevdniki. Za take ladje so se takrat na vso moč potegovali. Vso rečno plovbo so oskrbovali čolnarji iz Trnova in Krakova, ter je bilo njihovo število omejeno do največ 40. Ravno tako je bilo nakladanje in razkladanje blaga njihova izključna pravica. Spadali so pod sodno oblast cesarskega mitničarja, pozneje višjega mitničarja v Ljubljani, ki je vodil o njih poseben urbar. Sposobne je sprejemal, jih vpisal v seznam ter jih zapiseval, da bodo pošteno živeli in vestno vršili svoj posel. Ljubljanski čolnarji so imeli svoje stare pravice ali privilegije in so veljali kot poseben privilegiran stan. Te njihove stare privilegije jim je potrdil znova že leta 1489 cesar Friderik IV. Po teh cesarskih predpravicah jih ni smel nihče, niti mestni sodnik, niti vicedom, niti deželni glavar ali kaka druga uradna oblast klicati na odgovor, razen za kak večji zločin. Odgovorni so bili le mitničarju; le ta jih je smel soditi, zlasti zaradi sporov, ki so nastajali med njimi, bodisi na vodi ali »na Bregu«. Baje so prvotno šenklastvo cerkev sezidali ljubljanski čolnarji in ribiči ter jo posvetili svojemu patronu sv. Nikolaju. Takrat so se prebivali v okolici cerkve, pozneje pa so se umaknili ter so bili v Valvasorjevem času že v Krakovem in Trnovem.

Na Ljubljani so vozili poleg velikih čolnov tudi mali čolni. V Ljubljani jih je bilo 30, na Vrhniki 60, na Igu, v Loki in Podpeču po 30. V manjših čolnih so prevažali tudi popotnike. Ljudje so takrat rajši potovali, če je bilo le mogoče, po Ljubljani kakor po takratnih slabih, večidel tovrnih potih.

Čolnarji so imeli svojo z drugo z lastno zadrugo — skrinjo in zastavo. Glavni namen zadruge je bil predvsem skrbeti za to, da so čim bolj slovesno pokopavali svoje člane, dajali brati zanj maše za dušnice ter popirali obolele čolnarje. Imeli so tudi to čast, da so napravili o sv. Rešnjem Telesu i svojih ladij in čolnov most čez Ljubljano, kjer je šla procesija čez njega. Bilo je to prav na onem kraju, kjer stoji danes šentjakovski most. Mestni magistrat pa je dal deske, ki so jih pokladali čez ladje, ter skrbel za prevoz. Les za ladje pa so dobivali čolnarji iz gozdov, ki so rasti na bregovih Ljubljane. Čolnarji so sami tukaj zasajali bukke in hraste, zato so tudi oni sami imeli pravico sekati les. Šume so imele namen, zavarovati z blagom naložene ladje proti viharjem in močnim vetrovom.

Čolnarji so prevažali po Ljubljani poleg trgovskega tovora tudi mnogo lesa, tako drv za kurjavo kakor tudi lesa za mizarje in tesarje. Les so dobivali že naši predniki večidel z izankih in vrhnjskih hribov ter so ga dovažali deloma v čolnih, in sicer ta les le kmečki čolnarji, deloma pa splavili po vodi v Ljubljano. Že v 16. stoletju je dal napraviti mestni magistrat na Bregu čez reko gablje, iz kolov sestavljeno pregrado, kjer se je les ustavljal, da ne bi delal škode ljubljanskim mostovom, čevlarskemu in frančiškanskemu. Leta 1564 je cesar Ferdinand I. preklical vse čolnarske pravice in privilegije ter jih prodal ljubljanskemu magistratu z ladjami vred. V Valvasorjevi dobi pa so ladje prešle zopet v erarično last ter so postali ljubljanski čolnarji ponovno nekakšni cesarski služabniki.

Ves prevoz blaga med Zalogom in Ljubljano so oskrbovali prebivalci na Selu in Vodmatu, ki so natovarjali na svoje velike vozove sode hrvatskega žita in vina. Na Bregu so blago razkladali in ga pošiljali po ladjah naprej. Nasprotno so prihajale iz Trsta čez Vrhniko bale bombaža in sodi neprečiščenega sladkorja, torej blago, ki se je moglo dalje časa prevažati. Okrog leta 1708 so se čolnarji ločili v male in velike čolnarje, ki so si ustanovili lastni zadrugi. Cesarica Marija Terezija je uredila s statutom 18. junija 1756 razmerje med obema združenjema, določila njihove dolžnosti in sploh vse čolnarstvo na Ljubljani postavila na pravni temelj. Na Zabjaku pri Vodnih vratih so pobirali mestni uradniki, pozneje zakupniki, pristojbine od vseh po Ljubljani prihajajočih čolnov, ki so se tukaj ustavljali in priklepali. Tukaj je bilo tudi pristanišče in skladišče za drvarje in lesotroce.

Veljava starih ljubljanskih čolnarjev je bila velika in njihov zaslužek nad vse dober. Ko je bil Breg središče trgovskega in kupciškega prometa po Ljubljani, je stala blizu današnjega šentjakobskega mostu krma »Zum goldenen Schiffe« ali po staroljubljansko »Pri Šifbirtu«, v enonadstropni mestni hiši tik Ljubljane, da je zaslužila Krakovčanom vstop v mesto. Slika »Zlate ladje« se nahaja v ljubljanskem Narodnem muzeju. V tej gostilni so pričakovali trnovski čolnarji ob ponedeljkih, sredo in petkih jutraj ladje. Njihov zaslužek je bil tako dober, da so zajtrkovali rake in ocvrte piščance, katerim so rekli »leteči žganci«; pridno so jih zalivali z vinom. Med sedmimi in pol osno jutraj so prispelale ladje, naložene z različnim blagom. Razkladanje je bilo končano do štirih popoldne, nato pa so se vedno žejni čolnarji spet zatekli nazaj v »Zlato ladjo«. (Iv. Vrhovnik). Z njihovo veljavo in dobrim zaslužkom je rasla tudi njihova bahavost. Tudi ponoči so se razlikovali od ostalih ljubljanskih prebivalcev in meščanov. S šentpeterčani in Poljanci, ki so se pečali le s kmetijstvom, so si bili v stalnem prepiru in prepetu. Trnovčani so jih izizzvali:

»Kmet kosit — mi pa pič,
kmet orat — mi pa spat!«

Slovesnosti in zabave na Barju

Ljubljana pa ni bila le pomembna prometna in vozna oaza, temveč je pomenila Ljubljancem eno izmed najbolj prijetnih zabav in šč. Že od nekdanj so se vozili radi po Ljubljani na izlete. Take vožnje so jim bile največje veselje. Na vodi so prirejali velike veselice z godbo in plesom. Vozili so se v manjših ladjah, na katerih je bilo prostora do 24 ljudi. Plesali so na kakem travniku ali pa kar na čolnih. V ta namen so zbili po tri ali štiri ladje skupaj, napravili čez nje ograjen pod, in plesišče je bilo gotovo.

Pogosto so delali izlete do Lipe v Podpeč do Novakove hiše, ki pa se je začela pozneje pogrezati in je nato brez sledu izginila v močvirnati zemlji. Tam so bile zabave, petje in igre, zvečer pa je bila umetna razsvetljava. Posebno veselo je bilo na Anino pri cerkvi sv. Ane nad Podpečjo. Izletniki so se posebno veselili povratka ob lepem razgledu na mesto in Grad. Pa tudi preprosti ljudje so se ob nedeljah in praznikih radi vozili na Barje, posedli tamkaj na kakem travniku, tam so plesali in se veselili, použili s seboj prineseno južino ter se zvečer zadovoljni vračali v mesto. Zelo radi so se vozili tudi v Podpeč h krčmarju Margi in ostajali tam po ves dan. Nekateri pa, ki niso utegnili poprej, so se vozili na Barje popoldne kako uro daleč, pristali kjer koli, se zabavali in gostili ter se vračali zvečer v večjih skupinah domov. Ob slovesnih vožnjah, odličnim osebnostim na čast, je bilo toliko čolnov na Ljubljani, da na dolgih progah ni bilo videti vočne gladine. Dobrodosel je bil vsak, na katerokoli ladjo je stopil. In če je kdo štrbunknil v vodo, se mu ni bilo treba bati, da bi utonil, kakaj sto rok se je iztegnilo za njim. (Ilyrisches Blatt, 1825). Leta 1799 je bila velika zabavna vožnja po Ljubljani novoizvoljenemu ljubljanskemu županu Kokalju na čast. In »Lalbacher Zeitung, 1802« poroča, da je ljubljansko Filharmonično društvo sklenilo prirediti vsako leto zabavno vožnjo po Ljubljani z veselico.

Naš domači zgodovinar Iv. Vrhovnik nam poroča o slavnostni vožnji po Ljubljani na Barje, ki je presegala vse prejšnje take slavnosti in prireditve. Bilo je to 11. julija 1814 ko, je zatonila Napoleonova sreča in so morali Francozi zapustiti kranjsko deželo. Ta dan ob desetih popoldne je odinilo po Ljubljani proti Vrhniki nad 200 ladij in čolnov, s cvetjem, zelenjem in travki okrašenih. Najlepša ladja je bila tista, v kateri se je vozil guverner Ilirije, baron Lattemanna s soprogo. Seveda je veljala ljubljanski magistrat težke denarje. V 16 ladjah in velikih čolnih je bila odlična ljubljanska gospoda. Vsak čoln sta veslala po dva zadruga čolnarja. Ob izlivu Ižice v Ljubljano, na velikem travniku grofa Thurna so stale iz vej in krov napravljene velike ute za pogostitev in tri plesišča. Sredi veselilnega prostora je bil visok oder za gospodo, od koder je bil na vse strani od-

pri razgled na slavnostno prireditev. Ljudstva se je nabralo velikanske množice, da se je vse trlo. Popoldne je pripeljala po vodi okrašena ladja s 12 pari gospodskih otrok, ki so izvajali figuralen ples. Po plesu jim je razdelila Lattermannova soproga v spomin na ta slavnostni dan zelene svilnate trakove, na katerih je bila natisnjena Vodnikova pesem:

»Publizhi, Punzhike,
Pulte marjetize,
Statize, svonzhike,
Dans miroo je godt« itd.

(Tak trak se nahaja v ljubljanskem Narodnem muzeju.) Kmečki pari pa so rajali in plesali na svojem plesišču. Tudi oni so dobili take spominke trakove. Popoldne se je pripeljal po Ljubljani navzdol postojnski okrožni glavar baron Jurij z odličnimi predstavniki in veljaki svojega okrožja v več ladjah in čolnih. Godci na ladjah so bili oblečeni kot turški janičari. Le težko so odhajale z veselice velikanske množice, kakršnih ni bilo nikdar, niti poprej niti pozneje; ob grmenju topov in umetni razsvetljavi so se vračale domov v mesto.

Ustno izročilo iz ljubljanske preteklosti pripoveduje o nekem »Firstu Knačitu«, ki je pred več kakor sto leti podedoval velikansko, baje milijonsko premoženje v Parizu. Seveda se je potem nosil in vozil po »firstovski«. Trošil in razpisal je denarje, da so se ljudje spopadali in trgali zanje kakor otroci nekdanj za pomaranče v Lovševi jami na velikonočni ponedeljek. Seveda je moral »First Knačič« prirediti zabavne vožnje po takratni navadi tudi na Ljubljani. Najel je čolnarje v Trnovem, povabil prijatelje in znance, naložil v čolne jedi in pijače, preskrbel godce, in šlo je po vodi gor in dol z velikim hropom, z godbo in petjem. Iz čolnov pa so metali klobase in hlebce kruha, priletela je tudi kaka »cvanogarca« ali tolar med ljudi, ki so se gnetli na bregu ob vodi in vpili prek, da se je kar treslo: »Vivat first Knačič, vivat first Knačič, vivat!« Bilo je mnogo veselja, jedi in pijače! Toda sreča je opoteča in »First Knačič« je končal v siromaštvu.

Regulacijska dela

Narčni in osnutki regulacije Ljubljane v zvezi z osuševanjem Barja segajo daleč nazaj v zgodovino ljubljanskega mesta. Mnogo se je v preteklosti govorilo, razpravljalo, sklepalo, toda dejansko se je storilo malo, skoro nič. In je precej pravilno zadel preprost ljubljanski meščan, pač pa brihtna glava, mizar in hični posestnik Regali — po njem se imenuje Regalijev gaj na Gradu — ki je proti koncu prejšnjega stoletja kot občinski svetnik poslušal dolge referate o raznih komisijah, sejah, razpravah, poročilih in aktih glede osuševanja ljubljanskega barja, končno pa se je vsega naveličal, oglasil se je k besedi in dejal: »Gospodje, jaz pa mislim, če bi kupili za vse to, kar so doslej veljale vse te razne komisije, narčni in akti, za vse te težke denarje »sluspapierja«, pa bi bil »morost« že suh!«

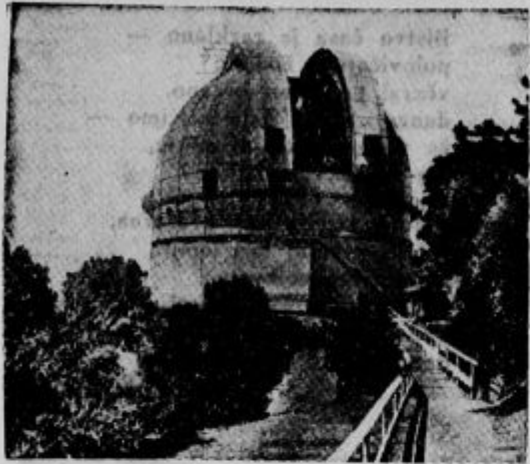
Vprašanje izsušitve ljubljanskega barja je delalo veliko preglavico deželnim stanovom kranjskim že v letu 1554. V tem letu sta podjetnika Stefan de Grandi in Nikolaj Vendaholo predložila načrt, da bi speljala Ljubljano za Gradom, hkrati pa naj bi se zaradi močnejšega vodnega padca podrla več mlinskih jezov pod mestom. V tem smislu se je izjavil leta 1667 tudi Volbenk Markovitič, deželni pisar kranjski. Tem domaćinom se je pozneje pridružil tudi neka nizozemska družba, ki se je ponudila, da bi na lastne stroške izvedla izsušitev ljubljanskega barja; zahtevala pa je desetletno uporabo in izkoriščanje Barja brez vsakršnih davščin, nato pa odkup zemljišča po deželni ceni. Oblasti so predlog odklonile. Pod cesarjem Karolom VI. se je izvršila regulacija Ljubljane na Fužinah pri Ljubljani. Zaradi močnega strma in vodopada so izkopali na njenem desnem bregu 810 m dolg plovitveni kanal, na obeh straneh zidan in z visokimi nasipi, dva obočna mostova in devet zatvornic, s katerimi se je mogla gladina vode v strugi poljubno dvigati in znižati. V 19. stoletju je bil prekop že zasut.

Vprašanje izsuševanja ljubljanskega barja pa je postalo šele leta 1769 vsaj deloma aktualno. V tem letu je prišel na posej cesarice Marije Terezije v Ljubljano Zorn pl. Mildheim in je po narčnih cesarskega svetnika Maksa Fremanta z odvodnimi prekopki izsušil velik del barja v bližini mesta. To delo je dovršil leta 1786, ter imenovalje Barjani veliki odvodni zarez še dandanes »Cornov graben«. Vsaka nova ideja pa se mora boriti s predodki in z zavistjo. Tudi prvi izsuševalec ljubljanskega barja Zorn pl. Mildheim je moral okusiti bridko razočaranje. Seveda prvi začetek ni mogel zadovoljiti tega, kar se je splošno pričakovalo, kakaj popolna izsušitev je bila brez poglobitve glavne struge nemogoča. Vendar pa je bil s tem prvim delom storjen že velik korak. Leta 1760 je dobil jezuit p. Gabriel Gruber S. J. od kranjskih deželnih stanov nalog, da naj začne z izsuševalnimi deli. Svoje delo je podzvel 1762 s tem, da je zgradil veliko zatvornico, nato pa je začel 1773 kopati prekop za Gradom. Magistrat je moral na Gruberjevo zahtevo 1776 odstraniti »grablje« pri Vodnih vratih na Zabjaku, manjšo pregrado na Ljubljani pri mlinu na oglu frančiškanske samostana, ki je stal takrat na današnjem Vodnikovem trgu, in še nekaj manjših pregrad v šentpeterskem predmestju. Gruber svojega dela ni dokončal. Prvotni, s 63.500 goldinarjev določeni proračun je prekorachil za 80.000 gold., kar je samo ob sebi umljivo povzročilo veliko nevoljo deželnih stanov kot plačnikov. Odvzeli so mu vodstvo podjetja ter je leta 1777 prevzel baron Struppi nadaljevanje prekopa in dovršil to velikansko delo do novembra 1780. Kljub temu pa je ohranil prekop do dandane sime Gruberjev k a n a l.

Voda z Barja se je začela odslej sicer hitreje otekati skozi mesto, vendar pa se od te dobe pa do leta 1823, za osuševanje Barja ni storilo ničesar več. Vse delo se je omejevalo zgolj na vzdrževanje zatvornice in prekopa. Leta 1807, ko se posvetovali na cesarjevo povelje guberni in deželni stanovi kranjski pod strokovnim vodstvom dvorne stavbnega svetnika Jožefa Schermla pl. Leytenbacha glede nadaljevanja izsuševalnih del. Toda brez uspeha, kakaj že 1809 so Francozi spet zasedli Kranjsko. Leta 1821, se je avstrijski cesar Franc I. udeležil kongresa v Ljubljani, kjer je »sveta aliansa« več mesecev zborovala zaradi ureditve italijanskih in splošnih evropskih vprašanj. Tista zima je bila nenavadno mila ter se je visoki gost pogosto vozil na sprehod in lov v Mestni log. Na te izlete nas še dandanes spominjata Cesta dveh cesarjev in tamkaj stojič zidani paviljon. Ob takih primerih ga je domače spremstvo opozarjalo na prepotrebno in temeljito osuševanje ljubljanskega barja, kakaj poprejšnja dela nikakor niso bila dovolj izdatna. »Ljubljana je tekla kar po vrhu, da jo je človek lahko zajel s šakom. Ob povodnji se je vozilo s čolni po špitalskih ulicah.« Tako (Nadaljevanje na 5. strani spodaj.)

O delavnico sem Tvojo zrl...

Mrzlično hitro se razvija in gine življenje modernega človeka. V večnem nemiru, odkritjih, zmagovalstvu in razočaranju se bori za obstoj in napredek. Skoz dušični dim orjaških tvornic, skoz glučiči truš neutrudnih motorjev, skoz pesem siren in tuljenje granat, skoz poplavo novih gesel in teorij, skoz politične borbe in socialne boje, ob plugu in knjigi, drobnogledu in daljnogledu, ob retorti in sečnem nožu, hiti nezadržno naprej, pa čisto sam ne ve kam. K pečatu smrtnosti mu je nova doba vtisnila še pečat večnega nemira

Sodobna zvezdarna — okno v vsejmirski daljine

In bolestne naglice. Civilizacija ga je pognala v tek, blantanje po naglih uspehih in lov za rekordi mu stopnjujeta hitrost. Vse se bežno poraja in odmira. Najboljša prometna sredstva, pravi čudeži sodobne tehnike, so kmalu prepočasna. Komaj odkriti principi in najdbe, že jutri zastare. Najboljši stroji, ponos svojih graditeljev, se zazde človeku kmalu preokorni in nerabni. Zemlja je že postala človeku premajhna, na jeklenem pticu jo obkroži v nekaj dneh. Zato je že uprl radovedno oko v mali svet, začel razbijati atome in iztegnil roko v veliki svet, v vsejmirje. Življenje se mu zdi prekratko, premajhno, da bi moglo zajeti vse njegovo delo in visoke cilje. Dan je prekratek, zato naj ga podaljša in dopolni roko. Kdo bi spal? Rajši dela v družbi mrlih robotov, turbin, generatorjev in lokomotiv. Umetna luč mu nadomešča sončno svetlobo. Še ponoči tuhta načrte, prelistava knjige, tehta blago, šteje denar ali se vsaj zabava ob taktih hrešččega jaza. Kje so časi, ko je še kot otrok prirode v pobožnem strahu občudoval naravo in njene prikazni, častil sonce, luno in zvezde, skrbno pazil na dan in noč, na vreme in letne čase? Ločil se je od prirode. Vso romantiko je izpodrinila trda resničnost, pisano domišljijo neizprosno račun in mera. Človek ne živi več s prirodo, ker se je osamosvojil, odkril mnogo njenih skrivnosti in zasulil njene sile. Drobni robotek, ki enakomerno tikata v žepu, mu točno oznanja poldne; pratika in koledar mu napovedujeta praznike, letne čase in lunine mene, zemljepisne karte in nautične tabele mu dajejo smer in orientacijo. Skoraj pozabil je na zvezdano nebo, ki se tiho in veličastno razpenja nad orjaškimi veleostri prav kakor takrat, v davnih tisočletjih nad gozdniimi brlogi in skalnimi votlinami. Skoraj pozabil je nanj, ker ga slepi morje obloščilo in plinskih svetilk, ker ga je prevpila kričiča svetlobna reklama. Kadar nastopi kaj posebnega, če mrkne sonce ali luna, če zažari na nebu nova velika zvezda ali komet, če se približa zemlji nevaren asteroid, ga bo točno in pravočasno obvestil radio in dnevni časopis.

Rastline in živali, vse, kar živo spominja na prirodo, gine iz mesta, kjer rastejo tovarne, centrale, laboratoriji, šole in bolnišnice. Mesto raste v vrtočlave višine in se kakor polip širi v okolico. V njem se kopiči bogastvo in revščina, skozenj teče mogočna reka, grabi v svoj tok mladi rod in pušča ob bregu onemogle starce.

Veleostni človek izgublja stik s prirodo. Vse se mehanizira in specializira. Človek se poglablja v potankosti, pa izgublja pregled nad celoto, smisel za lepo obliko in harmonično zgradbo. In vendar ni na zemlji vzkliko življenje le za to, da bi to čudežno bitje v borbi za obstanek treblilo le trnje in osat, da bi obupavalo nad svojo majhnostjo ter brez toplih čustev in doživetij brskalo po drobcih in osvetljah. Veliki Začetnik, ki je zagnal vse-mirsko uro in dahnal večnotrajne zakone v mrtvo gmoto, je položil v človeško srce neutešeno hrepenenje po resnici in lepoti. Oblagodaril ga je, da bo z močjo svojega duha zajelo brezkončne globine in se radovalo neodumljivih krasot božjega stvarstva. Blagoslovil ga je, da bo moglo prislunhati utripom lastnega srca, dihu prirode in pesmi nebeskih sfer, da bo našlo večno lepoto in red, se zavedlo svoje veličine in prvenstva. Kultura in civilizacija bosta utirali nove poti, odpirali nove smeri, odkrivali nove oblike, vendar ne bosta mogli nikdar umiriti človeškega srca, iztrgati mu ljubezen do prirode in utešiti v njem skrito hrepenenje po nesmrtnosti, lepoti in resnici.

Kako srečni in veličastni so tisti trenutki, ko se iztrga duh iz mrtve gmote, ko pohiti v brezkrayne daljine, da bi vsaj enkrat pogledal v Njegovo delavnico! Mornar stoji ob jamboru in negibno stmi v nebo, sivolasi astronom gleda skozi ciklopsko oko velikega daljnogleda v brezdanje nebesne globine.

V pozni večerni uri se je umirilo in utihnilo človeško mravljišče. Trudno dremlejo in se stiskajo ponosne palače in veleostni nebotičniki. Mehke luči jim božajo pročelja in trdi tlak. Nič več ne moti prijetnega miru, niti vrisk vesele godbe, ki plane na ulico skozi priprta vrata, pa spet kmalu zamre; niti kovinska pesem budnih robotov, ki delajo tudi ponoči za blagor svojega gospodarja. Megleno morje je pokrilo mesto in zalilo izumrle ulice. Nad njim se boči nebeski baldahin, ves posut z dijamantnimi drobci in preprežen z bisernimi dijademi. Daleč proč od mesta, na visokem hribu, ki ga ogrinja črnorezeni plašč jelovega gozda, kipi v nebo mogočna stavba. Večja je in bolj ponosita kakor bele cerkvice, ki po dnevi tako lepo mežikajo v dolino. Velikanska kupola krasi to svetišče, ki ga je z velikimi žrtvami zgradila človeška roka in posvetila vsejmirskim skrivnostim. Postavila ga je visoko na gori, kjer je zrak deviško čist, kjer se nebo poniža k zemlji kakor božja dlan. V tej palači je vse najboljše, najdragocenejše, kar je zamislil človekov razum in zgradila njegova roka. Radovedno se ozirajo nizdol zvezdni milijoni in tiho romajo po nevidnih lokih na zahod. Komaj tristo takih svetlišč je postavil zvezdani človek na vsej zemeljski obli. Komaj tristo — vendar mnogo, ker je zemlja tako strašno majhna! Koliko truda, ljubezni in denarja je treba, preden zraste zvezdna katedrala v Ameriki, čežli neomejenih možnosti in bogastva, je največ zvezdarn. Ko je ameriški bogataš James Lick, bivši mizar, slišal o faraonih, ki so si zgradili piramide za poslednje bivališče, je žrtvoval več milijonov dolarjev, da je na Mount Hamiltonu zrasla veličastna zvezdarna. V njej stoji osemnajst metrov dolg teleskop katerega oko ni nič manj kot 90 cm široko. Pri vzhodu v observatorij stoji še danes star skobeljnik, na katerem je oblal bivši mizar, poznejši kralj usnja, pokojni

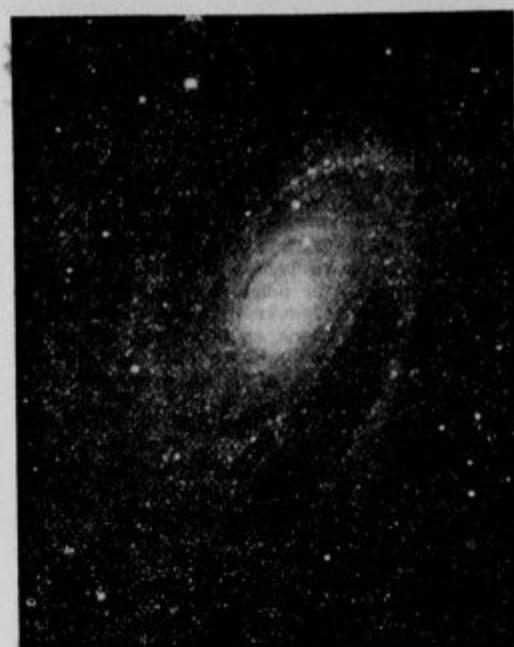
James, ki zdaj počiva v krsti pod zvezdarno, svojim svetovnoznanim nagrobnikom. Astronom Hale je baje z lahkoto pregovoril čikaškega kralja cestnih železnic, da je dal zgraditi še večji observatorij in še večji teleskop (19 m dolg in 1 m široki). Yerkesov teleskop je največji refraktor na svetu. Še večji so zrcalni teleskopi ali reflektorji. Doslej največji je Hookerjev velikan na Mount Wilsonu. Zrcalo mu meri v premeru 238 cm. Še dlje je šla ameriška zasebna dobrodelnost in mecenstvo. Leta 1942 se bo odprlo na Palomarski gori v južni Kaliforniji ogromno, kar 5 m široko oko, ki ga gradi Rockefellerjeva in Carnegieva ustanova. Skoraj 2000 m visoko bo stala zvezdarna, ki predstavlja pravo zmagovalstvo sodobne tehnike in prinaša velike upe za bodočnost. Poseben vlak je prepeljal 20 ton težko, dragoceno zrcalo v Pasadena, odkoder ga bodo spravili na Palomar. Kaj vse nam bo odkrilo gigantsko oko, ki bo sprejemalo milijonkrat več svetlobe kakor prosto oko, bi ko bočilo nekaj metrov dolg predmet na luni in odgrnilo neskončne roje zvezd in nova krčila daljnih svetilj — spiralnih meglic. Ali nam bo pokazalo Marsove skrivnosti, ali nam bo razločilo tajinstven beg svetilj?

Neslišno stopiva v zvezdarno. Na mogočnem podstavku stoji orjaški daljnogled. Silen mraz in čudna groza vlada pod kupolo. Nikjer ni nobene navlake. Skoraj prazen je ves ta silni prostor. Ob stenah so vdelane stikalne plošče, telefonska napeljava, majhne omarice. Na teleskopu je polno koles, vijakov, žic in nastavkov. Še en manjši daljnogled je pritrjen na orjaškem telesu. Luči tajinstveno razsvetljujejo praznino. Kupola je zaprta. Daljnogled je sicer nagnjen, vendar je njegov okular še

Kroglasta kopica v Herkulu

tako visoko, da ga ne dosežeš. Zda jci vstopi skoz stranska vrata astronom. Zaviti je v debel kožuh. Čuden mir mu sije s poduhovljenega obraza. Razumljivo — osivel je že kot svečenik v tem svetlišču znanosti. Nedopovedljiva čuda je videlo njegovo oko. Mlajši pomočnik mu prinese ležalni stol. Mirno pritisne na električni gumb — in že se dvigajo velikanska tla, dokler jih spet ne ustavi. Kako neznamen se vidi človek ob teleskopu — velikanu! Pazljivo lista po knjigi, zadovoljno prika me in z naj-

Spiralna meglica v Velikem vozu

večjo lahkoto uravnava zajetni teleskop. Šele tedaj pritisne na nov gumb vsa velikanska kupola se mirno suče, dokler je spet ne ustavi. Na njej zajia velika odprtina, skozi katero udari mraz in se zalesketa zvezdano nebo. Mirno se nagne zvezdoslovec k okularju in že vidi drobno zvezdo, ki jo je iskal. Mogočno oko jo je našlo in izvabilo iz silnih daljin. Ure in ure stmi ob daljnogledu in opazuje. Vsak utrip, vsak migljaj pove asistentu, ki vse pridno zapisuje. Silen mraz zmora vztrajnega znanstvenika, njegova služba je končana, zamenjal ga bo tovariš. Takšno je delo v observatoriju, trudopolno in težko. Kadar pa nima zvezdoslovec točno določenega dela, brede po daljnih vsejmirskih globinah, obiskuje najlepše zvezde in zvezdne kopice, nežno stikane plinske meglice, pa spet ogromna spiralna svetlja, ki jih tvorijo milijarde svetlih sonc. Redkdokaj upre svoj teleskop v planete ali celo na bližnji mesec, ki je predsoba v vse-mirski labirint. Preveč jih že pozna človeško oko se kmalu utruja. Zato je zvezdoslovec postala najljubša prijateljica fotografska plošča, ki po dolgem osvetljenju razkrije celo take nebesne predmete, ki bi jih človeško oko nikdar ne zaznalo. Še več. Moderna astronomija lovi svetlobo zvezd in jo razklanja. Iz njene slike čita čudovite stvari — zvezdne daljine, toplote, starosti, kakovosti in gibanja.

Cim večje daljnogleda gradimo, dlje sega njihova moč, vendar smo do danes zaman iskali dvoje — konec vsejmirja in življenje na drugih nebesnih telesih. Zato se nam zdi zemlja kot majhen, edino naseljen otoček v brezbrežnem morju vsejmirskih daljin. Kaj bi pomenila vsa krasota in veličast mrtvega stvarstva, če bi nekje na drobnem zrcnu ne živel umsko bitje, ki bi se radovalo tolike lepote, skladnosti in veličine.

V zgodnjem nedeljskem jutru se prikaže na vratih observatorija siva senca. Malo postoji, nato pa umeri korak po stezici navzdol. Globoko v dolini se oglasi praznično pritkavanje velikonočnih zvonov. Počasi stopa sivo-lasi astronom, zatopljen posluša ubrano pesem zvonov in polglasno misli: Le pojte, velikonočni zvonovi! Danes je res velik dan. Vem, da si res vstal. Vso noč sem poslušal hvalnice, ki so ti jih peli zvezdni milijoni.

Z mladostnim korakom hiti starček v dolino. Ob poti ga pozdravljajo prve cvetlice in petje drobnih krilatev. Tam na vzhodnem obzorju pa krvavo rdi jutranja zarja.

... Zares, velik praznik je danes! Aleluja! eč.

poroča sodobnik. Kako visoko je segala Ljubljana, se je moglo videti na podzidu Čojzove hiše na levem bregu in pri hiši grofa Blagaja na desnem bregu Ljubljane, kjer so bili še okrog leta 1900. Ohranjeni železni obroči za priklopanje čolnov. Hiše brez posebno globokega temelja so stale tik Ljubljane.

Cesar Franc I. je ukazal, da naj se napravijo novi načrti in naj se nadaljuje osuševalna dela. Že leta 1823. so iznova podvzeli delo, in sicer s tem, da so začeli poglabljati strugo Ljubljane, kar so predniki smatrali kot nemogoče. Hkrati so pa tudi porajali jezove. Poleg tega se takrat od šent-petrške vojašnice in današnje bolnišnice naprej prekopali v tistem času obstoječo vijugasto strugo Ljubljane ter jo izvedli v premi črti proti Štepanji vasi, kar je bilo za tisto dobo na vsak način velikansko delo. S temi deli se je doseglo, da sta se začela tako Barje kakor tudi mestni temelj bolj izdatno sušiti. Kmalu nato se je začelo tudi z obdelovanjem Barja in leta 1826 je bila ustanovljena prva stalna komisija za osuševanje Ljubljanskega barja. Cesar Franc I. si je ta dela v spremstvu svoje soproge Karoline Avguste 16. septembra 1825 osebno ogledal. V spomin na ta osuševalna dela in cesarjev obisk je bil 16. avgusta 1829 postavljen spomenik pri Karlovškem mostu. Leta 1828. so predrlili kameniti prod pri nekdanjem Codelličevem mlinu, kjer je sedaj oddelek bolnišnice za umobolne, prejšnja prisilna delavnica. Zaradi tega dela je Ljubljana po mestu zelo padla, a hiše na levem bregu so se hotele podirati in so morali z delom pohiteti, da jim niso ušle v vodo, več hiš so morali podzidati. Kakih deset let pozneje so se zopet resno lotili dela pri Cesarskem grabnu. Ljubljano so zaprli pri Krakovem. Delo je trajalo več let. Ko je 1845 Ljubljana spet pritekla skozi mesto, je bilo lice Barja, zlasti stranskih pritokov zelo spremenjeno. Mali graben, poprej pri izlizu v Ljubljano znatna voda, je postal tako ozek in plitev, da si ga lahko preskočili. Upadla je tudi Gradaščica. V tisti dobi so podrlili leseni frančiškanski most in postavili namesto njega kamenitega. Barjani pa so, prihajajoč v mesto, nejevoljno gledali tisto »debelonogo« na mostu, češ: ali niso znali drugače narediti mostu, da zdaj vodo napenja?

Barjani so začeli svojo zemljo bolj in bolj obdelovati. A kaj se je zgodilo? Ko so zidali čez Ljubljansko barje železnico s trdnim kamenitim nasipom, niso skrbeli za potrebni prelaz vode drugod nego ob Ljubljani. In tako je voda v prekopih zastajala in zemljo preplavljala. Leta 1860. so se zopet lotili dela in popravili do 1868 najprej pri

Cesarskem grabnu to, kar so bili 1838 zamudili. Cesarski graben so poglabili in razširili, stari zidani most, ki je imel zatornice, podrli in postavili kamenit most. Koliko je bil Graben potreben za Barje, se je videlo zlasti takrat, ko se je vsa Ljubljana odtokala skozi mesto. Ko so bili tam delo dokončali, so zajezili Ljubljano takoj pri izlizu Gradaščice. Takrat, ko je bila Ljubljana zaprta, so se vse hiše po Starem trgu na obrežju kmalu pomaknile proti vodi. Ponavljalo se je to, kar so meščani skušali že leta 1828, ker ni vodna sila več varovala obrežja. V teh letih sicer struge v mestu niso toliko poglabili kakor 1840, toda iz zdravstvenih ozirov vendar preveč. Izvršili pa so drugo prepotrebno delo: pri šempetrski vojašnici so iztrebili mnogo prodnate zemlje, da je voda potem hitreje odtokala. A kmalu nato so dovolili jezo za tovarno pri Vodmatu, ki je ob povodnih vodo zadrževal. Od leta 1868 naprej, ko je voda tekla po nižini struge Ljubljane, so se pri nizki vodi prikazali odkriti kanali, talna voda v vodnjakih po mestu se je močno znižala in vsako poletje je bila trda za pitno vodo. Ljudje so si pomagali s tem, da so hodili v Ljubljano po pitno vodo, in sicer bolj na sredo, pri kraju ni bila za rabo. Delo na Barju je rastlo, voda v Ljubljani je močno upadala, da je bila poleti še prenzika, a povodnji na Barju niso prenehale, marveč so bile večje od leta do leta. Vendar pa se je Ljubljansko barje bolj in bolj sušilo in posedalo; več ko se je vode po jarkih odtajalo, bolj se je zniževalo. Stari Barjani so pripovedovali, da so nekdašnji Lga videli na Laverci le luči pri oknih, a pozneje so videli z lga prav pred hišni prag na Laverci. Kar je največjih regulacij Ljubljane in osuševanja Barja pa imamo vsi še v živem spominu.

Propadanje in konec čolnarstva

Pod Karlom VI. je bila zidana velika ali cesarska cesta z Dunaja v Trst, kar je bila velika škoda za ljubljanske čolnarje, ki so imeli odlej vedno manj zasluzka s prevažanjem po vodi; mnogo blaga je šlo sedaj po državni cesti. Za časa cesarice Marije Terezije so imeli čolnarji le še štiri velike ladje. Pod Jožefom II. pa so prišli zanje še hujši časi, ker je 1786 spremenil čolnarski pravilnik in razpustil obe čolnarski zadrugi. Prevažanje po Ljubljani je bilo odlej dovoljeno vsakomur. S tem se je ustreglo trgovcem, ki so si osmislili svojo

veliko tovarno ladjo ter najeli za dobro plačilo svojega čolnarja. Toda ostali čolnarji so »uskoka« na vso moč črtili in ga tako ovirali pri vožnji, da so trgovci svojo ladjo kmalu prodali in se s čolnarji pogodili za prevažanje blaga. Trgovci so se obvezali, da bodo dajali prevažati le malim čolnarjem. Ti pa so obljubili, da bodo nakladali na svoje čolne v prvi vrsti njihovo blago ter ga prevažali ob vsakem času, razen ob viharjih in preveliki vodi. Velika voda je bila takrat, kadar je bil preplavljen kanal iz hiše grofa Blagaja. Ob takih voznjah so zahtevali približek. Malih čolnarjev je bilo takrat 37. Njihova imena, od katerih so se nekatera obdržala v Trnovem in Krakovem do dandanes, so bila: Blažon, Brajar, Breskyar, Komar, Košir, Lavrin, Novak, Pirnat, Prepeluh, Selan, Serné, Tomec, Učak, Vidic, Vokavšek, Zorja itd.

Čolnarjem je bilo z raznimi prireditvami, vesellicami in izletji le malo pomagano. Odslej so prevažali le še kamen, opeko, led, drva itd. z Vrhnike in Podpeči v Ljubljano. Iz Zaloča so dovažali na voze hrvaško vino in žito ter ga prepeljavali na Vrhniko. Večidel pa so se preživljali le še z natovarjanjem in razkladanjem blaga. Imenovali so se fakini. Oblast je izdala zanje poseben pravilnik, ki je določal, da so morali biti mirni, poštenj, trezni in ne surovi. Njihovo plačilo je bilo natančno določeno. Blago v skladiščih na Bregu sta morala čez noč brezplačno stražiti po dva fakini. V primeru požara so se morali zbrati vsi fakini. Nekoč ošabni in sila bogati čolnarji so postali prav skromni in ponižni. Število trnovskih fakinov ali jekarjev — Jek se imenuje še dandanes trnovsko nabrežje Ljubljane — se je nazadnje skrčilo na 20, pozneje na 12 in nato na osem, a še ti niso imeli sile posla. bili so lahko tudi od drugod kakor iz starih krakovskih in trnovskih hiš. Pa tudi veljavna Trnovčanov in Krakovčanov se je precej zmanjšala. Stari čolnarji so bili dokaj bogati in ponosni ljudje ter so se zavedali svojega stanu. Pozneje pa je postalo ime fakini ali jekar nekakšna zabavljica ali psovka.

Po smrti cesarja Jožefa II. je bila razveljavljena večina njegovih reform in novih odredb. Tako je oživela tudi čolnarska zadruga, toda do nekdanjega razcvita in slovesa ni prišla nikdar več. Med francosko okupacijo so bili čolnarji brezposelni. Leta 1823. je izšel nov pravilnik za čolnarje in fakine, pa tudi nato je bila plovoja po Ljubljani prosta. Postavljen so bili trije pazniki, ki so morali gledati na red pri vožnji: v Ljubljani, Podpeči in na Vrhniki. Veliki čolnarji so smeli prevažati le trgovsko blago, male pa so morali oskrbovati ljubljanski meščani s potrebno hrano. Njihovo skupno

število je bilo določeno na 100 oseb, in sicer 60 pri mitniškem uradu v Ljubljani in 40 pri revizijskem uradu na Vrhniki.

Leta 1820 so si napravili ljubljanski čolnarji veliko ladjo, na katero je šlo 40 do 50 oseb. Za zabavne vožnje so bili uniformirani mornarji, ki so streljali z majhnih topov. Leta 1824. so stesali na Reki za vožnjo po Ljubljani pravo pomorsko ladjo z jambori in jedri, ki je imela štiri v mornarje preoblečene čolnarje. Veslači so razumeli svoj posel izvrstno »ei so vozili ladjo s tri metre dolgimi vesli. Čolnarjem se je šlo celo v dobro, da se niso opili, kljub temu, da so imeli dovolj pijače. Leta 1840. je spaval po Ljubljani prvi parnik, ki sta ga dala zgraditi na lastne stroške ljubljanski tovarnar Anglež Viljem Moline in Ignac Škarja. Parnik »Nadvojvoda Ivan« je bil 28 m dolg, 4 m širok ter je imel 14 konjskih sil. Zelo slovesna je bila splovitev parnika 10. oktobra ob navzočnosti povabljenih oblasti in velikanske množice ljudstva. Prva vožnja na Vrhniko je bila 14. oktobra in je trajala 2 uri in tri četrti, nazaj v Ljubljano pa 2 uri in 20 minut, medtem ko so vozile tovarne ladje z vesli od Ljubljane do Vrhnike 8 do 10 ur. Vožnja s parnikom po Ljubljani pa ni trajala dolgo časa. Ljubljanske meščane je vedno bolj minevalo veselje do vožnje po Ljubljani. Vožnjo je oviral napredni pesek in v vodi ležala drevesna debla. Ladja se je okorno premikala v tako ozki strugi. S parnikom so se primerjale tudi večje nesreče. L. 1850. sta podjetnika parnik prodala. Dali so ga narazen, naložili ga na tri velike parizarje, vpregli pred vsak voz po štiri pare konj ter ga odpeljali čez Ljubelj v Celovec, kjer je nato vozil po Vrbskem jezeru. Starejši ljubljanski rod se spominja še Kotnikovega parnika, ki je leta 1898. prevažal po Ljubljani razno blago in do 20 ljudi. Vožnja po Ljubljani tudi v prvi polovici 19. stoletja ni popolnoma prenehala. O tem nam pripoveduje H. Costa v svojih »Reiseerinnerungen, 1848«, da se je takrat na Bregu ob Ljubljani natovarjalo in razkladalo po dva milijona stotov blaga na leto, v pristanišču je pristajalo okrog 900 ladij in čolnov ter prevažalo blago na kopnem tisoč parizarjev in okrog 35.000 manjših voz.

Ko pa je leta 1857. stekla železnica čez Ljubljansko barje med Ljubljano in Trstom, je izgubila Ljubljana kot prometna vodna proga za prevažanje blaga in ljudi svoj nekdanji velik pomen ter dobilo s tem tudi čolnarstvo in brodarstvo smrtni udarec. Po Ljubljani se je prevažalo le še nekoliko kamenja, opeke, peska in drv. Trnovski in krakovski čolnarji pa so morali namesto vesla zagrabiti lopato. Labacensis.

Velika noč v hiši gospoda Kristofa

Lepo je to mesto. Stare ulice, koničaste strehe, debelo zidovje nasipov, a zadaj morje. Nad vsem pa jasno, ovlazeno okraje in mehko pošumevanje valov, ki so se zaganjali v čeri. Kakor današnje, je bilo takratno jutro velike nedelje, nemara da prav tako prosojno in pomladansko jasno kot to jutro. Le da so bile ženske srednjeveško oblečene in so se jim krila vlekle za njimi, a gospodje so imeli naškrobljene ovratnike in črne nožnice pod dolgimi, s krznom obšitimi haljami. Mogočni, težki vozovi so ropotali po tlaku in jadrnice in barke so poplesavale ob nasipu čim je dahnil najmanjši veter.

Zares, prav tako velikonedeljsko jutro je bilo takrat, kakršno je danes, ko se je gospod Kristof pred nekaj sto leti z dediščino po materi pridružil pomorskim trgovcem, si pridobil prilično skladišče in je vso svojo srečo položil v roke svoje ljubljene žene Berte in v trgovino z volnenim in tkanim blagom. V Cekinasti ulici sta si ustanovila svoj dom. Njih vnuki so na prejšnje štiri prtljžne prostore sezidali dvoje nadstropij, okrasili so pročelje z angelskimi kipi in prelestnimi cvetličnimi okraski in so nad vhodom dali napraviti napis v debelih zlatih črkah: Tvrda Kristof.

Cez dve sto let nato so bili med mestnimi Kristofovi trgovci tako v časti, da je eden od njih nosil župansko verižico okrog vratu in so bili drugi gospodje te hiše zmeraj občinski svetniki in so z besedo in dejanjem čuvali nad usodo mesta, medtem ko so jadrnice z bogatim tovorom pristajale v luki.

Ne da bi se zavedali, so Kristofovi hojevali po svetlu svojega bivanja. Iz njiv, iz grmičja kraj poti so se kakor čez noč pojavile nove hiše, nove ceste, naselilo se je tuje ljudstvo in je zdaj pa zdaj odposlalo koga, ki je bil določen za gospoda. Kakor njega dni tisti prvi Kristof.

Vendar je vsa ta leta in stoletja vedno stala hiša z angelskimi sohami in prekrasnimi cvetličnimi ornamentmi, a nad vrati se je blestel zlati napis: Kristof.

Resnično, to ti je danes prava velika nedelja! V luki počivajo parniki, motorni čolni podhrtevaajo.

Berta Kristofova, gospodična, je poslednja tega rodu. Stanuje v tej hiši, upravlja trgovsko hišo, kolikor jo resnobna prokurista vpraša za svet. Sicer pa je gospodična Berta v svojih sobanah, na svojem vrtu. Nikakor ni prestara, to ne, nemara ima komaj trideset let. In tudi ni, da bi kdo rekel, da je grda, nikakor, če bi se oblekla malce po modi, pa bi bila celo jako ljubka.

Berta Kristofova že več let zavrta sleherni povabilo. Vsakršni družini se liho izmakne, le nekaj dni v letu je določenih, kjer opravi najnujnejše družabne dolžnosti. Tako so o božiču, na svetli dan, povabljeni prvi uradniki tvrde, a na drugo nedeljo v januarju so vodilne osebnosti iz trgovskega mesta gostje v hiši Berte Kristofove.

A na veliko nedeljo... Berta Kristofova sama sebi pravi »tiho izvajanje dolžnosti«, če razmišlja o obeh gostih, ki ju je do lani imela navado povabiti na ta dan. Lani je umrla Neža, še bivša materina pomočnica; ona je vodila nadzorstvo nad deklami, nad kuharico, nato je postala materina zaupnica. Da, Neža je umrla. »Jako hitro — jako tiho — neslišno, neopazno, ko da bi se bila iztuhotapila.

Zdaj je tu le še Kristijan Dan, sin njene dojlje, ki bo prišel kot gost »tihega izvajanja dolžnosti«.

Pozvonilo je. Berta Kristofova bežno pogleda na uro. Četrta dvanajst. Služkinja pohiti in naznani gospoda odvetnika Kristijana Dana. Medtem ko se ji čez obraz spreleti prijetna rdečica, stopi Kristijan na prag, se jako globoko prikloni gospodični Kristofovi, položi rože na mizico in se z dobro premišljenimi besedami spominja že stoletne ustanovitve tvrde Kristofove.

Kakor vsako leto, ga Berta tudi zdaj resno posluša, nato vstane, mu gre nekaj korakov naproti, sežela si v roke, in ona vpraša kakor vsako leto:

»Pa boste vendar sprejeli malo okrepčila, gospod Kristijan?«

Nato stopita v sosednjo sobo, kjer je pripravljen majhen zajtrk: sadje, gnat in sladko vino. Kristijan Dan je kaj postaven mož. Vitek je, odkritega pogleda, ozkega obraza in usta so mu odločna in poštena, čelo malo izbuhnjeno, a temnoplavi lasje se lepo prilagajajo lobanji. Gladko je obrit. Črni jopič in črliste hlače poudarjajo videz gosposkega človeka.

»Tako, tako je, dragi gospod Kristijan,« se smehljiva Berta, »starava se, pa niti ne veva za to. Pač pa se tega zavedata oba moja prokurista. Oba sta že več kot trideset let pri trvdki, oba imata že dvajset let vodstvo v rokah — midva sva tu spodaj trgala podleske in se obmetavala s koslanji, ko sta ta dva sklepala največje kupčije in, seveda, zdaj nimam dosti besede pri njima...«

»Pa ste vendar le vi gospodarica...«

»Kaj pomaga?« Skomigne z rameni in doda: »Odkrito rečeno, dragi moj Kristijan, saj ste vi vendar tako dober odvetnik, kakor slišim, odkrito povedano: kakor mi je to hudo storiti, vendar se zares bavim z mislijo, da bi svojo trvdko prodala in se preselila kam na jug.«

Tek na tri tisoč metrov
»Fantje, fantje, meni se zdi, da sem narobe tekla!«

Kristijan plane s stola. Komaj se premaguje, vendar obvlada svoj glas, da mirno spregovori:

»Gospodična, tega ne smete storiti. Ker mi govorite kot odvetniku, vam tudi svetujem kot odvetnik: ta dva prokurista sta se že preveč postarala, obdržala sta pač svojo trmo, toda zamudila sta kilce nove dobe. Dajte obema pokojnino in vzemite drugega prokurista, ki ga jaz poznam.«

»Vi ste pa o vsem jako dobro poučeni,« se začudi Berta.

»Saj sem družini Kristofovi mnogo hvale dolžan,« odvrne na kratko.

»Vem, da mi dobro hočete, Kristijan,« pravi ona hvaležno, »a vprav zato, veste, bom prodala trvdko.« — Po kratkem obotavljanju nadaljuje: »Tvrda Petersenova se jako zapima za to — saj smo tako rekoč že v dogovorih...«

Kristijan prebdi in počasi vstane.

»Tega ne smete storiti,« ponovi Kristijan odločno.

Ona se zdrzne, zapazi to nepričakovano odločno kretanje in jako hudo ji je, vendar je bila že svoje trdno sklenila.

»Tega ne smete storiti, gospodična,« pravi v drugo.

Preden najde pripravno besedo, da bi zavrnila njegovo dobrohotno vzbujenje, pa prvi on:

»Gospodična, leta in leta sem sleherni veliko nedeljo gost pri vaši mizi in že osem let nosim s seboj pismo svoje matere. To pismo sem prinesel že osemkrat k vam, gospodična Berta, in osemkrat sem ga nesel spet nazaj.«

»Kaj pa naj to pomeni?« vpraša ona začudeno in počasi vstaja kot zmeraj, kadar se ji je zdelo, da je obiskal konec.

Kristijan pa ji izroči pismo svoje matere, rekoč: »Po materini smrti sem ga našel v pisalniku.« Tresočih rok položil pismo na mizo.

Oklevalje odpre Berta pismo. Nato sede in bere:

»Moj ljubi sin Kristijan! Na družinskem sestanku je bilo sklenjeno, da ti o tem ne smem nič povedati. A ob misli, da utegnem kmalu umreti, ti pišem to pismo in ga položim med tretji in četrti predal svoje pisalnice in iskreno upam, da bi ga našel, preden bi bilo prepozno.

Torej poslušaj me, moj ljubi, edini sin Kristijan, zapomni si moje besede, razodeni jih le v najhujšem primeru, samo tedaj, če bi ti bilo hudo in bedno, misli na to pismo in ravnaj po svoji pameti.

Kakor ti je nemara znano, sta živela dva gospoda Kristofa, gospod Peter Kristof in gospod Pavel, vprav v času, ko si ti prišel na svet...«

Berta začudeno neha brati. Prav neumestno se ji zdi, da bere zdajle, ko je takšno, sončno velikonedeljsko jutro, na povleje deklinsga sina pismo, povsem zasebno pismo matere svojemu sinu — toliko strani obsegajoče pismo — prelista ga vse do konca in našteje osem strani in zapazi podpis — in tu je...

Brž se z roko prime za čelo, komaj sope in oči so ji razprte. Tam je zapisano: »Tvoja mati Ana Kristof, rojena Dan.«

Mrzlo je. Ledeno drhtenje vhaia skozi vrata. Berta pogleda Kristijana Dana. Ta stoji nepremično pri oknu in gleda ven.

Nato ona globoko zavzdihne in bere dalje: »Takrat sem bila mimogrede življiva v hiši Kristofovih. Gospod Peter Kristof se je bil pravkar oženil. Jako pridno je deloval v trgovini.

Gospod Pavel pa se je rajši zabaval z nami in med vsemi službeni je imel najrajši mene. Čutila sem, kako je vroče zaplalo v meni, kako me je kar dušilo, če je smehljaje se pristopil k meni. Ker je bilo takrat poletje, ni bilo kar nič narobe, če sem se zvečer shajala z gospodom Pavlom pod tremi lipami. V teh nočeh sva pripovedovala drug drugemu, kako se imava neskončno rada. Sredi tega veselja pa je bivala žalost, zakaj jaz sem bila le življiva, ki je za dnino hodila v hišo, on pa je bil eden od gospodov hiše Kristofove. Nekega poletnega dne v avgustu mi je gospod Peter rekoč odpovedal službo: bilo je, ko da me je iz hiše vrzel. Jaz pa sem mislila samo na Pavla, na tvojega ljubelega, dobrega očeta, sin moj...«

Gospodična Kristofova s strani pogleda Kristijana, ki se ne zgane, ampak strni nizdol v park.

»Vedela sem, da je tvoj oče zaradi mene govoril s svojci in da je ta pogovor natančno pokazal, kakšna razlika je med življo in gospodi iz te hiše. Molče sem odšla iz službe. A še isti večer je bil Pavel pri meni. Iskreno me je prosil, naj ne zamerim njegovim ljudem. Z vsemi listinami opremljena sva se odpeljala v Anglijo, kjer sva se poročila. Več ko deset dni sva bivala v Londonu. Teh deset dni, ljubi moj sin, to je bilo moje življenje. Zaradi teh desetih dni sem potem protrepala vse, kar se je zgodilo. Za vse večne čase, pa naj se zgodi karkoli, sem bila žena Pavla Kristofa. Pa so bili ti dnevi hudi za naju, a o tem ti nočem govoriti. In le zato, ker je bilo postalo očito, da je bil najih zakon blagoslovljen, saj sem tebe nosila pod srcem, so zaradi tebe pripoznali ta zakon. A nikomur nisem smela nič povedati o tem. Skrivši pa je moj mož razodel vse odvetniku, njemu je izročil vse listine, ki potrjujejo, da sem zakonita žena Pavla Kristofa. Obe s svakinjo sva bili istočasno v blagoslovljenem stanju: ona je porodila deklico, a jaz dekca, tebe, ljubi moj Kristijan. Po pravadni šegi si kot prvorojenec nove družine dobil ime Kristijan. In le zaradi tebe so me sprejeli kot služabnico v hišo. Sprejeti sem morala spet moje deklisko ime in medtem ko sem hranila tebe, sem hkrati postala dojlja one male dekliske od svakinje, ki so jo krstili na ime Berta. Oba skupaj sem vaju negovala in v srcu mi je gorelo tiho upanje. Tvoj oče, sin moj, je bil zvesto na moji strani, toda kaj je mogel storiti sprčo svojih! Poslali so ga s trgovsko ladjo v Južno Ameriko. Ladja se je v vihuri potopila. Zdaj je bilo vse upanje končano, da bi me kdaj priznali kot Kristofovo. Leto za letom sem bivala v hiši kot Ana Dan, dekla, uslužbenka. Tebi, sin moj, so veliko dobrega storili. Jaz sama nočem nikomur ničesar očitati. A ti si po zakonu Kristijan Kristof, prvorojeni sin novega rodu in zato tudi gospodar tvrde. Odvetnik Petersen ima listine shranjene. Nikar se nič ne huduj na svoje sorodstvo, predvsem ne na svojo sestrnico Berto, ki mi je bila zmeraj še najbolj dobra. In s tem, ljubi moj sin, vzemi to orožje v roke, a uporabi ga le takrat, če boš v stiski ali če bodo drugi v stiski in dvomih in bi jim utegnil s tem kaj pomagati. Jaz odidem laže in bolj zadovoljna s tega sveta, ko vem, da boš moje skrivnost ponel dalje, sebi v blagoslov.

Gospod Bog naj te varuje, sin moj, in naj se usmili tvoje matere Ane Kristofove roj. Danove.«

Kako ta papir glasno govori!

Berta položil pole na mizo in se obrne h Kristijanu. Njena obraz je ves prepaden.

»Ne zdvajam o nobeni besedi, gospod bratranec,« Prsi se ji dvigajo, za korak odstopi nazaj in pokaže na težki stol ob steni.

»Veš, Tone, ni dobro, da bi se vsak dan videla!«

K vstajenju

Kdaj boš, zemlja naša, vstala, vstala v duhu in resnici — vzdolž in v šir zakraljevala v vsej lepoti in pravici? Kdaj boš v čudežnem razcvetu dala nove zarje svetu?

Kdaj boš, človek, brat človeku, kdaj boš, sestra, sestra mila? Kdaj bo kakor v zlatem veku svet ljubezen prerodila? Kdaj bo konec razprtije, koder bože sonce sije?

Bistvo časa je razklano — polovičarsko živimo: včeraj peli smo hosano, danes »Križaj ga!« kričimo — če v nas samih ni enote, kje naj iščemo celote?

Vstala, zemlja boš, prešerna, vstala v polni boš lepoti, kadar srca nejeverna odrekó se prazni gmoti, kadar vse premaga trenje duh ljubezni in Vstajenje!

Griša Koritnik.

Ne spim, le čakam čas

Zakaj je moj virček ustavljal brezskrbni svoj tek? Ker noče utoniti v valovju umazanih rek; in noče izliti se v dno morja, ker se boji, da bi mu valove človeška oskrnila kri — — —

Nad našo dolino je svetlo in jasno nebo — pod njim spreletava nešteto počitih se zborov. Na gričkih šumijo lesovi in rože cveto — pod grički pa skriva krasota se bajnih prostorov.

Ko zemljico kraško kmet orje, nikoli ne vé, kaj skriva globoko pod sabo skalnata njiva; ne sliši drhtenja pod zemljo, ne sliši vodé, ki v biserih drobceh se čez kapnike preliva.

Vse pesmi, ki plavajo preko šumečih lesóv, vse speve, ki živajo se nad samotno dolino — vse misli, ki romajo daleč tja, daleč — domov — vse tihe spomine zaprla sem v srca globine.

Neznatna stezica in sleherni gozdí in ga, strm breg ob potočku prepoln je spominov mladostnih.

Res, blagoslovljen ob Boga moj domači je kraj — tja duša mi rada poroma ob urah skrivnostnih.

Studenček, ki v tihi dolini na dan je privrel, neslišno izlil se nazaj je, odkoder je vzniknil... Vrisv in srcu zaspal je, še preden je v noč zavnel, ko v temni goščavi mrtvaški je ptič zaskoviknil...

Na skrivnem zdaj notranjski virček šumi in gradi, ustvarja in dela, nabira si novih moči. Ko spet bo na svetu zavladala sreča in mir, bo s pesmijo glasno privrel na dan kraški moj vir.

Marija Jelen-Brenčič.

»Malo zmedlo se mi je, saj razumete, čutila sem se kot gospodarica, pa sem bila samo upraviteljica, nemara še vsiljivka.«

»To mnenje je napak, gospodična,« in nalahno dvigne roko ob svojih besedah. »Ostalo bi, kakor je bilo. Niti najmanj ne mislim zahtevati lastnine, le — le da trvdka Kristof ne sme biti prodana, ampak naj ostane, kakršna je.«

»Gospod bratranec, saj veste tako dobro kot jaz, da postane prvorojeni sin dedič hiše, pa je vseeno ali je sin najstarejšega ali najmlajšega člana družine. Vi ste prvorojenec, zatoorej nočem, da bi uživala milostino...«

»Nikakor,« prekine Kristijan ves v ognju Berto, »kakšno milostino! Jaz ostanem Kristijan Dan, pa tudi nočem biti udeleženec pri trvdki, prav nič ne, le ta dva stara prokurista odslovite, gospodična, ta dva zares jako škodujeta hiši.«

Berta se nalahno, sporazumno prikloni: »Zakaj pa, gospod bratranec,« vpraša, pristopi tik njega in ga globoko pogleda. »Niste obdržali tega žalostnega, pretresljivega pisma zase?«

Kako jo Kristijan ves prevzet posluša! Besede so kar zabobele čezenj. Skomigne z rameni in tiho pravi:

»Zato, ker hočete iti stran, če bo trvdka prodana, stran — na jug ali na sever, za zmeraj stran...«

Ona začudeno prisluhne temnemu zvoku v njegovem glasu.

On govori dalje, medtem ko plove njegov pogled mimo in prinaša v njene oči topel sijaj:

»Samo zato — da ne bi šli proč! Kakor vsakdanji kruh spada to v moje življenje, kakor sonce, da vem, da ste blizu mene, da ste dosegljivi, in dasi pridem k vam le po enkrat na leto, pa grem le vsak dan mimo te hiše. Ne smete iti proč! Neč, takrat pred več, več leti — na vrtu — še vseh besed se jako dobro spominjam, sleherne besede zvok in barvo še poznam, ste mi dejali...« Zdrzne se, kot bi se zbudil, pomane si oči in bežen smehljaj mu zapleše okrog ustnic.

Tedaj se mu približa odprta roka...

Velikonočni zvonovi glasno in burno zazvonijo.

»Kristijan Kristof,« pravi ona prav tiho. On ji pogleda v oči in jih vidi zasolzene, a čez ves obraz se ji razlije smehljaj sreče, da je obraz lep in prisrčen.

»Berta?« jo začudeno vpraša.

»Pojdiva na vrt, kjer sva se igrala kot otroka, v teh sobah je vse tako tesno in mrzlo!«

Primeta drug drugega za roko in skoraj stegeta ven na sonce, k trem starim lipam in k samemu sebi.

Po travniških cvete podlesek in tulipan. — Zmeraj gostejši postajajo pajčolani vrb in brez.

Maje prijateljuje čebele

Cebele in človek

Zadnja beseda o čebelah, teh božjih živalcah, ki ljubijo sonce in gorkoto in iz katerih se cedi vosek za svete sveče, še ni bila napisana. Zadnja beseda o njih in njih življenju tudi ne bo nikoli izpregovorjena. Skrivnostni drobci stvarstva so namreč, kamor naše oči ne morejo prodreti. Sonce in medeni cvetovi so njih svet in življenje, mraz in tema njih smrti in nehanje.

Čebele človeka ne poznajo. Niso se dale udomačiti kot toliko drugih živali. Človek se jim je moral sam približati in se navaditi nanje, če je hotel živeti z njimi in jim biti gospodar. Pa tudi če se je že seznanil z njimi in jim sam določil dom, mora vedno skrbeti, da ne skali premirja, ki so ga z njim čebele sklenile. Veliko potrpežljivost je večkrat treba z njimi, včasih se jim je najboljša kar umakniti, veliko skrbi je treba zanje in veliko ljubezni, posebno veliko ljubezni. Z največjo obzirnostjo je treba ravnati z njimi, vsak nasilen poseg v svoje delo in življenje odbijejo z vso silo. Če so v sili in stiski, jim moraš priskočiti na pomoč, da ti bodo povrnilo, ko jim bo sijalo lepše sonce.

Zato ne more biti vsakdo čebelar. Zato čebele zapuste hišo in čebelnjak, v katerem so že desetletja živele, pa pravega pastirja ni več, in družina za družino umre. Zato stoji toliko čebelnjakov po naših vaseh praznih.

Toda človeku, ki zna in mora prav ravnati s čebelami in jih ima rad, so nekaj dragocenega, od česar se ne loči za nobeno stvar na svetu, tudi če doživi še toliko slabih letin. Dolge zime, cvetoče pomladi, vroča poletja, umirajoče jeseni, lepe in viharne dni, delavnice in nedelje, zgodnja jutra in ugašajoče večere, vsako uro preživi z njimi, nad njegovo hišo mu pojo in na dušičnih bradah panjev, na milijonih cvetov in na rosi travi, ob vodi, ki se preriva skozi prašne ceste, na roki ali obrazu, kjer počivajo, ko se vračajo z dolge in utrudljive bere. Čebele so kot lastovke, ki nosijo srečo. Za hišo, ki ji je čebelnjak kraj najlepšega razvedrila, so znamenje zadovoljstva in blaginje. Zato lepih, živih čebelnjakov v naših vaseh ne bo nikoli preveč.

Ko ajda začne rjaveti in se rdeče cvetje jesenskega resja oesuši, je delavno leto za čebele končano. Sicer tudi ta čas še vedno diši osamel cvet in tudi obtočeno jabolko ali hruška še vedno leži sem ter tja med jesensko travo in vabi k sebi s svojim sladkim vonjem nikdar počivajočo delavko, a vse to so le prav zadnji konci lepe pesmi. Pravega leta ni več. Brade panjev, čez katere je brzelo toliko nog in kril, da so izglajene kot najlepše stopnjice v svetlišče, so vedno bolj prazne. Nekaj posebnega in nenavdnega so, ko jih obevsa belo jesensko sonce, čebel pa ni več nanje.

Družina v panju je vsak dan bolj mirna, vsak dan bolj tiha, vsak dan bolj se stiska v grozd na najbolj mirnem in najbolj gorkem mestu med satovjavo, ob najboljšem medu in cvetnem prahu. Ko prinese mrzli veter prve snežinke iz sivega neba, so čebele zbrane tesno druga ob drugi okrog svoje kraljice, pripravljene, da bodo čuvale in ohranile neobhodno potrebno stopnjo gorkote, ki jim bo ohranila življenje v mrzlih zimskih dneh.

Čebelar ve, kakšna je bila zadnja paša na ajdi in na jesenskem resju in če je dala toliko medu, da imajo družine dovolj zimске zaloge. Če je satovje lepo zanošeno prav do kraja, je lahko zaradi hrane brez skrbi, sicer mora priskočiti na pomoč ob pravem času, ko je še dovolj gorkote v zraku in v panju in sam prispevati, kar narava ni mogla dati. Družina mora imeti jeseni kakšnih deset kilogramov medu, da je do pomladanske paše s hrano prekrbljena. Zimska zaloge mora biti prva krba čebelarjeva v jeseni. Ko pritisne prvi mraz, panj s slamo in papirjem toliko zadela, da ne more skozaj noben prepih. Ob odprtih oknih zime ne more nihče preživeti. To je druga stvar, ki jo je treba urediti. In še zadnji pogoj, da bo zima srečna: V čebelnjaku in okrog njega mora biti odslej vso zimo popoln mir, da se čebele, ki vise med življenjem in smrtjo, prav nič ne razburjajo, da se ne razležejo iz grozda in ne planejo na med ter ga preveč ne uživajo. Miši, ki iščejo v mrazu zavetja v čebelnjaku, je treba poloviti, ptičem preprečiti, da bi priletavali na brade in tam iskali mrtve čebele. Najboljše je, če se vso zimo razen gospodarja nihče ne približa čebelnjaku. Če pa je treba čebelnjak iz katerega koli vzroka sredi zime odpreti, naj se to stori kar se le do tiho in mirno in čebelar naj po prstih stopi med svoje ljubljene. Ta prav nič pretirana obzirnost je nujno potrebna, ker se prav vsaka motitev zimkega miru v čebelnjaku brezobzirno maščuje. Dobra in zadostna hrana — najboljši je ajdov med, najlepši gozdni, primerna opazitev, mir v čebelnjaku in okrog njega pa močna in zdrava družina — pa naj divja veter kolikor hoče in naj sneg škriplje po cestah — nič ne de, čebele bodo vzdržale!

Čebele spe. Sem pa tja kapajo mrtvice od grozda na mrzla tla panja, smrti ni nikoli konec, sam pa tja se čebele, že pol mrtve, še opoteče iz ekoli žrelce in pride umreti na sneg. Odrčala se je od tovaršič, ker je čutila, da zanjo pomladi ne bo več. Zanj, ki ji ni več, in za tiste mrtvice pod gozdom, pa je matica že v januarju polegla sredi tihega grozda nova jajčeca. Ko so začele živeti, je vsa družina zadovoljno zasumela. Čebelarjevo uho, ki se je pričelono panjevi bradi, jo je slišalo.

Prvi pomladanski izlet

Menda ni zime, pa če je še tako trdna, da bi tudi ves februar krotila s burjo gorki južni veter in s sivim nebom zapirala sončnim žarkom pot na svet. Vsaj nekaj dni v februarju se pride pokazati pomlad in naznaniti, da se bo vrnila. Tisti dnevi, trije ali štirje, morda kateri več, morda kateri manj, so za čebele nad vse važni.

Vsak čebelar jih težko pričakuje, najtežje pa seveda male ujetnice, ki se že dolge tedne, morda že dva ali tri mesece, niso moge izpreleteti in so bile neizprosno navezane na tesno ječo med satniki. Vse ta čas so skrbno varovale med in ga použile samo toliko, da so vzdržale v panju le tisto gorkoto, ki je bila za njih življenje nujno potrebna. Vendar se je pa vkljub vsemu nabiralo v želodčkih že toliko neprebavljivih snovi, da so se vse težje in omdelne in je že zadnji čas, da se tega nerodnega bremena iznebe. Če bi jih med strupenim mrazom kdo razburjal, bi se pač spravilo na med in ga použilo čim več, da bi se tako ohranilo čim več

svoje edine hrane — razburjena čebela se vedno spravi nad med — a vprašanje je tedaj, če bi mogla strpeti do prvega izletnega dne in bi bi že prej zaradi prevelikih krčev popadale na mrzlo panjevo dno.

Tiste dni družine ožive. Tako zašume, da jih že od daleč slišiš. Debeli curki mehkih trupel lijejo iz žrela, gosti roji se vrte v soncu okrog čebelnjaka, na bel sneg pa pada rumeni dež prvega pomladanskega izleta, kapljica za kapljico, daleč okrog čebelnjaka. Če se bojiš za svojo obleko ali klobuk, tiste ure nikar ne bodi preblizu in le od daleč skrbno opazuj, kateri panj lepše leti, če ni kje v skladu praznega žrelca, ki ti morda naznanja nesrečo, ki je zadela čebelo družino.

Dva ali tri dni se vrši tale dobri spomladanski ples. Čebele so spet v zraku. Tudi za medom že duhajo. Morda je že na prisojnem bragu pogrnala leska, vzcvetela trobentica in čebela bi ne bila čebela, če je ne bi šla obiskat. Morda je le v vetru neke tenke, nevidna nit medenega duha?

Čebele se še malo pogrejejo na gorki čebelnjakovi strehi, na znani bradi svojega panja, na goli veji spečega drevesa, na mehki lati praznega ko-

zolca, medenega vonja pa še nič ni, vrtni se bodo morale v panj praznih rok. Nel za tiste nove čebele eredi gnezdec, za tiste bele črvice je treba še malo vode, da bodo lažje rasli. In tako napoji tenka snaznica prvič po hudih zimskih urah mlade otroke čebelje družine.

Čebele se počasi vračajo in spet sedejo v zimski grozd, ki se nekoliko razširi, če je ozračje že gorko, a se takoj spet stisne, če se shladi. Pomlad še ni prišla.

Za Veliko noč

Velika noč je pa že čas spomladanskega dela. Sedaj je pa sonca in gorkote že precej. Sedaj je pa tudi cvetja že nekaj, že za nas ljudi, ki hodimo samo po potih, ki smo jih sami naredili, koliko več za čebele, ki je njih ves svet. Sedaj se pa že začneja pravo delo. Novi med je zadišal, pisani cvetni prah se nabira v celicah.

Čebele so zasedle vso hišo. Zimske otroke, ki so zrasti v hudih urah, so se že speljali in se uvrstili med delavne družinske člane. Majhno perše začle v eredi gnezda se je razširilo, matica roma od sata do sata in vsaka njena pot pomeni skrb za sto in sto novih živih bitij.

Najprej je bilo treba seveda narediti red v hiši, za veliko noč mora pa že biti dom lepo urenjen in očeden. Satja se je prijemala v zgornjih plasteh plesen, vlagla je naredila svoje delo, na dno panja je padlo v zimskih dneh polno voščenih kapic, s katerimi so bile pokrite z medom napolnjene celice, tudi kaka mrtvica še vedno leži na dnu, ker jo čebelar ni pometil iz panja. Vse je sedaj treba urediti, vso nepotrebno navlako spraviti iz panja, večje bi vanjo zalegle črve, ki delajo pozneje toliko preglaš. Na vse te stvari in še na bogve kaj drugega, česar čebelarjevo oko ne vidi, morajo sedaj misliti čebele. Dobra in močna družina vse to tudi uredi. Tista družina, ki še o veliki noči pusti v panju nesnago, ni veliko vredna.

Cebele lete

Čebelar si je postavil v čebelnjak posteljo. Tudi noči bi rad prebil pri svojih čebelah. Nič več ni mraza, ne bo ga zebljo. Za panjovi se je udomačil. Za tistimi panjovi, iz katerih vsak večer tako lepo zadiši. Z tistimi panjovi, ki ne utihnijo nič več, ne podnevi, ne ponoči. Zjutraj je vse mokro pred žrelci in še daleč čez brade. Tako diha močna družina. Kar čuti se, kako so panjovi vsak dan težji. Nekatere družine so že tako močne, da del čebel ne najde ponoči v panjih prostorov. Zvečer se zbera v kupčke na bradi. Če podražiš tla živi klopčič, se sto žel dvigne iz njega in ves zagomazi, a se takoj spet umiri; čebele so trudne. Brada ni nikoli prazna. Praseče se čebele dan in noč pojo na nji. Če odpreš vratce v panj, satnikov ne vidiš več.

Na spomladanskem resju so se čebele v resnici razživele. Bilo je nekaj gorkih južnih dni, zjutraj bogata rosa, čez dan megleno sonce, čudovita beral Čebele, ki so priletavale a paše, so kar počivale pred panji, tako so bile težke. Iz panjev so pa letele s tako naglico, da si videl samo črne črte, ki so se vlekle skozi zrak. Pred česnjejo je bilo nekaj deževnih, a vendar ne prmrzlih dni. Ob česnji spet samo sonce. Branje na česnji je opazovala vsa vas, ne samo čebelarji. Bil je pravi vihar v grmadah belordecnega cvetja. Česnjeje so dišale kot že dolgo ne. Samo borovnice v hribu se niso mogle prav razmediti, a vrtovi, jabolka in hruške, so dali obilno cvetnega prahu. Na njihah so se pokazale prve glavice cvetov rdeče detelje.

Matica je obdelala že vse zadnje. Majhni krožec zalege iz središča gozda se je razširil na vse plodišče, da je za med že začelo primanjkovati prostora. Zato je čebelar takoj, ko je opazil, da čebele vlečejo novo, belo satje, odprl delavkam tudi medišče in tako prostor družini močno razširil. Bil je res velik razvoj v panju! Tiste dve, tri nove čebele o svečnici so bile v panju v častih kot edinke v bogatih družinah, sedaj je otrok mrgolelo, da je bila prava tema, tisoč in več jih je vsak dan prilezlo

iz rjavih celic. Toda vse je še šlo, še se je dalo živeti, dokler ni družina v noči poznega aprila pomnožil nov član, ves zavaljen in črn, z dolgimi, nerodnimi nogami in debelo glavo možakar trot, ki se je izkobilacal iz velike celice ob robu sata. Sledilo mu je še mnogo bratcev. Ko so se v najbolj gorkih popoldanskih urah prad panjem prasi, se je šum izpreminjal v kovinski zvok, ki je napovedoval nove dneve.

Tako ni moglo iti več naprej. Panj je bil poln, več kot deset tisoč celic pokrite zalege v njem, v dobrih desetih dneh se bo že vajčinoma izlegla, nobene celice prazne, poti med satnicami že skoraj nič več, med mrežo in satniki in pod njimi skladi čebel, tudi medišče se je vedno bolj polnilo.

Čebele so že pripravile prav posebne vrste celice, drugače kot so tiste šesterokotne za delavke in trote, ki leže skoraj vodoravno in druga ob drugi čez ves sat. Med satnikom in satom je bilo na več krajih še nekaj prostora. Na teh robovih so začele graditi okrogle, navzdol obrnjene celice. Končno se je naredila k pazljivim delavkam iz sive gneče ozka pot in pokazala se je kraljica. Čez nekaj trenutkov je bil novi maticnjak zaležen. Matica je podpisala svojo obsodbo, iz hiše bo morala, živa ali mrtva. Le redkokdaj se namreč zgodi, da bi čebele že zaleženi maticnjak podrle.

V nekaj dneh so maticnjaki, bilo jih je dobra desetina, nenavadno rasli. Za pol sibičjega mezinca so bili veliki, vsaj nekateri med njimi, in čebele so jih zaprle ko vsako celico, v kateri dozoreva nov življenje. V panju ta čas ni bilo nič pravega življenja. Nobenega pravega poleta, čeprav je sijalo sonce. Tudi matica ni več zalagala. Čuden nemir jo je prevzel, odkar so v panju rastle njene naslednice. Vitka in lahka je postela. Lahko je naredila tudi hiter korak čez sat, vse hitrejšega kot prej, ko jo je težilo sto jajčec v telesu. Družina se je že nekaj dni pripravljala na roj.

Čebelar je opazoval in računal. Določil je dan, nato uro. Ni se zmotil. Slišal je glas, ki ga ni mogel več premočiti. Videl je delavko, ki je na prav poseben način legala in se privala med tovaršicami, ki so sedele ob najlepšem vremenu za vrati kot da se za nič na svetu na menijo. Ko je prišla deseta dopoldanska ura, še ni bilo nič posebnega. Proti enajsti začetek lahkega, značilnega bliženja. Tudi troli so že na nogah. Tako se počasi bližajo dolgo pričakovani trenutki. Sonce svetli, dan je gorak, skoraj brez vetra, nobenega oblaka na nebu. Še nekaj minut. Prašenje je vsak trenutek večje. Ze se vrtil pred panjem nekoliko proti tlom nagnjena pahljaja čebel. Vse čebele skrbno gledajo nazaj k žrelcu, iz katerega so priletele. Sedaj! Črni, hrumčec curek iz panja, dolg, brezkonečen, oblak čebel nad čebelnjakom, prvec z dobro staro matico, čebele lete!

Izrojenec

Panj, ki je dal roj, prvca in morda tudi še rujsca, je izrojenec. Izrojenčeva družina je vedno nekaj negotovega v čebelarjevih rokah, kot so nekaj negotovega tudi vsi roji, ki so izleteli z mladimi maticami. Nanje je treba skrbno paziti vse do takrat, dokler na začne v njih rasti nov čebelji rod.

Družina, ki jo je zapustila stara matica — šla je s prvcom ali pa so jo čebele same usmrtili, če ni mogla leteti in jo ponesle kot vsako drugo mrtvico čez brado — je nekaj dni še brez kraljice. Sele tedaj po prvem roju se začne izlegati prvi maticnjaki. Če je družina tudi po prvem prvcu še zelo močna in jo veseli do rojenja še ni minulo, pusti, da se maticnjaki drug za drugim odpirajo in v ljudno pomagajo vsaki matici njene pripadnice pri prihodu na svet. Če je pa družina s prvcom svoje nagnjenje do rojenja že utišala, si izmed prvih matic, ki se po roju izležejo, izbere novo kraljico, ostale matice pa morajo umreti, pa naj so se že izlegle ali šele dozorevajo v maticnjakih. Trdi zakoni vladajo v panjovih. Jok mladih matic, ki begajo po satovju, ne omeči nobene čebele.

Ko je mlada matica izbrana in od čebel potrjena, si ogleda dom in se začne pripravljati na svojo ženitovanjsko pot. V panju je namreč sedaj spet dovolj prostora, družina se je kar hudo skrčila, skoraj vsa zalega izpred prvega roja se je že polegla, velike ploševke praznih celic čakajo novih jajčec. Čebele životarijo razkropljene po vsem panju, nobeno delo jih ne veseli. Doma se drže, skoraj nič ne izletavajo. Nič ni otrok, za katere bi bilo treba skrbeti. Gospodarice — matere še ni!

Dan, ko gre matica s troli na svojo svačevsko pot, mora biti dan lep in gorak, brez vetra. Sicer ni golovo, da se bo nevesta vrnila. Padla bo v travo na travniku, v visoko žito na polju, v temno gozdno senco. Ob vetrovnih letih ima čebelar s prahami težka izkušnja. Tiste minute, ko je matica izletela in je še ni nazaj, se odločuje usoda in nadaljnje življenje čebelje družine. Zato mora biti čebelar takrat na preži, da bo priskočil panju takoj na pomoč z novo matico, če bo videl, da se nevesta s prahu ni vrnila. Nemirna in begajoča družina mu bo nesrečo takoj razodela.

Ob dveh popoldne so zleteli. Bil je vriskajoč roj, bila je mlada, močna matica, imela je dolga, močna krilca. Sto in več snubcev okrog nje. Iz njenega in še drugih panjov! Toda matica je letela, letela! Troli so junaki, postavljeni fantje, to jim je treba priznati. A vendar — pešajo! Zmeraj manj jih je okrog matice, zmeraj hujši je svačevski ples. Končno je samo eden od vseh ostal, najmočnejši. Mrtev je padel od neveste.

Čez tri dni je bilo v izrojenču že dosti dela. Bilo je treba zgodaj vstati. Bilo je treba medu in cvetnega prahu za novi zarod.

Matica, ki bi zaradi slabega vremena ne mogla zleteti na praho, začne sicer tudi zalegati, toda iz njenih jajčec zrastejo sami trojci. Tak panj — trojčev — je brez čebelarjeve pomoči izgubljen, ker trojci ne nosijo medu, delavk je pa vsak dan manj.

Delo odrešenje

Kot izrojenec se so počasi uredili tudi vsi roji, ki so rojili z mladimi maticami. Tem maticam pravimo pevke. Pred rojenjem namreč nekaj dni v panju pojo. Njih petje je znamenje za čebelarja, ki pričakuje novih rojev. Ko izrojenec utihne, ni treba več pričakovati, da bi rojil.

Večkrat se zgodi, da stara matica s prvim rojem ne more leteti. Morda je že prestara, morda so se ji

pokvarila krila. Včasih pa tudi dobra matica, ki bi lahko še dolgo živela v čebelarjevo korist, ne more zleteti z rojem zaradi slabega vremena. Tako matico bi čebele usmrtili takoj, ko bi začutile v maticnjakih nove mlade matice. Zato jo skrben čebelar reši in jo da drugi družini. Dobre matice je namreč zelo škoda, od nje je odvisna moč družine in medeni donos.

Družina, ki iz katerega koli vzroka ne more rojiti s staro matico, počaka, da se izleže pevka in potem roji z njo. V roju, ki zleti s pevko, je navadno več matic — mladice. Vse, ki so bile ob veselju hrupu že zmožne za polet, so zletele z rojem. Čebele že med poletom določijo svojo bodočo kraljico. Ko roj ogrebemo, je le še malo časa čuti jok begajočih pevk-neizvoljenk, ki jih love delavke in jih neusmiljeno vklepajo v male žive klopčiče, v katerih so mladim življenjem sojene le še prav kratke minute.

Z roji maja in junija meseca in z novo zalego v izrojenčih je dobra polovica čebeljega leta končana. Dosele so čebele delale predvsem za svojo razmnožitev, odslej je v opredelu skrb za zimsko zalogo, za zlivanje medu. Treba je delati, ker le malo bo še cvetja, ne več veliko gorkih dni. Treba je delati! Vse družinske člane, ki ne delajo, je treba izločiti. Posebno hitro je treba z njimi opraviti, če je paša pčila in so še delavke in otroci s hrano na tesnem.

Troja vojska, ki je po edinem in samo enem članu opravila svojo življenjsko dolžnost, ko je oplojila matico, nima doslej v panju res nobenega pravega pomana več. Trot ni še nikoli nabiral medu, pač ni ustvarjen zato. Toda trot je velikani proti čebeli. Res da nima žela in ne piči, toda moč tudi ni kar tako. Saj so jim čebele po opoldanskem izletu zaprle vrata, da se jih je pred žrelom nabralo precejšen kup. A ko je pritisnil večerni hlad in so bila vrata domov spet nekoliko bolj prosta, so kmalu našli pot na gorko. Zato je treba drugače začeti. To črno vojsko je treba osliniti, preprečiti ji pot do hrane! Trote je treba odgnati s satja na dno panja, v kote z njimi in ob vratca za satnike. Res se znajdejo bratci kaj kmalu v teh neljubih »taboriščih«. Nikamor več ne morejo. Straža zavrne vsakogar, ki bi spet rad k polni skledi. Tako pešajo trojci, pešajo, iz dneva v dan. Ko pride prvi čas, morajo pač romati, že vsi bolni in oslabei, iz lepo dišečega doma. Če je morda kateri med njimi že tako opesal, da ne more več hoditi, ga čebela prime za perutnice in ga preprosto vleče na zadnjo pot. V travi pred čebelnjakom se morda še enkrat vzdigne, nato ga vzame noč.

Tako ostanejo kmalu čebele z matico same. Delo je v polnem teku. Otava cvete in otava je že prva jesenska paša. Toda nekatere čebele so že tako opesale, da tudi brati ne morejo več. Spet druge so se izprevrgele in so raje stikale po medu v tujih panjovih, kot da bi ga same s trudom nabirale. Na roparskih pohodih jih je doletel maresikateri udarec, da so zdaj vse črne in ogoljene. Tudi vse čebele, ki ne delajo, morajo iz panja. V hladni nočni travi se izgube.

Vse, kar ne dela, mora umreti. Samo delo je odrešilno.

Ajda

Zadnja in navadno tudi najboljša paša vsega leta je ajda. Jesensko resje je nekako za nameček. Pred veliko pašo mora biti družina brezpogojno močna, da jo bo mogla izkoristiti. Morda bo samo prav malo izletnih dni. Slaba družina bo med komaj pokusila, za zimo si ne bo nič nabrala. Podreti jo bomo morali prej ali slej, ker tudi hude zime ne bi prenesla.

Če so se čebele vsaj do ajde vsega Petra irojile in urdile in otava ni odpovedala, se družine do ajde navadno dobro razvijejo. Če vreme ni bilo ugodno, je z izrojenici in roji seveda težko. Orjaki, ki niso rojili, se sveda že še nekako drže na nogah. Skoraj v vsakem primeru je pa v čebelnjaku navadno nekaj slabih družin. Te pridružimo deset ali štiri najst dni pred ajdovo pašo sosednjim močnim družinam. Pravi čebelar namreč nikoli ne gleda na število svojih družin. Močna družina je zanj edini pojem, vse drugo ne velja.

Ajda! Na nji sloni mnogo upov, veliko pričakovanj. Ze je slabo ped velika, že se počasi rdeči. Čebele se obračajo na polje. Nekatere njive so že zadišale. Čebela se veseli, kako so zašumele zvečer. Belo polje! Jutranja megla se redči, sonce se svetlika iz nje. Morje rose leži na polju. Vse se lečketa. Iz panjev pa se vsipljejo čebele! Nič manj ne lete kot ob rojenju, le nekoliko bolj umirjen je izlet in nad žrelom ni trotovi! Kako lete čebele! Vse v isto smer! Črn vlak jih je, ki rohni nad vrtovi. Ko se čez nekaj minut vračajo, romajo v gosti procesiji skozi žrela v panjove, vse mokre in težke so, nad njimi pa druga procesija izletava. Kakšno življenje je pred čebelnjakom! Kakšen duh! Ajda! Ajda!

Proti popoldne se rosa oesuši in paša pojenja. Vse popoldne in vso noč predelujejo čebele med, ki so ga prinesle, in ga skrbno stražijo pred roparicami. Tako močne straže na bradi vse leto ni, kot je v ajdovi paši.

V večerih druge polovice avgusta, v Jernejevem tednu in v tednu pred njim in tednu za njim, ni pač noben čebelnjak pozablen in zapuščen. Nikoli ni toliko vonjavega bogastva v panjovih kot ta čas. Nikoli ni čebelar tako zadovoljen s svojimi čebelami kot ta čas. Nobeni dnevi niso bolj črni zanj kot deževni in mrzli dnevi ob ajdi.

Cene Kranjc.

Slovenci v bojih s Furlani

Beneška Slovenija

Onstran Soče, ki od Zage do Tolmina teče v jugovzhodni smeri, in tja do črte, ki si jo mislimo potegneno ob jugozahodnem robu Dobrdoške planote proti severozahodu mimo Krmina, Cedada na Tarčent in dalje do reke Tilmenta, se razprostira po globoko zajedenih dolinah razrezano gričevje. To gričevje so odrastki višjih gorskih hribov in grebenov, ki se med seboj vzporedno razprostirajo od zahoda proti vzhodu. Glavni vrh v najbolj južnem teh hribov je Matajur (1641 m), v srednjem se dviga Stol (1668 m), v severnem pa Kanin (2592 m). K tem grebenom bi mogli še pristeti velegrski sklop, kjer Montaž (2752 m) v zahodnem delu Julijskih Alp tekuje s Triglavom v Vzhodnih Julijskih Alpah.

Dolina Bele, ki teče od Pontablja do Kluz po ozki soteski, nato pa Tilment mejita ta gorski svet proti zahodu.

Vsi odrastki Matajurjeve in Stolare skupine pa se spuščajo proti Furlanski nižini strmo tako kakor n. pr. Kalvarija pri Podgori ob Soči, ali pa Krminska gora, ki se vzdiguje 220 metrov nad Krminom. Južna pobočja teh hribov se zde kakor hrbet na tleh sedečega človeka. Najbolj razjedeno je gričevje med Sočo in nekdanjo mejno rečico Idrijo. To gričevje so znamenita goriška Brda. Povsod vse polno globokih dolin in dolinice, zajedenih v mehki soldan (lapor). Po sredi tega gričevja pa prodre v ozki soteski od Robiča do Brišč Nadiža v široko dolino, kjer stoji središče Slovencev, St. Peter Slovenov. Pri Azli se Nadižina dolina združuje s Sentenartsko, ki nastane iz treh manjših dolin. Pri Cedadu izstoji Nadiža iz gričevja in teče mimo mesta po globoki v jaboro zarezani strugi, kakor n. pr. Kokra mimo Kranja. Vse te reke in rečice se v Furlanski nižini izgube v pesku, njihove struge se le ob velikih nalivih napolnijo z vodo. Po teh hribov raste vinska trta, ki rodi sladko grozdje. Vina iz tega grozdja se tudi penijo kakor šampanjec. Po višjih legah in strminah pa raste zlahtni kostanj, poln debelih sadežev (maroni).

Prebivalci tega sončnega sveta so danes in že dolgih 13 stoletij Beneški Slovenci. Na Veliki Smaren l. 1908 je na Stari gori nad Cedadom (ta romarska božja pot je predhodnica Svete gore pri Gorici) spovedoval, pridigoval in maševal rajski slovenski zgodovinar dr. Jos. Gruden. Po maši sem poslušal pogovore domačinov, ki so poslušali Grudnovo pridigo. Govorili so: »Malo drugače zavija, a razumeli smo ga dobro.« Vmešal sem se v njihove pogovore in jih vprašal, ali se v šoli njihovi otroci kaj slovenskega uče. Povedali so mi, da so njihove šole samo italijanske, učitelji in učiteljice sami Italijani. Ko pa otroci šoli odrastejo, večinoma laščino kmalu pozabijo. V slovenskem St. Petru je tedaj bilo žensko učiteljske z internatom. Ravnateljica je bila soproga šentpeterskega župana Slovenca Kukovca. Gospa je bila rodom iz Toskane, torej pristna Italijanka, tudi gojenke so bile same Italijanke, večinoma iz južne Italije. In vendar je še danes meja med Slovenci in Italijani, oziroma Furlani ob mostu čez Nadižo pri Azli. Ob izhodu iz tega hribovitega sveta so pred skoraj 1300 leti ustavile množestevne trdnjave in trdnjave, med katerimi je najzavešnejši Cedad, slovenski val ob naseljevanju, kakor še danes peščena Furlanska nižina popije vode in vodice, ki privrže z gor.

Prvi stiki

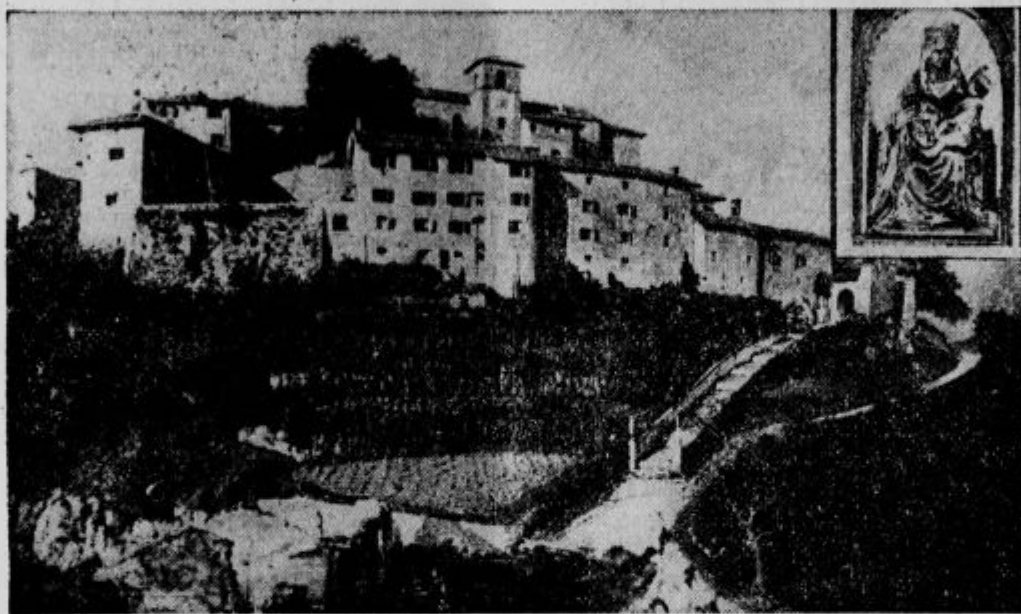
Ko so naši davni predniki v drugi polovici 6. stoletja posedli svojo sedanjo domovino, so prišli na tiste lepe hribe, odkoder se tako lepo vidi v sončno Furlansko nižino. Kakor je nekaj let poprej langobardski kralj Alboin s svojim spremstvom z danes neznane Kraljeve gore gledal in občudoval Italijo in se potem spustil, osvojevati si jo, tako je moralo tudi Slovence in Obre, tedanje slovenske gospodarje, prevzeti hrepenenje po tej deželi pod njihovimi nogami. Toda leta 596 se obrne smer avarsko-slovenskih napadov proti Bizancu. Okoli l. 596 namreč sklene obrski kakan z langobardskim kraljem Agilulfom mir. Langobardi pošljejo Obrom celo rokodelce, ki jim stežejo ladje, da si morejo osvojiti neki otok v Traciji. Kmalu nato pridejo poslanci kralja Agilulfa k Obrom in sklenejo z njimi večni mir, ki je pa v resnici pomenil vojno z Bizantinci. Obri, Slovenci in Langobardi so takrat skupno napadli bizantinsko Istro, jo oropali in opustošili.

Leta 605 je poslal obrski kakan Slovence na pomoč kralju Agilulfu zoper Smaragda, bizantinskega eksarha (namestnika) v Raveni, ki je ujel Agilulfovo hčer, njenega moža in njegove otroke. S slovensko pomočjo si je Agilulf osvojil 21. avgusta trdnjavo Cremono in dne 13. septembra Mantovo. Še dve drugi trdnjavi sta padli, nakar je eksarh sklenil mir z Langobardi in vrnil ujetnike.

Prvi vpad

Ti pohodi po Italiji so morali Obre in Slovence opozoriti na te lepe in bogate pokrajine in ni čuda, da se je kmalu spremenilo dotedanje prijateljsko razmerje med Obri in Slovenci na eni ter Langobardi na drugi strani. Okoli leta 610 se je izvršil prvi večji vpad Obrov in Slovencev v Italijo. O tem vpadu nam pripoveduje langobardski zgodovinar Pavel Dijakon, edini vir za zgodovino bojev Slovencev s Furlani, takole: »V teh časih nekako je vdrl v beneško zemljo obrski kralj, ki ga v svojem jeziku kakan imenujejo, z nešteto množico. Njemu se je pogumno nasproti postavil furlanski vojvoda Gizulf z Langobardi, kolikor jih je mogel zbrati. Toda čeprav se je s to pešico zelo hrabro boril zoper neizmerno množico, je bil popolnoma obkrožen in skoraj z vsemi pobit. Njegova soproga Romilda je z onimi Langobardi, ki so utekli in z ženami in otroci tisti, ki so v bojih padli, iskala zavetja v utrjenem Cedadu. Romilda je imela sinova Tasa in Kaka, ki sta bila že mladeniča, in Romualda ter Grimualda, ki sta bila še otroka. Imela je tudi štiri hčere, ena se je imenovala Apa, druga pa Gaila, ostalih dveh imena nam niso ohranjena. Langobardi so se utrdili tudi v ostalih bližnjih gradovih, in sicer v Krminu, Nemah, Ozopu, Rtinu, Ragunji, Guminu in tudi v Iplisu, čigar položaj je celo neosvojljiv. Tudi v nekaterih drugih gradovih so se utrdili, da ne bi postali plen Hunov, t. j. Obrov. Obri pa so se razleteli po vsej Furlaniji in povsod požigali in plenili. Cedad so pa obkolili z vso silo in ga skušali zavzeti. Ko je njihov kralj, t. j. kakan, obdan od velike čete konjenikov, jahal okoli obzidja, da bi spoznal, s katere strani bi lažje mogel mesto zavzeti, ga je v cvetu njegove mladosti zagledala z obzidja Romilda in si ga pozelela. Dala mu je po glasniku sporočiti, da mu hoče

Stara gora pri Cedadu (sloveča božja pot beneških Slovencev).

izročiti mesto z vsem, kar je v njem, ako jo vzame v zakon. Ko je barbarski kralj to slišal, ji je zvičajno sporočil, da jo hoče vzeti v zakon. Brez pomisleka je Romilda sedaj odprla mestna vrata in spustila sovražnika v trdnjavo v svojo in svojih pogubo. Ko so Obri s kraljem prišli v trdnjavo, so vse, kar se je dalo, oropali, mesto samo pa zažgali, vse prebivalce odgnali v sužnost, varljivo jim obljubljajoč, da jih bodo naselili v tistih predelih Furlanije, odkoder so se bili izselili. Ko so ti na povratku v nekdanjo domovino prišli na tako imenovano Sveto polje, so Obri vse starejše med njimi obglavili, za žene in otroke pa so žrebali. Ko sta Kaka in Romuald, sinova Gizulfa in Romilde, zaznala za to avarsko zlobo, sta skočila na konje in pobegnili.

Druge vojna

To je bil pač velik poraz Furlanov v tej prvi vojni z Obri in Slovenci. V naslednjih letih ne čitamo več o novih bojih. Slovensko-avaraska sila se je spet obrnila proti Bizantincem. Pri obleganju Carigrada l. 626 je za daljšo dobo prenehala avaraska nadoblast nad Slovenci, ki so se tedaj s Čehi združili v veliko česko-slovensko državo pod kraljem Samom. V tej zvezi so se ob istem času, ko je Samo zmagoval nad frankovskim kraljem Dagobertom, Slovenci zapletli v drugo vojno z Langobardi. Langobardi so to pot vdrl v slovensko zemljo in odvedli mnogo Slovencev v sužnost.

Tretja vojna Slovencev s Furlani je bila okoli leta 663. Zopet morajo Slovenci ubogati Obre. Samo je namreč že umrl in njegova država je razpadla. Tedaj se je furlanski vojvoda Lupus uprl svojemu kralju Grimualdu. Da ne bi izzval državljanske vojne, je Grimuald pozval obrskega kakan, naj ukroti upornega vojvodo. Kakan je prišel z veliko vojsko. Pri kraju Flovius se je Lupus tri dni bojeval z obrsko premočjo. Prvi dan je pobil močan oddelek obrske vojske, njegovih pa je bilo le malo ranjenih. Drugi dan je zopet pobil mnogo Obrov, čeprav je bilo tudi njegovih nekaj ranjenih in pobitih. Tretji dan pa je bilo tudi njegovih mnogo ranjenih in mrtvih, vendar je razpršil množestevno kakanovo vojsko in dobil mnogo plena. Četrti dan pa je videl, da prihaja nad njega tolika množica, da ni mogel zbežati. Ko je torej Lupus padel, so se ostanki njegovih zaprli v utrjene gradove. Obri pa so se razleteli po vsej deželi, ropajoč in požigajoč. Ko so tako nekaj dni počenjali, jim je kralj Grimuald naročil, naj nehajo puščati. Obri pa so poslali k Grimualdu poslanca, ki so mu rekli, da ne bodo zapustili Furlanije, ki so si jo z orožjem osvojili. Tako je moral zdej Grimuald zbrati vojsko, da bi pregnal Obre iz svojih dežel. Svoj tabor je postavil sredi polja blizu gostišča obrskih poslancev. Ker je imel le majhno vojsko, je te, ki jih je imel, vodil dan za dnem mimo gostišča, vedno drugače oblačene in drugače oborožene, kakor da bi nova vojska prihajala. Obrski poslanci so mislili, da prihajajo vsak dan nove čete in da je lango-

bardska vojska ogromna. Grimuald jim je zdaj govoril takole: »Z vso to vojsko, ki ste jo videli, bom takoj udaril na kakana in Obre, če hitro ne odidejo iz Furlanije.« Ko so obrski poslanci to, kar so videli in slišali, svojemu kakanu sporočili, se je ta res kmalu s svojo vojsko vrnil v svojo deželo. Pavel Dijakon, ki nam to pripoveduje, pristavlja, da so mu o tem pripovedovali starejši možje, ki so se teh bitk udeležili.

Četrti vpad Slovencev v Furlanijo je po Pavlu Dijakonu povzročil Lupov sin Arnefrit, ki je po očetovi smrti pred kraljem Grimualdom zbežal k Slovincem na Koroško. Odtod se je vrnil s slovensko vojsko nazaj, pa je bil pri trdnjavi Neme premagan in ubit.

Peti napad na Furlanijo so takoj po tem dogodku podvzeli Slovenci. Tedaj je bil furlanski vojvoda Vektari iz Vičence, dobrohoten mož, ki je bilo vladal. Ko so Slovenci zvedeli, da se je vojvoda Vektari podal v Pavijo, so zbrali močno četo, da bi vdrl v čedadsko trdnjavo. Utaborili so se pri Briščah, ne daleč od Cedada. Pripetilo pa se je, da se je vojvoda Vektari predčasno vrnil, ne da bi za to zvedeli Slovenci. Ko so se vojvodovi spremljevalci vrnili vsak na svoj dom, je šele vojvoda zvedel o vpadu Slovencev. S prav majhnim krdelem, samo 25 mož, se je podal Vektari Slovincem nasproti. Ko so jih videli Slovenci prihajati, so se krototali, češ da prihaja patriarh s svojimi kleriki. Ko pa se je vojvoda približal mostu čez Nadižo tam, kjer je bil slovenski tabor, je vzel čelado z glave in pokazal Slovincem svoj obraz, bil pa je plešast. Ko so Slovenci videli, da je Vektari sam prišel nad nje, so se zelo prestrašili in so bolj mislili na beg kakor pa na boj. Tedaj je Vektari s svojim krdelem udaril na nje in jih tako potolkel, da jih je od 5000 komaj nekaj ušlo. Potek tega spopada je Pavel Dijakon pač tako opisal, da mu kar ne moremo verjeti.

Izvir Nadiže pri Premoriacnu.

težak, pognal proti slovenskemu taboru. Ker se je Ferdulf bal sramote, če ne bi po isti strmi poti ne naskočil, je tudi sam pognal konja v hrib. Njemu je sledila vsa njegova vojska, ker se jim je sramotno zdelo, pustiti vojvodo na cedilu. Ko pa so Slovenci videli, po kako neprimernem kraju sovražnik prihaja, so se hrabro pripravili za boj in so se bolj s skalami in sekirami kakor pa z orožjem borili ter skoraj vse vrgli s konj in jih potolkli. Tako niso s silo, ampak le po slučajju dosegli zmago. Tu je padlo vse furlansko plemstvo. Tu je padel vojvoda Ferdulf, tu je bil ubit tudi tisti, ki ga je izzval. Toliko hrabrih mož je bilo zaradi nesrečnega prepira in nepremišljenosti pokončanih, ki bi bili složni in po pametnem načrtu lahko mnogo tisoč sovražnikov pokončali. Samo en Langobard, Munihis po imenu, oče Petra furlanskega in Urša cenedskega vojvode, je bil hraber in odločen. Ko je bil že vržen s konja in je neki Slovenec skočil nanj ter mu vezal roke, je z zvezanimi rokami izpul Slovincu sulico in ga z njo prebodel. Nato se je z zvezanimi rokami zavalil po strmini in ušel.

Ojvoda Pemo

Po tem največjem porazu Furlanov je novi furlanski vojvoda Pemo celil rane in vzgajal nov plemiški naraščaj, čigar očetje so v prejšnji vojni padli. Ko so ti dorasli v mladeniče, je spet udrila v Furlanijo slovenska vojska (okoli leta 720). Prišla je do Laurijana, ki se nahaja med Vidmom in Palmunuovo. Ta spopad nam Pavel Dijakon spet na malo verjeten način opisuje. Ko je Pemo zvedel, da je prišla ogromna slovenska vojska, jo je z mlado furlansko vojsko trikrat napadel. Zmagal je in zgubil samo enega Langobarda, starega Simalda. Ta je namreč že v boju vojvode Ferdulfa izgubil dva sina in se je sedaj v prvem in drugem boju po mili volji maščeval. Čeprav so mu branili, se je tudi v tretje spustil v boj. Rekel je: »Že sem dovolj maščeval smrt svojih sinov in rad bom sprejel smrt, če me zadene.« In zgodilo se je, da je sam padel v boju. Pemo pa je potem, ko je mnogo sovražnikov pobil, iz bojazni, da ne bi še koga od svojih v boju izgubil, kar na bojišču sklenil mir s Slovenci. Od tega časa so se Slovenci začeli vedno bolj bati furlanskega orožja.

Konec bojev

Še o zadnjem spopadu Slovencev s Furlani nam pripoveduje naš vir k letu 738. Ko je postal Ratkis furlanski vojvoda, je vdrl na Kranjsko, domovino Slovencev. V bojih je pobil mnogo Slovencev in deželo opustošil. Ko pa so ga Slovenci nenadoma napadli in sam ni mogel več vzeti oroženosti sulice iz rok, je tistega, ki mu je prišel prvi nasproti, pobil s palico, ki jo je imel v roki.

Iz tega zadnjega sporočila spoznamo, da je slovenska napadalna sila končno opešala. Furlanska utrjena črta ob vznožju beneških slovenskih gričev je ustavila napredovanje Slovencev v ravninske predele gornje Italije. Kolikor je bilo slovenskih naselbin v nižavi, so izgubile svoj slovenski značaj, samo nekatera imena še spominjajo na slovensko preteklost. Gotovo pa je tudi to, da bi bila Slovence v italijanski ravnini zadela ista usoda, kakor je zadela germanske Langobarde, ki so se popolnoma poromanili. Tam gori na beneških hribov pa še danes stoji jugozahodna predstraža Slovencev.

Dr. K. C.

Hudičev most čez Nadižo v Cedadu.

Najmlajšim za pirhe

Mirko Kunčič:

Bratca dva, dva angelčka...

Bratca dva, dva angelčka,
modro sta sklenila:
— Zlato božje sončce
bova, hej, umila!

Vzel je prvi kanglico
z biserno vodicco,
vzel je drugi lestvico
v drobceno ročico.

Prvi na oblak je
kanglico postavil,
zlato božje sončce
radostno pozdravil.

Drugi pa je lestvico
tja prilonil — glejtel
že umiva sončce,
nič se mu ne smeje.

Jutri je velika noč,
kakor novo z neba
sonce nam sijalo bo —
da, tako je trebal!

Pasijonska roža

Ob Odrašenikovi smrti je žalovala vsa narava. Mnogo lepih pravljic in legend je napisanih o tem; ena izmed najlepših je tista — o pasijonski roži.

Ko se je bližal naš Gospod kraju mrtvaških lobanj, je vrh Golgote rastla zmeraj zelena rastlina. Jezus je v svoji neskončni dobroti odstranil stebila plazeče se cvetice, ko so dvigali križ, na katerem naj bi dokončal zadnjo postajo svojega križnega pota.

Že je bil pribit na križ, že je bil venčan s trnjevo krono, že mu je strašna bolečina skrčila sveto obličje. Hvaležna cvetlica je to videla in gorko sočutje jo je obšlo. Napela je vse svoje moči in se v silnem zagonu pognojila kvišku od tal.

Ovila se je križa. Pogumno se je oprijela droga, na katerem je bila pritrjena goba z jeshom, ki je bil z njo surovi vojak težil žejno Gospodu.

Hladilo se je dotaknila njegovih pekočih ust.

Prepletla je s svojim zelenjem trnjevo krono, da je bila podobna lovorjevemu vencu. Zastrla je z mehkiimi listi njegovo blede čelo in pokrila rane, ki jih je zadalo ostro trnje.

In ko je ugasnilo sonce, ko je legla na zemljo tema in je zaklical Gospod: »Dopolnjeno je! — je tudi verna cvetka zaprla trudne oči. Ni več hotela gledati dneva in brezsrčnega sveta.

Drugo pomlad pa je spet vzbrstela. A nosila je v svoji čaši znamenja bridke bolečine: trnjevo krono, gobo z jeshom in žeblje.

A kadar se obnovi ura, ko je Gospod dopolnil delo odrešenja, poveši pasijonska roža trudno glavo v noč in tiho žaluje.

Legenda o taščici

Ko je naš Zveličar visel na križu, mu je sonce sijalo naravnost v obraz. To je opazila drobna ptica — taščica. Urno je priletela in razprostrla svoje peroti pred Kristusovim obličjem tako, da mu je delala senco. Od krvi, ki je polzela izpod trnjave venca, je taščica postala po prsih vsa rdeča in nosi to znamenje še dandanes.

MLADA NJIVA

Velika noč

Polno košarico pirhov rdečih
Anka in Majda v dar sta dobili.
S srečnim pogledom in toplim smehljajem
sta pozlatili jih in posrebrili.

V zemlji hladni, brez pirhov in sonca,
sestra Martinka sameva, sameva...
Le drobna ptička nad njeno gomilo
pesem o Kristu, ki vstal je, prepeva.

Olga Kuretova, Belgrad.

Kristus je vstal

Ubrano so zapeli zvonovi: tink, tonk, tink, tonk...
Dreček je ves zavzet poslušal. Nenadoma pa je stekel k materi in jo vprašal:
»Mama, zakaj pa tako zvonijo?
Mati ga je pogladila po zlatolasi glavi in rekla:
»Sinko moj, Jezus je vstal od mrtvih!
Dreček jo je začuden pogledal in vprašal:
»Pa zakaj je Bog umrl?
Mati je začela pripovedovati:
»Veš, to je bilo takole: Jezus je živel na zemlji in učil ljudi lepih nauk in koristnih stvari. Nekateri so ga poslušali, drugi pa so ga sovražili in zasledovali. Nazadnje so ga zgrabili in ga po dolgem, strašnem mučenju pribili na križ. Prišla sta dva dobra človeka,

Zgodba o zajčku, jajčku in Pi-pi-pi

Zgodilo se je to o veliki noči.
Je bila putka Puta in je šla — put, put, put — na polje. Pa se je izprehajala sem in tja, brskala in kluvala, in pri tem izgubila jajček.

»Kaj mi bo — put, put, put — ta jajček? Nič mi ne bo!« je rekla in šla domov.

Kokodak, kokodak!

Prišel je po poti muštacast zajček. Skakal je po travici — hop, hop, hop. Pa je zagledal na tleh jajček.

»Kaj pa je to?«

Zaplesal je v krogu, muštacasti zajček, po nerodnosti se nožico udaril je v jajček.

»Pi-pi-pi!« se tedaj oglaš.

»Hej, kje pa si?«

»Pi-pi-pi!« se prav tenko spet oglaš.

»Mi boš že povedal, kje si?«

»Jaz sem rumeni Pi-pi-pi, ki v jajčku sedi.«

»Ah,« se je ustrašil muštacasti zajček, »ali sem te hudo udaril?«

»Hudo, hudo,« je rekel mali Pi-pi-pi, »tako me glavica boli.«

Bolesten je bil njegov tanki glasek.

Nenadoma pa je odločno zaklical:

»Jaz bi rad smetanco papal!«

»Seveda, seveda,« je rekel muštacasti zajček, »ubil sem ti jajček, po glavici si jo dobil, zato boš pa smetanco papal.«

Urno je stekel muštacasti zajček, tekkel in tekkel — hop-hop-hop —, tekkel čez njivo, tekkel čez travnik, tekkel v vas, hop-hop-hop.

Skočil je v prvo hišo ob poti.

»Dober dan, dober dan!« je pozdravil na vse strani, »ali se tukaj sladka smetanca dobi?«

Na glas so se vsi zasmijali, mati pa so muštacastemu zajčku dejali:

»Odkdaj pa po hišah ti hodiš prosjači? Doslej si rajši na polju nam kradel!«

»Res je, tatinska sem duša, toda na polju

ranjen leži rumeni Pi-pi-pi, hudo ga glavica boli. On bi rad smetanco papal.«

»Ah, ti ubogi Pi-pi-pi,« so zaklicali otroci. »Le dajte zajčku smetance, poneše jo malemu Pi-pi-pi.«

Mati so se usmili, v lonček so smetanco dali, jo malemu Pi-pi-pi poslali.

»Bog lonaj,« se je zajček zahvalil in na polje odskakljaj — hop-hop, hop-hop.

Pa je smetanca bela vabeče dišala, kaj more muštacakar za to? Jezček je iztegnil, pomočil ga je v smetano — in je kar sam smetanco polizal.

V lončku več smetance ni, na polju ga pa čaka Pi-pi-pi.

»O, ti ubogi Pi-pi-pi, kako so v vasi grdi ljudje! Spodili so me, prazen so lonček mi dali, glej,« se je zlagal zajček.

Nenadoma pa grozen glas zagrmil: »Laž-nivec, požeruh!«

Prestrašen se zajček ozre, od strahu Pi-pi-pi iz jajčka ven skoči. Pred njima v travi stoji, dolg tri in pol pedi, z lato krono na glavi, v škrlaten plašč odet, vseh palčkov kralj.

»Ali me poznaš?«

Globoko se muštacasti zajček prikloni: »Mogočni kralj palčkov si ti, nas vseh gospodar.«

»Vse tvoje grehe,« grmi palčkov kralj, »sem videl in slišal, hudobni muštacar, za to te kaznujem:«

Vsako leto za veliko noč na hrbet boš košek vzel, v koš boš jajčka dal, z njimi boš okrog skakljaj.

A gorje ti, če ubiješ le en jajček!«

»Kruta tvoja je beseda. Toda grešil sem, priznam, zato je pravična,« je skesano rekel zajček.

In tako še danes nosi jajčka v košu. St.

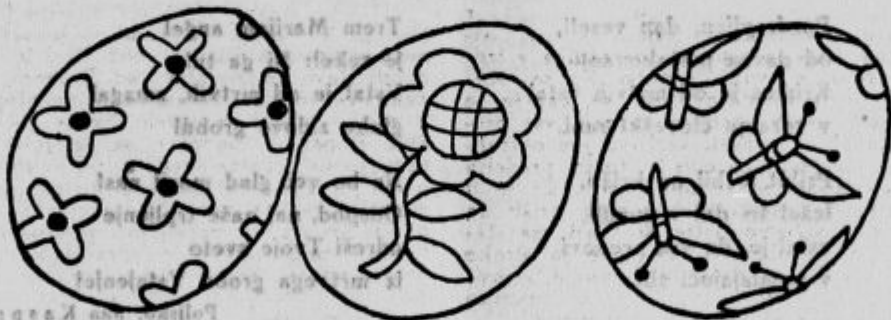
Pirhi za mlade risarje

Nagradni razpis

Da bodo imeli tudi mladi risarji čez praznike kaj dela in zabave, jim postrežemo s temi pirhi, ki so kar lepi in vabljivi, samo nečesa jim še manjka: barve.

Na prvi sliki vidite tri velike, debele pirhe, okrašene z rožicami in metulji. Izrežite jih ali prerežite in nalepite na poltrd karton. Potlej pa vzemite v roko čopič in barvice ali pa barvne svinčnike in poslikajte kolikor mogoče lepo pirhe in rožice. Čim bolj pisane bodo barve, tem lepši bodo pirhi!

Na drugi sliki vidite košarico z jajčki. Tudi ta jajčka more spretna roka mladega risarja spremeniti v pirhe. Najboljše bo, da pobarvate vsak jajček z drugačno barvo, košarico pa še posebej.

Štirje krompirji

Prišli so, prišli štirje krompirji in so skakali: hop-hop-hop!

»Jaz bom kralj,« rekel je prvi.

»Jaz bom general,« rekel je drugi.

»Jaz bom zakladnik,« rekel je tretji.

»Jaz bom pa kuhar,« rekel je zadnji.

Spal je kralj, poveljeval general, zakladnik je kradel, kuhar pa kahal.

Za najlepše poslikane pirhe razpisujemo pet velikonočnih nagrad. Najlepše slikanice bo Količkov striček vrgel v svoj klobuk, jih do-

bro premešal, potlej pa izročil gospodu Zrebu v nadaljnjo uradovanje.

Poslajte slikanice do srede prihodnjega tedna, t. j. do 3. aprila t. l. na naslov: Količkov striček, uredništvo »Slovenca«, Ljubljana.

Mamica, Ti si...

Mamica, ti si zvezda, ki svetliš v temno noč, mamica, ti si pomladna sapica, ki hladi razbolelo dušo. Ko zapusti otroka ves svet — ti edina, mamica, mu ostaneš, ti edina se veseliš in trpiš z njim.

Mamica, kako naj ti povrnem vso dobroto, vso ljubezen? Koliko noči si ob meni prebela, koliko gorja brez tožb in vzdihov pretrpela! Glej, moja roka je prazna, moja beseda ne poje, ne boža, ne zna povedati tega, kar bi rada. Le srce govori svojo nemo, iskreno prošnjo: Bog te srce govori, Bog ti daj dočakati dan, ko ti bom mogla povrniti vsaj majhen del vsega, kar si ti meni posodila!

Olga Kuretova, Belgrad.

Materi

Veter veje čez poljane, tja pod moje okno plane. Nosi tih, ljubeč pozdrav z daljnih, rodni mi dojav.

Vonj domačih njiv in reše... Glas se mi od sreče trese: »Zdrav mi bodi, ljubi brat, pridi sem še mnogokrat!«

Veter veje po dobravi... »Pa še mater mi pozdravi!« Takaj mi je res lepo — le po njej mi je hudo.

Branko Virant, dijak II. r. kl. gimn., Ljubljana.

»Kislo repo in fižol imamo danes, veličanstvo,« je urno povedal kuhar.

»V redu,« je rekel kralj.

K mizi so sedli. Zgoraj je sedel kralj, spodaj general, ob njem pa zakladnik. Kralj je jedel, general je jedel, zakladnik je jedel, kuhar pa je nosil in se potil.

»Lepo je jesti,« zamomljaj je kralj, »lepo, prijetno in koristno.«

»Res je tako!« priklimal je general. »Res je tako!« priklimal je zakladnik.

A kuhar je nosil in se potil. Pa je hop! naredilo in na mizi je sedela zelena in vesela kobilica. Bila je revna, toda iz poštene družine. In lepa je bila kot zarja.

»Kako je lepa!« je rekel kralj.

»Kako je zelena!« je rekel general.

»Kako je vitka!« je rekel zakladnik.

»Snedel jo bom!« je rekel kuhar.

In vsi štirje so zapeli: »Aj, aj, aj!«

Zelena deklica pa se je smejala in se napihovala. Bilo ji je všeč to laskanje.

»Svojo krono ti dam,« je rekel kralj.

»V moji vojski boš narednik,« je rekel general.

»Kraljeve zaklade ti dam,« je rekel zakladnik.

»Vsak dan kislo repo in fižol ti bom kuhal,« je rekel kuhar.

»Tvoja krona je iz krompirja, tvoj narednik je iz krompirja, tvoji zakladi so iz krompirja, kisle repe in fižola pa ne maram. Revna sem deklica, toda iz poštene družine.«

Bili so skupaj štirje krompirji in so zaplesali: hop-hop-hop! In ker so bili žalostni, so še zapeli: »Joj, joj, joj!«

»Ti štirje krompirji so pa res debeli,« so rekli tedaj mati. »Marš v lonec!«

In so dali krompirje v lonec in zgodbe je konec.

Joj, joj, joj! St.

Zapel je...

Zapel je telefonski zvonec: drr, drrr. Nikogar ni doma. Odsel je oče v službo, mati na trg je po korenček šla.

Brni, brni... Andrejček vzame slušalko v roke, zakriči: »Halo! Kdo tam? Saj vidite, da mamice doma še ni.«

»Ho, ho,« se v telefon zasmije znan glas Andrejčkov na uho, »je tam morda gospod Andrejček?«

»Da, da, seveda, jaz sem to!«

»In tu, gospod, je vaša mama,« iz dalje glas se zasmije. »Kaaaj? Ti si, mamica?« začudi Andrejček se in vzradosti.

»Poljubček sladke ti pošiljam,« še reče mamica v slovo. Pomenka važnega je konec. Ponosen sinko je strašno.

Topol - trepetlika

V tistih urah, ko je visel naš Gospod na križu, se je sonce odelo v žalni plašč in vztrepetala je vsa narava. Človek, zavedajoč se svoje krivde, je s strahom čakal stvari, ki so imele priti. Gozdne živali so se zarile v svoja skrivališča, noben ptiček se ni oglašil, nobena žuželka zabrenčala — vse je bilo tiho, vse je žalovalo. Le cvetje, grmičje in drevje je šepetalo v svojem jeziku in si pripovedovalo zgodbo svetega časa. Posebno turbošno so v večernem zboru šumeli cedri na Libanonu.

Ah, kmalu bo vse končano! je narahlo šepetala vrba žalujka iz Babilona in žalujoč povsila svoje veje globoko v Eufkrat. Viničar je šel skozi vinograd in videl, kako se je solzila trta. Ko je dozorel plod, je novo vino imenoval: Lacrimae Christi — solze Kristove.

Okrog Golgote je zavel sladke vonj. To je bil vonj vijole, posvečen trpečemu Odrešeniku.

Perunika je rekla sestri cipresi: »Nadela si bom žalno obleko in jo nosila do konca dni.« Sestra cipresa je rekla: »Stanovala bom poslej le na grobeh, v večem spomin na to uro.«

Nenadoma je skozi somrak šel rahel šum. Bil je smrtni angel Astarot, ki je plul h križu. Ko je odondot padel vzdih: »Mo Bog, moj Bog, čemu si me zapustil?« je vztrepetalo vse drevje, vse listje, vse cvetje. Le topol, ponosno kraljevsko drevje, je stal hladno in nepremično na griču Golgote. V njegovih vejah je posmehljivo zašumelo: »Kaj je nam mar tvoje trpljenje!«

Smrtni angel Astarot je s silnim mečem udaril po korenini ponosnega topola, da je omahnil in vztrepetal do mozga. Njegovi listi so se povsili k tlom; nikoli več se niso umirile njegove veje. In čeprav je okrog in okrog vse tiho in mirno — topol se trese in trepeče in se zaradi tega imenuje še dandanes: trepetlika.

Legenda o vrbi žalujki

Ko je Marija stala pod križem in žalovala, so z njo žalovala vsa drevesa na Golgoti in v okolici. Le vrba je samozavestno dvigala svoje veje kvišku in se ni menila za Marijino bridkost.

Marija je to opazila in še huje zajokala. Močan veter je njene solze odnesel na vrbo. Takó težke so bile solze, da so se veje globoko povesele — in tako vise še dandanes.

Jutro na gori

Soncu tu že zrem v oči, ko dolina vsa še spi in vsa v meglo je odeta — kot zakleta...

Tu pa ni megla, tu so zarje le, dih prostosti, eladek mir je razlit čez vse.

Ob zasnovi velikega Atlasa Slovenije

Pogovor z glavnim urednikom g. priv. docentom dr. V. Bohincem

V zadnjih letih smo dobili že nekaj knjižnih del, na katere moramo biti Slovenci ponosni in ki predstavljajo pred svetom moč slovenske znanstvene organizacije, tehnične višine in notranje zrelosti. Tako smo dobili **Krajevni leksikon dravske banovine**, ki v kratkem nudi vsakemu kraju informativne podatke iz vseh področij. Založba Jubilej je lani izdala monumentalno in reprezentativno slavnostno knjigo **Spominski zbornik Slovenije**, kjer je nakazana rast in razvoj banovine Slovenije v zadnjih dvajsetih letih samostojnosti in vključenosti v narodno državo. Prof. Melik je pri Slovenski Matici izdal svoj zemljepisni oris Slovenije, kar vse moramo smatrati za predhodnike nove monumentalne knjige, ki jo je zamislila založba »Atlas« in katere idejo javljamo danes širši javnosti, namreč izdajo **Atlasa Slovenije**. Hrvati so se letos lotili velike hrvatske enciklopedije, ki naj pokaže njihovo narodno zrelost, organizacijsko moč in tehnično višino, pri nas pa bo ta preizkusni kamen v tem letu Atlas Slovenije, ki ima namen, zbrati in v mednarodnem jeziku grafikov in statistik ter geografskih znamenj pokazati vsebino slovenskega ozemlja ter vse polnosti slovenskega notranjega življenja. Zavedajoč se izredne važnosti takega podvzema, sem stopil k g. priv. docentu dr. Bohincem ter ga za današnjo velikonočno prilogo Slovenca naprosil za nekaj pojasnil oz. odgovorov na vprašanja, ki sem mu jih stavljal v zvezi z Atlasom Slovenije in na katere mi je gospod docent radevolje odgovoril.

Kako je prišlo do dela na Atlantu Slovenije

Misel, da se predstavi Slovincem njihovo ozemlje v zemljevidih, je že stara. Z enim samim zemljevidom jo je pred kmalu 90 leti kot prvi uresničil goreči rodoljub Peter Kotler, ki je našel šele leta 1921 poznega posnemovalca v »Zemljevidu slovenskega ozemlja« Slovenske Matice. Vmes imamo dva poskusa ustvariti slovenski atlas. Prvi, Cigaleto, pa ni atlas Slovenije, temveč pokaže v 18 listih le kontinente in razne evropske države; vrhu tega je ostal nedovršen (izhajal je v šestih snopičih od leta 1869–1877). Drugi je Orožnova priredba Haardtovega atlanta, ki pa je imela le zelo skromen obseg, ker je bila namenjena samo ljudskim šolam. Šele po vojni smo s politično svobodo in z ustanovitvijo univerze dobili možnost znanstvenega geografskega in s tem tudi kartografskega dela. Potrebno podlago zanj smo dobili zlasti z jugoslovansko specialno karto v merilu 1:100.000, ki je izhajala v dobi od leta 1924 do 1930; slovensko ozemlje oziroma ozemlje dravske banovine je v njej obdelano na kakih 20 listih. A tudi privatna kartografija se je pri nas začela prebujati. Že leta 1923 je »Društvo slovenskih profesorjev« izdalo ličen »Zemljepisni atlas kraljevine SHS«, delo inž. Viktorja Novaka. V Mariboru se je uspešno udeleževal žal prerano umrl Slavoj Dimnik. V »Geografskem vestniku« v široko zasnovani »Sloveniji« univ. profesorja dr. Antona Melika in v raznih drugih publikacijah, ki so izšle iz Geografskega inštituta, n. pr. v študiji Socialno-ekonomskega inštituta o »Gospodarski strukturi Slovenije« (1939) pa smo dobili zemljevide, ki so znanstveni predhodniki atlanta Slovenije. V marsičem nas podpira tudi gradivo, ki je nakopičeno v »Krajevem leksikonu dravske banovine«. Nekaj prav porabnih kart je svoj čas objavil tudi »Ilustrirani Slovenec«.

V svobodni Jugoslaviji se je kajpak kmalu pojavila želja, da dobimo Slovenci atlas Slovenije. S tozadevnimi načrti se je bavila n. pr. Že Mohorjeva družba. Vselej pa se je računalo s tem, da bo tako delo moglo izhajati le polagoma v posameznih listih ali morda tudi snopičih, ker je izdaja združena s precejšnjimi tehničnimi težkoti in kajpak tudi z ogromnimi stroški. Sedaj so se pa za stvar zavzeli najvišji predstavniki Slovenije in njene najvišje kulturne institucije. Pokroviteljstvo nad »Atlantom Slovenije« je blagovolil prevzeti ban dravske banovine dr. Marko Natlačen. Izdajateljski odbor pa tvorijo: ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti univ. prof. dr. Rajko Nahtigal in rektor univerze kralja Aleksandra I., univ. prof. prelat dr. dr. Matija Slavič. Že samo s tem, da so vrhovi naše uprave in kulture stopili na čelo temu prvemu slovenskemu kartografskemu podjetju, so zagotovili delu za »Atlas Slovenije« popoln uspeh, dali pa tudi uredništvu in vsem sodelavcem atlanta največjo in dragoceno vzpodbudo.

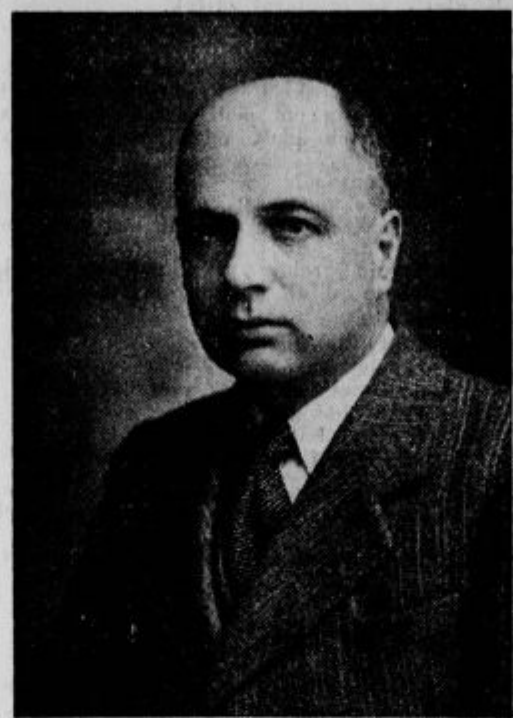
Kako si pa zamišljate organizacijo dela pri atlantu? — Kaj pa sodelavci?

Atlas izdaja založba »Atlas« v Ljubljani. Delovnemu uredniškemu odboru načelujem jaz, a njegovi člani so še gospodje inšpektor prosvetnega oddelka kraljevske banke uprave prof. Silvo Kranjec, asistent Geografskega inštituta univerze dr. Svetozar Ilesič in profesor dr. Roman Savnik. Kot vzor in vzorci, ki jih pa seveda ne bomo slepo posnemali, nam služijo dela, ki so jih v zadnjih letih izdale razne evropske države in dežele: Češkoslovaška republika, Finska, Švica, Poljska, Saarsko ozemlje, Ukrajina, Slezija. Težko bo sicer doseči isto raven kot dežele z razvito kartografijo, vendar se dela ne bojimo in smo prepričani, da bomo uspeli. Imamo na razpolago štab spretnih tehničnih sil, ki že težko čakajo, da bi z delom pričeli. Sodelovanje so nam obljubili že številni naši znanstveni delavci, potem pa tudi znanstvene, upravne in gospodarske institucije, kakor n. pr. Geografski, geološki, zoološki, botanični inštitut univerze, Meteorološki zavod, Kmetijska zbornica, socialno-ekonomski inštitut, vsi v poštev prihajajoči oddelki kraljevske banke uprave in druge institucije. Po dosedanjih zagotovilih za delo pri atlantu sem prepričan, da bomo mogli pritegniti k sodelovanju resnično vse naše najbolje strokovnjake vseh v poštev prihajajočih panog. Trudili se bomo, da ne bomo prezrli nikogar izmed naših pomembnih znanstvenih delavcev. Prepričan sem, da bomo uspeli dati našemu atlantu vseskozi in tudi v vseh detajlih pečat neizpodbitne znanstvene kvalitete.

Kaj pa vsebina atlanta?

Kartografski program je že izdelan in se bo spremenil le še v kakih malenkostih. Moderni atlas ni morda le zbirka fizikalnih in politično-upravnih kart, kot smo jih vajeni iz naših šolskih atlantov, temveč ima namen, da nas seznani z vsemi prirodnimi osnovami predstavljenega ozem-

lja, torej z njegovo zemljepisno lego, z njegovo geologijo in morfologijo, njegovim vodovjem, podnebjem, rastlinstvom in živalstvom. Iz teh naravnih osnov raste človeško udejstvovanje, ki ga atlas ponazarja v vrsti prebivalstvenih, gospodarskih, socialnih, zgodovinskih, narodopisnih in drugih zemljevidov. In tako naj bo tudi »Atlas Slovenije« oris pictus naših tal. Prinesel bo n. pr. da omenim le nekatere izmed najzanimivejših zemljevidov, karto položaja Slovenije v Evropi in bližnjem orientu, tektonsko-potresno karto slovenskega ozemlja, karto krasi in podzemeljskih jam, karto padavin, floristično in vegetacijsko karto, vrsto izseljenjskih kart, jezikovno karto, vrsto narodnostnih kart, etnografsko karto, rasno karto, karto agrarne strukture slovenskega ozemlja, karto našega lovstva in ribištva, karto naših domačih obiri, vrsto kart o naši industriji, elektrifikaciji, tujskemu prometu, prometnih poteh, združništvu, zdravstvu, šolstvu; posebno karto naše prazgod-

Priv. docent dr. Valter Bohinec, glavni urednik Atlasa Slovenije.

vinske dobe, karto rimskih najdb, vrsto historičnih kart, med njimi tudi karto gradov, razvalin, tabo-rov in drugih zgodovinskih spomenikov, karto razvoja naših župnij, karto z rojstnimi kraji naših znamenitih kulturnih delavcev itd. Posebej pa bo atlantu dodano še besedilo z razlago vsakega zemljevida, pojasnila o metodi, po kateri je bil izdelan, s statističnimi podatki in diagrami. Tekst tega besedila bo sestavljen v slovensčini in pa v mednarodnih jezikih, da bo tako našemu atlantu odprta pot tudi v široki svet.

Ali bo vse to mogoče izvršiti? — Imamo za to potrebne tehnične in tiskarske pogoje?

»Circulus mensurat omnia« — šestilo premeri vse,« je staro kartografsko pravilo in vodilo. — Premerili bomo s pomočjo svojih sodelavcev vse, tudi stvari, ki pri nas še niso bile premerjene. Nikakor ne podcenjujem težav, ki se nam obetajo, vendar pokažemo n. pr. Novakov atlas kakor tudi karte Sl. Dimnika skupaj z zemljevidi Geografskega inštituta, da smemo svoj kartografski čolnič mirno predati valovom. Uverjen sem, da dobimo v »Atlantu Slovenije« neke vrste drugi leksikon dravske banovine in kolikor bo to iz tehničnih in drugih razlogov možno, tudi vsega ostalega slovenskega ozemlja. Saj se z modernim geografsko karto pač ne more kosati noben drug pripomoček; na noben drug način ni mogoče pokazati tolikšne množine dejstev in informacij hkratu. Posebno važno pa je, da govori zemljevid mednarodni jezik. Naš atlas ne bo predstavljal slovenskega ozemlja le nam doma, temveč bo vzbudil zanimanje tudi izven naših narodnih meja. S tem atlantom se bomo na najlepši način predstavili vsemu kulturnemu svetu in dali priliko, da povsod spoznajo nas in našo kulturo.

»Atlas Slovenije« bo obsegal 150 do 200 večbarvnih zemljevidov poleg obširnega teksta. Mnogi od teh bodo risani v merilu 1:650.000, lepo številno kart pa bo imelo še večje merilo. Zato bo to res leksikon naše prelepe slovenske zemlje. Koliko pa bo veljal in kdaj bo izšel, bodo povedali že prospekti založbe.

Tako nam je po pogovoru z g. priv. docentom jasne zarisan pomen tega Atlasa Slovenije, ki bo gotovo svojevrstna publikacija v slovenskem kulturnem življenju in prav gotovo dokazilo naše zrelosti in narodne zavesti. Po zamisli bo to gotovo ena naspomembnejših del v našem narodu, v katerega temeljitost ne dvomimo. Kaj lahko pomeni tako zbrano in nazorno v črtah in barvah prikazano gradivo narodnega razvoja pred inozemstvom, si lahko mislimo, ter smo zato prepričani, da bo taka knjiga najboljša propaganda, in to stvarna propaganda slovenskega v državi in inozemstvu.

Pa tudi sicer bo tak Atlas priča našega organizacijskega znanstvenega duha, kajti tako delo terja sodelovanja celega kadra znanstvenikov in tehničnih delavcev. Tako bo dokument tudi naše tiskarsko-tehnične višine in knjižne kulture. Zavedati se moramo, da zmorejo taka knjižna podjetja samo narodi z veliko kulturno zrelostjo in materialno močjo. Mali slovenski narod pa bo s svojimi sredstvi pokazal v prav taki obliki kakor kakšen veliki narod svetu svojo vsebino in oris svojega življenja ter bo tako stopil v vrsto najzrelejših narodov. Zato z veseljem sporočamo to zasnovo slovenski javnosti z željo in prepričanjem, da bo z vso svojo ljubeznijo in močjo podprla tako vsenarodno podjetje, ki stopa na delo pod varstvom naših najvišjih političnih in znanstvenih ustanov, in ki bo tudi izpričevalo narodne zrelosti in narodne zavednosti ter dokument notranje moči slovenskega, ki tu ne bo fraza, temveč pokazano v številkah in barvah, da bo vsemu svetu razumljivo.

Ostajenje

Pozdravljen, dan veselji,
od davna pričakovani!
Kristus je od mrtvih vstal
v zdravje človeških rani.

Pribit je bil na križu,
ležal tri dni v gomili,
vstal je, da vse prenovi
v pomlajajoči sili.

Trem Marijam angel
je rekel: Ni ga tui
Vstal je od mrtvih, zmagal
gluhe zidove grobi!

Ne bo več glad moril nas!
Gospod, naj naše trpljenje
odreši Tvoje sveto
iz mrtvega groba Vstajenje!

Poljsko, Jan Kasprovicz.

Naši krajevni muzeji

Razveseljivo poglavje v slovenskem kulturnem razvoju jugoslovanske dobe predstavljajo naši krajevni muzeji.

V primeri z Narodnim muzejem, katerega delokrog se nanaša na vse etnografsko ozemlje Slovencev, predstavljajo krajevni muzeji specializacijo muzejskega dela, omejenega na domači kraj in njegovo neposredno okolico. V tem oziru je njihova naloga slika specialnim ustanovam, ki so se kakor n. pr. Narodna galerija osamosvojile, da ponazarjajo specialni razvoj ene panoge naše duševne kulture. Kakor je v teh disciplinah specializacija poudarjena na posamezni stroki, podobno je pri krajevni muzejski specializaciji poudarjena na posameznem zemljepisno omejenem in kulturnozgodovinsko enotnem teritoriju.

Leta 1918 smo Slovenci imeli troje krajevni muzejev: Maribor, Ptuj in Celje, medtem ko Laško z njegovo splošno zbirko med krajevne muzeje težko štejemo. V povojni dobi so n. pr. novi krajevni muzeji v Ljubljani (mestni muzej), Škofji Loki ter v Krškem, Muzejsko društvo je bilo ustanovljeno v Murski Soboti in krepki temelj za krajevni muzej je zbran v Novem mestu, kjer so že izvršene vse predpriloge za ustanovitev Muzejskega društva. Vidimo torej različna pota nastajanja naših krajevni muzejev; Novo mesto je postavilo najprej temelj muzejskim zbirkam, Murska Sobota in Krško pa sta obratno najprej ustanovili muzejska društva, da z njimi krajevnozgodovinske zbirke pripravljajo.

Eksistenca svojstvenost, oziroma znanstvena in kulturna nujnost ter potreba po krajevni muzejih izhaja iz sodobne delitve dela, ki zajema tudi nase kulturno zgodovino. Krajevni muzeji omogočajo racionaliziranje muzejskega dela, ko omogočajo na licu zbirke tistih zgodovinskih spomenikov, ki pridejo šele preko podrobnega krajevnega dela v znanstveno evidenco in kateri postanejo zaradi psihološke in kulturne povezanosti imejiteljev z njimi javni kulturni dokumenti samo v domači kulturni sredini. Po krajevni mu-

zejih izvajana racionalizacija našega muzejskega dela predstavlja njegovo poglobitev, obenem pa novo kulturno akcijo v posameznem kraju, katerega dviga naš splošni narodni kulturni nivo.

Racionalizacija muzejskega dela kaže tudi na načelne naloge krajevni muzejev. Izhodišče in obseg njih dela mora biti identičen z obsegom kulturnih interesov kraja, v katerem se krajevni muzej nahaja. Vzorno je rešil to nalogo Ptuj, ki je v zadnjih štirih desetletjih ustvaril lepo zbirko, ki ponazarja rimske Poetovio. Iz ptujkega primera vzhaja istovrstna naloga novemu Muzejskemu društvu v Krškem, da proučava v podobnem smislu rimski Nevidunum. Popolnoma drugače pa bodo in so naloge n. pr. krajevnega muzeja v Škofji Loki ali muzejskega društva v Murski Soboti. Še živa meščanska tradicija Škofje Loke nujno usmerja škofoleški muzej na zbiranje meščanskih kulturnih atributov, ki bodo predvsem iz novoveške dobe, ter da pripravljajo kulturnohistorično sliko zemlje, ki je kot last freisinskih škofov, v zgodovini sestavljala politični teritorij, kateri se kot tak odraža tudi v današnji ljudski kulturi. Obratno od pomanjkanja meščanskih tradicij in arheoloških nahajališč v Prekmurju bo muzejsko društvo v Murski Soboti moralo usmeriti svoje delo na spomenike prekmurske narodne kulture ter dati bodočemu muzeju prekmurski narodopisni značaj. Svojevrsni bo značaj novomeškega bodočega muzeja; manj meščanske tradicije bo v Škofji Loki, manj arheoloških nahajališč kot pri Ptuj ali v Krškem, zato pa bo bogata literarnozgodovinska preteklost nujno postavila v središče novomeškega muzejskega dela literate iz Novega mesta, njim ob stran pa novomeško meščansko kulture ter okoliško arheologijo in narodopisje. Posebni nalogi imata Celje in Maribor. Zazidanost rimske Celeje z današnjim mestom Celjem stavlja celjski muzej v drug položaj kakor sta Ptuj in Krško, kjer ležita današnji mesti izven rimskega silišča; zato bo Celje moralo svoje delovanje usmeriti na novejšo, zlasti narod-

no meščansko kulturo ter na narodno in narodopisno kulturo svoje najbližje okolice. Maribor s svojim posebnim in kulturnim položajem pa je že v zadnjih desetletjih razširil delokrog predvojnega mestnega muzeja na pokrajinskega, ki obsega vso pokrajino ob Muri in Dravi.

Iz nakazanih nalog, ki so v skladu s kulturnimi funkcijami posameznih naših mest s krajevnimi muzeji in v skladu z muzejskimi delovnimi silami v teh, bo sledilo, da more biti podarek naših krajevni muzejev v njihovih kulturnozgodovinskih zbirkah; prirodoopisne bodo imele sekundarno vlogo ter ponazarjale sestavine tal, v večjih tudi favno in floro. Ne mislimo s tem niti najmanj podcenjevati pomen prirodoopisa za kulturno spoznavanje naše zemlje, temveč smatramo to za nujno zaradi delovnih moči, ki so posameznemu krajevno muzeju na razpolago, nadalje pa tudi zaradi kabinetskega obravnavanja posameznih prirodoopisnih eksponatov, katerega bo zmogel samo osrednji Narodni muzej.

Kulturnozgodovinska vsebina naših krajevni muzejev zahteva od njih poleg posameznih osrednjih muzejskih zbirk še dvojce: knjižnico in arhiv. Knjižnica vsakega krajevnega muzeja mora vsebovati vso literaturo, ki je obravnavala in ki obravnava v katerem koli pogledu sedež krajevnega muzeja in njegovo okolico. Kakor je knjižnica krajevnega muzeja nujni in neobhodno potrebni oddelki krajevnega muzeja, podobno je z arhivom. Originalni listin ne bo več mogoče zbrati v posameznem kraju, zato pa bo mogoče pripraviti njih prepise. Če bo tako vrsta prepisov — ali fotografij — srednjeveških listin nadaljevala arheološke dokumente starega in srednjega veka, bo v novoveških registraturah še marsikaj trajno pomembnega, kar spada v arhiv krajevnega muzeja. Poleg tega je važna naloga krajevni muzejev osnivanje fotografskega arhiva, kjer naj bo zabeležena vsaka gradbena izprememba kraja, prireditve, osebnosti itd. Sumarij arhiva pa bodi v vsakem krajevno arhivu relief v čim večjem merilu, ki ponazarja na eni strani historično sliko kraja ali okraja, na drugi pa današnjo. V zvezi s knjižnico in arhivom je naloga krajevni muzejev sestavljanje tekoče krajevnih kronik.

Zadnja naloga krajevnega muzeja bi bila publicistična. Krajevni muzej je dolžan, da informira javnost o novih kulturnozgodovinskih izsledkih, obravnava strokovno posamezne tekoče krajevnne probleme, n. pr. regulacijo itd., informira s tem poleg javnosti tudi varstvo spomenikov ter opozarja osrednje znanstvene ustanove na aktualne znanstvene in kulturne probleme kraja. Kolizija s prosvetnimi organizacijami v kraju je pri tem s smotnim vodstvom muzeja nemogoča ter bo krajevni muzej samo njih pomočnik.

Najtežja naloga krajevnega muzeja pa bo držati v kraju in okolici živ interes za krajevni muzej. Brez tega je krajevni muzej kulturni kadaver. V nasprotju z Narodnim, pa tudi Pokrajinskim muzejem, ki so izrazito znanstvene ustanove, je krajevni muzej znanstvena in izobraževalna ustanova. Domačinski krajevni čut je tisti, ki ohranja posamezne kulturnozgodovinske predmete ter jih predaja muzeju. Krajevni muzej mora gojiti krajevni domačinski čut, ki je podlaga tudi narodnemu in državnemu. Krajevni muzej mora gojiti kulturno samozavest ter ustvarjati v posameznem kraju in okolišu zavest kulturne skupnosti z osebnimi stiki muzejskega vodstva s javnostjo, nadalje s predavanji, vodstvi po muzejih in končno z družabnim uveljavljanjem muzejskih funkcionarjev.

Z izvrševanjem vseh teh nalog niso krajevni muzeji mrtve veje na drevesu naše narodne kulture, temveč utripajoče duhovne žile, ki služijo našemu, ne samo našemu muzejskemu, temveč vsemu kulturnemu življenju za izhodišče realnega smotrnega in zavestnega narodnega uveljavljanja. Vprav danes, ko se je javnost v svojem gledanju lovi za vsemi tekočimi kulturnimi gesli, ki jih producirajo posamezne zemljine našega kontinenta, je potrebna zavest, da smo mi na vetrovnem slovenskem ozemlju produkt generacij, ki so na tem ozemlju živele in delovale v toku stoletij, ter da moremo naše hotenje usmerjati samo po možnostih, ki so nam na tej naši zemlji v uresničenje podane. Pod vplivom svetovnih revolucionarnih idej nas danes predvsem zanima sodobni problem Pariza, Berlina, Moskve ali Londona ter po njem rešujemo tudi svoja domača vprašanja. Pomagamo si s presajevanjem tujih izsledkov na našo grudo in s filozofskimi teorijami ali pa kličemo na pomoč antiko, da rešujemo nastoje problemov naše zemlje, ker nismo z njo kulturno povezani. To povezanost pa lahko gojijo in razvijajo v prvi vrsti naši krajevni muzeji. Koroškim Nemcem leta 1920 pri glasovanju na Koroškem za Avstrijo ali Jugoslavijo gotovo niso leblede pred očmi materialne dobrine, oni so po svoji kulturni zavesti glasovali za Avstrijo. Podobna kulturna zavest, povezanost z zemljo in s predniki nam Slovincem še manjka. In niko ne more oporekati, da je velika naloga krajevni muzejev, da to zavest vzgajajo v meri, kakor je ne more nihče drugi, ako vršijo svoje naloge v smislu kakor smo jih nakazali zgoraj.

Eno je regionalni krajski, štajerski ali koroški čut, katerega smo srečno likvidirali; drugi pa je domačinski čut Ljubljanačana, Mariborčana, Ptujčana, Celjana, Škofjelečana ali Novomeščana. Ta domačinski čut daje posameznemu kraju ali okolišu karakter, ga individualizira ter usposablja do kulturne ambicije in svojstvene tvornosti, ki ga bo usposobila za vztrajno in smotno delo za dosego posameznemu kraju, okolišu, narodu in državi pripadajočega ter ga odvrnila od letargičnega flegmatizma, ki danes tekoče probleme rešuje birokratsko z vlogami in resolucijami, nato pa čaka Mesije. Domačinski čut pa zamorejo kot za to poklicane ustanove gojiti vprav krajevni muzeji. Ti so zaradi tega centralna kulturna oznižja posameznega kraja in okoliša, kolikor se tega zavedajo in kolikor znajo in zamorejo k temu pritegniti javnost.

Slovenci smo v preteklem stoletju storili veliko na razvoju svoje narodne kulture. Če je to delo zajelo predvsem višje plasti, ni to greh, ampak dejstvo. To dejstvo nam nalaga nove naloge s tem, da našo kulturo poglobimo in strnemo z njo vse naše narodne plasti preko domačinske zavesti. To nalogo morejo racionalno in smotno vršiti predvsem naši krajevni muzeji in zaradi tega morajo krajevni muzeji postati sestavni deli našega kulturnega narodnega programa. Seveda s tem ne zmanjšujemo pomena centralnega Narodnega muzeja v Ljubljani, ki mora biti središče vseh in hranilišče vseh najvažnejših dokumentov tihočih se Slovencev in Slovenije kot celote. O njem pa seveda ob drugi priliki.

Janko Vrabec.

Naš domači zdravnik

K. Č. — 43 let ste stari, oče štirih otrok. Zdravi popolnoma. Zadnja dva meseca pa opažate na sebi spremembo, da ne veste pri čem ste. — Iz vašega kratkega opisa ne morem razbrati ničesar. Morali bi mi vsaj opisati, kakšne so te spremembe. Tako pa si samo mislim, kaj ste približno hoteli s tem povedati. Take pojave opazujemo pri boleznih ene ali pa več zlez z notranjim izločanjem. Te zleze uravnavajo rast in razvoj telesa. Pišite bolj natančno, da vam bom mogel bolje odgovoriti.

Slovenec. — 73 let ste stari. Preboleli ste vnetje porebrnice. Docela je izginila. Ostalo pa vam je težko dihanje zaradi srca. Srce imate namreč razširjeno. Radi bi vedeli, če se more tej nadlogi še odpomoči. — Z dolgo trajajočim zdravljenjem je mogoče še pomagati, ublažiti nadlogo. Popolnoma odpraviti pa v teh letih ni več mogoče.

E. K. M. — 13 let starega fanta imate, ki je sicer zdrav, vsaj na videz. Menite pa, da mora imeti kakšno resno bolezen, ker ima že dolgo časa na bradi in čelu za lečo velik izpuščaj. Če si ga nanaša s cinkovim mazilom, je videti, da se bo izpuščaj posušil. Fant pa si ga izpraska in izpuščaj je zopet tu. — Ne morem trditi, da bi zaradi teh izpuščajev otrok imel bolno kri. Krvne bolezni so različne in številne in se pojavljajo z raznovrstnimi znaki. Pri 13. letih je fant že toliko pri pameti, da bi mu mogli dopovedati, naj se ne praska. Če to storite, tudi uspeh ne bo izostal.

M. U. S. R. — Stari ste 35 let, mati treh, nedozelih otrok. Že osem let vas spremlja nadloga, zaradi katere silno trpite. Med rednim obdobjem se pojavlja beli tok, ki traja po 8 do 10 dni. Takrat vas boli glava, nervozni ste in potrti in tako natanknjeni, da vas moč kljub vsej ljubezni le težko prenaša. Utrujeni ste, v spodnjem životu vas nekaj vleče navzdol, v križu imate tope bolečine. Izpolnjevati ne morete svojih dolžnosti, pa se bojite, da bi postalo to lahko usodno za vse. Porodi so bili težki. Nadloga se vam je pojavila že po prvem porodu. — Hudo neprijetno so stvari, ki ste jih popisali. Vendar pa ni, da bi morali zaradi tega obupati. Vzroki nadlogi so zelo številni in pestri. Pri vas pa je vzrok sprememba v legi rodil. Temu pa je mogoče pomagati. Zato vam svetujem, da se obrnete na ginekologa ali pa se napotite v žensko bolnišnico v Ljubljano.

Jesenčanka. — Trpite na zaprtju. Vzemirja pa vas pojav, da večkrat opažate v blatu kri. — Kri, ki jo opažate, ima svoj izvor v zlati žili, ki se navadno pojavlja v zvezi z zapkejo. Morate si omisliti prebavo in iztrebljanje s primerno prehrano. Kakšna naj bo, sem že dostikrat razpravljala. Ker redno berete »Slovenca«, ste gotovo opazili. S tem si boste tudi drugo nadlogo ublažili. Končno odpraviti zlato žilo pa moremo z injekcijami ali pa operacijo.

T. S. G. p. R. — Že deset let imate strašen smrad iz ust, kar vam je silno neprijetno pri obnavljanju s strankami. Ne morete govoriti z osebami v obraz. Kljub temu, da si skrbno umivate dvakrat dnevno zobe in ustno duplino. Zobovje imate zdravo in popolnoma v redu. — Ne morem vas pohvaliti. 10 let nosite nadlogo s seboj, ne da bi storili kaj več kakor le to, da si neigujete zobe, kar je itak samo po sebi razumljivo. Nadloga se pojavi

pri boleznih dihal, prebavil, zob, zobnega dlesna, žrelnic. Spremlja jo tudi gnojna vnetja v nosu in obnosnih votlin. Najhujše pa zadržaja iz ust okvara nosu ljudem, ki imajo ozaeno. Sami pravite, da imate zobovje, dihalo in prebavila v redu. Ostanje torej le nos in obnosne votline. Tu nama je iskati vzroka. Ugotoviti pa more le preiskava. Zato vam svetujem, da se obrnete na strokovnjaka za nosne bolezni.

Ljubljana 21. — Vaša žena je stara 43 let. Že izza dekliških let trpi na leni vrsti črevesja. Bila je operirana na slepiču in zlati žili. Črevesje se pa tudi po tej operaciji ni popravilo. Često jo mučijo plini. Uživa veliko sadja, pogosto tudi zelenjavo. Pred dvema letoma je bila operirana zaradi vnetja srednjega ušesa. Sliši dobro, vendar pa trpi še vedno zaradi neprestanega šumenja na mestu, kjer so ji prebili kost. Rekli so ji po operaciji, da bo to sčasoma prešlo. Ker pa ni prešlo, je nervozna, obupana. — Mislim, da je zaradi zapeke izčrpalna žena več ali manj ves zdravilni zaklad. Zdi se mi, da bo najbolj preprosta pot še najbližje pripeljala. Ta pot pa je odgovarjajoča prehrana. Nekateri jedi pospešujejo pomikanje črevesne vsebine. V prvi vrsti je to celuloza in plini, ki nastajajo pri razpadanju celuloze. Sočivje (fižol, leča, grah, ohrovt, redkavica, kumare, gobe), vse vrste sadja, razen borovnic in brusnic, kompoti, zlasti iz sliv in namočenih suhih smokov, med itd. Pije naj čistejši, sadjevec, kisel mleko, rogaško elatino. Zaradi ušesa pa menim, da je lahko brez skrbi, ker je vse v redu. Pri nekaterih take neprijetnosti malo dalje trajajo. Svoj delež pa prispevajo tudi živila, ki so v teh letih še posebno občutljivi in sprejemljivi. To pa je naravno, le malokateri je prizaneseno. Zaradi ljubelega miru pa svetujem, da gre na pregled k operaterju, ki jo je operiral.

Isti. — Pred dvema letoma ste prvič občutili negotovost pri hoji po mestnih ulicah, zlasti tlakovanih. Mislili ste, da je temu krivo uho, ko je bilo zamašeno. Ko pa ste to nadlogo odpravili, ni bilo z vašo hojo nič bolje. Še vedno ste čutili omotico, še vedno ste komaj čutili, da se noge dotikajo tal. Bolje pa ste se počutili v samotnih ulicah, ne tlakovanih. Teden dni na deželi pa vas je skoraj popolnoma odzdravil. Zdi se, da je nadloga zopet povrnila. Stari ste 48 let, mnogo duševno delate. Počitnice nimate. — Dvojno je mogoče. Lahko povzroča opisano nadlogo organske spremembe v živčevju ali pa povzročajo živci sami te senzacije. Iz opisa sklepam, da bo pri vas drugo. Ko ste imeli odpočitek, je vse prešlo. Privoščite si daljši dopust, ki vam je nujno potreben. Menim, da bo to najboljše zdravilo za vas. Prav pa storite, če povprašate za svet še strokovnjaka za živčne bolezni.

Ing. C. J. C. — Na glavi imate mnogo prhljaja. Lasje vam v veliki množini izpadajo. Nikoli niste bili resno bolni, pa tudi zdaj ste popolnoma zdravi. Za rast las ste uporabljali trylin silikim, a vse brez uspeha. Vsako leto ste čisto postrženi, pa tudi to ne okrepi vaših las. — Domnevam, da je vzrok izpadanja las prhljaj. Zato morate tega odpraviti. To pa navadno tudi ni lahko. Ker ne pišem receptov, vam svetujem, da se obrnete na strokovnjaka za kožne bolezni. Različna čudodelna zdravila za rast las, pa žal, pomagajo dostikrat le producentom.

Pravni nasveti

Bodoča babica. M. Š. L. Zglasite se osebno ali pismeno pri vodstvu babiške šole v ženski bolnišnici v Ljubljani, kjer boste dobili potrebna pojasnila.

Drevesa na meji. E. K. R. Če je železniška uprava dala posaditi na meji, vendar še vedno na svojem svetu, drevesca, ki bi tekom časa vaši parceli delali senco, se temu ne morete upreti. Ko bodo pa veje zrastle v vaš gradni prostor, jih boste smeli obsekavati, ravnotako tudi izpuliti korenine iz vaše zemlje.

Poroka na poskušnjo? K. M. M. Tisti, ki vam je navtežal, da se lahko sodniško poročite za dobo 3 let, vas je potegnil. Taka poroka je izključena. Poročiti se boste mogli le cerkveno in bo ta vez veljala do smrti. Posvetujte se z domačim župnikom, ki gotovo vaše razmere pozna, kaj vam je storiti: poročiti se zaradi otroka, ali čakati.

Oporoka. S. R. M. Oblično pravilno napisana oporoka je veljavna tako dolgo, dokler zapustnik ne napravi druge, s katero se vsebina prve spremeni. Popolnoma neutemeljeno je vaše mnenje, da bi mogel zapustnik oporoko po preteku enega leta dati ponovno podpisati pričam ali pa, da bi jo moral sam ponovno podpisati.

Priboljšek prevžitarice. S. K. T. Mati si je ob izročitvi posestva sinu izgovorila kot priboljšek letno v denarju 1000 din. Ta znesek mora prevzemnik materi vsako leto izročiti. Če mati od sina tega denarja ne zahteva, tudi materini dediči po njeni smrti ne bodo mogli od prevzemnika ta priboljšek iztožiti. Previdno pa bo, če da sin-prevzemnik sproti vsako leto materi potrditi bodisi plačilo plačanega priboljška, ali pa odpuščanje istega.

Obljubljeni žagarski služba. M. V. T. — Če se glede višine meze niste vnaprej točno dogovorili, vam je gospodar dolžan plačati toliko, kolikor je običajna plača v vašem kraju za tako delo, ki ste ga vi opravljali. Izgleda, da ste opravljali službo hlapca na posestvu in v kmečkem milnu, tako da vam nadure ne gre, ampak pavšalna mesečna meza. Obljuba, da vas bo postavil za žagarja, ko vas bo naučil žagati, je presplošna, da bi mogli zahtevati odškodnino zato, ker je nastavlil še izučnega žagarja. Saj je gospodar še vedno pripravljen, da se pri njem izučite v svojem prostem času. Ko boste izučeni, šele takrat bi bili sposobni za samostojno žagarsko delo.

Komu izročiti posestvo? T. J. — Če ste po smrti prvega moža postala lastnica celega posestva, potem s tem posestvom lahko po svoji volji razpolagate. Lahko izročite to posestvo ali kakemu otroku iz prvega zakona, ali pa iz

drugega zakona. Vsi otroci, iz prvega in iz drugega zakona, imajo enako dedno pravico do vaše zapuščine in boste morali vsakemu izmed svojih otrok zapustiti vsaj nujni delež.

Obracun dolga v hranilnici. Č. V. G. B. — Ako mislite, da ste z rednimi mesečnimi plačili celoten dolg v posojilnici poplačali, posojilnica pa pravi, da še ne, potem zahtevajte od posojilnice izpisek vašega računa in obračun. Ugotoviti morate, kakšna obrestna mera da je bila določena za vaš dolg v teh letih in če se ujemajo storjena odplačila. Po teh podatkih šele bi bil mogoč preizkus obračuna.

Dvoženstvo. E. A. L. — Katoliško poročen mož, ki je ločen od mize in postelje, se ne more veljavno poročiti, dokler živi prva žena, čeprav bi prestopil v drugo vero. Če se je tak ločenec ponovno poročil po starokatoliškem obredu, lahko prva žena predlaga pri državnem tožilstvu, da se moža preganja zaradi dvoženstva. Temu postopanju se lahko žena pridruži kot zasebna udeleženka, tako da bo lahko sama subsidiarno vložila obtožnico, če ne bi hotelo tega storiti državno tožilstvo. Kazen za dvoženstvo je strogi zapor do petih let. — Prva žena lahko tudi pri civilnem sodišču vložijo tožbo na neveljavnost drugega starokatoliškega zakona. Tožbo je vložiti pri okrožnem sodišču.

Zapadla alimentacija. B. A. F. — Če varuh n.d. otroka tekom 3 let od sodišča določene preživnine napram nezakonskemu očetu ni izterjal, niti ni predlagal izvršbe, je ta preživnina po preteku treh let zapadla.

Jarek na meji. R. F. — Vprašate, ali smete skopati točno po meji jarek in prisiliti sosed, da odstrani drevje, ki raste ob vašem sadnem vrtu? — Jarek lahko skopljete po meji samo v sporazumu s sosedom. Sosed ne morete prisiliti, da bi odstranil drevje, ki raste ob meji. Pač pa lahko vsak zemljiški lastnik obseka korenine in veje tujega drevja, ki sega v njegovo zemljišče, odnosno v zračni prostor nad njegovim zemljiščem.

Dijaški rok. I. Š. K. — Pravico do dijaškega roka imajo oni vojaški obvezanci, ki dovrše v državi ali v inozemstvu srednjo šolo z opravljenim zrelostnim izpitom ali strokovno šolo z veljavno popolno srednje šole in zaključnim izpitom. To pa le, če opravijo predpisan izpit za rezervnega častnika.

Odlaganje snega na tuj svet. B. A. — Če boste mogli dokazati, da nad 30 let nemoteno odlagate sneg na tuje zemljišče, vam tega, po našem mnenju, sosed ne bo mogel samovoljno preprečiti.

Obrt. P. F. — Obrnite se na obrtno oblastvo. Mislimo, da ne bo zapreke, ako mestni uslužbenec, verjetno po svoji ženi, doma izvršuje trgovsko obrt.

Poštni služitelj. S. P. Č. — Za službo zvanika sta predpisana najmanj dva razreda srednje ali njej odgovarjajoče šole ter najmanj dve leti prav dobro ocenjene dnevničarske službe v isti stroki. Ker ste že služitelj, vas lahko postavijo za zvanika samo, če pridobite navedeno šolsko kvalifikacijo. Pošta upravnica vam je pravilno odgovorila, da dva razreda obrtne nadaljevalne šole ne odgovarjata dvema razredoma srednje šole, ampak so

za to potrebni trije razredi obrtne nadaljevalne šole. Tretji razred pač dovršite v najbližjem kraju, kjer je takšna šola.

Znižanje dolga. M. D. — Ker ste banovinski uslužbenec, vas po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov ni mogoče smatrati za kmeta. Zato ne boste mogli doseči znižanja dolga. Ne verjamemo, da je že kateri banovinski uslužbenec ali obrtnik dosegel znižanje dolga po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, kakor vi to trdite o svojem pismu.

Graditev hiše. M. Š. S. — Kupili ste parcelo za zidavo hiše. Sosedna parcela je njiva in bi radi vedeli, kako daleč proč od meje morate zidati, da ne nastanejo kakšni spori? — Točna gradbena črta se bo določila pri komisijem ogledu. Merodajni so regulacijski predpisi za vaš okraj, če sploh obstoje. Drugače boste pa morali zidati v takšni oddaljenosti od sosed, da ne boste posegali v kakšno sosedovo služnostne pravice.

Ogledano drevje. J. O. — Škodo, ki so jo napravili zajci na sadnem drevju, mora lovski upravičenec povrniti samo takrat, ako se dokaže, da je bilo storjeno vse, s čemer umen gospodar praviloma zavaruje sadne nasade. Taki ukrepi so pred vsem: ograje vrtov in drevesnic v višini 2 m, beljenje, postavljanje plašil, ovitje sadnega drevja s slamo najmanj 1,50 m visoko in temu enako. Oškodovanec mora povračilo škode, ki ne presega 1000 din, zahtevati pismeno ali ustno na zapisnik pri pristojni občini v 8 dneh, od kar je zvedel za škodo, toda najkasneje v 6 mesecih, od kar je škoda nastala. Zahteve po povračilu škode po divjačini do višine 1000 din rešuje odškodninsko razsodišče pri občini. Zahteve po po-

Naš živinozdravnik

Kužni nahod kokoši? M. V. L. — V jeseni in sedaj sta nam zboleli po dve kokoši s sledečimi bolezenskimi znaki: kokoši tako težko diha, da si pomaga celo s celim trebuhom. Bolna žival do zadnjega je in nese. Driske niste opazili. Perje na vratu je mokro od izmečkov iz kljuna. Kokoši pogine v šestih dneh potem, ko ste opazili prve bolezenske znake. Na mrtvi kokoši niste opazili drugih znakov razen na pljučih, ki so vsa zasiljena in posuta z rdečimi pikicami. Želite nasveta, kako bi bolezen preprečili? — V prvi vrsti je treba ugotoviti na kakšni bolezni bolehalo in ginevalo vaše kokoši. Verjetno gre za kužni nosni katar kokoši. Sigurnejši diagnozo bi bilo mogoče postaviti šele na podlagi preiskave bolne ali poginjele kokoši. V ta namen prinesite bolno ali poginjeno kokošo na preiskavo v Državni veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani, Lipičeva ul. 2, kjer bodo bolezen ugotovili in vam brezplačno dali potrebna navodila. Za sedaj skrbite, da bodo kokoši čez dan čim več na zraku, ponoči pa naj bodo zaprte v čistem, suhem in zračnem prostoru.

Prešički slabo jedo in hiračo. M. U. S. — Vaši pet mesecev stari prešički so bili ob času nakupa še zdravi ter so radi jedli. Po dveh mesecih pa so postali nemirni, se neprestano čohajo, ne jedo več tako radi, ter stalno hiračo. Razen omenjenih prešičev imate še večje, ki pa ne kažejo nobenih bolezenskih znakov. Želite vedeti ali je še mogoče rešiti hiračo prešičev? — Vzrokov za hiranje prešičev je več, v poštev bi pa prišli v prvi vrsti naslednji: kužna bolezen, črevesni zajedalci, pomanjkljiva hrana in obolenje kože. V kolikor gre za kužno bolezen, vam svetujem, da se čim prej obrnete na živinozdravnik, ker z domačimi zdravili ne boste nič dosegli. Če so po sredi črevesni zajedalci — gliste —, je tudi potrebno, da se obrnete na strokovnjaka, ki vam bo predpisal sredstvo proti glistom, kakor je n. pr. kalomel. S samim čenom glist ne boste mogli pregnati. Če je hrana preveč enostranska, poskusite dodajati Težakovega olja na vsak obrok po eno žlico na pra-

Morda je ravno za Vas

Radensko zdravilno kopališče najboljše, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki vam po svoji zdravilnosti najbolj ustreza! Prospekte pošilja zastonj, rado in z veseljem!

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

vračilu škode nad 1000 din pa rešujejo redna sodišča.

Državljanstvo. K. O. — Oče je že 7 let neznanega bivališča, mati živi z otroci v naši državi. Rada bi pridobila z otroki vred v naše državljanstvo. Po očetu odnosno možu je namreč vsa družina italijanske državlanske pripadnosti. Ali bi mogla mati sama zaprositi za sebe in otroke za naše državljanstvo? Najstarejši sin je star 18 let. — Z zakonom vezana žena nima pravice, da odločuje glede državljanstva. Zato ona do moževe smrti ali dokler mož ne bo proglašen za mrtvega, ne more samostojno zaprositi za naše državljanstvo. Glede otrok pa zakon stoji na stališču, da do njihove polnoletnosti obdrže očetovo državljanstvo. Šele s polnoletnostjo otroci lahko zaprosijo za naše državljanstvo.

Cestarjeva pokojnina S. L. J. — Obrnite se na bansko upravo, ki ima gotovo vse vaše službene podatke, pa boste zvedeli, ali vam pripada pokojnina ali ne.

Živina grize les, hira in poginja. B. L. D. — Vzorce sumljivega sena lahko pošljete v preiskavo potom občine Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani. Seno vzemite iz različnih mest, od povsod vsaj po dobro pest, da ga bo vsega okrog 1 kilogram.

Ostrina v želodcu psa. T. F. B. — Hudobnež je dal polnoliti vašemu psu nek oster predmet. Želite vedeti, kako bi psa zdravili, oziroma, če mu je sploh mogoče pomagati? — Vaše vprašanje je prekratko, da bi vam bilo mogoče dati določeno odgovor. V kolikor se ostrina ni kje zapčila, je dana možnost, da bo srečno prišla ven pri zadnjem koncu živali. Psi dajate tečno hrano, predvsem mleko in po možnosti čim več olja, nikakor pa mu ne smete dati ricinusovega olja. Če je slučajno ostrina še v želodcu, poskusite psu dati veliko slane vode, da bi povzročili bruhanje, s katerim bi pes povrnil pogolten predmet. Psi je končno mogoče tudi operirati in vzeti iz njega ostrino. Če je pa ostrina že dalj časa v trebuhu psa, bi ga bilo dobro klistirati s hladno vodo; kateri ste dodali olja. Psi klistirajte s pomočjo tanke, a vendar le čvrste gumijaste cevi, katero lahko spravite s previdnim vrtanjem vsaj pol metra v črevo (seveda, če je pes nekoliko večji). Če pa je ostrina prebodla črevo ali želodec in povzročila vnetje trebušnice, tedaj za psa ni več rešitve. V vsakem slučaju je bilo najbolje, da se obrnete do najbližjega strokovnjaka, ki bo psu skušal pomagati, v kolikor pomoč ne bo prekasna.

Davčni nasveti

M. P. Ptuž. — Vprašate, ali so v členu 54. zakona o neposrednih davkih stroški, ki se odbijajo od dokazanega kosmatega dohodka, navedeni eksemplativno ali taksoativno in če je obvezna zavarovalnina odvetnikov in notarjev pri pokojninskem skladu odvetniške in notarske zbornice odbitna postavka. — Režije modernega gospodarstva so pač tako raznovrstne, da jih ni mogoče navesti vseh taksoativno. Zato navaja člen 54. zakona o neposrednih davkih zaradi primera glavne vrste odbitkov. To sledi iz besedice »kakor« na koncu prvega odstavka, čl. 54. zakona o n. d. — Prispevki odvetnikov in notarjev v pokojninski sklad pa niso odbitne postavke. Po členu 54. zakona o neposrednih davkih se od verodostojno dokazanega kosmatega dohodka odbijajo stroški, potrebni, da se doseže, vzdrži in zavaruje kosmati dohodek. Odbitni so torej le stroški, ki so: 1. v neposredni zvezi z obratom, in 2. ki so nastali v merodajnem poslovnem letu in se nanašajo na dohodek, ki je predmet obdavčenja. — Prvega pogoja pa prispevki v pokojninski sklad odvetnikov in notarjev nimajo, ker niso v neposredni zvezi z obratom. Prispevki so določeni zaradi osebnih ozirov davčnega zavezance, da se njemu in njegovi rodbini zagotovi tudi po prenehanju prakse socialnemu položaju njegovega stanu primerno življenje. — Upoštevanje tega prispevka pri nekaterih davčnih upravah je le dozdnevno, ker so uprave zvišale kosmati dohodek, režija pa je bila prijavljena po njihovem mnenju in mnenju davčnega odbora v preniknem znesku, pa so v smislu razpisa ministrstva financ pri stvarnem kosmatem dohodku upoštevale višjo, stvarno režijo.

C. P. R. — Vprašate, če se pri odpisu davčnih zaostankov iz leta 1937 upošteva tudi doklade. — Samoupravne doklade se pri odpisih davčnih zaostankov iz l. 1937 ne upošteva. Samoupravna telesa so pridobila na doklade za prejšnja leta že pravico. Moglo bi se jih odpisati le na podlagi posebnega določila, v uredbi, da se pri ugotovitvi pogoja za odpis upošteva tudi samoupravne doklade in se jih tudi odpisati, ali pa na osnovi pristanka samoupravnih teles. Ker pa uredba o odpisih zaostankov iz l. 1937 ne vsebuje takega določila in tudi samoupravna telesa niso dale naloga, da se sme odpisati tudi dohodke, se odpisuje samo državni davek (osnovni in dopolnilni).

Maribor. — Vprašate, kako se vršijo odpisi koncem leta pri zgradbah, strojih, opremi itd. — Po zakonu o neposrednih davkih se smatra za režijo tudi amortizacija zgradb, trajno oproščenih zgradbarine, amortizacija strojev in ostalega inventarja, v zneskih, ki ustrezajo dejanski zmanjšanji vrednosti in uporabi. Višina odpisa se mora ravnati po povprečni letni zmanjšanji glede na trajanje predmeta. Na primer: stroj je vpisan v bilanco s 100.000

dinarjev; po izkušnjo mu služil podjetju 20 let. Na leto se lahko odpise 5%, t. j. 5000 din. Če davčna uprava ne sprejme v bilanci izkazane amortizacije, nego jo zmanjša, oceni davčni odbor primernost odpisa. Amortizacija se prizna za režijo samo, če je izvedena po knjigah in sklepnih računih. Seštevke amortizacije nikakor ne sme presegati v bilanci izkazane vrednosti predmeta. Tudi se ne more dovoliti amortizacija zgradb in predmetov, ki služijo osebnim rabi lastnika ali njegovih rodbinskih članov. Amortizacija se priznava: za tvorniške zgradbe 1—2%, izjemoma 4%; za delavske zgradbe največ 1,5%; za avtomobile do 20%; za stroje znaša amortizacijska doba 12 let, pri občutljivejših pa tudi krajši čas; za orodje se dovoli amortizacija za dobo 4—16 let. — Odpisuje se ves čas od prvotne vrednosti. Stroj je stal in je vpisan v inventar z 100.000 din; trajal bo 10 let. Vsako leto se mora odpisati torej 10%, t. j. 10.000 din. Ako pa se odpisuje prvo leto 10.000 din, prihodnja leta pa vsako leto 10% zmanjšane inventarne vrednosti, bo amortizacija trajala 66 let, mesto 10 let. Prvo leto znaša odpis 10% prvotne vrednosti, drugo leto 9%, tretje leto 8,1%, četrto leto 7,29%, peto leto 6,56 odstotka itd.

Kmetijski nasveti

Najcenejše je pridelovanje lucerne. V. L. Lj. — Kupili ste 28 arov veliko njivo na območju Ljubljane in bi radi vedeli, s čim jo je zasejati, da bo najmanj dela in največ dohodkov. Koliko semen bo treba? — Najmanj dela in največ dohodkov vam bo dala lucerna, če je zemlja lahka, suha, na Posavju, ne pa na Barju. Pri tem bo postopati na sledeči način: Sedaj spomladi zagonjite njivo s hlevskim gnojem, in sicer temeljito, ter posadite krompir. Tega pridno okopavajte in plejte, da bo zemlja rahla in plevel uničen. Prihodnje leto potrosite na ta prostor 100 kg kostne moke in 50 kg kalijeve soli ter posejete oves na redko (40 kg semen), vmes pa lucerno (10 kg). Oves je še zelenega požeti takoj, ko gre v latje, da ne bi lucerno dušil. Če je zemlja rahla, peščena, torej pripravna za to vrsto detelj, bo ta dobro uspevala najmanj šest let. Lahko pa tudi do deset let, če ji vsako tretje leto pognojite s superfosfatom in kalijevo soljo. Tu pa tam je dobra tudi gnojnica. Če je pa zemlja težka, mrzla, barska, tedaj lucerna ni na mestu, pač pa domača detelja, ki traja sicer samo par let, vendar da v tej dobi prav bogate košnje. To pa zlasti, če ji primešamo še nekoliko primerne travne mešanice.

ODREZITE

„SLOVENEC SVETOVALE“

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

„Slovenec“ 23. marca 1940

Kurenčkova Neška ma tud beseda

Vem, de sa se vam zabele duns kar slincedit, de ste mene zagledal tlela u »Sluvenec«. Sevede, vi ste misel, de vam bom začela duns kar ud sameh pirhu, putic, klubas, šunkna in ud drugeh takeh dubrot prpoudvat, ke je glih velika noč. Sej b vam jest tud rada kej ukusnega puvedala. Žalibog, tist časi sa pa že zdauni minil, ke sma se na današen dan kej tagca puvarjal. Seer se jest se čist dober spumnam, ke sma na velika sebotu nusile še pouhne korbe na glau sameh putic h žegne. Noja, korba mam še duns spraulena za bulši čase pud streha, ampak ud bulšeh času ni več ne duha ne sluha. Sevede, na velika sebotu nosja babnce še smeri pukrite korbe k žegne. Tu pa sam zavle drugeh ldi. Kua je u korba, pa tku nubenmu na puveja. No, letas sem mela tud jest slučajan eneh šest jajčku, ke m jih je moja kura znesla, za žegen prprauleneh. Pufarbala sem jih pa kar z lipenštiftam, de sa blj tak, koker pirhi, ke nisem mela družga pr rukah. Clouk s more holt pumagat, koker s ve in zna, če neče prideti ldem u zobe. Svinsk stegen sem tudi že več ket dva mesca šparala u umar, de ga bom nesla k žegne. Ke sem tla h jajčkam tud svinsk stegen u korba pulužit, sem pa najdla u umar sam še kust ud tistiga stegna. No, jest sem prec vedla, de je mogu met mož parkle umes. Ke sem ga zavle tega prjela, pa ni prou nē taju. Puvedu m je holt, de s ga je usak dan en košček udrezu, de je mou za južna. Kua je blu men zdej družga za naredit, koker pubrala sem še jajčka ven iz korbe, jih zavila lep u en facanetel, pa nesla k žegne. Kust sem pa našmu kuške šenkala, de ja je mou za praznenke.

Zdej je že, kar je. Zdej se rajš kej družga pumenna. Sej vam mam tulk eneh reči za puvedat, de sama na vem, ki b začela.

Puglejte! Zadenč vam je Gustl take reči ud šul naklubasou, de ni blu za nekamer. Lepu vas prosem, kuku pa more en tak clouk, ke se na šule še tulk na zastop, koker kašen zajc na boben, ud šul guvort? Sevede, Gustl se je preke men zmeri delu, koker de b blu res buhve kuku učen. Ke sem ga pa enkat uprašala, če je kašna viši šula štederu, m je pa reku, de je hodu u Redut, ke je biu soj čas na šentjakubskem trge, gor u ta peru štuk. Jest sem se začela tku rečat, deb kmalu počla. Zdej s pa lohka miselte, kam boma pršli, če se boja začel tak učenaki u naše šule mešat. Lejte! Jest se pa u take reči raj na utekujem. Če jih na zastopem. Sej veste, de prau že star pregovor: »Šuštar ustan pr sojm kupitec«. Tega pregovora se pa jest že ud nekej držim, ke nisem tku dumešlava, koker sa nahtere ženske. Tu je že res, de sa zdaj šule take, de jih tud jest na morem glih puhvait. Kdu je uržah, de sa doudons šule take, nej pa tist puveja, ke se na

šule zastopja, ne pa tak bimbo, koker je Gustl. Zadenč se je spet eden skopu na šule no u »Jutrec«. Če se ta kej na šule zastop, pa na vem. On prau, de štedenti nisa prou nē uržah, če se u šulah na naučaja use tu, kar b se mogel naučit. Prau, de sa tega uržah prefesari, ke sa s štedentem preveč grubi. Mugoče, de ma prou. Jest nisem merudajna, de b se u take reči mešala. Mislem pa, de b blu res bl pameten, če b se prefesari s štedentem bl zastupil. Tu b blu za eden mugoče, če b hudil prefesari s štedentem učaseh tud žoga brcat. Zakua b s zmeri u šul glave belil. Na gnajnah je za velik bulši lft, koker pa u šul. Nuge in pa jezek sa pa tud bl putreben čluvek, če če kam naprej prideti, koker pa glava. Na usaka viža b blu treba tu puskust. Uspehi b se tku kmal pukazat. Če b se tud prefesari navadel žoga brcat, b jim pa tud na škodval. Kar se clouk uči, se tku zase uči.

Čakte no. Tula vam morem tud še duns puvedat, de na puzabem.

Zadenč se je skubacala ena dama na jauno tribuno u »Jutrec«. Prau, de je špetau »Zadeva nas useh«. Strelat zna ta dama še precej dober, sam cilat na zna. Doužnost uredništva b bla, de b navadel to dama tud cilat, če ja že pestēja strelat. Puvedat b ji mogel, de špetau ni zadeva zdrav ldi, ampak sam bouniku in pa tisteh, ke maja špetau čez. Kar nas je zdrav ldi, sma pa vesel, če nimama nē s špetalam za upraut. Sej jest se tud na špetau dost na zastopem. Sam enkat sem s pestila u špetale čeva spucat, ke je dohtar kunštatur, de mam čist pupackane. Če sa m use fleke ven spucal, pa na morem reči, ke jih na videm. Če ja tist drejn, ke je u špetale, zmeri u uči bode, nisma mi uržah, ke sma zdrau, ampak tist, ke u špetau tešaja. Če ma n pusetnek premajhna hiša, de b use stranke not spravu, mende na bo ud sojh susedu pugervu, de nej mu še en štuk prizdaja. Tu more že na svoje stroške narediti, ke on tud najemina pubira. Če b Iblančani ud bouniku najemina puberal, b mel že zdauni špetau ene par štku viši, pa polstel b blu prec tulk, de b na vedel kam z nim. Vite, dražestna dama, tku je ta reč. Če sami na veste, kam b mogel pumert, koker strelate, b pa mene prašal. Jest usaku rada pumagam. De b se ta drejn enkat iz špetala ven spravu, jest družga na morem nasvetvat, koker, de nej se za enkat kar oskrbnina puviša, druge pumoči, koker use kaže, za enkat še ni. Puglejte! Huteli na Bledu še nekol nisa jamral, de maja prevelk drejn. Tu pa ni nē čudenga. Kene, u huteleh na Bledu moreš plačat na dan za oskrbnina osemdeset du stu petdeset dinarju. U špetale pa sam trideset, pa maš oskrba, pa še dohtarje in pa usmilene sestre puvrh, de t ni doudhes. Kar oskrbnina naj se puviša, pa boste videl, de bo usak raj duma umeru, koker u špetal.

Seer je pa men prou useglih, kuku bote naredel. Jest sem vam dala dober svet. Če me čte ubugat, bo prou. Če me nočte ubugat, vam pa svetjem, de še mal potpete. Sej u špetale jih tku usak dan ene par umre, pa sa za nove bounike spet pojstle prpraulene. Če je tisti dama z jaune tribune res tku doberga srea, koker prau, nej se pa še za Cukerfaberka učaseh putegne. Tam reveži nubenmu oskrbnine na plačueja. Jest in pa spat morja pa glih tku, koker u špetal. Za te

reveže b blu pa kar putreben, de b se prirejal kašen elite plesi, al pa kašne druge dobrodelne prideitve. Tku b se nabral precej eneh dinarčku. Cukerfaberka je last nas useh, zatu sma doužni, de revežem pumagama, kulker moremo. Tist ta nabran gnar b se mogu pa prec izručit sojmu namene, ne pa. de b nabran gnar ležu kar mrtu u kašen kas. U ker kas leži ta nabran gnar kar mrtu, je pa dama puzabila puvedat. U Cukerfaberka sa velik reveži. Keder ma ta al pa u čas, nej gre mal dol pugledat, pa tista dama nej tud prpele s saba de bo vidla ta reušna. Vem, de bo kar z veselam udprla soj priftošel, ke bo vidla, de je nena žrtu prou malenkustna prot trplejne teh srumaku.

Asten, častila dama, zdej mende veste, kdu je ta narbl putreben, de se mu pumaga. Dejte zdej mal enkat spet stopet na jauna tribuna, pa naredite bugatinem kašna tku lepa pridga tud za reveže, ke u Cukerfaberk jamraja, koker ste ja naredel za špetau. Bote videl, de vam boja reveži še bl hvaležen, koker bouniki. Sej veste, de tud zavle prazenga želodca ide glih tku mrjeja, koker za kašna druga bulezneja.

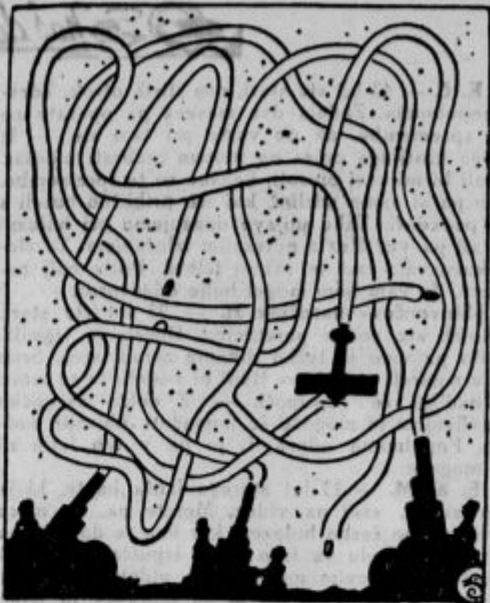
Torej na svidenje na jaun tribun. Jest mislem, de ste mene zastupil in sprevidel, de je Cukerfaberka še bl »Zadeva nas useh«, koker pa špetau. Pa brez zamere. K. N.

V Budimpešti pripravljajo za velikonočne praznike manjši mednarodni turnir, na katerega sta bila povabljeni od inozemcev velemojstra dr. Euwe in dr. Vidmar. Turnir bo jubilejna prireditel na čast slavnemu madžarskemu velemojstru Maroczyju, ki je pred kratkim praznoval svojo sedemdesetletnico. Maroczy je imel posebno pred vojno velike mednarodne uspehe in si je zaslužen priboril naslov velemojstra. Posebno je znan kot sijajen defenziven igralec, kot tudi naš velemojster dr. Vidmar. Za madžarski šah, ki je na zavidni višini, ima dolgoletni madžarski prvak Maroczy veliko zaslug. Mlajši madžarski generaciji je Maroczy ogromno pripomogel k napredku in bi ob njegovem sedemdesetletnem jubileju Madžari brez dvoma priredili velik mednarodni turnir, če bi bili drugi časi.

Češkoslovaški velemojster Flohr se mudi, kot smo že poročali, na Švedskem. Pred kratkim je odigral match na štiri partije s švedskim mojstrom Sundbergom in dosegel rezultat 3:1. Poročajo, da je spet v veliki formi in da se bo v mirnejših časih spet proslavil v mednarodni šahovski areni.

V tekmovalstvu klubov za prvenstvo Slovenske šahovske zveze je v celjski skupini Celjski šahovski klub že siguran finalist. V semifinalu bo moral igrati z zmagovalcem mariborske skupine, za katero se pa še ne ve, kdo bo v njej zmagal. V ljubljanski skupini bosta finalista prvo in drugo plasirani klub, t. j. LSK in Centralni šahovski klub. LSK in CSK sta medsebojno tekmo že igrala in je bil rezultat 3½:2½ za LSK pri dveh prekinjenih partijah. Položaj v prekinjenih partijah je ugodnejši za CSK, tako da bo verjetno

Kateri protiletalski top je zadel letalo?

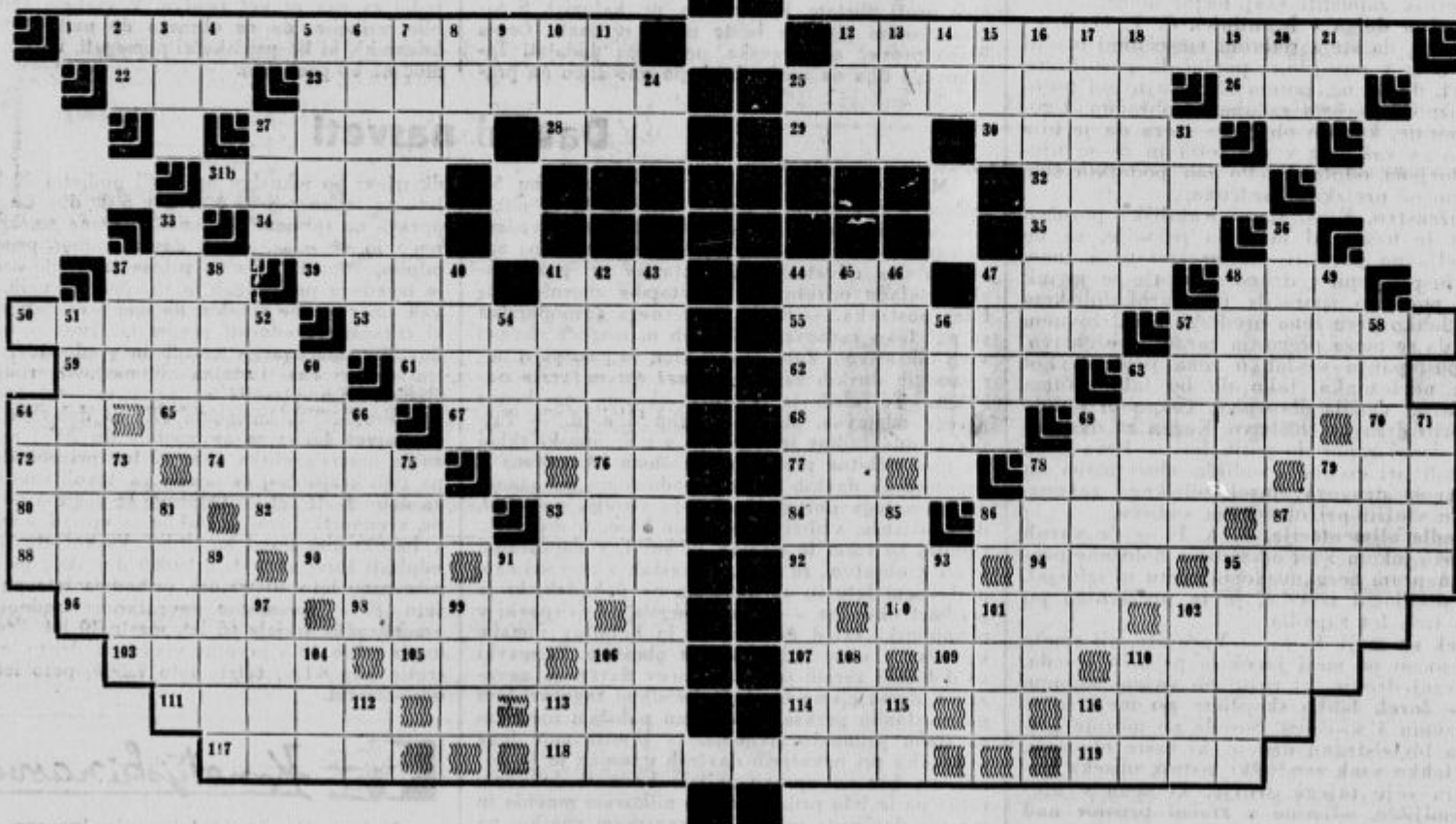
končni rezultat 4:4. Zmagovalca v ljubljanski skupini ni mogoče še z gotovostjo predvideti, čeprav so izgledi za LSK ugodnejši.

Kot smo poročali, so že skoraj uspela pogajanja med dr. Aljechinom in Capablancu za svetovno prvenstvo. Sedaj so se pogajanja baje spet razbila in do matcha verjetno ne bo prišlo. Iz Aljechinovega nastopanja v Ameriki je današnja partija, igrana v septembru lanskega leta:

dr. Aljechin : Olvera.

1. d2-d4, e7-e6; 2. c2-c4, Sg8-f6; 3. Sb1-c3, Lf8-b4; 4. Sg1-f3 (nekateri smatrajo to za boljše kot Dd1-c2), Lb4xc3+; 5. b2xc3, d7-d6; 6. g2-g3, 0-0; 7. Lf1-d2, Sb8-c6; 8. 0-0, Dd8-e7; 9. Lc1-a3, e6-e5; 10. e4-c5 (to vodi do zanimivih komplikacij), d6-d5; 11. Sf3xe5, Sc6xe5; 12. d4xe5, De7xe5; 13. c8-c4, Tf8-d8; 14. c4xd5, Sf6xd5; 15. e2-e4, De5-c3 (črni je ubral izgubo figure, prepustiti pa mora belemu zelo močne kmete); 16. e4xd5, Dc3xa3; 17. Dd1-c2, Lc8-g4; 18. Ta1-b1, Ta8-b8; 19. Tf1-e1, Lg4-h5; 20. Te1-e3, Dc3-a5; 21. f2-f4, Td8-e3; 22. Tb1xb7 (je odločilno, ker beli kmetje zdaj odločijo), Tb8-d8; 23. Tb5-b3, Da5-a4; 24. Dc2-d2, Te8xe3; 25. Tb3xe3, Da4-c4; 26. Dd2-c3, Dc4-a4; 27. Dc3-e5, f7-f5; 28. h2-h3, Td8-e8; 29. De5-c3, Da4xa2; 30. Te3xe8, Lh5xe8; 31. Dc3-e5, Da2-b1+; 32. Kg1-h2, Db1-b8; 33. De5-e7, Le8-b5; 34. c5-c6 in črni se je vdal, ker beli kmetje proderejo.

Križanka

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. Naseljevanje pokrajini, obljudenje. 12. Proglasitev za svetnika (cerkveni izraz). 22. Kos, komad, tudi olok v Egejskem morju. 23. Množica hodnikov, prostori s težkim izhodom. 25. Javni uradniki, branilci, pravdači. 26. Zensko krstno ime. 27. Močan, ogromen. 28. Slovenski zgodovinar. 29. Znoj, cesta, smer. 30. Morska riba. 31b. Gostitelj, reditelj domačih živali. 32. Zensko ime, tudi opera. 34. Način zapisovanja glasbe, beležke, redi. 35. Najbolj priljubljena zabava. 37. Sprejemam hrano. 39. Zensko krstno ime, tudi nikalna oblika. 3. os. glag. dati. 41. Zensko ime. 44. Človek, ni ženskega spola, zakonski drug. 47. Divja gozdna žival, ki je pri nas že precej redka in daje dragoceno krzno. 48. Kranjske deželne elektrarne (kratica). 50. Tajnik ženevskega »Društva narodov«. 53. Grabežljiv, željan denarja ali drugih dobrin. 55. Zensko krstno ime. 57. Slovenska beseda za tunel. 59. Vrsta znanstvenika-medicinca, človek, ki razčlenja, da pride do bistva. 61. Prtiček, pokrivalo, tudi rastlina. 62. Vrsta zidne ali pohištvene prevleke. 63. Gotski kralj, ki je razrušil Rim in bil pokopan v rečni strugi. 64. Skrajšen, v morje segajoč del kopnine. 65. Prihajanje, kupičenje, pritekanje. 67. Dan v tednu. 68. Pomanjševalnica besede pod

41. vodor. 69. Lahka snov, žitno bilje. 70. Ploskovna enota. 72. Tajnistvenost, kult, duhovna usmerjenost, vera v nepravstven pomenu. 24. Otok v Egejskem morju, ki je italijanski. 76. Besedica »oc« v ljubljanskem narečju. 77. Drugi del napisa na križu. 78. Druga beseda za tolažbo, olajšanje. 79. Preleški predlog, ki pomeni »prl, zraven, poleg«. 80. Vrsta naglasa (ostrivec). 82. Poljski opavek; napišeš tudi lahko vrsto plemenitih psov. 83. Posledični veznik, n. pr. zato, ... 84. Hoditi, nameniti se. 86. Svetopisemska oseba. 87. Tuja beseda, ki pomeni zvijačo, premeten gib, varanje. 88. Krajska beseda za narekovanje. 90. Nemško-francoska meja. 91. Domača oblika krstnega imena »Janez«. 92. Nevihla, neurje. 94. Vrba žalujka. 95. Okroglast prostor za tekmovalenje, borbe. 96. Nasprotje od tišine, glasno govorjenje. 98. Služabnik, osební strežaj. 100. Mlečna jed, vrsta sira. 102. Vrsta nesrečnih dogodkov, leposlovno delo. 103. Druga beseda za pozno. 105. Vrsta divjega goveda, bivola. 106. Osební zaimek. 107. Pevska nota, tudi romanski določni člen. 109. Počasi izgoreva (žerjavica), v prenesenem pomenu upanje, ki se poraja ali ostaja. 110. Neodločen človek, bojazljivec. 111. Sorodnik, sestre ali brata sin. 113. Bliznji sorodnik, najdeš ga, če prečitaš 111. vodar. 114.

Sklanjaj prvo zastopnico treh hišnih oglov do 3. sklonu. 116. Stara rimska boginja lova. 117. Vrsta bonbonov (Bodi kjerkoli, ... povsodi!) 118. Vrsta boljše štajerske vina. 119. Spet žensko krstno ime (pevka Sack ga nosi).

Navpično: 2. Predlog. 3. Voda v trdnem stanju. 4. Pijača starih Slovanov. 5. Drugo ime za Trojjo. 6. Človek, ki se prenašal, žganjarno in tvornica likerjev v št. Vidu nad Ljubljano. 7. Tisti, ki uči ali se uči abecede. 8. Vrsta kovine. 9. Obrni črki od 47. vodor. 10. Amerikansko moško ime, napišeš ga, če sklanjaš zaimek, »onic« do tretjega sklonu. 11. Svetopisemska oseba, veliki duhoven. 12. Vprašalnica po osebi. 13. Kratica besede avteničen ali avtarkija. 14. Besedica, ki jo rabimo pri karanju. 15. Sedez človeškega čuta. 16. Citra, pripoveduje, ukazuje. 17. Filmska igralka - Ljubljanka. 18. Zidana stavba, stena. 19. Kraljica, ki pomeni približno, okrog (circa). 20. Prebivalec Indije. 21. Prilridnica. 24. Tega leta. 25. Preteklega leta (lujka). 27. Domišljija, sanje. 31. Veznik. 33. Hrvaško moško krstno ime. 36. Rečica pri mestu Fuldi na Nemškem, nekdanj zlatonosna (po njej so se imenovali dukati). 37. Japonska denarna enota. 38. Pogonski stroj, prevozno sredstvo. 40. Vrsta naglasa (ostrivec). 41. Arabski dostojanstve-

nik. 42. Gozdno drevo. 43. Tolstojev najbolj razširjeni roman. 44. Snoven, iz snovi (materije). 45. Deli obleke. 47. Spleteni lasje, ženska frizura, danes precej redka. 48. Vrsta drobnarij, šara, trgovanje v malem. 49. Skrajšaj Edvarda! 51. Papeška država, palača v Rimu. 52. Eksočična evetlica. 54. Vrsta kopnine. 56. Druga beseda za prižnico. 57. Bojčca, prestrašena. 58. Glasbilo, hruški podobna piščal. 60. Pameten, resen. 63. Drevoval, izprehajališče. 64. Rastlina, zdravilno zelišče. 66. Velika posoda, oblika kotline, del parnega stroja. 69. Druga beseda za morsko peno. 71. Vrsta tekoče vode, mesto v Primorju. 73. Kadar je ta prihajal, so po gorah zagoreli kresovi. 75. Dom starejših, državno zakonodajno telo. 78. Vežbati, vaditi se. 79. Tuj beseda za mazilo; pasta. 81. Brez svetlobe, nasprotje od svetla. 83. Najpogostejša vprašalnica. 85. Jususov monogram. 87. Živalska krma, vrsta rastlinstva. 89. Mestece na Ogrskem, ki se je proslavilo, ko ga je oblegal sultan Sulejman. 91. Plamen, odsev. 93. Uradna listina. 95. Prostor za borbo in tekme kot pri 95. vodor. 97. Dejati, povedati, tudi stvari. 98. Drug izraz za botra. 101. Del uljnjaka. 102. Del roke, kjer ima vsak »življensko črto«. 104. Ljudska nikalnica. 106. Tračnica, pot vozila, tudi mesto v Palestini. 108. Rimski pozdrav. 110. Krajska beseda za širino, širjavo. 112. Oziralni zaimek. 113. Starejši (kratica). 115. Začetni črki imena in priimka največjega slovenskega pisatelja. 116. Pravi, reče, meni.

Rešitev križanke z dne 17. marca

Vodoravno: 1. No. 5. Klima. 9. Note. 13. Klen. 16. Sok. 17. Sever. 19. Letina. 21. Navada. 22. Svitek. 24. Lagoden. 26. No. 27. In. 28. Rašilo. 29. Pav. 30. Ema. 31. e. b. 32. Kasen. 34. Lug. 36. Te. 37. Par. 38. Os. 39. To. 41. Svila. 43. In. 44. Leta. 45. Bok. 46. Oves. 48. Obup. 50. Čop. 51. Tačica. 53. Dve. 54. Kol. 55. Kriho. 56. Imetek. 58. Ni. 59. Ura. 60. Dro. 61. Salo. 62. Dede. 63. P. t. 64. Renata. 66. Ata. 67. Tvor. 68. Ej. 70. Vi. 71. Senik. 73. Vera. 78. Vile. 80. Nit. 81. Navovo. 83. Koline. 85. Korito. 87. Omejen. 88. Hace. 89. Rečl. 90. Dika. 91. Miži. 92. Znak. 93. Ker.

Navpično: 1. Noga. 2. Oko. 3. Sen. 4. Trošiti. 5. Klin. 6. Len. 7. Minuta. 8. An. 9. Naš. 10. Ovit. 11. Tale. 12. Edo. 13. Kvar. 14. Lir. 15. Ne. 16. Samobiten. 17. Sebičen. 18. Eno. 20. Ar. 21. Natovorit. 22. Spak. 23. Ki. 24. Leta. 25. Dev. 32. Kap. 33. Ema. 34. Leca. 35. Ga. 37. Polomija. 38. Ovid. 39. Sel. 41. Sperine. 42. Lokavo. 44. Lira. 45. Bol. 46. Orel. 47. Soliter. 49. Um. 52. Čut. 53. Drobiz. 54. Kaj. 55. K. d. 57. Tekoč. 58. Narod. 60. Dvori. 61. Se. 63. Psi. 65. Tek. 69. Klek. 70. Vice. 72. Nar. 74. Ali. 75. Uk. 77. Ro. 78. Ven. 79. En. 80. Nak. 82. Vi. 84. Na. 88. Om.

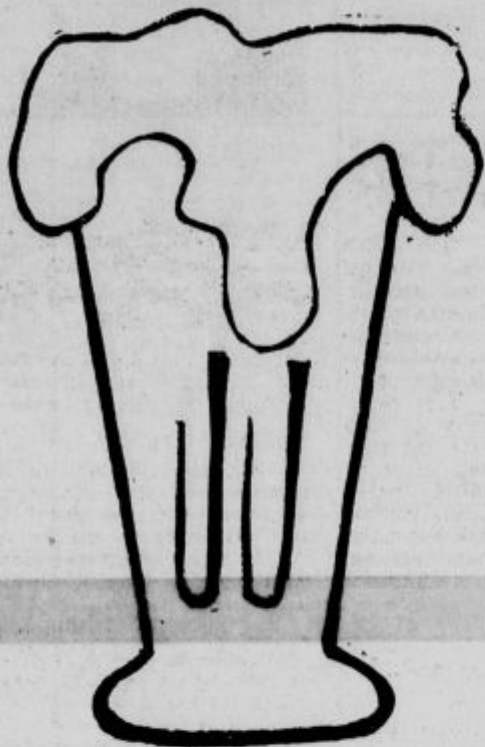
Velikonočna zlogovnica

Sestavi iz zlogov: ce, ja, ka, la, le, lo, ma, me, ne, ni, pe, pel, pro, si, tan, te, ti, ze

besede sledečega pomena:

- a) znanstvena panoga, šolski predmet;
 - b) lepa otroška povest in igra;
 - c) velikonočni spreved;
 - d) finski zunanji minister;
 - e) rastlinski življenjski sok.
- Rešitev velikonočne zlogovnice:
- a) France Marolt, b) Ladoga, c) suha roba, d) Šmarna gora, e) velika noč.

Za veliko več
se najbolj priporoča

**NOVO
BOK PIVO**

LEŽAK PIVO

IZ PIVOVARNE

UNION

V LJUBLJANI

BEKA d. z o. z.
DESA d. z o. z.

zastopstvo: **OPEL** Osebnih in tovornih avtomobilov na skladišču
zastopstvo: **MAN-Diesel** Šasijske na skladišču
Ljubljana, Celovška cesta 38

**J. HUTTER IN DRUG
MARIBOR**

Prva domača tvornica klotov in silkov

Tvornica hlačevine

Tvornica volnenega in polvolnenega sukna

Prva domača tvornica sukanca za šivanje

Najmodernejša predilnica in grebenalnica bombaža

Zahtevajte za Vaše kimonice in tapacirano pohištvo
ŽIMO samo z zaščitno ploombo
STERILIZIRANO

**ZADRUŽNA TOVARNA
ŽIME
STRAŽIŠČE
PRI KRANJU**

Naša žima je higijensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez
maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu s najmoder-
nejšimi stroji in aparati.
Odklanjajte žimo iz preprovanja, sušarskih obratov, ker je slabo in nehigi-
ensko izdelana, ni dezinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej
se saredijo moli in mrčes.
Prepričajte se pred nakupom! Naše cene so najsolidnejše.
Zato zahtevajte samo **STERILIZIRANO**
žimo z zaščitno znamko

Novo! **PRISTNA LJUTOMERSKA VINA**
naročate je pri
VINARSKI ZADRUGI V LJUTOMERU

„ALPEKO“-PLOŠČE

„TERRAZZO“

„MOZAIK“

„KERAMIT“

„MAJOLIKA“

izdelane pod visokim pritiskom v raznih barvah, skrajno higi-
enične, moderne kombinacije, primerne za tlakovanja ter notranjo
in zunanjo oblogo cerkev, bolnic, mlekar, mesnic, stopnišč, vež,
kuhinj itd. kot nadomestilo za keramične in klinker plošče ter
vse druge proizvode iz umetnega kamna in marmorja izdeluje:

„ALPEKO“ tovarna umet-
nega kamna Ljubljana, Tyrševa c. 48

PAZITE NA NAŠO TVORNIŠKO ZNAMKO: **A. P.**

NAGLUŠNI!

Bolje boste slišali po svetovni
metodi s našimi stroki.

V Vašem ušesu se nahajajo tri
majhne gibljive koščice. Če te
koščice ne funkcionirajo dobro,
slišite zelo slabo. Večino bared
ne razumete. Zvoči ne dosežejo
slnušnega silca. Tisoči trpe zaradi tega nedo-
statka. Zato potrebujete zelo majhen srebrni Vi-
braphon, da Vaše glubost preneha, ker bi one
male koščice zopet postale sprejemljive za zvok.
Tako bi zopet dosegli mir in zadovoljnost.

VIBRAPHON je majhen, srebrni aparat,
ki se skoro neopazeno nosi v ušesu, brez
baterije, brez žile in brez vsakega dru-
gega priveska. Dajemo Vam priložnost, da
preizkusite VIBRAPHON tekoni enega
meseca, brez obveznosti nakupa. Ter Vas
prosimo, da izpolnite kupon in nam ga
pošljete, mi Vam bomo poslali čisto brez-
plačno naše obširne prospekte, zdravni-
ška potrdila in številna priznanja naših
odjemalcev obenem s pogojem za

30 dnevno poskušnjo

(dep. II. N.), Zagreb
Tomislavov trg 17.

A. Uhelj, B. Vibraphon v vnanjem sluševodu,
C. Bobnič, D. Kladovec, E. Nakovalca, F. Stre-
men, G. Skoljka, H. Evstahijeva oev.

Poslijite mi brezplačno in brezobvezno pro-
spekte in pogoje za 30 dnevno poskušnjo

Ime: _____

Naslov: _____
APARATI VIBRAPHON (Dep. II. N.) Zagreb, Tomislavov trg 17.

Aparati **VIBRAPHON**

PORTLAND CEMENT

je najpopolnejši in najbolj ekonomičen gradbeni material, ki ustreza vsem zahtevam moderne gradbene tehnike in omogoča izvajanje najdržnejših stavbnih konstrukcij in najraznovrstnejših izdelkov

CEMENT A. D.

LJUBLJANA - BEOGRAD - ZAGREB - SPLIT

POŠTNA HRANILNICA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Centrala v Beogradu, podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju, Podgorici in Sušaku

GLAVNI POSLI POŠTNE HRANILNICE:

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4%. Na vloge do 2000 din se ne more izreči niti prepoved niti pridobiti zastavna pravica

Preko svojih čekovnih računov izvršuje najhitreje in najceneje izplačila in vplačila tako v državi kot tudi v inozemstvu

Daje posojila na zastavljene državne in od države garantirane vrednostne papirje

Vnovčuje kupone drž. vrednostnih papirjev

Vzdržuje poslovne zveze s Poštnimi hranilnicami in velikimi denarnimi zavodi na celem svetu

Za vse vloge pri Poštni hranilnici jamči država

Bolni na pljučih!

Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti prehranjevanja,

ki je že marsikoga rešila. Ona mora poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezni hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po popenju sčasoma bolezen preneha.

Resni mož je zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastonj dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo 10.000 komedov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevat med one srečneže.

Zbiralnica za pošto:
ERNST PASTERNAK, BERLIN S. O.
Michaelkirchplatz 13. Abt. Z 516.

Nogavice, kombineže, rokavice, modrčke, naj-novejše kroje, steznike v veliki izbiri dobite naj-ugodnejše pri

„LUNA“ Maribor
Glavni trg pri avtobusni postaji

Ali že poznate odlične pisalne stroje velike in male, znamke

„KAPPEL“?

Ali že imate svetovno-znano dvokolo znamke

„Brennabor“?

Vse to dobite tudi na primerne obroke pri

Kleindienst & Posch

MARIBOR

Aleksandrova cesta št. 44.

Kolesa Najnovčiji ofr. vozčki

motorji triciklji šivalni stroji

igračni vozčki, skiroji, avtomobilčki, koles. deli
Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4
Podružnice: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Orožarna J. Pastuović
Zagreb, Jurijčeva ulica 1

Orožje za lov, sport in obrambo, Browning Mauser, Walther in cenejše pištole.

Tež 60 vrst lovskih pušk

Alarmno in zračno orožje brez dovoljenja. Potrebšine za turiste, planince in razne novosti. Katalog pošljemo samo priporočeno proti predhodni pošiljki Din 7.-.

Model 1940

Fleiss - harmonika

je svetovna znamka. Ona napravi največje veselje siehernemu kupcu. Je instrument poklicnih harmonikarjev. Prinese v vsak dom polno veselja in trajno zadovoljstvo

IZDELOVALNICA HARMONIK
JOS. FLEISS

prej Fr. Lubas in sin
LJUBLJANA, TYRŠEVA 36
Zahtevajte cenik!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismena odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

400 din nagrade
Čam tistemu, ki mi pre-
skribo službo sluge ali kaj
slučnega. Naslov v upr.
»Slovenca« pod št. 4081.

Prodajalka
mešane stroke, zanesljiva,
simpatična, želi stalno
službo - najraje v
Ljubljani. — Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Postena« št. 4131.

Perfektna kuharica
Želi čez poletje službe v
pensionatu. — Naslov pove
upravo »Slovenca« pod
št. 4093.

Gostilniška kuharica
samostojna, išče službo.
Naslov v upravi »Slov.«
v Mariboru pod št. 414.

Prodajalka
mešane stroke, z večletno
prakso, išče službo. Naslov
v upravi »Slovenca«
pod št. 4258.

Kovaški pomočnik
podkovsko šolo, išče
primerno zaposlitev. Ponudbe
v podr. »Slovenca«
v Celju pod »Kovač«

Prodajalka
Želi službo v špecerijski
trgovini. Gre tudi na de-
želo. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 4344.

Katera starejša dama
ali boljše družina bi me
hotela vzeti za postrežnico.
Večja gospodinjstvih del,
poštena, vestna in
čiste preteklosti. Govorim
poleg slovenske se nemški
jezik. Cenj. ponudbe
prosim v upr. »Sl.« pod
šifro »Mlado pošteno de-
kle« št. 4223.

Obrt

Sprejem v delo
na slikanje, zlatenje in
popravlila vse vrste cer-
kvenih in privatnih kipov.
Priporoča se trdka
Jurij Jakovac, splošno
kiparstvo, Ljubljana —
Cegnarjeva 4.

Vajenci

Mesarskega vajenca
tako sprejem. Avgust
Kos, Gameljne nad Ljub-
ljano.

Učenca
sprejem takoj. — Ivan
Jazbec, Celje, Krekova c.
(palača Pokojniškega
savnice).

Dva vajenca
za mizarsko obrt, sprej-
me Lazar Filip, splošno
mizarstvo, Jesenice, Sav-
sko nabrežje 8.

Čevljarskega vajenca
sprejem. Hrana in stan-
ovanje v hiši. Več po
dogovoru. — Sedej Alojz,
Trzaska 62, Ljubljana.

15 let stara deklica
za deželo, se želi izučiti
v trgovini z meš. blagom.
Marija Novak, Št. Vid, p.
Vuzenica.

Mizarskega vajenca
sprejme takoj Zlatnik,
Ljubljana, Napoleonov trg
št. 7. (v)

Za fanta
iščem mojstra trgovinske
obrti, najraje na deželi.
Hrana in stanovanje v
hiši. Ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Hrana pla-
čam« št. 4312.

Učenca
poštene družine, zdrave-
ga in krepkega, sprej-
mem v trgovino z meš.
blagom. Prednost z de-
žele. Oskrba v hiši. Ponudbe
v upravo »Slov.«
pod »Vajence« št. 4275.

Učenca
zdravega in poštenega -
kmetijskih staršev, 14 do
16 let, sprejem v trgo-
vino mešanega blaga na
deželi. Dopolne na upravo
»Slovenca« Maribor pod
Mariliv 409.

Službo dobe

Snažilica pribora
krepkega fanta, sprejme
Hotel Strudel. (b)

Izurjeno tamburirko
sprejme takoj »Mela« —
Tyrseva c. 29. (b)

Žagarja
gaterista, sprejemem takoj.
Kane Alojzij, tovar-
na parketov, Mengeš.

Preprosto kuharico
za kmetijsko gospodinjstvo
sprejemem. — Ponudbe v
upravo »Slov.« pod »A.
B.« št. 4019.

Mizarske pomočnike
in strojna delavca sprej-
me I. Černe, stavbno in
pohištveno mizarstvo, Št.
Vid nad Ljubljano.

Vrtnarski pomočnik
dobi takoj delo v trgo-
vski vrtnarji. Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Priden in pošten« št. 4143.

Organist-cerkovnik
dobi službo pri Sv. Križu
pri Litiji. Prosim naj se
obrnejo na župni urad
Sv. Križ pri Litiji.

Postrežnico
strogo pošteno, verno, de-
lavno, snažno sprejemem
za vsa gospodinjstva dela
od pol 7 do 7. Plača 300
dinarjev. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 4341.

Renomirana zavarovalnica
sprejme agilne zastopni-
ke za Ljubljano in ostale
kraje dravske banovine.
Ponudbe na upravo »Sl.«
pod »Sigurna eksistenca«
št. 4027.

2 mizarske pomočnika
dobra, in enega strojnika,
tako sprejemem. »Bor«,
Franc Kregar & Co. —
Višmarje 87.

Dvočlanska družina
v Ljubljani sprejme v
pomoč gospodinjstvom po-
šteno, mirno, pridno dekle
z dežele. Naslov v upr.
»Slovenca« pod št. 3369.

Kovaškega pomočnika
tako sprejemem v službo.
Prednost ima tisti, ki je
pravkar dovršil učno do-
bo. — Bukovnik Anton,
kovač, Jezersko.

Mlajše dekle
za vsa hišna dela in po-
moč v trgovini sprejemem
tako. Prednost, če zna
nekaj šivati. — Jerko,
Tyrseva c. 168, Ljubljana.

Služkinjo
pridno in pošteno, za go-
spodinjstva in vrtna dela
sprejemem. Naslov v upr-
vi »Slovenca« pod 4375. (b)

Mlajšo postrežnico
ki bi bila zaposlena ves
dan, sprejemem. Naslov v
upravi »Slovenca« pod
št. 10.000. (b)

Strojnika
za prakso, poštenega in
treznega, samskega ali
oženjenega, sprejme lesna
industrija k parni loko-
mobili. Nastop takoj. Stan-
ovanje in kurjava pro-
sta, ostalo po dogovoru.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Strojnik«
št. 4356. (b)

Zakonski par
za vodstvo gostilne event.
tudi trgovine iščem. Oglasi-
sijo naj se le trezni, de-
lavni, ki imajo voljo in
veselje do obrata. Ponudbe
poslajte do 1. aprila pod
»Dallbor« 4363 upravi. (b)

Trgovsko sotrudnico
za trgovino stekla, porce-
lana in galanterije iščem.
Strokovno izveščane in z
znanjem nemščine imajo
prednost. Ponudbe poslati
upravi »Slovenca« pod
»April 1940« št. 4362. (b)

Hlapec
starejši, zmožen vseh del
in pri živini, se takoj
sprejme. Istotam se sprej-
me tudi mesarski vajenec.
Franc Ovirik, mesar, Pov-
šetova 38, Ljubljana. (b)

2 avlomehan. pomočnika

sprejme Rogman - Kranj.

Mizarskega pomočnika
sprejemem. — Mrhar Ivan,
Stanežiče, Št. Vid.

Kovnostisk. pomočnika
sprejme Josip Otorepec,
Ljubljana, Za Gradom 9.

Mizarskega pomočnika
dobrega, sprejme mizar-
stvo Tomaž Prevodnik -
Brode 13, Škofja Loka.

Žagar - gaterist
dobi službo. Plača akord,
60—80 din dnevno. Ran-
tova žaga, Podbrezje.

Žagarja
veščega dela na žagi ve-
nečijanki in cirkularki.
sprejme Skala, Brežice.

Služkinjo
zmožno vseh hišnih del,
sprejemem s 1. aprilom.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4274.

Služkinjo
za kmetijska dela sprej-
mem. Plača po dogovoru.
Naslov v upravi »Slov.«
pod »Postenost« 4269.

Natakarico
zmožno večjega obrata,
sprejme takoj Emil Per-
dih, gostilna in mesarija,
Lasko.

Železostugarja
in kovinolarja takoj
sprejemem. — Ponudbe z
označbo dosežanje zapo-
silitve ter zahtevane pla-
če v upravo »Slovenca«
pod »Stugar — livar«
št. 4233.

Kontoristko

s prakso in lepo pisavo
(začetnice so izključene)
sprejme veletrgovina v
Ljubljani. Ponudbe pod
»Stalna služba« 4318 na
upravo »Slovenca« (b)

Točilka
se sprejme v točilnico.
Poštene, snažne iz Dolenj-
ske imajo prednost. Ponudbe
upravi »Slovenca«
pod »Postenost« 4318. (b)

Gospodinjstvo
izveščano v trgovini in
pisarni, starejšo neodvisno,
zaupno osebo, sprej-
mem na samostojno vo-
dilo mesto. — Ponudbe
na upravo »Slovenca« v
Mariboru pod »Kavčije
zmožne« št. 412.

Vrtnarskega pomočnika
zanesljivega, po možnosti
veščega na pokopališču,
in vrtnarskega vajenca,
kmečkih staršev, pošte-
nega (hrana in stanova-
nje v hiši) - sprejme Pa-
vel Simenc, vrtnar, Sv.
Križ, Ljubljana.

Potnike (-ce)
za draveko banovino za
prodajo šivalnih strojev
in koles, sprejemem. Mo-
žnost velikega zaslužka. —
»Triglava«, Resljeva 16,
Ljubljana.

Oskrbnika
za planinski dom, poro-
čenega, ki bi znal oprav-
ljati tudi gozdarska dela,
sprejemem. Ponudbe na
podružnico »Slovenca« v
Celju pod »Zanesljiv« št.
4165.

Kuharico
popolnoma samostojno, 25
do 35 let staro, ki zna
opravljati vsa hišna dela,
sprejemem k dvema ose-
bama s 1. ali 15. aprilom.
Ponudbe z navedbo zad-
njega službenega mesta v
upravo »Slov.« pod »Po-
štena in stalna« št. 4273.

Šivilja
ki ima veselje za lepa
hišna dela, dobi dobro
mesto do 3 popoldne. —
Zglašiti se od 2—3 pop.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4129.

... dokler ga ni primerjala z Radion belo bluzo!

Vsaka žena pere na svoj način. Vendar pa se boste tudi Vi takoj prepričali o dobrih lastnostih Radiona, če primerjate navadno prano perilo s perilom, pranim s Schichtovim Radionom. Radion odpravi vso nesnago. Pri kuhanju v raztopini Radiona se tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi perilo in na ta način temeljito odstrani vso nesnago. Tako je Radion belina pojem popolne čistote, uspeh pranja pa Radion belo perilo.

SCHICHTOV

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Kuharico

perfektno, z večletnimi
sprave, sprejemem takoj. — Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 4214.

Dva kleparska pomočnika
pridno, pošteno, 18—24
let staro, za gostilno —
sprejemem s 1. aprilom.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Gorenjsko«.

Dekle
nad 20 let, preprosto, po-
šteno in pridno, ki ima
veselje do vrtnega dela,
tako sprejemem. Heron,
Ljubljana, Mirje 2.

Izurjenega šoferja
po možnosti izučenega v
mekaniki ali ključavn-
čarski stroki, sprejemem k
tovornemu avtomobilu.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4210.

Gospodinj

sprejme rudarska druž-
na. Pisite podružn. »Sl.«
v Trbovlje.

Služkinjo

pridno, pošteno, 18—24
let staro, za gostilno —
sprejemem s 1. aprilom.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Gorenjsko«.

Prodajalka

ki bi vodila glavno za-
logo tobaka na deželi, se
tako sprejme. Ponudbe
v upravo »Slovenca« pod
»Skromna« št. 4218.

Strojnik za Diesel

ki se spozna tudi na ben-
cinske motorje, se takoj
sprejme. Ponudbe z na-
vedbo plače in informacij
v upravo »Slov.« v Ma-
riboru pod »Strojnik« št.
414.

Vzgojiteljico

z znanjem tujih jezikov
in klavirja sprejemem. —
Naslov: Pasterov zavod,
Beograd, Požeška ul. 26

Sobarico

z večletnimi sprave, sprej-
mem takoj. Naslov v upr. »Sl.«
pod št. 4213.

Radio

Radio-aparat
rabljen, se poceni proda.
Nova trgovina, Tyrseva 36

Radioaparat Super

5 cevn, prvovrstne znam-
ke, tovarniško nov, se za-
radi odpotovanja proda
globoko pod nabavno ce-
no. Pojasnila daje Novak
pri firmi Žužek, Ljubli-
ana, Tavčarjeva 11.

Ženitbe

Vdovec
brez otrok, brezposeln
mlinar, značajan, trezen,
vzame za ženo dekle ali
vdovo 30—60 let, tudi z
otroci, v kateremkoli kra-
ju. Ponudbe poslati na:
Kozar Leopold, Križani-
ci-Rihtarovi, p. Slatina-
Radenci.

Resna ponudba
Stirindresetletni fant,
izobražen, varčen, nepi-
janec, z dobro stalno
službo, pod starost po-
kojnina - išče sorodno
resno simpatično dekle.
Prednost imajo 24—28 let
stare šivilje ali podobno.
Ponudbe v upr. »Sl.«
pod šifro »Iskren« 4270.

Radio

Radio-aparat
rabljen, se poceni proda.
Nova trgovina, Tyrseva 36

Radioaparat Super

5 cevn, prvovrstne znam-
ke, tovarniško nov, se za-
radi odpotovanja proda
globoko pod nabavno ce-
no. Pojasnila daje Novak
pri firmi Žužek, Ljubli-
ana, Tavčarjeva 11.

Fant drž. uradnik

poročil dobro vzgojeno in
pridno ter pošteno do 35
let staro gospodinjstvo z
nekaj dote. Ponudbe v
upravo »Slov.« pod 4236.

Mlad industrijalec

želi poročiti gospodinj-
stvo iz kmetijske družine. —
Resne ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Čista pre-
teklost« 4050.

Šivilja

srednjih let, z lepo o-
mačijo in gotovino, želi
poročiti gospoda s pokoj-
nino ali premoženjem, od
50 let naprej (lahko tu-
di z otrokom), ki je bla-
gega srca in dober gospo-
dar. Ponudbe v upr. »Sl.«
pod »Tajnost« št. 4291.

Ali ste že naročili Mohorjeve knjige?

Centralno transportno društvo z.o.z.

Beograd, Cike Ljubina 15, tel. 20-0-24, brzojavi: Centra ◆ Zagreb, Bogovičeva 2, tel. 85-46

Izvršuje vse uvozne in izvozne špedicijske in transportne posle

HIŠA

Priložnostne prodaje, upravljanje in nadzorovanje hiš prevzema

IMOBILIJA
BEOGRAD

Knez Mihailova 17
Telefon 26-167 in 28-260

Tristanovanska hiša
vokalna, z lokalom, napredaj. Moste, Bezenska ulica 29. (p)

Vinograd

ob banovinski cesti blizu Dramej pri Celju prodam. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4192.

Poceni prodam

stavbno parcelo (njivo) blizu postaje Skofja Loka, z lepim razgledom na Karavanke. Informacije: Suha 21, p. Skofja Loka.

Dvostanovanjsko vilo

ali veliko enostanovanjsko vilo, v bližini centra, kupim. Posredovalec izključen. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Takojs« št. 4216.

Vinograd

s sadovnjakom, kupim v vrednosti 50.000 din v brežinskem ali krškem okraju. Plačam takoj. - Reya Oskar, Ljubljana, Celovška 26.

Parcele

od 600 do 900 kv. m velike, napredaj. Cena ugodna. Ležijo ob Celovski cesti v Zg. Šiški. Poizve se pri Miškec, Medvedova cesta 38. (p)

Vnajem
ISCEJO: Gostilno

v Celju vzamem v najem. Ponudbe v podr. »Slov.« v Celju pod »Gostilna« št. 4198.

ODDAJO:

Skladišče

s pritlikinami, uporabno tudi za vinsko klet, oddam s 1. majem na Gosposvetski 10.

Napredaj prvovrstne stavbne parcele

a) Ležijo v sredini mesta Ljubljane ob Poljanski cesti, Zarnikovi ulici in Ciril Metodovi ulici, ob samostanu oo. jezuitov in cerkvi Sv. Jožefa, površina po okoli 600 do 900 m². Zazidava strnen sistem za trinadstropne bše. Sosedni svet je že ves zazidan z visokimi stavbami, in sicer Kubelka, Vrajemne posojilnice. Kregar, Medić, Jakil. Součna lega, čistilni trak, v bližini ni tovarni in ne železnice tedaj ni prahu, saj in okuženega zraka. Prvovrsten suh, peščen zdrav svet, ne močvirnat in ne ilovnat. Na licu mesta dovolj peska za zidanje in gramoz za betoniranje. Vodovod, električna in plinska napeljava ter kanalizacija v glavnem izpeljana. b) Dalje več parcel v Rožni dolini s površino po okoli 600 do 850 m². Poasnila daje trdka F. P. Vidic & Komp., Ljubljana, Prešernova ulica 8.

Trgovsko hišo

z opremljenim lokalom, potrebnimi skladišči, lepim stanovanjem, velikim vrtom, v veliki vasi, tri ure iz Maribora, oddam v najem. Poizvedbe pri: Esih, Nasipna 14, Po-brežje, Maribor.

Gostilno

za takoj ali pozneje oddam v najem 10 minut od letovišča ob prometni cesti Laško - Rimske Toplice. Vse drugo po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bodočnost« št. 4366. (u)

Stanovanja

ODDAJO:

Dvostanovanjsko stanovanje se odda s 1. majem. Triglavska 3, pri Tyrsevi 99.

Trisobno stanovanje

kopalnica, balkon, pritliklina, vrt, oddam za 740 din na Vodovodni c. 46/I. Sever, Marijin trg 2, (c)

Dvosobno stanovanje

s kopalnico se odda v novi vili s 1. aprilom ali pozneje. Najemniku bo na razpolago velik vrt s sadnim drevjem. Naslov v upravi pod št. 4310. (c)

Petsočno stanovanje

oddamo takoj ali s 1. majem. Stanovanje je v centru mesta, komfortno in ima zato vhoda z dveh stopnišč. Podrobna pojasnila daje Vzemajna zavarovalnica v Ljubljani, Miklošičeva c. št. 19, vsak delavnik od 8 do 14. Telefon št. 25-21 in 25-22. (c)

ISCEJO:

2-3 sobno stanovanje

s kopalnico, v I. nadstr., v centru, iščem za maj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Cena« št. 4077.

Upokojena

brez otrok iščeta sobo in kuhinjo v pritlikju, za maj, junij, julij, v Mostah ali v Šiški. Povšič, Tovarniška 27.

Iščemo stanovanja!

Hišni posestniki, prijavite prosta stanovanja v brezplačno posredovanje. »Realiteta« - Prešernova 54/I. Tel. 44-20.

Dvosobno stanovanje

sončno, suho, z vsimi pritliklinami, na periferiji Ljubljane, v bližini postaje cestne železnice, iščem za 1. maj. Ponudbe pod: »Točen plačnik« št. 4333 upravi Slovenca. (c)

ISCEJO:

Dve svetli sobi

za pisarno v sredini mesta iščem. Ponudbe na poštini predal št. 31 ali telefon 31-38. (c)

Sončno sobo

s hrano in vso oskrbo išče za takoj mlada gospodinja. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Akademikar« št. 4286.

ODDAJO:

Sobo s štedilnikom

oddam dvema solidnima osebama. Močnikova 4.

Sobo s štedilnikom

v podpritlikju, šempetrski okraj, oddam s 1. majem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4282.

Prazno sobo

s posebnim vhom, center, oddam takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4264. (s)

[Pohišstvo]

4 lepe spalne sobe

prodamo po znižanih cenah. Škrbine & Komp., mizarstvo, Vižmarje. (s)

Mreže za postelje

izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču).

Spalnica

iz orehove korenine, solidno izdelano, s petletno garancijo, prodaja za 8500 din Krže, pohišstvo, Vrhnika, Skladišče: Ljubljana, Prečna 6.

Pred nakupom

pohišstva si ogledajte orehove spalnice, jedilnice in kuhinje po starih cenah pri mizarstvu Stigl Milan, Trata, št. Vid nad Ljubljano.

Modroce

patentne postelne mreže, moderne kauče in fetele nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan

tapetnik
Ljubljana, Mestni trg 13
Otomane od Din 320—

Posteljne mreže

dobite najceneje: Komenška ulica 34.

Vsakovrstno

pohišstvo

dobavlja se vedno po starih cenah v moderni in solidni izdelavi trdka

»OPRAVA«

Celovška cesta 50. Sprejemajo se naročila.

Krasno spalnico

(kombinirano češnja in kanadska breza), malo rabljeno, zaradi brezposelnosti ugodno prodaja. Oblak, mizar, pomočnik, Vevče 63, p. D. M. v Polju.

Kupimo!

Mlin za pesek

kupim ali vzamem v najem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Mlin« 4065.

Preproge

za spalnico in jedilnico kupim takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Preproge«.

Drva

jelove, cepanice in bukovne klade za lupljenje - kupimo vsako množino. Ponudbe na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova 28 pod »P-6205«.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Čebelni vosek

kupimo. Sveča, Stritarjeva ul. 6. (h)

Kupimo

posamezne letnike
»Doma in sveta« in
»Ljubljanskega Zvona«, Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana.

Akvarij

sobni, več papirje skobček kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »300« št. 4332. (h)

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciška ulica 3.

Bukova drva

sveža in suha, kakor tudi les za celulozo, kupim vsako množino, plačam po najvišji ceni. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod »Takoj plačam« 4254.

Čunje

krojaške odrezke, star papir, teketine odpadke ter ovčje volno, govejo dlako (arovec) - kupi vsako množino Arbeiter, Maribor, Dravska 15.

Staro zlato, zlato zobovje

in srebrne kronc kupujem po najvišjih cenah

A. KAJFEZ

trgovina s urami in zlatnine, precizna delavnica za popravila vsakovrstnih ur Ljubljana, Miklošičeva 14

Stroj za vreče

šivati kupim. Alojzij Vavpetič, Nakup in prodaja vreč, Ljubljana, Kolodvorska 41, poleg Mikliča.

Bukova in borova drva

cepanice, jelove ali smrekove trame, deske in štafle kupimo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izvoz« št. 4382. (h)

Les za celulozo

smreka (neka jela), sečnje 1939 in 1940, velike, tudi vagonске količine, popolnoma zdrave, 1 in 3 m dolge, 8 do 24 cm debele, kupujem. Najnižje ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Celuloza« št. 4354. (h)

Naročajte in širite

»Slovenca«!

Mlatilnice

V VSEH IZVEDBAH ZA ROČNI, VITELJNI ALI MOTORNI POGON

• PRVOVRSTNI KROGLJIČNI LEŽAJI •

V KONSTRUKCIJI IN DELOVANJU NEPREKOSLJIVE

Reporeznice

Čistilnice

NE ODLAŠAJTE Z NAKUPOM NAJNIZJE CENE

ZAHTEVAJTE NEOBVEZNE PONUDBE

Slamoreznice

Kremžar

POLJEDELSKI STROJI

ŠT. VID n. LJ

Posrestva

Hiša z zemljiščem

938 m², blizu Kamnika, napredaj. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 4095.

Lepe stavbne parcele

ob cesti, napredaj. Škrbine, Vižmarje 39, pod klancem, št. Vid.

Hišo s pekarno

in trgovino z nekaj zemljo, prodam. - Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 4070.

Hišo z vrtom

ob državni cesti, pripravno za obrtnika ali upokojenca, prodam za 18.000 din. Masilo, Vransko 107.

Enodružinsko hišo

v vrtom, nekaj minut od državne ceste, prodam. - Ivana Zupančič, Grinovec 10, p. Zagradec, žel. postaja Stična.

Dobroznano gostilno

v sredini Ljubljane z veliko stavbno parcelo, takoj prodam. - Cena primerna. Dobro naložen denar. Poizve se v upr. »Slovenca« pod št. 4047.

Posestvo z gostilno

tik farne cerkve, izletniška točka, 5 orolov - prodam za 35.000 din takoj, tudi za hranilne hranilne knjižice. Pojasnila daje dr. Roštna v Mariboru, Aleksandrova št. 16.

Vilo v Brežicah

visokopritlikčno, štirisobno, s pralnico, drvarnico, vinskih klet, hlevoma in 1000 m² prvovrstne zemlje, takoj zelo ugodno prodam za 95.000 din. - Naš Antonija, Brežice.

Več lepih stavbnih parcel

od 500 do 1000 m² ob Tržaški cesti izven mestnega območja - v kat. obč. Dobrova - po ugodnih pogojih napredaj. - Pojasnila daje Ljudska posojilnica v Ljubljani.

Hišo

štiri- do petstanovanjsko, v bližini sv. Petra, kupim. Hiša mora biti v dobrem stanju, vsaj deloma podkletena, vodovod in elektrika. - Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Upokojenec z gotovino« št. 4261.

Trgovska hiša

na prometnem kraju - brez konkurence, se zaradi onemoglosti prodaja ali odda v najem. Trgovine z inventarjem, več stanovanj, klet, gospodarsko poslopje, sadni in zelenjadni vrt. Ogleda se pri Antonu Zagarju - Bežica 25, p. Dobrunje

Iz proste roke prodam:

v Ljubljani enonadstr. solidno zidano hišo z raznimi gospodar. poslopiji, zelo rentabilno in pripravno za vsako večje podjetje, nadalje udobno večjo novo vilo s prednjim vrtom na prometni cesti. - Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Sreča« št. 4137.

Letoviško posestvo

na Dolenskem, idilično, s krasnim vrtom, ribolovom, nad 16 ha njiv in travnikov, hiša gospodar. poslopje, kokošnjak, ulnjak, vrtna uta, lasten vodovod, kopalni bazen v neposredni bližini hiše, prodam za 160.000 din. - Samo resni kupci javite svoj naslov upravi »Slov.« pod »Ugodna prilika« št. 4138.

Travnik

v Rakovi ješji prodam. Vodmatska 29, tu.

Hišo z vrtom

v Vižmarjih prodam za 50.000 din. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 4317.

Tri gozdne parcele

(jela in smreka), nad 200 m², prodaja A. N. Mo-horje 1, p. Rob.

Dvostanovanjska hiša

z vrtom v Kranju, 7 minut do postaje, se prodaja. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 4328. (p)

Dvostanovanjska hiša

visokopritlikčna, s trgovskim lokalom ter ena vogalna parcela napredaj vse skupaj za 195.000 din. Naslov v trafiki na Taboru v Ljubljani. (p)

»Realiteta«

posredovalnica nepremičnin, je samo v Prešernovi ulici 54/I, nasproti glavne pošte. Posluje hitro in solidno. Prepričajte se. Telefon 44-20.

Kupim hišo

v Ljubljani ali okolici - 100 do 200.000 din. Ponudbe z opisom in sliko na upravo »Slovenca« pod »Takoj denar« št. 4124.

Parcele

18.000 m², ob krožni cesti, po 35 din, prodam. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Hitro - poceni« št. 4125.

Vila na Bledu

komfortna, s krasnim parkom in razgledom na jezero, ugodno napredaj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Bled 610« št. 4126.

234

vil, stanovanjskih, trgovsko-obrtnih hiš v Ljubljani in okolici, tudi s prevzemom dolga, prodaja »Realiteta« - Prešernova 54/I. Telefon 44-20. Samo resni kupci dobrodošli.

Stavbne parcele

v Sp. Šiški, krasno ležeče, severno od nove šišenske cerkve, ima se po stari ceni napredaj po 40-100 din m². Knez I. Gosposvetska cesta 1, dvorišče.

Gostilno

z 10 tujskimi sobami, tremi gostilniškimi prostori, kuhinjo, vse kompletno opremljeno, 1 lokal primeren za mesarijo, hlev, drvarnica in vrt - ugodno prodaja Vidmar Pavla, Brežice 2.

Gozdne parcele

za posek, kupnina kjerkoli v Sloveniji, v vsaki velikosti. Ponudbe s točno navedbo katastrske občine in parcelne številke pošljite v upravo »Slov.« pod »Vsake vrste les« št. 4243.

Hišo

vogalno, štiristanovanjsko, na prometnem kraju, z vrtom, pripravno za trgovino ali obrt, poleg tramvaja - ugodno prodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Upokojenec-gotovina« št. 4262. - Posredovalec izključen.

Graditelj!

Krijte strehe samo z odlikovano strešno opeko »Bohna«. Vidite jo že na vsaki strehi. Železničarji velikopust. Blago kot jeklo, 30-letna garancija. Tudi dostavljam zidake z avtom na vse kraje po konkurenčni ceni. Zahtevajte ponudbe. Zastopnik Bučar Anton Škofljica št. 10.

„CALVENTON“ elektro-impregniranje sodov za vino, špirit, žganje itd. Popolnoma nevtravno sredstvo po strokovnjakih preizkušeno in odobreno. Proti plesnivosti in raznim bakterijam. (100% sigurnost). Dolgoletna vzdržljivost. Nizka cena!

Izvršuje: **Franc Pirc, strojno sodarstvo**
Ljubljana-Dračje

Izžrebane številke efektne loterije Obrtnega društva v Kamniku dne 19. marca 1940

8698 (avto), 27.775 (motorno kolo), 6782 (moderna spalnica), 15.789 (radijski aparat), 21.952 (šivalni stroj), 4075 (telica), 6767 (kolo), 27.698, 17.146, 1203, 8791, 882, 15.419, 20.345, 24.758, 24.296, 29.887, 7060, 23.487, 10.182, 17.672, 22.633, 4663, 6470, 23.433, 883 (kolesa), 18.697 (sadna škropilnica), 26.054 (sadni mlin), 13.709 (plug), 8286 (blago za moško obleko), 16.920 (blago za žensko obleko), 26.964 (vreča moke), 16.995 (seženj drv), 26.761 (žepna ura), 7630 (šest stolov).

Nadaljnje izžrebane številke:

68, 141, 372, 569, 636, 783, 790, 808, 948, 985, 1000, 1052, 1059, 1075, 1126, 1155, 1171, 1211, 1236, 1400, 1409, 1700, 1780, 1856, 1891, 1934, 2282, 2599, 2689, 3451, 3485, 3510, 3608, 3637, 3749, 3844, 3922, 3943, 3977, 4044, 4169, 4348, 4524, 4646, 4681, 4743, 4823, 4827, 4881, 4944, 4956, 5154, 5204, 5379, 5380, 5428, 5644, 5801, 5996, 6073, 6105, 6469, 6536, 6574, 6637, 6718, 6744, 6902, 7374, 7440, 7489, 7532, 7670, 7634, 7859, 7880, 7893, 7923, 8049, 8050, 8429, 8575, 8616, 8640, 8798, 8964, 9219, 9360, 9425, 9508, 9547, 9771.

10.082, 10.178, 10.606, 10.687, 10.771, 10.786, 11.220, 11.478, 11.504, 11.762, 11.792, 11.878, 11.896, 12.048, 12.204, 12.297, 12.338, 12.558, 12.607, 12.699, 13.043, 13.114, 13.163, 13.173, 13.259, 13.300, 13.534, 13.540, 13.610, 13.750, 13.791, 13.944, 14.076, 14.100, 14.269, 14.356, 14.466, 14.625, 15.109, 15.167, 15.186, 15.283, 15.302, 15.433, 15.440, 15.641, 15.718, 15.749, 15.947, 15.950, 15.957, 16.114, 16.189, 16.294, 16.359, 16.614, 16.625, 16.759, 16.831, 16.897, 17.234, 17.242, 17.363, 17.588, 17.698, 17.728, 17.764, 18.070, 18.126, 18.191, 18.413, 18.464, 18.871, 19.079, 19.234, 19.265, 19.289, 19.355, 19.367, 19.582, 19.722, 19.890, 20.154, 20.189, 20.330, 20.365, 20.370, 20.406, 20.440, 20.465, 20.478, 20.488, 20.526, 20.529, 20.612, 20.939, 20.994, 21.055, 21.410, 21.425, 21.432, 21.624, 21.641, 21.748, 22.094, 22.734, 22.799, 22.850, 23.048, 23.070, 23.232, 23.237, 23.246, 23.322, 23.353, 23.416, 23.448, 23.498, 23.546, 23.581, 23.709, 23.834, 23.944, 23.967, 24.006, 24.063, 24.231, 24.233, 24.259, 24.268, 24.382, 24.728, 24.833, 25.308, 24.860, 25.453, 25.487, 25.563, 25.589, 25.682, 25.929, 26.069, 26.125, 26.934, 27.169, 27.202, 27.222, 27.264, 27.379, 27.582, 27.632, 27.634, 27.789, 27.791, 27.887, 28.192, 28.509, 28.583, 28.491, 28.564, 28.599, 28.693, 28.844, 28.896, 28.902, 28.907, 28.941, 28.991, 29.174, 29.187, 29.216, 29.219, 29.490.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Doma-ljubca« in »Bogoljubca«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.
Telefonska številka 30-30

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU (Šutna 22)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Obreduje hranilne vloge po dogovoru

do 5%

Na željo — položnice

Mladini so na razpolago hranilniki

Telefon štev. 16 — Poštni čekovni račun štev. 11.279

Vsemogočni Bog je poklical k Sebi po večno plačilo našo zlato, predobro mamo, staro mamo, teto in taščo, gospo

Marijo Ramšak roj. Koren

Umrila je v 70. letu starosti, na veliki petek, previdena s tolažili svete vere.

Spremlili jo bomo k večnemu počitku na velikonočno nedeljo ob treh popoldne izpred bolniške mrtvašnice.

Rodbine: Ramšak, Bizjak, Koren in Nerat ter ostalo sorodstvo

Zahvala

Ob težki nenadomestljivi izgubi mojega dragega soproga

Antona Polanca

posestnika valjčnega mlina v Radečah

se zahvaljujem vsem sorodnikom, trgovskim in drugim prijateljem, znancem, Sokolu, gasilem, godbi, vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremlili na poslednji poti, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, vsem, ki so mene tolažili v najtežjem času mojega življenja, gg. Lazniku in Bučarju za krasna poslovilna govora, pevcem za v srce segajoče žalostinke, vsem, ki ste mi ustno ali pismeno izrazili sožalje in počastili njegov spomin na kakršenkoli način. Vsem najiskrenejša hvala.

Zalujoča Fani Polanc in sorodstvo

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternceki
CELJE 18

KLOBUKI, ČEVLJI, NOGAVICE, ROKAVICE, KRAVATE, ROBCI, DEŽNIKI

STROJI

Žago

venecijanko, na 2 ojnici in kroglične ležaje prodaja Skala, Brežice.

Motor na upojni plin

stabilen, moderne, težke tipe, prodaja Skala, Brežice.

Polnojarmenik

do 60 cm, prehod klade, takoj kupi: Skala, Brežice.

Trofazni generator

ca. 50 KVA učink, kupimo. Pismene ponudbe na Publicitas, Zagreb, Illica br. 9 — pod »55634«.

Specijalna delavnica za previjanje in popravila

elektromotorjev in dinam. Kvalitetni elektromaterijal in elektromotorji svetovnoznane firme »Siemens« vedno na zalogi.

Franjo Perčinlić

koncep. elektropodjetje, Ljubljana, Gosposvetska c. 16, telefon 23-71

Kupimo takoj

zračni kompresor, stružnice in vrtilne stroje. — Ponudbe prosimo na podr. »Slovenca« Maribor pod »Drava 384«.

Auto-motor

2 mala avtomobila

z porabo 6 in pol litra bencina na 100 km zelo ugodno prodam. — Šušteršič, Ljubljana, Frankopanska ulica 21.

»Jawa«

kvalitetne češke motocikle ima v vseh velikostih v zalogi zastopnik Sanein Franjo, Ljubljana, Linhartova ulica 35, telefon: Luščinica riža.

Zivali

Par dobrih konj

prodam. Vodmatska 29.

Kravo

»teličkom, dobro mlekarico, prodaja F. Iskra, Vič štev. 16.

Harcer kanaričke

samčke in samčke poceni prodaja Bajc Franc, Ljubljana, Rožna ulica 33-II.

POMLAD

-ite se ob pogledu na lepo negovan vrt!

V to svrhu Vam nudi vse potrebno orodje: drevesne in trne škarje, cepilne nože, brizgalne za dreve in cvetje, zalivalke, kosilnice za rušo, žico, mreže, za pesek, žične mreže za ograje, razpršilce, motike, lopate, železne grablje, gumijevе cevi, samokolnice itd.

Železnina

Fr. STUPICA, Ljubljana
GOSPOSVETSKA 1

Tvrdba Motoroil družba z o. z., Maribor želi cenjenim odjemalcem vesele Velikonočne praznike

ter istočasno vljudno sporoča, da ima na zalogi zadostne količine bencina in dieslovega olja, svetlo, kisline prosto, v najboljši kvaliteti po izvenkartelskih cenah. Ia. prašno olje v originalnih sodih — franko Maribor.

ZAHVALA. Vsem, ki so spremlili k večnemu počitku našega ljubelega očeta, gospoda

FRANCETA POZNE

veleposestnika in peka

izrekamo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo preč. g. svetniku Hohnjcu in č. duhovščini za zadnjo tolažbo in spremstvo, g. dr. Ravniharju, ban. zdravniku za vso skrb in lajšanje v bolezni, gas. četama v Oplotnici in Slov. Konjicah za sodelovanje in častno spremstvo, vsem darovalcem prekrasnih in mnogoštevilnih vencev, ter končno vsem, ki so nas obiskali, nam izrekli sočutje in nam lajšali našo veliko bol in žalost.

Oplotnica, dne 20. marca 1940.

Zalujoči rodbini: Pozne — Jerman

ZAHVALA. Za vse izraze sočutja ob prebriski izgubi, ki nas je zadela s prerano smrtjo naše predrage soproge, mame, stare mame, tašče itd., gospe

Marije Teršan vd. Villfan roj. Kralj

soproge profesorja v pokoju

izrekamo svojo najpriskrnejšo zahvalo. Obenem se prav iskreno zahvaljujemo za poklonjeno cvetje in za vso udeležbo pri pogrebu. Prav posebno zahvalo pa dolgujemo č. duhovščini, gosp. zdravnikom, č. sestram-usmiljenkam in strežniškemu osebju državne bolnišnice za zadnje spremstvo, odnosno za skrbno nego in pomoč ter sploh vsem, ki so nepozabni rajnici lajšali njeno trpljenje.

V Ljubljani, dne 22. marca 1940.

Globoko Zalujoči rodbini: Teršan — Villfan

S tužnim srcem naznanjamo, da je danes, po dolgem trpljenju, v 63. letu starosti, izdihnil svojo blago dušo naš ljubljani oče

Alojzij Pungerčič

Pogreb našega nepozabnega bo v nedeljo ob 15. uri na pokopališču v Škocjanu.

Škocjan na Dolenjskem, dne 22. marca 1940.

FRANJA roj. Gruden — žena;

MARIJA — sestra; STEFANIJA GRUDEN — svakinja;

LOJZKA por. Stamatis, FRANCKA, LOJZE, FRANC, JOSIP, ŠTEFKA,

CITA, NIVES, MARJAN — otroci;

IDA roj. Felice — sinaha; SPIRIDION STAMATIS — zet.

RAVNOKAR PRISPELA
velika pošiljka otroških vozičkov.
Velika izbira koles.

TEHNIK Banja
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 20

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblek nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

3000 kg krmilne pese
prodam. Poženel, Izanska
cesta 39.

Sladko seno
in mesano deteljo, 1000
kg, prodam. Jernj Pirnat,
Jarše-Domžale.

Seno
gladko, ca. 20.000 kg, prodam.
Polje se pri Kmet-
skem hranilnem in posojilnem domu v Ljubljani,
Tavčarjeva ulica 1.

TEM POTOM

obveščamo naše cenjene
odjemalce, da dobavimo
po nizkih cenah različna
drevesa za okras in drevore,
žaluzije, cvetlično grmovje,
vedno zeleno grmovje, plezalke,
grmovje za ograjo, gozdne
sadice, različno igličasto
drevje (konifere), sadno
drevje itd. — Cenik na
zahtevo brezplačno!

Uprava veleposestva v
Tišini, pošta Rankovci
(Prekmurje)

Vino
pristno ljutomersko, ha-
loško, dolejško in dai-
matinski dingrač - pripo-
roča vinska klet Mencinger,
Sv. Petra cesta 43
na dvorišču. — Cez ulico
popust. Telefon 22-33.

Javna dražba

upeljane gostilne poleg
dveh manjših stanovanj-
skih hiš v Trbovljah -
blizu cerkve, se bo vr-
šila pri okrajnem sodišču
v Laskem dne 6. aprila
1940 ob 10 dopoldne. —
Pojasnila daje posojilnica
v Trbovljah.

VINA

Vam nudi
Centralna vinarna
v Ljubljani
v svoji posodi najugodnejše
TELEFON ŠTEV. 25-73

Mizarji!

Okovje za pohištvo
in vse vrste orodje
izberete pri
»Jeklo« - Stari trg

»VELEBIT«
otroški vozički
ZAGREB, Ilica št. 55
Najnovejši, do sedaj nevi-
deni modeli za 1940 v speci-
jalni in največji trgovini
otroških vozičkov. Prodaja
za gotovino. Prevoz in omo-
se ne računa. — Cenik s sli-
kami brezplačno. — Izrežiti
oglas zaradi naslova.

CONTINENTAL

na ugodne mesečne
obroke!
Ivan Legat
Ljubljana Maribor
Prešernova 44 Vetrinjska 30

Več tisoč kg krompirja
rdečega, prodam. - N. N.,
Selca 63 na Škofjo Loko.

Jedra in fižol
nudi najceneje Sever &
Komp., Ljubljana.

Otroški voziček
zelo dobro ohranjen, na-
prodaj. Celovška cesta 67,
gostilna pri Raci.

Češka kolesa ES-KA
najboljša, dobite pri tvr-
di Ivan Jax in sin, Tyrševa
cesta 36.

Šivalni stroj
pogrezljiv, malo rabljen,
se poceni prodaja. — Nova
trgovina, Tyrševa c. 36.

Slamo za steljo
kakor tudi ječmenovo
slamo za krmo, prodam.
Kirbiš, Celje.

Kolesa in šivalne stroje
najboljših nemških tovar-
nikov kupite najceneje samo
pri tvrdki Plevel v Preski
pri Medvodah.

Kolesa
prvovrstnih znamk, z ga-
rancijo, kupite najceneje
v trgovini »Triglav«, Res-
ljeva 16.

Čevljarski šivalni stroj
dobro ohranjen, prodam.
Kavčič Jakob, Dol. Lo-
gatega 50.

Stavni stroj
»Linotype« simplex z dve-
ma shrambama, prodam.
Vidi se lahko v obratu.
Dopise poslati na: Za-
greb, p. p. 78.

Kuharice in slične!
Prodam dobro dobo mle-
karno za 7000 din. Redka
prilika — lahek zaslužek!
Sv. Petra cesta 38. (e)

Šivalni stroji »Jax«
so najboljše. Rabljeni
stroji vedno na zalogi.
Ivan Jax in sin, Tyrševa
cesta 36. (i)

Katran la.
v sodih po 200 kg, kg po
1.90 din. Karbolnej ave-
narijski kg po 6 din. »Loh-
sol« za sadna drevesa,
avtomotorna, strojna, ci-
lindrska olja, masti in
vsa druga maziva stalno
v zalogi. — A. HMELAK,
mineralna olja, Ljubljana,
Tyrševa cesta 35 a.

Srajce za gospode

si nabavite za Veliko
noč še vedno po izredno
nizkih cenah — »Kreko«,
Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Cepijeno trsje
prvorazredno, dinar kom.,
divjaki, korenjaki, sadno
drevje, nudi Zlher Fra-
njo, Zamužani, Sv. Mar-
jeta, Moškanjel. — Zahte-
vajte seznam.

Semenski oves, grahoro,
črno deteljo, banoško lu-
cerno, peso, travna se-
mena in čebulček, dobite
v Javnih skladiščih pri
tvrdki Fran Pogačnik,
d. z o. z., Ljubljana, Tyr-
ševa cesta št. 33.

Sodavičarji, pozor!
prodam okoli 10.000 ori-
ginalnih Jegura-steklenic,
novih, še nerabljenih,
avto Chevrolet Truk 2.5
ton, stroj za etikiranje
— po zelo nizki ceni. —
Vprašati: Brežice 14 in
Radeče 160.

Za pomlad
lepe ročne torbice, kovč-
ge za potovanje, nahr-
bnike, denarnice, listnice,
gamaše, nogometne žoge,
nagobčnike, ovratnice in
vrvice za pse itd.
priporoča

Iv. Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta št. 13.
Telefon 22-07.

MR. BAKOVEC

PLANINKA
ČAJ

Za
pomladansko
zdravljenje
za čiščenje in proti
slabi prebavi pijte
zdravilni
»PLANINKA« čaj

Reg. br. 3007/32.

ČAJ PLANINKA

Denar

Hranilno knjižico
Kmetke hranilnice pro-
dam. Hrome Franc, Smart-
no 58, pošta Moste. (a)

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne
papirje kupuje in plača
najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Parna žaga
išče družabnika za posta-
vitev žage na Pohorju.
Stroje imam. Kraj bogat
na lesu. Potreben kapital
200.000 din. Ponudbe po-
slati v upravo »Slovenca«
pod »Tako« št. 4303.

Ureditve premoženja
Poravnave, konkurzne za-
deve, odkup in inkaso
terjatev, (tudi kmetih!)
nabavo posojil in družbe-
nikov, dobičkanosno in
varno naložitev kapitala
ureditev uprave in knji-
govodstva, bilance, kal-
kulacije, upravo nepre-
mičnih, nadzorovanje so-
udeležb, — sploh vse
trgovsko-obrtniške zadeve
poverite zaupno strokovni
pisarni

ZAJC LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Janez, vsiani vendar enkrat
Prav nič se mi ne ljubi, ko pa
je a tem vašem kavču tako pri-
jetno počivati. Toda niso odlični
samo kavči, drugo pohištvo jih
se prekosi. Neverjetno je, da
morete dati orehovo politirano
»palnico«, »estoe« iz 17 kom-
odov za 900 din. Mojster, kako
morete prodajati tako pohi-
štvo tako poceni? — Zato, ker
sem se v dolgoletni inozemski
praksi naučil gledati na »slo-
v.« odločitev mojih strank. Zares
kvalitetno pohištvo se dobi naj-
ceneje pri tvrdki

»POHIŠTVO MALENEŠ«
LJUBLJANA - DRAVLJE
Celovška cesta 258 (tik tram-
vajske postaje »Nepi Janez«)

Hranilne knjižice
Kmetkekega posojil. doma
v Ljubljani - kupim. Po-
nudbe v upravo »Slov.«
pod »Navedba cene« 4176.

Pristopim
kot sodelujoči družabnik
z nekaj kapitala v indu-
strijsko podjetje meha-
nične stroje. Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod
»Dober strokovnjak« št.
4046.

Hranilne knjižice
vrednostne papirje
kupujemo
stalno po najvišjih cenah
in proti takojšnjemu pla-
čilu.

Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 12

Gospa
ki mi posodi za poveča-
nje trgovine 10—20.000
din, dobi za dobo odpla-
čevanja brezplačno sta-
novanje in hrano. Cenj.
ponudbe upravi »Slov.« v
Mariboru pod »Poštena
410«.

V podjetje
že obstoječe ali na novo
zasnovano, ki ne uspeva
ali živetarji, pristopim kot
družabnik - organizator. —
Po potrebi imam lastne
pisarniške prostore, cen-
ter mesta. Tudi dobre
ideje dobrodošle, priprave-
ne za plodno eksplo-
atacijo. — V podjetja s
predvideno zajamčenimi
uspehi ali s polno garan-
cijo vložim potreben, tu-
di večji kapital. Ponudb
brez točne razlage ne
posiljajte. Dopise naslo-
vite v upravo »Slov.« pod
»Amerika zna« št. 4244.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Pouk

Oblastv. koncesionirana
šoferska šola
za poklicne šoferje in
amaterje
I. Gaberšek
bivši komisar za šofer-
ske izpite
Kolođvrska ulica št. 43
Telefon 28-28

Razno

Vesele
velikonočne praznike
želi vsem svojim cenjenim
odjemalcem tvrdica

Anton Kušan
Karlovška cesta 34.

Gumbice, gumbice, plise,
monogramne, entel, azur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica
nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna
predtiskana žen roč. dela

Proti hripavosti
gripi in kašlju je naj-
boljše sredstvo Medicinal-
sladin iz celjske tovarne
slada - Celje.

3-letnega fantka oddam
dobri rodbini za svojega.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4045.

Tesarska podjetja
velika, iščemo za izved-
bo velikih tesarskih del.
Predložite reference. Na-
črte in proračune zahte-
vajte pri opekarni »Za-
greb«, Frankopanska 16.

Radio aparate
najugodnejše kupite pri
Banja, Ljubljana, Miklo-
šičeva cesta 20.

Trgovci!
Orehova jedra in ajdov
ter cvetlični med kupite
najceneje v Medarni, Zi-
dovska ul. 6, Ljubljana.

Za uslužbenstvo
hotelov, restavracij in
večjih gospodinjstev pri-
poročamo krasno ilustri-
rano strokovno knjigo:
Jelen-Velikonja;

SERVIRANJE
Dobi se pri Banovinski
zalogi šolskih knjig in
učil v Ljubljani ter v
vseh knjigarnah vezana
po znižani ceni 40 din.

OKAMA MAZIL
Iz zdravilnih zelišč. — Ču-
dovit uspeh pri ranah, ope-
klinah, ozuljenih — volku
— turih in vnetih itd. za nego
dojenčkov pri kožnem vnetju.
Izpuščanjih in hrapah na te-
menu, za razpokane prsne
bravice. Glavna zaloga
lekarna Mr. J. Oblak, St. Vid
nad Ljubljano.

Važno za prašičereje!
»Mastelin« Vam pripomo-
re, da se prašiči zredijo
in ne obolijo. Posiljam
franko Vaša pošta 1/2 kg
14 din, 1 kg 28 din —
manjše zavitke pa dobite
pri trgovcih po 3 in 6
din. Dobivam mnogo za-
hvalnih pism. Plašite po
položnic in navodilo na
naslov Ivan Magdalene,
Rače pri Mariboru. (r)

MODROCE
otomane,
kaude itd.
dobite po-
ceni in so-
lidno pri
Ivan Habič-u
tapetnik
Kopitarjeva ulica 1
nasproti Ničmanu

Celuloidne

ščitke za
vrata!
Celuloid v ploščah
naročate pri
FR. ZRNEC
Ljubljana tel. 38-66
Kopitarjeva ulica 1

Kupujte pri naših
inserentih!

Glasba

MEINEL-HEROLD

120- 490-
128- 65-
59-

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNE KATALOGI
MEINEL-HEROLD

Plech-instrumente
prodam. — Peternel, Sey-
nica ob Savi.

Tega ne more nikdo
Poljubne najnovejše pl. še
samo po Din 35-. Zadržite
se!
elektrotroton
PASAJA NEBOČNIK

Gramofon s ploščami
nov, prvovrsten, prodam.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 4160.

Specijalna izdelovalnica
HARMONIK

JOS. FLEISS
(prej F. Lubas in sin)
LJUBLJANA, Tyrševa 36
Zahtevajte cenik.

Klavirska harmonika
še nova, 80 basov, znam-
ke »Hohner«, zelo ugodno
napredaj. Tajnik občine
št. Vid pri Grobelnem.

Gramofonske plošče
in gramofone najceneje
kupite pri Banja, Ljub-
ljana, Miklošičeva cesta 20

Gramofon
His Masters Voice, dobro
ohranjen, in nekaj plošč,
prodam. Rožna dolina,
Cesta IX, št. 29.

Objave

Opozorilo!

Vsakogar, kdor bi o meni
ali o mojem bratu širil
neresnične vesti — bom
sodnijsko zasledoval. —
HUTTER GUNTAM -
Ptuj - Plac.

CONTINENTAL

340

IVAN LEGAT - MEHANIČ

LJUBLJANA
Prešernova 44.
Telefon interurb. 26-36

MARIBOR
Vetrinjska 30.
Telefon interurb. 24-34

Na ugodne
mesečne obroke!

Zelo zanimivo predavanje o fotografiji v naravnih barvah Z LEICA KAMERO PO SVETU!

Več kot 100 prekrasnih posnetkov v naravnih barvah se bo projiciralo v ogromni povečavi
Ljubljana, 27. in 28. marca 1940 ob 9. uri zvečer v Frančiškanski dvorani

Od severne obale Afrike do
dežele polnočnega sonca

Edinstveni spomladanski, poletni, jesenski in
zimski posnetki g. W. BENSER od tt. E. Leitz

Kraljevo namizno grozdje!

Odlučne trane sadike slavnih Matt-
jasovih pridelkov na najboljših
ameriških podlogah. Najslaj-
nejše jagode, špargla, melj itd.

Najplemenitejša sadja!

Visokorasti, prtilkavi, špalirski in
drugi tipi kulturnega sadjarstva. —
Okrasne rastline, rože, zimzelen,
vrstno drevje, robinije itd.

Razpečava garantirano čiste in autentične sadike.

„HORTUS“

trsnica in sadjarska veleposrednica — Telefon 66. — SUBOTICA — P. P. 26.
Zahtevajte naš ilustrirani, brezplačni katalog na 80 straneh.

Centralne kurjave,
vodovode, sanitarne
opreme, plinovode,
strelovode in splošno
kleparstvo izvršuje podjetje

Pičman Lovro

Telefon 29-11

LJUBLJANA, Ilirska ulica 15

Gostilna »Jadran«

Jesenice

nudi vsem cenjenim odjemalcem izbrana dal-
matinska vina za velikonočne praznike 1 dinar
ceneje. — Na razpolago izborna dalmatinska
šunka in svinjska ribica — izbira morskih rib.

Za točno postrežbo jamči

ANTE MARASOVIČ

in želi vesele velikonočne praznike!

Za nego lica in rok

rabite

Benkovo pomado in Violette-kremo!

**Lekarna pri sv. Trojici
F. pl. BENKO, ZEMUN**

Odobreno S. Er. 6332/1937 i S. Er. 959/1937

Lepo izbiro

damskega in moškega blaga za obleke in plašče
ima v zalogi po ugodnih cenah

Oblačilnica za Slovenijo v Ljubljani

Tyrševa cesta št. 29 (hiša Gospodarske zveze)

Do preklica nudimo blago deloma tudi na
hran. knjižnice članic Zadrugne zveze v Ljubljani

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zad. z neom. jam. Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 v lastni palači

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge ki so

v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po 4%, proti odpovedi pa po 5%

Inserirajte v »Slovincu«!

Telefunken in Mediator radio aparati

Meister kolesa in nadomestni deli, gramofonske plošče,
žepne svetilke in baterije, likalniki in kuhalniki,
elektromotorji in drugo najceneje pri

Radio Starkel

Maribor, Trg Svobode št. 6 — Telefon št. 26-85

Kreditni zavod za trgovino in industrijo Ljubljana, Prešernova ulica 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Podružnica Beograd, Uzun Mirkova 10

Telefon: 29-154

Brzjavni naslov: KREDIT BEOGRAD

Obrestovanje vlog, nakup in
prodaja vsakovrstnih vrednostnih
papirjev, deviz in valut, borzna
naročila, predujmi in krediti
vsake vrste, eskompt in inkaso
menic, kuponov, nakazila doma
in v tujino, safe-deposits itd.

Vsebina je kaj zanimiva in pestra:
romani, povesti, poučni in zabavni
članki, in dr. se vrste s slikami v
knjižotisku in bakrotisku in več-
barvnimi umetniškimi prilogami.
— Naročnina na »OBISK«
stane din 72— za celo, din 38—
za pol in din 20— za četrt leta.

100 dragocenih nagrad

bo razdeljenih med prijatelje »OBISKA«, ki bodo postali do 5. maja t. l.
naročniki tega najbolj priljubljenega družinskega mesečnika

Hitite z naročilom, da se lahko še udeležite nagradnega žrebanja 10. majnika 1940.

Podrobnosti o žrebanju so razložene v števil. 3 »OBISKA«

UPRAVA MESEČNIKA »OBISK« — LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 2, TRGOVINA NIČMAN

Jakob K. Heerl

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

Divja Pija, potuhnjena Pija — čudna, v svojih temnih snovanjih
ne lahko razumljiva duša je našla svoj mir.

In zdaj se je Cilgiji le zdelo, da je ožaralo nizko čelo te ženske
nekaj svetlega. Stanovitna sestrka ljubezen, prebujeno hrepenenje
po otroku!

Položila je nekaj svežih rož in nageljnov, ki jih je narezala s
stebel med okni, ponesrečenki na prsi.

O, kako je bila sovražila to neznanjo Pijo! Toda smrt v snegu
je izbrisala tudi to bridko občutje.

Bolj strašna ji je bila misel, da bo prišel zdaj Marko Paltram po
ponesrečenko, da bo morala stopiti pred njega, da mu bo morala
pokazati sočutje. Mar ga naj vpraša: »Ali veste, kje je moj mož Sigis-
mund Gruber?«

Zaradi malega Lovrenca je po trdem boju zavrgla to misel. Kaj
bi bilo, ako bi Marko Paltram priznal: »Ustrelil sem ga!« Potem bi
morala iskati truplo in ga pokopati, potem bi izvedeli vsi ljudje, s
kakšno sramoto obremenjen je moral umreti bogati tovarnik.

To ne sme biti zaradi njenega sina!

Napočila je ura, ko je segel Marko Paltram svoji mrtvi ženi v
roko, dostojno, slovesno. Tedaj je pristopila črna oblečena tudi Cil-
gija, v lastni žalosti takšna, da se ji ni smel nihče približati, nedo-
stopno vzvišena, tuja in hladna. Pozdravila ga je s kratkimi, skoraj
suhih besedami sočutja.

Ko je pa zagledal rože in nageljne na mrlju, je vprašal Cilgijo:
»Ali ste jih ji položili vi na prsi?«

Prikimala je samo s ponosno, blede glavo.

Tedaj se je zgrudil silni mož poleg mrtvaškega odra na kolena in
zaihtel.

Ali je tlelo v njem kaj ljubezni do mrtve žene? Ali je ihtel
skalno trdni lovec pod silo usode?

Cilgija in tovarnik Tuoni, ki je bil spremljal Marka Paltrama na
težkem potu, sta se umaknila.

Marko Paltram je bil s svojo mrtvo ženo sam.

Cilgijo je bil njegov prihod prevzel do dna duše. Dobro je čutila,
da je stala enakovrednemu človeku nasproti.

Je njenih misli jo je prebudilo trkanje na vrata.

46

Marko Paltram je stopil še enkrat v sobo, umirjeno, slovesno.
»Kar je bilo potrebno, se je zgodilo, zdaj bi mogla oditi na pot. Tu
sem, da se vam zahvalim za veliko usmiljenje in se poslovim.«

»Pokrepačite se za dolgo pot!« je rekla Cilgija na zunaj čisto
mirna. »Tu je vino, kruh in meso.«

In nekaj trenutkov se je zdelo, kakor bi hotela govoriti samo o
stvarih, ki so se nanašale na žalostni dogodek. Govorila sta ko dva
tujca, potem sta umolknila.

Tedaj je uzrl Marko Paltram podobi Pavla Vergerija in Katarine
Dianti in njegove oči so obvisle v temni sanjaviosti na njih.

Pogled je zdrknil tja k Cilgiji, ki si je dajala opravka s cvetli-
cami.

Bil je dolg, žejen pogled in vztrepetala je pod njim.

V svoji črni obleki ni bila več tista čudovita, mladostno dehtiva,
žarna postava iz Pontresine. Toda bila je več iz nje je dihala plemi-
nitost žene, ki je bila prestala hude boje. Nekaj čistega, lepega,
zbranega se je zrcalilo v obraza in iz rjavega zlatega bleška veli-
kih oči. Na sočnih rdečih ustnicah ji je trepetalo nekaj pretudno
nežnega in ljubkega, kakor bi bile še vedno pripravljene, da bi se
veselo zasmejele v življenje. In kostonje lasje so se mehko in lepo
prilegali okoli zgornjega obraza.

Kaj se je godilo v Marku Paltramu?

»Cilgija Premonit!« se je utrgalo z njegovih ustnic, kakor bi se
v njegovi duši nekaj podrla. »Nihče na svetu pač nima večje pravice
ko vi, da me obsojate, in zaradi greha nad vami se moram potikati
ko večni žid po gorah. Toda boljše ste nego Katarina Dianti, dajte
mi dobro besedo na pot, eno samo dobro besedo!«

Kakor bi iskal daljno izgubljeno domovino, jo je gledal s prose-
čimi očmi in njegov glas je bil poln ponižnosti.

Proseč in ponižan, kralj Bernine, ponižan, da je pokalo srce!

Globoko ganjen je stal pred njo, ona se je pa borila v zadregi in
skritlato žareča.

Dolga, tesnoba tišina. Potem je zašepetala z odvrnjeno glavo:

»Marko Paltram, odpustila sem vam! Toda zdaj pojdite!«

On se je pa opotekel, kakor bi se hotel v zahvali zgrediti pred
njo na kolena. »Cilgija Premonit!« je zajekal in solze so mu zali-
vale oči.

Tedaj je proti volji prevzelo ginjenje tudi njo. In s trepetajočim
glasom je ognjenordeča in zmedena dejala: »Povem vam več nego bi
smela. Ako ovenčate svoje ime z enim samim dobrim dejanjem, ne
bo tega nihče bolj vesel nego jaz. Zda pojdite! Varuj vas Bog, Marko
Paltram!«

Pogledala ga je in neizmerna žalost ji je drhtela v besedah:

Zdaj pojdite! Varuj vas Bog, Marko Paltram!

V lepih, toplih Cilgijinih očeh je videl, da mu je bila v resnici
in popolnoma odpustila, odpustila kakor Katarina Dianti svojemu
mučitelju Pavlu Vergeriju.

»Slisali boste o meni,« je odvrnil od srca ganjen.

Zaman je ubiral župnik Tass strune spravljivosti, plemič je ostal
nedostopen. Kuhala ga je samo jeza, da so ga mladi tako prekanili.

Nobene besede ni sprgovoril in župniku se je zdelo, da bo prav, ako
spremi oba nasprotnika v St. Moritz.

Ceprav se je bližala že polnoč, je bila vasica še jasno razsvetljena.

Pri stari božjepotni cerkvi je stal slavolok in v njem je visel pro-
ejen napis.

Deželni sodnik se je razjaril. »Tudi zasmejavati se me drznejo!«
je hropel.

Ko so se pa jezdec približali, so brali: »Pozdrav deželnemu sod-
niku, poslancu retijskega naroda!«

Od cerkvice sem je pa na čelu moške mladine stopil Fortunat

Lorsa s odkrito glavo proti jezdecem in jih prosil, naj ustavijo.

»Visoki spoštovani predsedniki!« je začel. »Mi člani Zveze enga-
dinske mladine, predvsem mi Sentmoritzani, smo po plemenitem gospodu

Luciju Planti in drugih pri vlad v Churu dosegli, da mora imeti Engadin
v poslanstvu, ki se odpravlja na Dunaj, svojega zastopnika, in nobenega
odličnejšega in vrednejšega imena nismo vedeli predlagati nego vašega.

Danes imamo veselje in čast, da vas pozdravimo kot svojega poslanca
in vas prosimo, da bi te važne službe ne ovrnil!

O tem pa, kar je sklenila mladina iz St. Moritza v občinskih za-
devah, smo radi pripravljeni dati vam odgovor. Predvsem vas zagotav-
ljamo, da nismo hoteli žaliti zaslužnih občanov in predsednikov, ampak
nas je vodila samo vroča želja, da bi pomagali v miru in slogi dolini
do novega življenja in zaelužka!«

Kakor je starega gospoda jezilo, da so ga tako speljali na led, mu
je vendar godila čast, ki so mu jo ponujali. In še: Videl bo zopet Dunaj.

»Sprejmite!« mu je zaepetal Tass. Deželni sodnik je odvrnil z ne-
kaj hladnimi, jezimi besedami Fortunatu Lorsi, toda spregovoril je
vendarle in mir je bil na zunaj sklenjen.

Spravljivo, za deželnega sodnika častno vedenje mladega Engadina
po uspehi ukani je izdalo boleče želo, obrzdanost zmagovalcev je ljudem
ugajala. Povsod je bilo čutiti, da je mlada stranka moč, s katero se
mora resno računati.

V St. Moritzu se pa jeza starih ni hotela tako brž podeliti.

BEOGRAJSKI POMLADNI VELESEJEM

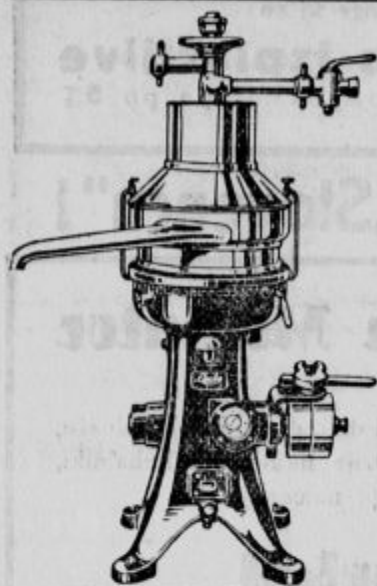
Popust 50% na železnicah in ladjah

Avtomobili, motorna kolesa, kolesa tekstilije, galanterija, oprave, kovčki, taške, obutev, kovine, stroji, motorji, aparati, blagajne, štedilniki, hladilniki, kemija, stiskalnice, poljedelski stroji, stavbarstvo, barve, umetna gnojila, elektrotehnika, optika, kovinska galanterija, šivalni in pisalni stroji, registrirne blagajne, tehtnice, stroji za rezanje mesa, stroji za kavo, steklo, porcelan, keramika, lesni ročni izdelki, nakit, ure, kozmetika, papir, glasbila, knjige, radio-aparati, kinematografija, turizem, modna revija, propaganda in reklama, prehrana, alkoholne pijače, mineralne vode, mlečni izdelki

Od 13. do
22. aprila
1940

in SALON AVTOMOBILOV IN MOTOCIKLOV

Pojasnila: Uprava Beogradskog sajma, Sajmište, pošt. pretinac 538, telefoni: 28-526 in 28-802

Pozor!

Obrtniki • Kmetje • Trgovci • Šivilje • Mlekarne

Valjčne mline, najnovejša tehnično izpopolnjene, kateri Vam služijo za mletje vsega žita v poljubno fino in navadno moko, s planskim sejalom in strojem za čiščenje zdroba, ter obdelovanje ješprenja in kaše.

Elektro in Diesel motorje razne velikosti in moči.

Električne črpalke za črpanje vina, kisa, vode in drugih tekočin. Boljše od inozemskih in 100% cenejše.

ROYAL šivalne stroje z večletnim jamstvom, so jako lepo in močno izdelani, za kar že jamči znamka ROYAL.

Lacta, New Prima, Milena, Teutoniya, vsakovrstne mlekarske stroje za kmečko in mlekarsko uporabo ter kanglje za mleko v vsaki velikosti. Vse to dobite, kakor tudi dele od teh strojev, po zelo nizkih cenah pri tvrdki:

Jelenc Adolf & Tomažin - Ljubljana
Celovška cesta 49 Sprejememo agilne zastopnike.

Novosti!

Pozor, hišni posestniki v Ljubljani in na deželi!

Pogosto se dogaja, da hodijo razni šušmarji od hiše do hiše s pretezo, da so brezposelni kroveci, ter da bodo za mal denar popravili njihove strehe. Ko pa ulovijo svoje žrtve, strehe ne samo da prav nič ne popravijo, temveč jih popolnoma skvarijo, poleg tega pa pokradejo prav vse, kolikor jim je le mogoče.

Društvo krovskih mojstrov svari tem potom prav vse posestnike, da ne nasedajo takim šušmarjem ter da oddajajo vsa tovrstna dela le praviim krovskim mojstrom, ki jih vedno solidno in s popolnim jamstvom izvrše.

Ljubljana, dne 21. marca 1940.

Zahtevajte povsod naš list!

LJUDSKA SAMOPOMOČ

zavarovalna zadruga z o. j. v Mariboru, Aleksandrova c. 47

v lastni palači

naznanja smrtnih slučajev svojih članov v mesecu

februarju 1940

Krajnc Marko, delavec, Maribor.
Ferk Ivana, prevžitarica, Nova vas pri Ptuj.
Glogovšek Marija, vžitarica, Trebež, p. Arlič.
Zupanič Ivan, posestnik, Leskovec, p. Pragersko.
Koprivnjak Bolto, poljedelec, M. Gerpenja, Krapinske Toplice.
Šerbl Egidij, kurjač drž. žel. v pokoju, Studenci.
Kenda Franciška, posestnica, Kamnik.
Boje Marija, vžitarica, Prigoric.
Bratina Marija, prevžitarica, Križovci pri Ljutomeru.
Podlessek Uršula, vdova delavca, Ruše.
Valentan Julijana, poštna služiteljica, Maribor.
Starij Fani, zasebnica, Krško.
Čebin Julijana, vžitarica, Sv. Urh, p. Zagorje ob Savi.
Vuk Ivan, pos. sin, Brezule, p. Slivnica.
Lederer Ana, zasebnica, Maribor.
Detiček Ivana, prevžitarica, Maribor, Pobrežje.
Vorbic Terezija, prevžitarica, Košaki, Maribor.
Amon Marija, prevžitarica, Maribor, Pobrežje.
Lovec Ivan, posestnik, Studenci.
Čanžek Martin, prevžitar, Sv. Miklavž, p. Šmarje pri Jelšah.
Dogša Jakob, prevžitar, Središče.
Soln Franciška, prevžitarica, Senovo, p. Rajhenburg.
Šumak Martin, posestnik, Ljutomer.
Bošnjak Ivan, prevžitar, Parizlje, p. Braslovce.
Weissbacher Alojz, posestnik, Budina, p. Ptuj.
Oblak Ivan, posestnik, Zabukovec, p. Griže.
Spindler Marija, vžitarica, Moravci, p. Mala Nedelja.
Terglavčnik Matija, prevžitar, Bersternica, Maribor.
Šošter Elizabeta, zasebnica, Jelovec, p. Makole.
Potušek Jakob, prevžitar, Sv. Stefan, p. Dol pri Hrastniku.
Mrak Stefan, rud. upok., Retje, p. Trbovlje.
Večaj Julijana, šivilja, Peki, p. Poljčane.
Zupan Ivan, usnar, Maribor, Pobrežje.
Cvikl Marija, posestnica, Viniča vas p. Sv. Peter pri Mariboru.
Lesjak Ivan, poštni poduradnik v pokoju, Ljubljana.
Butia Mate, zasebni uradnik v pokoju, Slance, p. Teharje.
Kozel Marija, prevžitarica, Gradišča, Sv. Barbara v Halozah.
Pinterič Marija, vžitarica, Sela, p. Brežice.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku **dinarjev 301.160**—

Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933 se izplača polna podpora — brez odbitka!

Kdor še ni član „Ljudske samopomoči“, naj zahteva brez-obvezno in brezplačno pristopno izjavo!

ZADRUŽNO NAČELSTVO.

Vrvarske lastne izdelke

Na debelo! Na drobno!

kupita najcenejše in najboljše v novi in povečani trgovini

Prve kranjske vrvarne in trgovine s konopnino

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31

Tel. št. 24-41

Podružnici:

Maribor, Vetrinjska ul. 20

Tel. št. 24-54

Celje, Kralja

Petra c. 33

zima

volna

afrik

motvoz

platno, gradl

bičevniki, biči

predpražniki

juta (Hessian)

nepremočljive konjske plah

konopnene in gumijaste cevi

ribje in gugalne mreže vseh vrst itd.

ZA PRAZNIKE

nudi izbožna vina gostilna

I. Delavskega konzumnega društva

in želi vsem cenjenim odjemalcem

vesele velikonočne praznike!

PISARNIŠKE PROSTORE

(lokal ali samsko stanovanje)

iščem v prometni ulici sredi mesta; po možnosti z večjim skladiščem. — Prednost: telefon ali možnost napeljevanja telefona ter vselitev 1. aprila. Ponudbe poslati v upravo »Slovenec« pod značko »Nujna pisarna« št. 4100.

Najvarneje in najugodnejše nalagate denar pri pupilarno varnem zavodu

Celjski mestni hranilnici

Celje, Trg kralja Aleksandra
(v lastni palači pred kolodvorom).

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice še mesto Celje z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

„SLOVENE“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

„SPLIT“ a. d. za cement Portland - Split

„SALONIT“

PROIZVODI:

ZA STREHE:

valovite in „Split“ plošče ter šablone

CEVI:

za odpadne kanalizacije dimovode in ventilacije, cevi za kable, žlebovi in odvodi

RAVNE PLOŠČE:

za oblaganje in v elektrotehnične namene

Zastopnik za Dravsko banovino:

I. MACHIEDO - Ljubljana - Aleksandrova 4 - Tel. 39-08

Zahvala

Ob bridki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega ljubelega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Gabriela Maicena

se najtopleje zahvaljujemo: g. stolnemu vikarju P. Pribožiču za duhovno pomoč med boleznijo in na smrtni postelji ter g. dr. Ivanu Koprivniku za požrtvovalno zdravljenje; gospodu banu dravske banovine, prevzvišenemu g. škofu, gg. senatorjem, bivšim narodnim poslancem in banskim svetnikom, zastopnikom krajevnih občeupravnih, policijskih in sodnih oblastev ter državnega tožilstva, zastopnikom stolnega kapitlja, zastopnikom uradništva banske uprave, zastopnikom mestne občine mariborske in občine košaške, članom načelstva Spodnještajerske ljudske posojilnice in ravnateljem denarnih zavodov, zastopnikom društev in pokojnikovim stanovskim tovarišem, pokojnikovim snežniškim rojakom z gg. župnikom, šolskim upraviteljem in banovinskim zdravnikom na čelu ter vsem ostalim za tako častno in število spremstvo na zadnji poti; g. stolnemu in mestnemu župniku za genljivi govor, pomnoženemu pevskeemu zboru »Maribor« za žalostinke, vsem darovalcem vencev in cvetja, kakor tudi vsem onim, ki so namesto venca na grob darovali za dobre namene, zlasti gospodu banu in uradništvu banske uprave, in končno vsem prijateljem in znancem, ki so nam ustno ali pismeno izrazili sožalje in nas ob težkem udarcu tolažili.

Vsem: Bog plačaj!

Maribor, Ljubljana, Split, dne 21. marca 1940.

Žalujoča rodbina.

Zahvala

Za tolažilne dokaze sočutja, s katerimi ste počastili spomin naše predobre mamice, babice, prababice in sestre, gospe

Marije Demšic vdov. Tischler

ter nam z izraženim sočutjem dali v težkih urah uteho, sprejmite vsi in vsak posebej našo najpriskrbnejšo zahvalo. Zlasti veljaj naša zahvala za poklonjeno cvetje ter mnogoštevilno spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi preč. gosp. dekanu Potokarju in častiti duhovščini, gospodu dr. Kolšku, pevskeemu zboru in gasilski četi za ganljivo petje in častno spremstvo.

Velenje, Ljubljana, dne 22. marca 1940.

Žalujoči ostali

Kovčke, ročne torbice, aktovke, listnice, denarnice, nahrbtnike, nogometne žoge, gamaše, nagobčnike, ovratnike, vrvice in biče za pse

v veliki izbiri

IVAN KRAVOS MARIBOR
Aleksandrova c. 13
TELEFON ŠTEV. 22-07

Pohištvo! Največja izbira spalnic, masivno politiranih in pleskanih, kuhinjske opreme najceneje dobite pri

„SAVA“ MIZARSTVO
Predjamska 32 - Trgovina pohištva
Miklošičeva cesta - nasproti sodišča

Brezove hlode

1 a čiste, brez vej in grč, neočejene, 20 cm ø in več, kompletne vagonске pošiljke, fco vagon nakladalna postaja, kupujemo. Ponudbe poslati na upravo Slovence pod »Brezovi hlodi« 4251

KOPJA

diske, športne loke, boomerange, žoge in vse ostalo orodje nabavite v najboljši kakovosti

v specialni tvornici telovadnega orodja

J. ORAŽEM - RIBNICA

Ustanovljeno leta 1831.

KUPUJEMO po najvišjih dnevnih cenah!

Staro železo, litino, medenino, baker, cink, svinec, kositer, krojaške odpadke, cunje, vse vrste tekstilne odpadke itd. **KMETSKI FANTJE**, nudi se vam priložnost, da z malim denarjem lepo zaslužite. Poberajte zgoraj navedene predmete. Vsak naj se informira po cenah v moji trgovini, ne poslušajte prekupevalcev, kateri Vas čakajo na uvoznih cestah katere pečejo v mesto, ker hočejo Vaš zaslužek zmanjšati; torej vsak dobi cene take, da jih nobena druga trdka ne more plačati. Mi hočemo, da kmetijski narod zasluži!

IVAN SLUGA, veletrgovina s surovinami, prevoz tororov in avtotaksa
MARIBOR, Tržaška cesta 28 Telefon 22-72

„JUGOLIT“

lahke gradbene plošče od 1—10 cm debeline, za medstene in izolacijo proti vlagi, za podlogo za pode, s katero se doseže boljša akustična izolacija

Zahtevajte ponudbe in prospekte od tvrdke

Jos. R. PUH
LJUBLJANA
GRADAŠKA ULICA 22

Tovarniška zaloga Jugolita

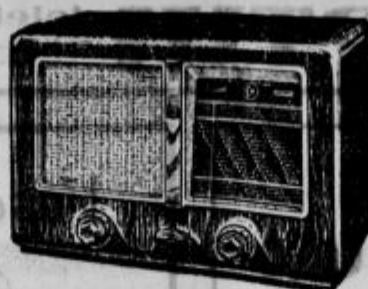
**GRADBENO
PODJETJE
IN TEHNIČNA
PISARNA**

Miroslav Zupan
Ljubljana, Vošnjakova ulica št. 6

Izvršuje: stanovanjske in trgovske hiše, industrijske zgradbe, betonske in želožobetonске konst. mostove, ceste
Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov

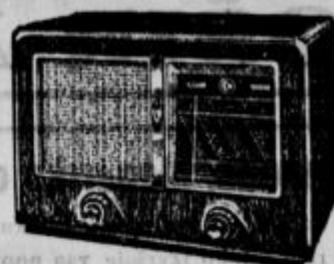
Dva odlična brata

sta osemelektronski in petelektronski aparat

Tipa 740 W ima 8 elektronk, dvojno prestavo, dvojno magično oko, zaporo zoper motnje, rabi le 50 wattov toka ter stane 6300.— Din

RADIONE

Tipa 740 W in 540 W. Obasta izdelek slovite dunajske tovarne ing. Nik. Eltz. — Imata sedem krogov, tri valovna območja, moderne jednoklene elektronke, magično oko, regulator za selektivnost, zvočno kompenzacijo, prvovrsten koncertni zvočnik

Tipa 540 W rabi le 40 wattov toka in stane 4600.— Din

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

„RADIO“ DRUŽBA v Ljubljani Miklošičeva c. 7
Z o. z. Telefon 31-90

Zajamčeno kaljiva semena

hmeljsko orodje, železnino in specerijo ugodno kupite v trgovini

IOSIP JAGODIČ
Gubčeva ulica - Glavni trg

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE

Dvokoles, otroški vozički, šivalni stroji, prevozniki tričiklji, pneumatika
Iribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4
Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Belak Franc

Celje, Za kresijo št. 12a

Specijalna delavnica za previjanje motorjev, generatorjev, avtomobilov in vseh v to stroko spadajočih del. • Instalacija central za luč in moč vodovodov in centralnih kurjav.

Po najnižjih cenah!

Telefon št. 243.

SVILA

za birmanke od 12 din naprej pri **TRPIN-u, Maribor**
Vetrinjska ulica 15

Nosite »HINKO« klobuke!

Žimo za modroce

od navadne do najfinejše nudi najceneje **Franc Jager**, tapetništvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 17, telefon 20-42

Za bistrenje vina porabljajte odlično sredstvo

COAGOL

Zahtevajte takoj brezplačni prospekt pri Stein Jakobu, Supljak pošta Palič. Uporaba odobrena po ministrstvu za kmetijstvo št. 57413 od 1. VII. 1939

Zahvala

Podpisani čutim dolžnost, da se javno zahvalim šef-primariju otolsk. oddelka splošne bolnišnice v Ljubljani g. dr. J. Pogačniku, ki mi je v težki bolezni s tvegano operacijo rešil življenje. Prav tako se moram zahvaliti vsem ostalim zdravnikom otolsk. oddelka za vestno zdravniško oskrbo, če sestrin pa za ljubeznivo postrežbo in nego, kar je mnogo pripomoglo k mojemu naglemu okrevanju.

Preddvor pri Kranju, dne 21. marca 1940.
Luka Bašca, orož. narednik v pok.

Vse vrste mlinjskih strojev

umetne mlinске kamne in domače mline dobite pri

Prvo jugoslov. mlinostavno podjetje
S. Forstnerič, Maribor, Melje

Mariborčani in okoličani! Nalagajte svoje prilhanke pri MESTNI HRANILNICI V MARIBORU

ki je vaš pupilarnovaren zavod. Za vse vloge jamči mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo, Uradne ure: dnevno od 9. do 12. ure.

Orožnova ulica 2

Beneški jarmniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše sestave, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinjskih kamnov, zatornice. Transmisijski deli, kakor osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. — Rebraste cevi iz kovanega železa in s prav ugodnim grelnim učinkom.

Strojno podjetje

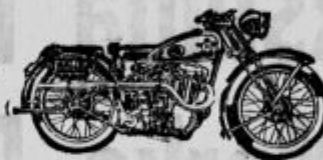
R. Willmann

Ljubljana, Slomškova ulica 3 — Telefon 20-55

Elektrotovarna in jamska dvigala, vitli, dvigalne in transportne naprave. Projektiranje in opremljanje žag, mlinov in drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev.

Razne ponudbe brezplačno. — Na željo obisk strokovnjaka.

MOTORJI!

MOTORJI!

TVRDKI
J. PRAPROTNIK

trgovina z motorji v Domžalah, se je posrečilo, da je dobila nove modele 1940 še po stari ceni in torej lahko prodaja najnovejše 125, 200 in 250 ccm Ardie, 350, 500 in 600 ccm Horex motorje po dosedanjih cenah. Ako si mislite nabaviti motorno kolo, ogledite si velezalogo zgornje trdke. Na zalogi tudi razne prikolice in rezervni deli Ardie in Horex motorjev. Velika izbira dobro ohranjenih in malo rabljenih motorjev, dvo-koles, šivalnih strojev.

Dobro pri Celju

je prirodno eno najlepših in najmodernejše urejenih zdravilišč Jugoslavije. 400 m nad morjem, sredi gozdov, brez prahu in dima. Odlični uspehi pri zdravljenju živcev, srca in ženskih bolezni. — Celokupno 20 dnevno zdravljenje od 1100 do 1650 din

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Zdraviliška uprava

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka

v LJUBLJANI, Gajeva ul. 2

ZAVAROVANJA:

Požar, vlom, šipe, nezgode, transport, zakonita odgovornost, razna avtomobilska zavarovanja, razne kombinacije življenskih zavarovanj itd.

prevzema po ugodnih pogojih

Telefon 21-75, 21-76, 21-77

KOŠIR ADELA, PTUJ

telefon 93

kupuje staro železo po vsaki konkurenčni ceni.

Vodovode, kleparska dela, strelovode

Vam naredi solidno in po konkurenčni ceni, ravno tako izvršuje vsa popravila. Zahtevajte ponudbe in proračune

Dolžan Franjo - Celje
Za kresijo 4 — Telefon 245

V naši podružnici v Celju

dobite vsa pojasnila glede inseratov!
Tam lahko plačate tudi naročnino za „Slovenca“

Veselo Veliko noč

želi vsem svojim odjemalcem posestnik vinograda, veletrgovina z vinom in žganimi pijačami, lastna izdelovalnica šampanjca

B. MOSER

Zastopnik za Ljubljano:
M. Cesar, Gasilska c. 3

ZEMUN — MOSEROVA ULICA 1

MEDNARODNI
ŠPEDICIJSKI BIRO
V LJUBLJANI

USTANOVLJENO 1876

R. RANZINGER

Lastni konces. carinsko posredniški biro — Javna skladišča z direktno zvezo s progo državnih železnic — Zastopstva v vseh trgovskih in industrijskih centrih tu- in inozemstva.

TELEFON 20-60, 31-60

Brzjavni naslov: Ranzinger

Ko dneva nam ugasne luč
in stan nam in slezo noč temna pokrije ...
Do dnevne svetlobe Vam v žep dajo ključ
Trpežne odlične

„ZMAJ“ BATERIJE

Tekstilna industrija Marko Rosner

„Jugosvila“ d. z o. z.

„Jugotekstil“ d. z o. z.

Maribor

Državna hipotekarna banka

Kraljevine Jugoslavije

(Prej Uprava fondov)

Ustanovljena leta 1862

Banko upravlja samostojen upravni odbor

Centrala v Beogradu

Glavne filijale:

Zagreb, Ljubljana, Cetinje, Sarajevo, Split, Skoplje, Niš, Novi Sad, Banja Luka in Zemun.

Filijale:

Kragujevac, Petrograd in Valjevo

Agencije:

Bitolj, Pančevo, Čačak in Prijepolje

Emitira obveznice in zadolžnice. — Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4% letno. — Dovoljuje menično — hipotekarna posojila na nepremičnine v mestih in trgih ter v zdraviliščih priznanih od države, po 6% letni obrestni meri, na 10 let in proti 3 mesečnemu eskontu žiriranih menic. — Dovoljuje mestnim in trškim občinam komunalna posojila na davke in doklade. — Eskontira blagajniške zapise finančnega ministerstva in menice denarnih zavodov. — Eskontira kupone svojih založnic dolarske emisije (Seligman), katere so nostrificirane v Kraljevini. — Lombardira državne vrednostne papirje, akcije Narodne in Privilegirane agrarne banke in blagajniške zapise finančnega ministerstva.

Za vse bančne obveze jamči država

Vsa pojasnila daje:

Državna hipotekarna banka - Beograd in njene podružnice